

VERBODEN

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Kort Amerikaans

'Life, Liberty and the reckless pursuit of Happiness at any cost, even life and liberty'

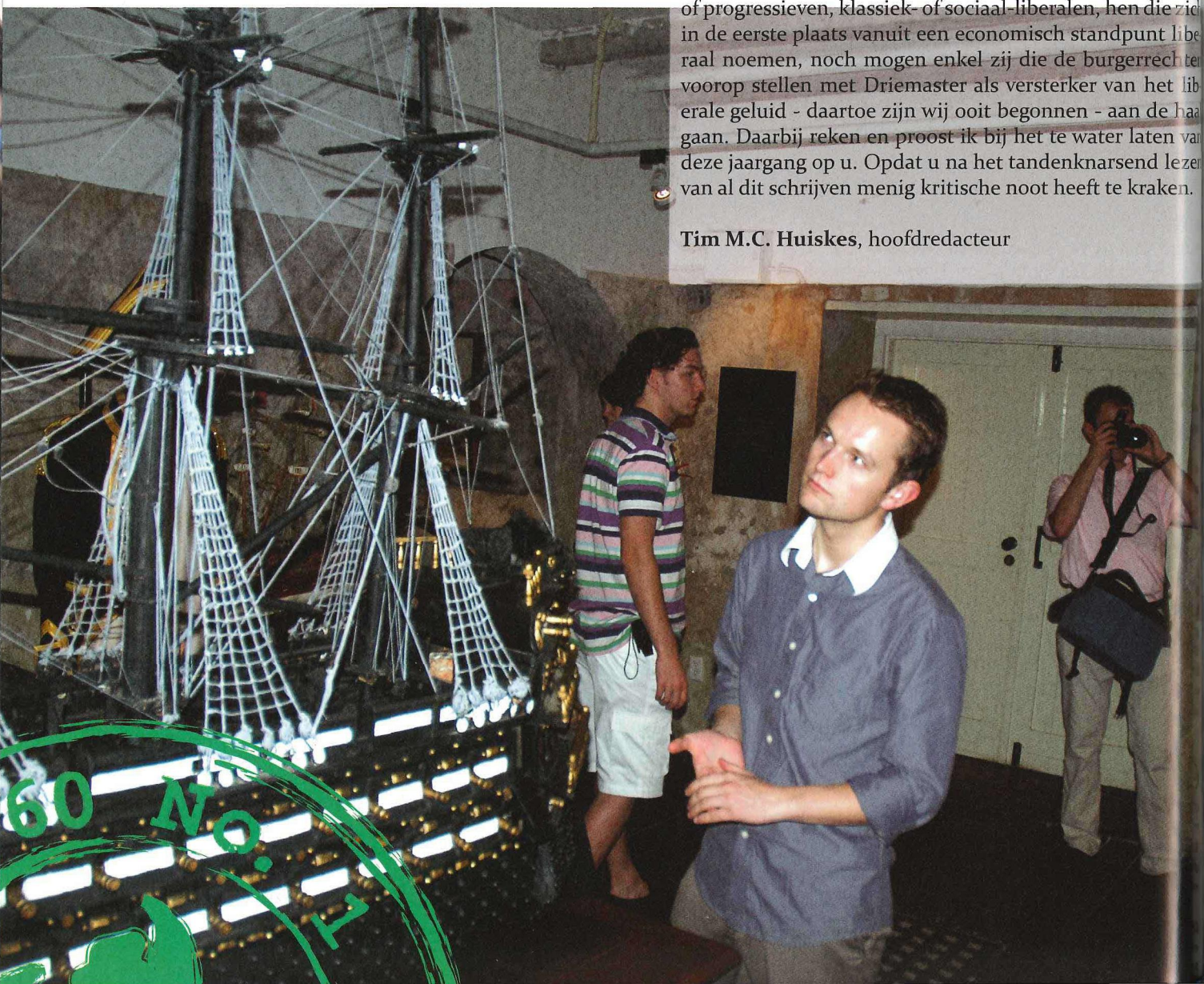
Ivo Opstelten

**"Het is de taak van de JOVD
om dwars te zijn."**

Driemasters zijn er in vele uitvoeringen. Bij hen die meer en zee ermee bedwingen, roepen zij een ultiem gevoel van vrijheid op. Wie één van de vele Driemasters als zijn basisschool heeft gekend, weet dat zij kansen bieden. Een Zuidoost-Brabantse tomatenteler die zijn kwekerij de naam meegaf ten slotte, werd niet zomaar ondernemer van het jaar 2007 in het plaatsje Someren. Laat de naam u echter niet bedwelmen. Hoe lang al en stevast ook de Driemaster die voor u ligt als verenigingsperiodiek het vrije woord verkondigt, blijft deze kritisch lezen. Er zijn immers ook Driemasters geweest die beoogden hele volkeren in slavernij te leiden. Bij een bezoek aan het 'Hollands hofje' op Curaçao werd ik nogeens met de neus op die feiten gedrukt, maar in ons blad zal het ontwaren van politieke programma's die links, rechts of recht door zee aan het liberale voorbij gaan een moeilijker opgave zijn. Voor meningsverschil is zeker plaats binnen een organisatie wier doel van oudsher een brede politieke vorming behelst, op basis waarvan jongeren zélf een bewuste politieke keuze kunnen maken. Juist de liberale jongerenorganisatie staat daar 'relaxt' tegenover. Niet enkel omdat we bij het aanschouwen, enkel bij de vermoeiende gedachte al aan strijdlustig ogende socialisten op barricades of het opgeheven vingertje van de bezielde christen-democraat plegen te zeggen: 'allemaal leuk en aardig, maar het moet wel gezellig blijven.' In de

kern staan wij daar zo heel 'relaxt' tegenover omdat wij collectief het individu voorop stellen. Niet voor het collectief want 'samen werken, samen leven' is op zich zo slecht nog niet. Zonder de vereende krachten van mijn redactie had deze Driemaster haar zeilen nooit gehesen en zonder verbondenheid tussen de generaties: 'rentmeesterschap' was zij reeds lang geleden op de klippen gelopen. Het collectief is in die beleving geen doel, maar een middel. Het staat ten dienste van de mens. Wij allemaal samen maken niet zo zeer dat het collectief meer is dan de som van de delen, het is juist andersom: het collectief verrijkt mijn leven en dat van u. Binnen onze vereniging vindt zo denkende eenieder wel iets van zijn gading. Zelfs mijn kersverse eindredactrice die voorheen werkte voor het blad Lava, van de Jonge Socialisten, let wel: 'in de Partij van de Arbeid,' zoals het voluit de zelfstandige koers van die organisatie in twijfel trekt. Het is overigens niet om die reden dat ik u maar Driemaster kritisch te lezen en haar redactie van repliek te dienen. Ik heb vastgesteld, weliswaar zonder *waterboording*, dat zij geen infiltrante is. Zij houdt er desalniettemin haar eigen mening op na. En dat doen wij allen. Daarvoor is ruimte in Driemaster, al mag geen enkel betoog onbeantwoord blijven. Want stilzwijgen is instemmen en dat doet u vast niet bij het lezen van alle artikelen. Geen mening mag de overhand krijgen en het schip doen kapseizen. Uit alle stromingen binnen onze vereniging destilleren wij het liberale geluid. Dat is niet voorbehouden aan conservatieven of progressieven, klassiek- of sociaal-liberalen, hen die zich in de eerste plaats vanuit een economisch standpunt liberaal noemen, noch mogen enkel zij die de burgerrechten voorop stellen met Driemaster als versterker van het liberale geluid - daartoe zijn wij ooit begonnen - aan de haak gaan. Daarbij reken en proost ik bij het te water laten van deze jaargang op u. Opdat u na het tandenknarsend lezen van al dit schrijven menig kritische noot heeft te kraken.

Tim M.C. Huiskes, hoofdredacteur

60 No. 11

ik beloof u 400.000 jobs

Tania
x x x

Illustratie www.nee-antwerpen.be

Stemplicht staat de Belg niet toe demonstratief thuis te blijven. Een blanco stem valt alsnog toe aan een partij. Welke keuze laat dat Zuiderburen met ongenoegen over alle politici? De protestpartij 'NEE' moest hun stem vertolken. Met een knipoog naar de gebruikelijke loze beloften, zegde Tania Dervaux bij de voorlaatste verkiezingen alle Antwerpenaren een *job* en nog eens veertigduizend heren in ruil voor hun stem daarvan enige afleiding toe. De redactie komt in dit jubileumjaar tegemoet aan een oude motie om een nog oudere traditie in ere te herstellen: de 'vrouw van goede kwaliteit op de achterkant.' Als toonbeeld van functioneel bloot, we zijn immers geen publieke omroep, komt die eer in dit nummer toe aan het politieke *statement* van deze Vlaamse dame.

Colofon

Driemaster is een uitgave van de JOVD
dinsdag 4 maart 2008; jaargang 60, nummer 1
ISSN 0167-0786

Deadline Goede Vrijdag, 21 maart 2008

Hoofredacteur Tim M.C. Huiskes (tim.huiskes@jovd.nl; +31616265677); adjunct-hoofredacteur Allard Altena (allard.altena@jovd.nl; +31613734492); eindredactie Isabelle Buhre; bureauredactie Mark Reijman; Hidde Bruggmans; Michiel van Raaij, Paul Werker; beeldredactie Gerhard Taatgen; freelance Wouter van den Wildenberg

Ontwerp Guy Vording; drukkerij Giethoorn Ten Brink; distributie TNT Post; oplage tweeduizend stuks; frequentie vijf maal per jaargang

Redactie-adres Herengracht 38a, 2511 EJ Den Haag; telefoon +31703622433; fax +31703617304; e-mail driemaster@jovd.nl; website www.jovd.nl/driemaster; adverteerders Ingrid Jansen (ingrid.jansen@jovd.nl; +31646603592)

De Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie geeft een verenigingsblad uit onder de naam Driemaster, met als doel elk lid te informeren over de mogelijkheden tot ontplooiing die de vereniging in het kader van de verwezenlijking van haar doelstellingen biedt, verslag te doen van activiteiten van de vereniging, bij te dragen aan de doelstelling van de vereniging om jongeren in kennis te brengen met en te doordringen van de verantwoordelijkheden die het staatsburgerschap hen oplegt - hen daarbij in het bijzonder voorlichtend omtrent de liberale beginselen zonder een politieke vorming in ruimere zin te verwaarlozen en stimulering van discussies over politieke onderwerpen in het kader van de liberale beginselen: vrijheid, verantwoordelijkheid en verdraagzaamheid.

Met inachtneming van deze opdracht, is de hoofdredacteur vrij in de invulling en vormgeving van het verenigingsblad. Hij legt daarover enkel aan de algemene ledenvergadering verantwoording af en beslist zelfstandig over de samenstelling van zijn redactie. Dat verzekert de redactie van een sterke, onafhankelijke positie tegenover het hoofdbestuur; van de journalist ten opzichte van de bestuurder. Dat uitgangspunt van onafhankelijke journalistiek is een essentiële voorwaarde voor het functioneren van de democratie, ook binnen onze politieke jongerenorganisatie. Deze en nadere bepalingen werden opgenomen in een redactiestatuut en stijlboek, zoals gepubliceerd op de website www.jovd.nl/driemaster. Alle redacteuren zijn daaraan gehouden, al doet geen van beide afbreuk aan de door de de statuten, het huishoudelijk reglement, het financieel protocol en de algemene vergadering expliciet aan de hoofdredacteur en zijn redactie toegekende rechten en opgelegde plichten.

creative commons Tenzij anders vermeld is op alle in deze uitgave opgenomen werken de Creative Commons © Naamsvermelding © Niet-commercieel © Geen Afgeleide werken © 3.0 Nederland Licentie van toepassing. Bekijk de licentie op <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl> of via de website www.jovd.nl/driemaster. Indien niet anders overeengekomen vervalt het volledige auteursrecht op ingezonden kopij aan de redactie.

Cover Ivo Opstelten, kandidaat-voorzitter van de VVD, poseert in zijn burgemeesterskamer op het Rotterdamse Stadhuis aan de Coolsingel.
Foto Gerhard Taatgen

Inhoud

de landelijk voorzitter	5
Sophie in 't Veld liberaal van 't jaar	6
Super Duper Tuesday	8
Ella fladdert lekker door	9
interview met IVO Opstelten	10
bij Thorbecke thuis	15
de allereerste Driemaster	17
only in America	18
Schiphol dicht bij Groningen	20
Schiphol verder van Groningen	21
Jeremy Rifkins' European Dream	22
'glokalisering'	23
grondwet in de magnetron	24
scheiding van kerk en universiteit	25
eigen belang is ieders belang	27
Revels valse balans	28
big brother is watching you	30
terug van weggeweest	32

Ook buiten congressuren is het hoofdbestuur voor al uw vragen bereikbaar

landelijk voorzitter
De heer J.B. (Jeroen) Diepemaat
06-12909348; jeroen.diepemaat@jovd.nl

algemeen secretaris
De heer J. (Jeffrey) Lemm
06-44345467; jeffrey.lemm@jovd.nl

landelijk penningmeester
Mejuffrouw C.C.E. (Ingrid) Jansen
06-46603592; ingrid.jansen@jovd.nl

waarnemend vice-voorzitter
De heer M.W.M. (Martijn) Jonk
06-53154122; martijn.jonk@jovd.nl

algemeen bestuurslid politiek en voorlichting
De heer M. (Mark) Thiessen
06-43544606; mark.thiessen@jovd.nl

algemeen bestuurslid organisatie ad interim
De heer M. (Mark) Huizenga
06-15010406; mark.huizenga@jovd.nl

algemeen bestuurslid internationaal
International Officer
De heer J.J.W. (Jan) van Run
+31(0)6-11365608;
jan.van.run@jovd.nl

algemeen bestuurslid vorming en scholing
De heer M. (Martijn) Postma
06-14518644;
martijn.postma@jovd.nl

Mededelingen van het algemeen secretariaat

Herengracht 38a, 2511 EJ Den Haag
tel: +31 (0) 70 362 2433; fax: +31 (0) 70 361 7304
e-mail: info@jovd.nl

XIIe Lustrum '09

In de Louis XV-zaal van de Haagse Pulchri Studio verzamelden zich op zaterdag 26 februari 1949 ongeveer 35 jonge liberalen. Dit gezelschap besloot een vereniging op te richten: de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie, kortweg JOVD.

26 Februari 2009 is de oprichting van onze vereniging zestig jaar geleden en viert de JOVD haar twaalfde lustrum. Het is een goede traditie om middels een spetterend congres stil te staan bij het lustrum en daarom zijn wij op zoek naar enthousiaste leden voor de lustrumcommissie. Om het lustrum zo goed mogelijk voor te bereiden willen hier zo snel mogelijk mee aan de slag en daarom willen wij graag op korte termijn een lustrumcommissie samenstellen.

Lustrumcommissie

Wil jij deel uitmaken van een team dat aan de wieg staat van een fantastisch congres? Meld je dan nu aan en stuur je curriculum vitae en je motivatiebrief naar jeroen.diepemaat@jovd.nl! Wees er snel bij, want de lustrumcommissie staat erom bekend de leukste commissie eens in de vijf jaar te zijn!

Beeldmateriaal

Met het oog op het zestigjarig bestaan van onze vereniging in 2009 willen wij in dat jaar een herziene druk uitbrengen van het boek 'De jonge liberalen' dat in 1994 is verschenen van de hand van Eddy M. Habben Jansen. Wij zijn hiervoor op zoek naar beeldmateriaal om behalve een goede inhoudelijke, ook een passende illustratieve weergave te geven van de historie van de JOVD. Heb jij nog foto's of ander documenten in je bezit die je met ons wilt delen? Dan kun je contact opnemen met Jeffrey Lemm, via jeffrey.lemm@jovd.nl of 06-44345467.

Notities, resoluties en moties kunnen nog tot 14 maart worden ingediend bij mark.thiessen@jovd.nl ter bespreking op het voorjaarscongres.

Beginnelsen staan niet bloot aan waan van de dag

Toen de politiek leider van onze moederpartij vlak voor het zestigjarig bestaan van zijn partij aankondigde de beginselsen te willen herijken werd ik toch even wakker. Het bijschaven of veranderen van je beginselsen is iets heel fundamenteels, het raakt immers de grondvesten van het politieke programma. Hierbij is voorzichtigheid geboden, het beginselprogramma is explosief materiaal. Nu er toch aan begonnen wordt, zou het mooi zijn als de JOVD het goede voorbeeld kan geven. Wij hebben immers een korte maar volledige beginselverklaring die toekomstbestendig is.

Het liberalisme heeft Nederland altijd al vormgegeven. De Nederlandse staat en ons dagelijks leven zijn doordrenkt van liberale waarden. Dit betekent echter niet dat het liberalisme iets uit het verleden is, het liberalisme heeft juist ook de toekomst. Liberalen zijn positieve idealisten, maar ook realistische idealisten. Wij liberalen gaan uit van het individu en hebben vertrouwen in dat individu. In de toekomst zal dat niet anders zijn.

Wanneer de overheid vrijheidsbeperkende maatregelen dreigt te nemen zijn het uiteraard liberalen die daar als eerste tegen moeten strijden. Dit geldt ook voor beperking in verantwoordelijkheden. Die twee waarden gaan namelijk niet zonder elkaar, wat een belangrijke constatering in de beginselverklaring van de JOVD is. Ik ben ervan overtuigd dat je zowel vrijheden als verantwoordelijkheden zoveel mogelijk bij het individu zelf moet laten liggen, dat brengt uiteindelijk de meeste voldoening voor dat individu: iets bereiken op eigen kracht. Het bereiken van iets op eigen kracht zal ook in de toekomst een ideaalbeeld zijn voor iedere liberaal.

Overigens kunnen we aanstaande 21 juni het tienjarig bestaan van onze beginselverklaring vieren. Wat mij betreft in 2058 ook het zestigjarig bestaan, want die verklaring geeft precies de kernwaarden en de betekenis van het liberalisme aan. Die betekenis is tijdloos en niet aan actuele politieke kwesties onderhevig.

We moeten blijven strijden voor realistische oplossingen. Het verplicht vroeg sluiten van kroegen om alcoholmisbruik tegen te gaan is in ieder geval niet realistisch. Dat twee Friese moeders daar toch voor strijden is eerder een zwakgebod dan een nobel streven. Naast het feit dat vroegde sluitingstijden een hoop ellende met zich mee

brengen, zoals een boel overlast op hetzelfde tijdstip doordat iedereen tegelijk naar huis wordt gestuurd, voorkomt het ook niet dat jongeren alcohol misbruiken. Er worden echt wel andere plekken gevonden waar nog tot in de kleine uurtjes nageborreld wordt. Bijvoorbeeld de zogenaamde zuipketen, of misschien gewoon huiskamers. Wanneer de Friese moeders dit tegen willen gaan zullen zij dus zelf de verantwoordelijkheid moeten nemen om hun kinderen op te voeden. De verantwoordelijkheid die ze nu op slinkse wijze proberen af te schuiven op de overheid. En we hebben gezien dat het huidige kabinet dit soort annexaties van ouderlijke taken graag uitvoert. Om het over beperkingen in vrijheid van goedwillende gezelligheidsdieren nog maar niet te hebben.

Jonge idealisten voorzien niet de toekomst, maar kunnen deze wel naar hun hand proberen te zetten. Dat geldt zeker voor de JOVD. We hebben een boel idealen die nog lang niet verwezenlijkt zijn. We blijven strijden voor het liberalisme en een liberaal Nederland en laten ons daarbij niet van de wijs brengen door de waan van de dag. Zwichten voor populisme is iets wat niet in een liberale partij voor hoort te komen. Wat mij betreft geen volgzaamheid en opportunisme maar juist leiderschap en idealisme, dan ziet de toekomst er voor een liberaal rooskleurig uit.

Jeroen Diepemaat, landelijk voorzitter

Privacy, homorechten en de scheiding tussen kerk en staat, dat zijn enkele van de grondrechten waar D66-europarlementariër Sofie in 't Veld al jaren vurig voor strijdt.

Dat het beste strijdveld voor deze rechten Brussel is, staat buiten kijf, zeker gezien de toenemende macht van Europa in de nationale rechtsordes. Vanwege haar felle strijd voor grondrechten, viel dit jaar de keuze van Liberaal van het Jaar op Sofie in 't Veld. Driemaster sprak met de vrouw die niet gelooft in database fishing.

Door Allard Altena

Sophie in 't Veld liberaal van 't jaar in Europa

Voor mij kan de start van het nieuwe jaar alvast niet meer stuk!" Sofie in 't Veld steekt van wal. "Ik ben zeer vereerd en zal de titel met veel plezier en trots dragen dit jaar. Dat ik er op alle lijsten van de CIA en FBI mee kom te staan, neem ik maar voor lief." Ze werd verkozen vanwege haar tomeloze inzet voor individuele vrijheden. "Voor mij als D66'er zijn individuele vrijheden de kern van het liberalisme. Met zorg stel ik dan vast dat het helemaal niet zo goed gaat met die vrijheden. Zo stond Nederland in de jaarlijkse privacyranglijst van Privacy International op de twintigste plaats. Als je bedenkt dat de competitie tussen zeventwintig landen ging, dan maakt zo'n plaats op een ranglijst me niet 'trots op Nederland,' zeker niet als Nederland volgens het blad systematisch faalt om privacyrechten te garanderen." Een kijkje in de keuken van wat er allemaal mis gaat.

Privacy en mensenrechten

Antiterrorbeleid is één van de zaken die volgens Sofie in 't Veld volledig zijn doorgesloten. "Het voornaamste doel van antiterrorbeleid is het beschermen van onze democratie, rechtsstaat en vrijheid. En toch omzeilen regeringen over de hele wereld de wet en stellen die soms zelfs buiten werking, allemaal zogenaamd omwille van veiligheid en publieke orde. Dictaturen gebruiken al eeuwen precies datzelfde argument om hun eigen burgers te controleren en te knechten. We zijn geen dictatuur, maar een democratie, en in een democratie moet er controle zijn op de macht. Als we alle controle- en beschermingsmechanismen gaan uitschakelen, dan worden we weerloos tegen willekeur en machtsmisbruik."

Maar iedereen geeft zich toch al bloot op Internet? Is het niet zo dat mensen er zelf voor kiezen wat van hun privacy op te offeren? "Privacy heeft allang niet meer de betekenis van vroeger, tegenwoordig gaat het niet meer om de informatie zelf, maar eerder over de vraag wie eigenaar is van die informatie. Bovenal gaat het om de vraag wat de overheid met al die informatie mag doen. In ieder geval niet vissen in databases om te proberen potentieel gevaarlijke personen te vinden. Onlangs nog heeft het Europees parlement zich fel uitgesproken tegen dit soort *profiling*."

Hoe moet het dan verder? "Elke beperking van onze vrijheid en privacy moet gepaard gaan met een versterking van de rechtspositie van de burgers. Toch is die in de afgelopen jaren meer uitgehold. De overheid kan op dit moment het leven van de burger exact volgen, terwijl de burger nog maar nauwelijks controle heeft op de overheid." De conclusie is simpel: geen rechtgeaarde liberaal kan steun geven aan onbeperkte en ongecontroleerde macht voor de overheid.

Homorechten

Even rechtgeaard is het volgende punt waarop Sofie in 't Veld al jaren hamert: homorechten. "In de aanloop naar de uitbreiding van de Europese Unie bestond de vrees dat de aansluiting van een aantal conservatieve landen de Nederlandse verworvenheden zou aantasten. Maar wat blijkt: daar hebben we de Oostbloklanden helemaal niet voor nodig, dat kunnen we zelf wel met een regeringspartij die homoseksuelen wil uitsluiten van politieke ambten. In Polen daarentegen heeft de kiezer de homofobe regering afgestraft. Het is dus een misvatting om te denken dat landen homogeen en onveranderlijk progressief of conservatief zijn. Gelijke behandeling is de lakmoesproef voor de Europese Unie." Hoe gaat het dan met die proef? "De commissie Barroso is niet de kampioen grondrechten die hij had beloofd te zijn." Sofie draagt een oplossing aan. "Een belangrijk punt is de erkenning van getrouwde homoparen in heel Europa. Familierecht is dan wel een nationale bevoegdheid, gelijke behandeling is één van de grondslagen van de Unie. Het kan toch niet zo zijn dat je huwelijk plots niet meer bestaat als je een landsgrens over gaat?"

Scheiding tussen Kerk en Staat

Het derde en laatste punt waarop de JOVD Sofie in 't Veld uitriep tot liberaal van het jaar is de strijd voor de scheiding tussen kerk en staat. "De druk op gelijkheid en individuele vrijheid staat onder druk door de terugkeer van de kerk in de politiek. Sterker nog, je denkt als ingeburgerd moslim net dat je alles goed hebt begrepen, want je mag vrouwen niet achterstellen en je mag niemand discrimineren, maar wat gebeurt er vervolgens? Inderdaad, de autochtonen kiezen de ChristenUnie in de regering en een PvdA-minister gaat de subsidie voor de SGP verdedigen. Erger nog, hebben moslimmeisjes zich net aan de bescherming van hun 'eerbaarheid' ontworsteld, gaat de regering strijden tegen seksualisering en vóór diezelfde eerbaarheid."

"Godsdienst is voor veel mensen erg belangrijk, als steun, troost of richtingaanwijzer en dat moet je respecteren. Vrijheid van godsdienst is net zo belangrijk als alle andere grondrechten. Maar juist dit grondrecht kan alleen verdedigd worden in een neutrale en seculiere staat. In parlementen is geen plaats voor religieuze boodschappen en dat moet zo blijven."

"De echte liberale stem moet weer luid klinken! Dat geluid is niet intolerant, niet conservatief, niet nationalistisch, niet autoritair en niet protectionistisch. Het is het geluid van een vrije, open en democratische samenleving!"

Volg *Sophie in 't Veld* op www.sophieintveld.eu

'Super Duper Tuesday'

Dinsdag 5 februari 2008 moest de climax worden van een campagne die al een dik jaar gaande is. 'Super Duper Tuesday' zou het moment van waarheid worden voor Clinton, Obama, McCain, Huckabee en Romney. De JOVD Utrecht organiseerde daarom in samenwerking met andere PJO's uit de stad en ondergetekende een lezing en uitslagenavond in een plaatselijk café waar het nog lang onrustig bleef.

Door Bianca Pander

Op deze dinsdag, die ook al de bijnaam 'Tsunami Tuesday' kreeg, draait het allemaal om het binnenslepen van zoveel mogelijk *Delegates* die tijdens de *Conventions* van de beide partijen officieel één van de campagnebeesten tot hun presidentskandidaat mogen kiezen in het najaar. Bij de 'Dems' is er al enige tijd een *horse race* gaande tussen voormalig *First Lady* Clinton en *Senator* Obama. De andere kandidaten zoals Edwards en Richardson kregen eigenlijk geen kans, de media focuste zich op het gevecht tussen de twee eerder genoemde titanen en beide heren verlieten de race voortijdig.

Bij de 'GOP' ('Grand Old Party'), beter bekend als de *Republicans* is de race ook zeker enerverend. De grote favoriet Rudy Gulliani vertrouwde op verkeerde adviseurs en zijn campagne werd een grote mislukking en de 'Mayor of America' brengt zijn campagnemachine vlak voor *Super Tuesday* tot stilstand. De grijze senator John McCain uit Arizona ontsloeg een aantal maanden geleden nog een deel van zijn *campaigners* wegens ernstige financiële problemen. Voor de media aanleiding om McCains aanspraak op het Witte Huis minder serieus te nemen en zich te focussen op de strijd tussen Huckabee en Romney. *How wrong were they?*

Voordat de uitslagen binnen komen in het steeds drukker wordende café te Utrecht krijgen we een inleiding in de *Primary*- en *Caucus*-politiek door Andrew Schofer en Eric Falls, politiek attachés van de Amerikaanse ambassade

in Den Haag. Beide heren zijn duidelijk erg enthousiast dat voor het eerst sinds decennia 'the system' echt geteet wordt. In vorige verkiezingscycli is *Super Tuesday* een moment van bevestiging geweest. Vaak is al duidelijk wie de kandidaat zou moeten worden, en wordt die veronderstelling werd dan netjes door alle deelnemers van de *Caucuses* en *Primaries* onderstreept. Nu ligt de strijd nog compleet open, het kan alle kanten nog op en dat zorgt voor de hoogste opkomst sinds jaren.

Schoferen Falls leggen ons ook nog uit dat er behoorlijke verschillen zijn tussen de *Primaries* en *Caucuses* in de individuele staten. Soms krijgt de winnaar bij de Democraten alle *Delegates* bij het behalen van een meerderheid terwijl in andere gevallen de afgevaardigden proportioneel worden verdeeld. Bovendien zijn er bij de Republikeinen minder te verdelen. Het wordt ons al snel duidelijk dat het nog wel eens een lange avond kan gaan worden en dat dankzij de proportionele verdeling de climax uit zal blijken op 'Tsunami Tuesday.' Schofer doet de voorspelling dat het zeker bij de Democraten nog wel eens een echte ouderwetse conventie kan gaan worden in augustus waarbij de zogenaamde *Superdelegates*: oud-presidenten, senatoren en partijbestuurders - de partijbobo's, uiteindelijk de knoof gaan doorhakken. Als om half zes in de ochtend de laatste van de politieke junkies richting huis gaan lijkt Schofer de voorspelling uit te komen. Zowel bij de 'GOP' als de 'Dems' is er nog geen enkele duidelijkheid over 'De Kandidaat.'

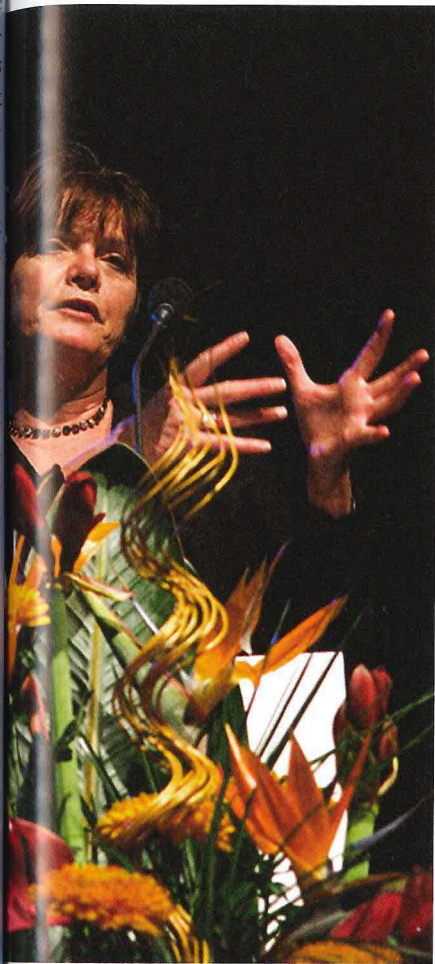
Nu - een tweetal weken na de anti-climax van 5 februari - hoor ik net Wolf Blitzer op CNN verkondigen dat McCain weer een aantal staten heeft gewonnen: Wisconsin en Washington state. Hij lijkt ondertussen de nog ongec kroonde winnaar van de *horse race* binnen zijn partij. Hij heeft inmiddels *endorsements* van zijn voormalige tegenstanders Romney en Gulliani, maar ook 'The Governor' (Arnold Schwarzenegger, gouverneur van Californië red.) Kissinger, Bolton en Bush staan op zijn indrukken lijst van steunbetuigingen.

Bij de Democraten is het nog immer spannend. Alhoewel Blitzer ook net Hawaï en Wisconsin aan Obama's overwinninglijstje toevoegt, is de strijd bij het ter perse gaan van dit blad nog niet beslecht. Het lot van Obama en Clinton lijkt in handen te liggen van de inwoners van Texas, Ohio, Rhode Island en Vermont die op 4 maart naar de stembuismogen. Deze dag is door de media al tot 'Mini Tuesday' gedoopt. Of dat terecht is zal blijken. Misschien moeten we de dag herdopen tot *Decision Tuesday*?

Wordt het McCain vs. Clinton of toch McCain vs. Obama? Hoe het ook zal verlopen, deze verkiezingscyclus breekt alle records: meer geld, hogere opkomst, meer pers aandacht en een vrouw of Afro-Amerikaan als kandidaat.

Bianca Pander studeerde onlangs af in American Studies aan de Rijksuniversiteit Groningen. Ze liep stage bij de in Washington DC gevestigde denktank CEPR en was eerder tijdens haar 'semester abroad' actief binnen de Kerrycampagne. Binnen de JOVD is Bianca lid van de werkgroep 'Presidentiële verkiezingen VS.' Wil je daarin meediscussiëren, stuur dan een mailtje naar biancapander@gmail.com

Vogelaar blijft naïef doorfladderen

Het is maandagochtend 3 december 2007. Ik sta in de bus op weg naar de 'Manifestatie Deltaplan Inburgering,' die plaats zal vinden in de Van Nellefabriek te Rotterdam. In dit voormalige arbeidersparadijs heeft, hoe kan het ook anders, een week eerder het congres van de SP plaats gevonden. Dat belooft dus weinig goeds.

Door Peter van Helmond

W e passeren een kolossale moskee met indrukwekkende minaretten die goed afsteken bij de grijze en druilerige horizon. Je kan over inburgeren zeggen wat je wil, maar moskeeën zijn in de Randstad in ieder geval perfect geïntegreerd. Na binnenkomst in de tot een congrescentrum verbouwde fabriekshal tref ik een bonte verzameling stands van allerhande inburgeringsgoeroes, taalinstututen en cursusaanbieders. Het publiek bestaat uit beleids-

makers, wethouders, ambtenaren, maatschappelijk werkers enzovoorts. Navraag leert me dat ik niet bij een PvdA-congres ben beland, maar dat het hier daadwerkelijk gaat om het paradepaardje van minister Ella Vogelaar van Wonen, Wijken en Integratie. Na de koffie met multiculturele koekjes is het tijd voor het inhoudelijke werk. De manifestatie, die bijgewoond wordt door zo'n achthonderd deelnemers, wordt geopend met wat multiculturele dansen die de kijker meevoeren naar verre, exotische bestemmingen. Aardig, maar een oud-Hollandsche klompdans was toch een aardige toevoeging geweest. Ella Vogelaar gaat na deze kunstzinnige inleiding verder met een uitgebreide toespraak. Om mij heen hoor ik van aanbieders van inburgeringscursussen instemmend gemompel als mevrouw Vogelaar pleit voor meer maatwerk en meer aanbod bij ROC's en particuliere aanbieders. Verder bepleit ze een omslag in het maatschappelijke debat over integratie: waar is de positiviteit? En ook moet er meer aandacht komen voor de persoonlijke ontwikkeling van de inburgeraar, autochtonen zouden allochtonen meer 'onder de arm moeten nemen.' De sociaaldemocratische kermis wordt helemaal opgebouwd als Vogelaar begint over het nut van een sanctie-instrumentarium: "Ik krijg altijd op mijn kop van andere partijen in de Tweede Kamer als het om sanctioneren van inburgeraars gaat. Laten we gewoon zorgen dat de cursussen zo mooi worden dat we helemaal geen sancties nodig hebben!" Waarde liberale vrienden, ik presenteer jullie de naïviteit van de PvdA in optima forma! Nadat Vogelaar de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar (en het fenomeen 'tweerichtingsverkeer') voor het gemak vergeten is, komt Wilma Gillis het podium op. Zij is een succesvolle ondernemster die een paar jaar geleden 'Zwarte Zaken-vrouw van het Jaar' werd. Een geslaagd voorbeeld van integratie dus, dat hamert op het belang van ondernemerschap als integratiemiddel voor 'nieuwe Nederlanders.' Tot slot rekent ze af met vrijblijvende sociale activiteiten als kopjes thee

drinken. Wat een fris geluid ineens! Oud-premier Ruud Lubbers mag het programma afsluiten. Deze kersverse zielsverwant van Vogelaar houdt een écht christen-democratisch en paternalistisch verhaal propvol dreigbeelden en betutteling. Lubbers vliegt volledig uit de bocht met een zeer kromme vergelijking. Nederland zou de vrees voorbij moeten, en toe zijn aan een 'derde bevrijding.' Nederland zou zich nu, na de bevrijdingen van '45 en '89, moeten losmaken van de angst voor buitenlanders. Nederland heeft zorgen over 'hoe we van ze af moeten' en hele groepen allochtonen worden afgeschreven met het etiket 'we willen je niet, ga maar terug.' Ik heb veel respect voor de bestuurlijke vaardigheden van de heer Lubbers, maar een zelfverklaard ambassadeur van inburgeraars zou een wat kritische, genuanceerdere houding beter passen. Het is in ieder geval wel verfrissend om een PvdA'er en een CDA'er te zien die het wél eens zijn met elkaar, dat zien we niet meer zo vaak tegenwoordig. Het ochtendprogramma zit erop en andere verplichtingen noodzaken mij tot het vroegtijdig verlaten van de *happening*. Maar niet voordat ik een aantal multiculturele broodjes proef en naar een multiculturele band luster. Eenmaal in de bus terug laat ik de hele ochtend nog eens de revue passeren. Het is natuurlijk belangrijk dat Nederland op correcte wijze degelijke inburgeringscursussen blijft faciliteren, maar door het huidige kabinet ligt het accent eenzijdig op de verantwoordelijkheid van de staat en de samenleving, terwijl er ook een dringend appèl op het plichtsbesef van de inburgeraar moet worden gedaan. Mede door het cultuurrelativistische gedrag van de PvdA is de verhouding tussen geven en nemen zoek geraakt. De presentator van de manifestatie, Rachid Larouz, had trouwens nog een aardige uitsmijter: "Sinterklaas is eigenlijk de ideale allochtoon. Hij komt langs, geeft iedereen een cadeautjes en gaat daarna terug naar zijn land van herkomst. Zo kan het dus ook!"

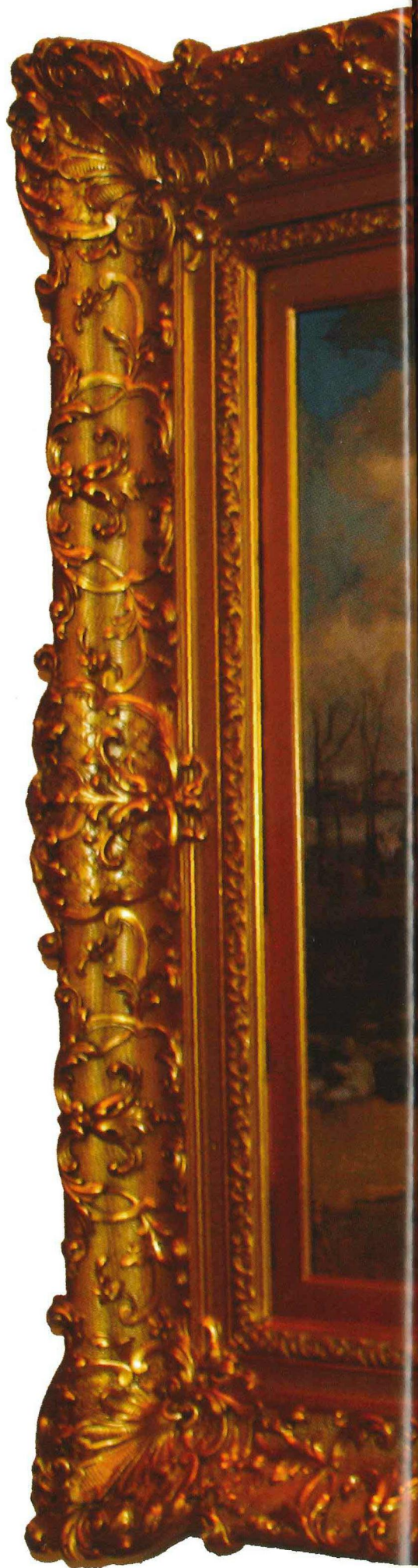
Peter van Helmond is Politiek Commissaris Zorg & Welzijn

“Het is de taak van de JOVD om dwars te zijn.”

Hij behoort niet tot de oude garde van de VVD. “Wat een onzin! Ik ga ook naar Now & Wow, maar kom jullie daar niet tegen. Dan is het te laat voor jullie,” grapt kandidaat-voorzitter Ivo Opstelten (64). De Rotterdamse burgervader werd gepolst door het partij-establishment en voorgedragen vanuit de afdelingen, maar kan ook binnen de jongerenorganisatie op veel steun rekenen. Wat heeft de man die op zijn acht-en-twintigste al de kans kreeg om burgemeester te worden jongeren op zijn beurt te bieden?

Door Allard Altena en Tim M.C. Huiskes

Ivo Opstelten is het bewijs van het Rotterdamse gezegde dat men in de Maasstad met opgestroopte mouwen wordt geboren,’ schrijft voormalig voorzitter van de JOVD Klaas-Jeroen Terwal op de website www.ikgavoorivo.nl. “Ik ben van de straat,” heet het in de woorden van de burgemeester zelf, “ik wil iedereen op ooghoogte aankijken en kan met alle gelegingen in de stad opereren.” Met dat stoere imago rekent hij op de campagnesite ook gewezen JOVD-voorzitter Ciska Scheidel tot zijn bewonderaars. Haar latere opvolgers Ferdi de Lange en Sabine Koebrugge werden lid van zijn hyve, waar blijkt dat ook echte mannen als internationaal secretaris Jan van Run en algemeen bestuurslid vorming & scholing Martijn Postma hun evenknie in Ivo Opstelten hebben gevonden. De jonge prominenten voelen zich bij hem thuis en niet zonder reden: “Ik ben echt voor het benoemen van jongeren in belangrijke functies. Ze moeten natuurlijk wel getest worden, maar je moet ook risico’s durven nemen ten aanzien van het inzetten van jonge mensen.” Burgemeestersposten, wethouderschappen en staatssecretariaten liggen wat hem betreft voor hen open. “Je test pas mensen als je ze de verantwoordelijkheid en de ruimte geeft om te laten zien wat ze waard zijn.”

Zelf besloot Ivo Opstelten halverwege zijn studie dat hij burgemeester wilde worden. Hij werd in 1966 lid van de VVD. "Een gouden keuze," noemt hij dat. Binnen zes jaar trad hij aan als burgemeester in het Drentse Dalen om dat ambt later ook in Doorn, Delfzijl, Utrecht en Rotterdam met verve te vervullen. "Ik ben jong begonnen, daarmee heb ik echt geluk gehad. Altijd heb ik met hart en ziel voor het openbaar bestuur gewerkt. Ik vind dat jongeren die kans heden ten dage ook moeten krijgen." Naar het Rotterdamse adagium 'geen woorden maar daden' wijst hij op het bestaan van een schaduwcollege waarin jongeren als *buddy's* met de burgemeester en wethouders meelopen. "Ik wil graag naar jongeren luisteren en hen een verantwoordelijkheid geven. De één lukt het en de ander niet. Je moet ook niet kinderachtig zijn, als het niet lukt." Opstelten meent ook dat er jonge mensen in fracties horen te zitten. "Je moet het geluid van de generatie hoorbaar in je team en in de politieke leiding in de Kamer aanwezig hebben. Dat kan hier en daar een beter accent krijgen. Ik ga me daar als voorzitter sterk voor maken. Het is vaak zo dat er ontstellend veel talent in zo'n partij en in partners als de JOVD aanwezig is, maar dat we gewoon te weinig van wat we binnenshuis hebben aanboren." Kamerzetels voor jongeren reserveren ziet de oud-vice-voorzitter van de VVD niet zitten: "Dat zou niet erg liberaal zijn. Het zijn kwaliteitszetels, dat moet je niet willen. Maar het is natuurlijk wel een kernpunt van een voorzitter – ik heb dat destijds in het hoofdbestuur ook gedaan – om bij de samenstelling van de lijst een belangrijke rol te spelen. We moeten daar nog over praten met de leden naar aanleiding van het rapport van de commissie Dekker,¹ maar ik vind dat er plaats moet zijn voor jonge mensen. Je moet opleiden in het politieke veld en jongeren de kans geven, maar ze moeten wel goed zijn. Je kunt niet op een gegeven moment deze of gene nu wel een plaats op de lijst geven, omdat hij al zoveel jaren zijn best doet. Dat is ook een prachtig element, maar dat is niet voldoende. Je moet zorgen dat alle geledingen van de partij goed vertegenwoordigd zijn, maar kwaliteit blijft natuurlijk het belangrijkste." Opstelten komt op vergaderingen, afdelingen, spreekbeurten, debatten en politiek cafés veel enthousiaste, leuke jonge mensen tegen. "Het barst van het talent, maar we moeten dat nog zichtbaarder maken en natuurlijk zorgen dat het aan de bak komt. En de scouting kan niet goed genoeg zijn om te zorgen dat de juiste mensen die kans krijgen. Ik ben er erg voor om jonge mensen die talent hebben vroeg in het diepe gooien." De kandidaat-voorzitter noemt "eigen kweek" fantastisch. Hij ziet het liefst dat liberale politici binnen de JOVD en VVD worden opgeleid. "Je moet ze dan natuurlijk wel binnenboord houden. Loyaliteit, trouw en consistentie zijn in de politiek erg belangrijk, een keuze voor een partij is voor mij een keuze voor het leven. Je denkt daar over na en als je het nog niet weet, dan stel je het even uit. Dat is mijn benadering."

Wat vindt Opstelten in dat opzicht van de risico's die de partij heeft genomen met het binnenhalen van eigenzinnige politici als Ayaan Hirsi Ali en Rita Verdonk? "Soms loopt het goed en soms loopt het niet goed, dat kun je ook eigen-

1 In het evaluatierapport 'Kiezen voor een nieuw liberaal elan' concludeerde een commissie onder leiding van oud-minister Sybilla Dekker in juni 2007 onder meer dat het VVD-hoofdbestuur het principe van de ledenraadpleging over de kandidatenlijst bij de jongste Tweede Kamerverkiezingen onvoldoende had doordacht en uitgewerkt.

lijk niemand verwijten. Je moet een goede intuïtie hebben en mensenkennis. Ik heb niet zoveel zin om weer te gaan terugfilmen. Dat is gewoon gebeurd, en wat gebeurd is, is onvermijdelijk gebeleden. We hebben nu de mogelijkheid om een nieuwe start te maken." De kandidaat-voorzitter wil de partij weer binden. "We hebben een ellendige tijd achter de rug en zitten met twee afsplitsingen: Wilders en Trots op Nederland, een slecht verkiezingsresultaat en in de oppositie. Maar maak nu van dat laatste gebruik. Je hebt de tijd, gebruik die ook om je standpunten te moderniseren en Mark Rutte en zijn fractie de ruimte te geven om zich politiek te profileren. De algemene ledenvergadering van Rotterdam heeft daar de basis voor gelegd: er moet een eenheid zijn die achter de Tweede Kamerfractie staat en kracht uitstraalt." De Rotterdammer die *'never a dull moment'* kende tijdens de 'mooiste baan in het openbaar bestuur' heeft zijn sporen in de politiek verdiend en geen ambitie meer om nog iets te worden. Dat maakt hem tot een vrij en onafhankelijke voorzitter. Zal hij de politiek leider niet in de wielen rijden, zoals bij de PvdA werd gevreesd toen mastodont Jan Pronk zich kandidaat stelde voor het partijvoorzitterschap? "Ik ben enthousiast, ik kan mensen van jong en oud om mij heen inspireren en daarmee werken een goede ploeg vormen en mijn mond houden op het moment dat het niet zinvol is om mijn mond open te doen. Al het wel geboden is dan doe ik dat natuurlijk wel. Ik ben redelijk besluitvaardig en dat zou weleens nuttig kunnen zijn op weg naar drie verkiezingen: in 2009 het Europees Parlement, 2010 de gemeenteraad en 2011 de Tweede Kamer. We moeten terugslaan en winnen." Tot wanneer krijgt Mark Rutte van Ivo Opstelten de tijd om het tij te keren? "Altijd wordt iedereen beoordeeld bij de volgende verkiezingen. Dat moet je ook leuk vinden. Anders moet je een andere functie gaan doen. De volgende verkiezing is je uitdaging."

"Er is maar één Thorbecke we

Het binden van de partij houdt volgens Opstelten geen strakker keurslijf in voor de JOVD. "Ik ben altijd erg gesteld op die vrije rol van de JOVD, dat vind ik ontzettend goed. In hemelsnaam: ga niet proberen om de JOVD onder je vlerken te brengen, maar laat ze een klassieke rol die ze al tijd met verve hebben uitgevoerd en neem ze bloedserieus. Dat zal bij mij gebeuren. Ik ben een groot fan van de JOVD en dat zeg ik niet omdat het goed valt. Soms zijn er ook weleens standpunten waarvan ik zeg: jongens dat kunnen we niet gebruiken, maar dan verschil je even van mening en dat moet ook in alle scherpte gebeuren, dat kan. In hemelsnaam, bescherm die vrije rol." Zullen de JOVD en VVD niet van elkaar vervreemden als de jonge liberalen vasthouden aan hun klassiek-liberale waarden en de VVD als brede volkspartij zijn ideologische veren min of meer afschudt? "Ik ben echt iemand van de volkspartij, maar ik ben ook een klassiek-liberaal. Ik denk dat iedereen mij ook wel zou herkennen en ziet functioneren. Dat gaat heel goed samen. De klassiek-liberale thema's in het beginselprogramma vrijheid en verantwoordelijkheid worden centraal gesteld

partij die het klassieke erfgoed van verder te brengen en dat is de VVD.”

Dat zijn thema's die je moet aanscherpen en actualiseren. Ik kan me niet voorstellen dat echte liberalen zich daar niet in zullen kunnen vinden. Daar moeten we het debat over hebben en daar moet de JOVD zijn rol in spelen.” Opstelten maant de JOVD wel scherp te blijven: “Iedereen noemt zich tegenwoordig liberaal. Jullie verkiezen Femke Halsema tot liberaal van het jaar (2007 red.). Zo kunnen we doorgaan. Straks krijgt Marijnissen nog een liberale prijs. Omdat hij zich heeft versproken. Ik vind het prima en dat hoort bij jullie. Blijf dat ook doen, dat houdt het spannend en scherp en dat past bij de JOVD. Maar je moet het niet doen omdat je weereens een ander wil nemen.” Over het onderscheidend vermogen van de VVD zegt Opstelten: “Er is maar één partij die het klassieke erfgoed van Thorbecke weet verder te brengen en dat is de VVD. Die andere partijen zijn er en de VVD kiest zijn eigen lijn. De VVD is de drager van de liberale beginselen, is de drager van het liberale erfgoed. En dan zal het best zijn dat er als liberale brede volkspartij hier en daar overeenkomsten zijn met andere partijen, maar ga niet om je heen kijken en zeggen: wij moeten het iets

anders doen, omdat het CDA het zus en weer een andere partij het zo doet. Het zal van zichzelf uit onderscheidend zijn.” De JOVD dicht Opstelten daarbij een belangrijke functie toe: “Het is de taak van de JOVD om dwars te zijn, dat moeten we niet missen. Jullie moeten gewoon je eigen lijn hanteren, een horzelfunctie hebben en waken over het liberale erfgoed.”

Opstelten vindt dat het voornemen van Mark Rutte om de liberale beginselen eigenhandig te herijken van politiek leiderschap getuigt.” Hij nam de liberale beginselen in 1996 zelf aleens onder de loep en het rapport ligt sinds kort weer op zijn bureau. De commissie Opstelten: ‘Vrij en Verantwoordelijkheid’ zag destijds geen aanleiding om het beginselprogramma te wijzigen, maar “daar komen we nu op terug.” De ontwikkelingen die daartoe aanleiding geven zijn volgens Opstelten nog dezelfde als toen: digitalisering, individualisering, internationalisering en demografische evolutie. “Je kunt dat via de klassieke methode doen, dus via een commissie, of je

kunt zeggen: nee, ik doe het zelf en je betreft wat companen erbij. Dat is prima." Wel acht hij het cruciaal dat er voor de JOVD een rol is om te zeggen wat de jonge liberalen vinden. "Daar wil ik mij absoluut hard voor maken." Opstelten wil de partij updaten. "In deze tijd van digitalisering, in deze informatiemaatschappij, moet het actueel zijn waar je het over hebt. Daarom moet je je beginselprogramma juist nu in de oppositie herijken, moderniseren en onderscheidend maken." Op welke onderwerpen wil Ivo Opstelten bij de komende verkiezingen inzetten? "Veiligheid is ontzettend belangrijk voor jongeren. Dat is de basis. Als die aanwezig is in de straat, buurt of stad heb je een basis om de consequenties van mondialisering en demografische ontwikkeling op te vangen, goed tot integratie te komen en sociale cohesie te creëren. Dat geeft een bepaalde rust voor iemand om gewoon naar school en via de school aan het werk te gaan. Veiligheid is verdomd belangrijk." Op zijn lijstje prijken niet alleen klassiekers. "Klimaatverandering, dat is geen links thema, dat is van iedereen. Waarom is dat nu ook belangrijk? Omdat het nieuwe economische kansen biedt. Als je de grootste industriële havenstad van Europa bent en in de wereld vergeleken wordt met Houston, Shanghai en Singapore, dan moet je kiezen of je een *Ausputzer* bent die af en toe weleens een bal wegtrapt of je gaat in de spits en dan grijp je de kansen die dat met zich meebrengt. Wij kiezen voor de spits en ik zou dat meer willen zien. Maar daar zijn velen het met mij in de VVD niet over eens, dus dat is ook iets moois om over in debat te gaan." Op het thema onderwijs vindt Opstelten dat de VVD zich sterker moet profileren: "Investeren in alle sectoren van het onderwijs, daar moeten we echt een stoot geven. Dat is goed liberaal omdat je dan mensen vormt en de kans geeft om al hun talenten te ontwikkelen en hun verantwoordelijkheid op zich te nemen." Maar Mark Rutte, de politiek leider, geeft volgens Opstelten het ritme, tempo en de stijl aan en legt de accenten. "Dat is niet een taak van de voorzitter."

De winnaar van de Rotterdam Marketing Award 2007 toont zich vooruitstrevend in de wijze waarop hij de politieke boodschap onder jongeren aan de man wil brengen. "Politiek is natuurlijk *branding* en *marketing*, wat ik als burge-meester ook veel moet doen. We gaan gebruik maken van de beste technieken. Originele ideeën en rare dingen die wel effectief zijn, moet je politiek durven inzetten. De VVD is absoluut een sterk merk. Het heeft wel eens een mindere tijd, maar een betere komt vanzelf als je goede mensen inbrengt en het hen laat verkopen. Ik denk dat daar heel veel behoefte aan is, maar je moet voor elk merk - vraag het aan een grote ondernemer die met een nieuw product komt - de tijd gunnen." Opstelten wil met de meest moderne, eigentijdse voorzieningen en evenementen debatten en fora voor discussie creëren. "Niet zoals ik dat vroeger

heb geleerd. Campagnes op Hyves en Messenger vind ik allemaal prachtig. Wij moeten gewoon de jonge kiezers bereiken, jongeren hebben de toekomst. Maar daar moeten jullie dus ook als JOVD de partij op aanspreken. Als je daarin vindt dat we achterblijven, dan moeten wij zorgen dat die geluiden het hoofdbestuur bereiken. Het lijkt mij geboden dat de jongeren hun stem duidelijk laten horen." De opvatting dat hij wellicht te oud is om de partij nieuw elan te geven, vindt Opstelten maar ouderwets. "Het gaat natuurlijk niet om je leeftijd, maar om wie je bent en wat je doet en waar je belangstelling naar uitgaat. Ik ben een popliefhebber. Als je zegt: wat is je keuze, Stones of Beatles, dan is het voor mij keihard The Stones. Ik ben ook wel meegegaan met de tijd, maar ik moet er natuurlijk niet in overdrijven, anderszijds we authentiek blijven. Iedereen moet zien dat iets bij mij past. Ik ga geen dingen doen die niet bij me passen." Op zijn geheel eigen, karakteristieke *no nonsense*-wijze houdt Ivo Opstelten ons de kern van het liberalisme voor: "Als je nou echt liberaal bent, dan sta je pal voor de vrijheid van het individu en het respect voor de vrijheid van de ander en daarmee dat die ander anders is dan jij. Niet over zeuren." Het zijn de woorden van 'een echte liberaal in hart en nieren, een markant en krachtig persoon,' zoals voorzitter Peter Riezebos van de Twentse afdeling van de JOVD Ivo Opstelten in zijn steunbetuiging schetst. Ivo's boodschap aan hem en alle andere jongeren: "De liberale beginselen bepalen jullie toekomst in de samenleving. En die beginselen zijn bij mij in goede handen."

Rondleiding door het 'Huis van Thorbecke'

moeten de bestuurslagen zich meer gaan richten op hun oorspronkelijke taken. De deuren en ramen moeten echter niet gesloten worden voor Europa. "Misschien moeten wij het Huis wel uit en Europa in," overweegt Rosenthal in zijn afsluitende woorden.

Nu de fundamenten ons toehoorders duidelijk zijn, leidt Bob Elbracht, secretaris van het Nieuw Republikeins Genootschap (NRG), ons naar een verdere verdieping. Nadat hij kort iets heeft verteld over het NRG, dat zich sterk maakt voor het afschaffen van de monarchie, wijst hij op een deel van het Huis dat tot dan toe buiten beeld was gebleven: het Koningshuis, of in zijn woorden: 'het duistere torenkamertje.' De huidige Koninklijke familie maakt volgens Elbracht onterecht aanspraak op de troon. Niet alleen heeft het Koninklijk Huis geen genetische lijn meer naar Willem van Oranje, ook is er een belangrijk juridisch bezwaar tegen het Koningshuis. Door de erfopvolging is namelijk sprake van discriminatie op grond van geboorte.

Het is vrijdag 8 februari en ik bevind mij voor de ingang van zalencentrum Florin in Utrecht. Nadat PC'er Justitie en Binnenlandse Zaken Arjan Nijboer de deuren van het slot heeft gehaald, loop ik door naar een zaal waarin vandaag een aantal aspecten van het 'Huis van Thorbecke,' grondvest van de Nederlandse staat, besproken zullen worden. Een half uur later hebben de meeste bezoekers plaats genomen en opent Nijboer het symposium, waarin dit wonderlijke huis nader belicht zal worden.

Door Wouter van den Wildenberg

U ri Rosenthal, Eerste Kamerlid namens de VVD en hoogleraar bestuurskunde aan de Universiteit Leiden, is de eerste spreker die de aanwezigen meeneemt op de rondleiding. Eerst vertelt hij iets over Johan Rudolph Thorbecke, de bouwmeester ervan. Ook de tijd waarin het 'Huis' gebouwd is, komt hier aan bod: de revolutiegolf van 1848, de nacht waarin Willem II van regent tot liberaal werd, de nieuwe grondwet en het daaruit volgende nieuwe staatsbestel. Thorbecke was een voorstander van de zogeheten organische staat, een staat waarin drie bestuurslagen (Rijk, provincies en gemeenten) in gelijke rangorde opereren. Om deze gelijke rang te bewerkstelligen wilde hij de zelfstandige kracht van de decentrale organen bevorderen. Hij was zijn tijd ver vooruit hierin: zo was hij reeds voorstander van een gekozen burgemeester.

"Het is een simpel huis met drie kamers, uitgebouwd door doe-het-zelvers," stelt Rosenthal. De bestuurlijke drukte is enorm toegenomen en het dak begint te lekken onder de regens van Europese richtlijnen. "Het doet denken aan een huis van Gaudi: leuk om te zien, maar je zult er in wonen," vindt Rosenthal. Een hele restauratie gaat hem echter te ver, een opknapbeurt naar de geest van onze tijd en met het oog op de toekomstige ontwikkeling volstaat. Daarvoor

Foto Marishka Neekillappillai

Het NRG stut haar standpunten op twee axioma's: ten eerste behoort iedereen met politieke zeggenschap gekozen te zijn; ten tweede behoort iedereen aangesproken te kunnen worden op zijn of haar gedrag. Door de erfopvolging en de onschendbaarheid van de Koning laait een discussie over de soevereiniteit op: waar ligt deze nu, bij de Koning of de regering? Het antwoord op deze vraag is volgens Elbracht niet te kennen, omdat het in de duisternis van het torenkamertje ligt. Zijn voorstel is dan ook: hef dit duistere gedeelte op, geef openheid.

Na deze excursie naar het torenkamertje maant Maurice de

Hond - Nederlands bekendste opiniepeiler - ons terug om te vertellen over zijn idee van 'burgerdemocratie.' De Hond stelt dat systemen van democratie zich moeten aanpassen aan de tijd. Door allerlei ontwikkelingen zijn de kiezers minder eenduidig geworden dan zij vroeger waren. Daarnaast is er een dalend vertrouwen in de politiek. Dit is te zien aan de steeds groter wordende fluctuaties bij verkiezingen en in de *polls*. Het huidige systeem sluit niet meer aan bij de burgers.

Nieuwe ontwikkelingen, met name in de technologie, brengen ook mee dat de meningen van burgers steeds beter aangewend kunnen worden. Nu er geen correctiemogelijkheid is voor het Nederlandse volk op het moment dat deze er toe doet, stelt De Hond voor de Eerste Kamer af te schaffen en het volk de mogelijkheid te geven met een bepaalde hoeveelheid burgers wetten tegen te houden binnen een maand na hun aanvaarding. Een dergelijk correctiesysteem zal er voor zorgen dat politici meer luisteren naar en beter uitleggen aan de kiezer. "Vaak wordt gezegd dat de kiezer weinig vertrouwen heeft in de politiek, maar mijn stelling is dat de politiek weinig vertrouwen heeft in de burger," aldus De Hond.

Het pleidooi van De Hond voor 'burgerdemocratie' wekt veel discussie op en met discussie vangt ook het laatste deel van het programma aan. Achter de tafel nemen Paul Kalma (Tweede Kamerlid namens de PvdA) Willibrord van Beek (Tweede Kamerlid namens de VVD) en Ralph de Vries (Statenlid namens D66 in Utrecht) plaats voor de paneldiscussie. Deze zal gevoerd worden aan de hand van een aantal stellingen.

Één van de stellingen roept op het middenbestuur op de schop te nemen. Van Beek is het hier mee eens en vindt dat er te veel tussenlagen zijn gekomen: "We moeten terug naar de lagen van het Huis van Thorbecke." De Vries plaatst echter vraagtekens bij de praktische uitvoerbaarheid hiervan, daar lokale bestuurders niet snel zullen meewerken. Van Beek en Kalma willen de bestuurders prikkelen tot samenwerking door meer ruimte te maken voor gemeentelijke belastingen.

Ook referenda komen aan bod. Noodzakelijk vindt De Vries ze niet, maar een correctief referendum als stok achter de deur acht hij wel waardevol. Kalma ziet ze als nuttige aanvullingen op de vertegenwoordigende democratie. Hij merkt echter wel op dat het wantrouwen in de politiek niet per sé kleiner zal worden als de afstand tussen burger en politiek kleiner wordt. Van Beek wijst er op dat politici werken aan een beleid op de lange termijn en dat de burger daar niet altijd oog voor zal hebben. Daarom vindt hij ook dat referenda de indirecte democratie niet versterken.

Rond half zes leidt Nijboer de discussie naar een eind. Met de andere toehoorders kan ik terugblikken op een leerzame dag, waaruit ik opmaak dat het Huis van Thorbecke nog staat maar er niet al te best aan toe is: het dak lekt, het torenkamertje is duister, de bewoners morren en er moet aan getimmerd worden. Gelukkig lijkt de bar in Florin nog tamelijk intact, en ik besluit dan ook de dag daar voort te zetten.

Historisch katern

'Thans is onze instrumentenkast weer aangevuld met ons orgaan 'De Driemaster.' Terecht kan men hiervan zeggen: *nomen est omen!* Drie masten, symbolen van de drie idealen waarvoor wij willen werken: Vrijheid, Verantwoordelijkheid en Sociale Rechtvaardigheid.'

Het zijn de illustere woorden van de voorganger aller JOVD-voorzitters W.J. De Blaey. Zijn 'overpeinzingen bij de start van onze JOVD' verschenen in juni 1949 in het allereerste nummer van Driemaster. Hij waarschuwt ons niet klakkeloos te accepteren hetgeen als de waarheid wordt aangeboden. 'Het is critiek en zelfwerkzaamheid geweest die de vooruitgang van de maatschappij heeft bewerkstelligd. Gij herinnert u hoe Columbus verguisd werd door zijn collega's omdat hij critiek oefende op de theorie van de platte aarde. Gij weet hoe de grote vrouwenarts: Semmelweis bespot werd door zijn collega's omdat hij critiek durfde leveren op de toenmalige hygiënische omstandigheden in de ziekenhuizen.' Driemaster moet het geluid van die kritiek versterken en doen doordringen, 'ook op die plaatsen waar men het liever niet hoort.'

Zo kort na de 'wereldbrand' wordt aan die opdracht meer gewicht toegekend dan men nu pleegt te doen. De woorden die Kamerlid en latere minister H.A. Korthals richt tot de oprichtingsvergadering, lichten dat toe: "Het is in deze tijd niet voldoende idealen te bezitten. Men moet voor deze idealen ook kunnen en willen strijden. Tijdens de bezetting hebben vele vrijzinnig politieke jongeren zich gegroepeerd rondom het illegale blad 'Slaat op den Trommele' (het latere 'Vrijheid en Democratie'). Zij stonden pal voor hun beginselen, en het is voor deze beginselen, dat verscheiden jongeren hun leven hebben gegeven. Het is in hun geest, dat nu het werk moet worden voortgezet." Er dreigt bovendien alweer een nieuw groot gevaar: "het communisme vertrappt de vrijheid, het recht en de vrije persoonlijkheid."

P.J. Oud, die in 1948 samen met D.U. Stikker de VVD opricht, laat in de tweede jaargang van Driemaster geen onduidelijkheid bestaan over de verhouding met de JOVD. Die 'vriendschap' mag volgens hem 'niet ontaarden in een van ondergeschiktheid van jongerenorganisatie aan de partij. De jongerenorganisatie beware haar zelfstandigheid.' Een jaar later is die onafhankelijke JOVD bij het verdedigen van de beschaving - gestoeld op het 'beginsel van de vrijheid van de mens' - zelfs onmisbaar geworden. Oud in maart 1951: "Zonder de hulp en het enthousiasme der jeugd zouden wij ouderen daartoe onmachtig zijn."

Ter gelegenheid van het diamanten jubileum blikt Driemaster terug. In deze editie hoe het ooit begon: met een 'appél aan de jongeren van Nederland.'

JONG GELEERD IS OUD GEDAAN

Door thans een klein bedrag per maand te sparen, kunnen wij U straks het benodigde kapitaal verstreken om een EIGEN HUIS te bouwen of te kopen.

Vraagt vrijblijvend inlichtingen:

N.V. Bouwkas „Rohyp”
Gebouw „Atlanta”
Stadhouderskade 6, Adam-IV.

1e Jaargang No. 1

Juni 1949

DE DRIEMASTER

MAANDORGAAN
VAN DE JONGEREN ORGANISATIE VRIJHEID EN DEMOCRATIE

„Tengeleide” door

W. J.
de Blaey

Pag. 2

Appel aan de jongeren van Nederland!

Realiseer je de plaats waar je staat en bouw aan je toekomst die je zelf in handen hebt.

Binnen een tijdsverloop dat onze eigen verwachtingen heeft overtroffen, is het ons gelukt „De Driemaster” in de vaart te brengen.

„Ons”, wil zeggen: de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (J.O.V.D.), een organisatie van jonge mensen, die niet met oogkleppen door het leven wensen te gaan, doch die zich terdege rekenschap willen geven van hetgeen er in de wereld gebeurt, niet alleen op economisch, maar eveneens op politiek terrein.

Neen, wij willen niet zwaarwichtig zijn en „groot” doen want wij zijn jong en daarom op grond van onze leeftijd optimistisch; ja soms zelfs misschien luchthartig. Maar dat neemt niet weg, dat wij met beide benen op de grond moeten blijven staan en aan onze toekomst moeten denken.

Als wij spreken over onze toekomst, denken wij meestal onmiddellijk aan de functie, die wij wel dra in het maatschappelijke leven zullen gaan innemen. Wij denken aan de strijd om het bestaan, die voor vele jongeren nog beginnen moet en voor anderen reeds begonnen is. Inderdaad, geen sympathieke uitdrukking: „de strijd om het bestaan”. Doch deze strijd is er en men kan haar niet ontvluchten. Daarom willen wij paraat zijn als wij in deze strijd worden betrokken. Daarom willen wij de jongeren opwekken zich te bezinnen op hun toekomstige taak en houding in de maatschappij.

Zeker, men zegt vaak: de jeugd heeft de toekomst. Dit is juist. Maar die toekomst zullen de jongeren zelf moeten veroveren. Wij zullen zelf die toekomst moeten vormen.

Welnu laten wij daartoe de handen ineenslaan en niet volhard in een onverantwoordelijke onverschilligheid, want nogmaals: Het gaat om onze toekomst!

Wat verwachten wij van de toekomst?

Wat verwachten wij eigenlijk van deze toekomst? Deze verwachtingen zullen ongetwijfeld veelal zeer persoonlijk zijn en soms sterk op het materiële en zakelijke zijn ingesteld.

Er zijn echter andere waarden in het leven, die boven die van het zakelijke en materiële uitgaan t.w.: **Vrijheid, Rechtvaardigheid en Menselijkheid.**

Immers, wat heeft men aan een „verzekerd” bestaan, indien men gedwongen zou worden in sla-vernij te leven? Wat is onze opleiding en studie waard — hoe deze dan ook gericht moge zijn — als wij jongeren gedwongen zouden worden ons als een kuddedier te gedragen?

Klinkt dit ook zwaarwichtig?

Het moge zo schijnen, maar een ieder, ongeacht zijn leeftijd, en ongeacht de mate van belangstelling waarmee hij het economische en politieke leven volgt, weet heel goed, dat de grote strijd in de wereld tussen Vrijheid en Democratie enerzijds en slavernij en dictatuur anderzijds, niet onge-merkt aan hem voorbij kan gaan.

Daarom moet **tijdig** een keuze worden gedaan, en wel: **NU!**

Wij verkiezen de vrijheid

Welaan, de J.O.V.D. verkiest de Vrijheid. Zij verkiest de Rechtvaardigheid en bovenal: de menselijkheid.

Hiervoor trekt zij ten strijde met alle krachten die in haar zijn. Daarom doet zij ook beroep op de jongeren van Nederland om de ogen te openen.

Daarom raadt zij alle jongeren in Nederland aan: Kijk om je heen! De wereld staat nog steeds in brand, al laaien de vlammen niet zo hoog op als gedurende de oorlogstijd.

Kijk om je heen! Denk aan je toekomst, die niet alleen bepaald wordt door economische factoren en wetten, maar mede door politieke omstandigheden.

Dus toch politiek? Ons antwoord luidt kort maar krachtig: Ja!, maar..... met een belangrijke beperking.

De J.O.V.D. wil de jongeren n.l. niet persen in een politiek keurslijf. Zij wil in de eerste plaats **belangstelling** voor de politieke vraagstukken wekken. Zij wil deze vraagstukken **bestuderen**, bespreken en doorgronden, opdat de jongeren later in staat zullen zijn, zelfstandig een oordeel hierover te vormen.

Zij wil dit echter doen tegen de achtergrond van de begrippen Vrijheid en Democratie en de erkenning van de Menselijke Rechten.

Welk nut hebben de lessen die wij over staats-inrichting en staathuishoudkunde leerden, als wij deze niet aan de practijk van het leven kunnen toetsen?

Geen enkel immers?

De J.O.V.D. doet een **ernstig** beroep op allen, die zich van hun verantwoordelijkheid bewust zijn.

Nogmaals, dit klinkt alles ernstig en dit is het ook. Maar dit wil niet zeggen, dat de J.O.V.D. zich louter met zwaarwichtige zaken zal bezig-houden.

Ook de gezamenlijke ontspanning door middel van sport, spel, film, toneel, kunst enz., vormt een van haar belangrijkste doelstellingen. Aldus tracht zij het nuttige met het aangename te verenigen.

Ziehier, zij het zeer in het kort, wat de J.O.V.D.

wil en waartoe zij de jongeren van Nederland oproept.

Bezoek daarom onze avonden en toon dat het je ernst is om aan je eigen toekomst te werken en te bouwen.

Meld je daarom aan als lid en isoleer je niet in een houding van onverschilligheid.

Vertrouw op de toekomst, maar houdt haar in eigen veilige handen door mee te marcheren in de gesloten gelederen van de J.O.V.D.

G. St.

De Trossen los Ship Ahoy!

Het anker is los. De Driemaster vaart. Alle hens is aan dek en de wind blaast vol in de zeilen. Wij hebben zee gekozen en de stemming aan boord is opperbest.

Ieder kent zijn plaats en zijn plicht, want er is nog enorm veel werk te verzetten.

Zeker, de trossen zijn door ongeduldige handen losgesmeten, maar dit betekent nog niet dat er voor de bemanning een periode van rust of zelfgenoegzaamheid is aangebroken.

Integendeel.

Alle zeilen zullen moeten worden bijgezet om deze vaart tot een behouden vaart te maken. Hier-van is de gehele bemanning zich ten volle bewust.

Veel wat aan boord voor de eerste reis nog pro-visorisch werd opgezet, zal nog definitief moeten worden georganiseerd. Ervaring zal ook voor de bemanning van dit schip de beste leermeesteres zijn.

Niet altijd zullen weer en wind zo gunstig zijn als thans.

Ook ons schip zal wel eens tegen hoge golven moeten optornen, doch het vaartuig is volkomen zeevaardig en de bemanning weet wat haar te doen staat en zij is censgezind om kapitein en stuurlieden vereenigd.

Vrijheid en Democratie vormen het kompas waarnaar haar koers zich zal richten. Deze koers is met overleg en nauwkeurig bepaald.

Het heeft betrekkelijk lang geduurd voordat De Driemaster het ruime sop koos, maar zij wil uit eenmaal definitief heeft gedaan, zal het in de vaart door niets en niemand zijn te witteren.

Daarom hijsen wij het redeel en vlaggen en brengen op deze plaats de ank van vele ouderen die voor de uitrusting van De Driemaster hebben gezorgd en die aldus de grote reis hebben mogelijk gemaakt.

Welaan, nu allen de handen uit de mouwen en onversaagd aan de arbeid. De toekomst is in de stuurhut die aan wal staan, maar aan ons alleen, want wij zijn de bemanning.

Daarom Driemaster: Een behouden vaart voor dat Jong Nederland uit met warme bestel-lingen moge volgen!

DE REDACTIE.

Kort Amerikaans

Grosso modo kent iedereen Amerika. De auto's zijn er groter zodat de Amerikanen er in passen, de dollar is een bananenrepubliekvaluta en er worden *World Series* in *baseball* gehouden zonder andere landen überhaupt uit te nodigen. Met Mark Twains motto 'never let schooling get in the way of your education' in gedachten had ik genoeg tijd over voor enkele observaties tijdens mijn studie in Baltimore, Maryland, USA.

Door Mark Reijman

Studeren in Baltimore

Baltimore en Rotterdam zijn beide havensteden met ongeveer 600.000 inwoners, leuke uitgaansbuurten (Canton, Fells Point, Federal Hill) en enkele getto's vol dichtgetimmerde rijtjeshuizen. Waar Rotterdam veel Turkse, Marokkaanse en Antilliaanse immigranten telt, is in Baltimore ongeveer vijf-en-zestig procent van de bevolking 'African American.' Het moordcijfer van Baltimore is hoger dan dat van heel Nederland: begin november telt Baltimore 256 moorden, terwijl in Nederland de teller op 201 bleef steken in 2006. De politie is dan ook nadrukkelijker aanwezig in Baltimore, waardoor je je gek genoeg veiliger voelt. Wel is het moeilijker slapen als de politiehelikopters ('ghettohawks') boven je huis vliegen.

Het academisch niveau van de University of Baltimore is ongeveer hetzelfde als de Erasmus Universiteit. Wel wordt er meer deelname van de studenten verwacht. In alle gebouwen is *wireless* Internet, en dus brengt negentig procent van de studenten een laptop mee naar college om te kunnen chatten met studiegenoten. Alle sportfaciliteiten, inclusief *lockers*, zeep *dispensers* in de douche en handdoekenservice zijn gratis. Ook een Nintendo Wii behoort tot de 'sportfaciliteiten.' Daar staat tegenover dat het collegegeld (in Maryland nota bene het goedkoopste van de hele USA) wel een stuk duurder is dan de 1538 euro die je in Nederland per jaar betaalt. Voor een semester rechten betaal je \$10.299 als je in Maryland woont en \$16.377 als je daar niet woont. De manier om studenten naar de vele activiteiten te lokken is door te vermelden dat er 'free food' aanwezig zal zijn, meestal bagels of pizza. De structurele afwezigheid van bier op de campus heeft hier maar weinig invloed op.

Keuken en moraal

Voor culinaire liflafjes hoef je Amerika niet te bezoeken.

Voedsel is vet, ongezond, lekker, veel en nooit ver verwijderd. Amerikanen koken bijna nooit en halen lunch en ontbijt buiten de deur. Of het nu een *football*-wedstrijd, kerkbezoek (!) of een college betreft, voedsel is er altijd. Als je een Amerikaan een appel wil laten eten, moet je de appel overgieten met chocolade of in karamel dopen en met nootjes besprenkelen. Mijn huisgenoten gaven toe de dagen voor Thanksgiving extra veel te eten, teneinde hun maag te vergroten en zo op Thanksgiving zelf nog meer te kunnen eten!

Omdat alles wat ongezond is, goedkoop is en alles wat vitaminen of voedingsvezel bevat duur is, kent Amerika een omgekeerd Afrikasyndroom: hier zijn juist de arme mensen dik. Een Amerikaan die gezond wil doen, bestelt een Coca-Cola Light bij zijn *supersized* McMenu. Naast benzine is Amerika ook verslaafd aan preserveermiddelen en (*high-fructose*) corn syrup, een goedkope suiker uit maïs die in al het voedsel wordt gestopt.

In Maryland kan je op je zestiende autorijden na een belachelijk eenvoudig examen op een afgezet parkeerterrein, op je achttiende kan je een 'barely legal' hardcore porno-ster zijn, maar als je een biertje wilt drinken, moet je tot je een-en-twintigste wachten. "You can get your limbs blown off in Iraq at 18, but you'll have to wait three more years before you can have a drink." Als je er jonger uitziet dan zeven-en-twintig, moet je je kunnen identificeren, anders kom je op een vrijdag of zaterdag de bar of club niet eens in. Uitgaan duurt tot twee uur, dan gaat alles dicht. Een gewone supermarkt verkoopt geen alcohol en op zondag zijn alle drankwinkels gesloten. Vanwege de hoge leeftijdsgrens voor alcohol, drinken veel mensen in de beslotenheid van een huis, waar je vier-en-twintigjarige bierspelletjes ziet doen, die Nederlandse jongeren op hun veertiende doen. De illegaliteit van marihuana heeft geen enkel effect op het gebruik, de prijs of de verkrijgbaarheid. Ten slotte kent Maryland de doodstraf door middel van injectie (voor het laatst toegepast in 2005) en op overspel staat een boete van

'Life, Liberty and the reckless pursuit of

\$10 (voor wie denkt dat dit weinig is: dit is het bedrag per dag).

Amerikanen zijn over het algemeen erg bezorgd over hoe andere mensen over hen denken; doordoor lijkt het soms alsof ze een masker dragen, en is hun gedrag wat theateraal. Amerikanen houden ook van een eufemisme hier en daar: in Amerika zijn goede werknemers een goede 'resource' en niemand wordt ooit ontslagen: *people are 'let go.'* Interessant is ook dat iedereen in de 'American Dream' gelooft; ook arme mensen vinden grote inkomensverschillen rechtvaardig, omdat iedereen een eerlijke kans heeft op succes door middel van hard werken. Amerikanen helpen het milieu door een pro-milieu bumpersticker op hun SUV te plakken.

Sport

Hoewel ik geen grote sportliefhebber ben, is het moeilijk niet enthousiast te worden over sport in Amerika: het is onderdeel van de levensstijl. Ter illustratie: op de verdieping recht boven het U.S. Supreme Court is een basketbalveld ingericht waar de *law clerks* tegen de beveiliging spelen. Als de Ravens spelen, het footballteam van Baltimore, wordt de stad omgedoopt in 'Ravensdown' en loopt hoegenaamd iedereen in paarse Ravenssportkleding. De politie is aanwezig vanwege de vermeende terrorismedreiging, niet vanwege rellen en vandalisme, want beiden zijn absent. Voordat een wedstrijd begint vindt er 'tailgating' plaats op het parkeerterrein: bankstellen, barbecues, tafels vol voedsel, koelkasten vol bier, vlaggen en plasma-tv's worden uit de auto's gehaald en in een gemoedelijke sfeer wordt er gegeten en gedronken, voordat de wedstrijd begint en er nog meer wordt gegeten.

Democratisch gehalte en identiteit

Amerika heeft veel democratisch potentieel: naast het jurysysteem worden de burgemeester, gemeenteraad, de voorzitter van de gemeenteraad, gouverneur, president, het Huis van Afgevaardigden en sommige politiecommissarissen en rechters direct gekozen. Veel van dit potentieel wordt helaas teniet gedaan door het tweepartijensysteem. Baltimore is bijvoorbeeld van oudsher een stad met een grote meerderheid van Democraten. Wie de race tussen de Democratische en de Republikeinse kandidaat wint, is zo goed als zeker; soms is er niet eens een Republikeinse tegenkandidaat. De echte race is dan ook de 'primary,' de interne verkiezingen tussen de verschillende kandidaten van de Democratische partij. Dat betekent dat het uiteindelijk de geregistreerde leden van de Democratische partij zijn, die stemmen tijdens de primary en daarmee die bepalen welke kandidaat burgemeester wordt.

Hoewel je soms een beetje moe wordt van het gezwaai met de Amerikaanse vlag – zeker sinds '9/11' – leeft identiteit veel meer dan in Nederland, waar de politiek het bespreken van de 'Nederlandse identiteit' tot taboe heeft verklaard. Of je voorvader nu een weggelopen slaaf, *Holocaust survivor* of Cherokee-Indiaan was, of je nu Duits, Italiaans of Iers bloed door je aderen hebt stromen, Amerikanen onderzoeken hun familiegeschiedenis en zijn er oprecht

trots op. Ze ontlenen waardigheid aan hun familiegeschiedenis, ook al zijn ze nog nooit in Europa geweest. Hoewel Amerika een relatief korte geschiedenis heeft, zijn ze er trots op, terwijl Europeanen zo veel geschiedenis hebben maar er niet trots op durven te zijn. In Nederland wordt de geschiedenis enkel misbruikt door politici zodat ze hun excuus voor de slavernij kunnen aanbieden en als 'rel van de dag' als de 'VOC mentaliteit' ter discussie wordt gesteld. Geen Nederlander die trots is op het feit dat Nederland een wereldmacht was in de Gouden Eeuw. Maar complimenteer de Amerikanen niet met de twee 'truly American' religies: Scientology en Mormonisme, want daarmee krenk je waarschijnlijk hun religieuze gevoelens.

TV

High definition TV is in Amerika al ingeburgerd, zeker wat betreft sport. Vervelend zijn wel de vier reclameblokken per half uur. Grappig zijn vooral de medicijnencommercials, waarvan de helft bestaat uit het in een razend tempo voorlezen van alle beperkingen, bij-effecten en voorwaarden. De slogan "we couldn't say it on TV if it wasn't true," wordt vaak gebruikt om Amerikanen over de streep te trekken, en "why should you go to jail for a crime someone else witnessed?" wordt nog net niet gebruikt door advocaten. Wel worden er op elk moment van de dag minimaal vijf goede films uitgezonden op de zeventig standaardkanalen en kan je elke avond genieten van het sarcastische commentaar op de politiek van *The Daily Show* met Jon Stewart en *The Colbert Report*.

Politiek

Op dit moment zijn de 'primaries' voor de presidentsverkiezingen van 2008 bezig, en hoewel er nog steeds mensen zijn met een "kick their ass and take their gas"-mentaliteit, zijn de populariteitscijfers van Bush de laagste in de geschiedenis. Irak hangt als een zwaard van Damocles boven het hoofd van Amerika. Iedereen kent wel iemand in Irak of Afghanistan en in een grote Walmartsupermarkt hoef je niet vreemd op te kijken als de omgekomen zonen van de caissières en de apothekersassistente met een portret worden geëerd. Volgens mijn docent Amerikaans staatsrecht doet het Amerikaanse Congres twee dingen heel goed: niets en overreageren. Het aantal antiterrormaatregelen en de snelheid waarmee ze zijn genomen is bijna even beangstigend als de dreiging van het terrorisme zelf.

De Franse filosoof De Tocqueville schreef in 1830 in zijn boek 'Democratie in Amerika' dat dit het grote privilege van Amerika was: ze maakten fouten die konden worden gecorrigeerd. En dat is nog altijd waar. Amerika is in de tweehonderd een-en-dertig jaar sinds het uitroepen van de onafhankelijkheid in een razend tempo een wereldmacht geworden en heeft tegelijkertijd in een razend tempo fouten gemaakt én hersteld. Drooglegging, slavernij, segregatie, de internatie van honderd-en-tien duizend Japanners na de aanval op Pearl Harbor: het zijn zwarte bladzijden, die gecorrigeerd zijn. Amerika is een jong land als een jonge, wilde hond, die in zijn enthousiasme de huisregels nog wel eens wil vergeten.

Happiness at any cost, even life and liberty'

Spoorslags naar Groningen

In 2007 werden de vertragingen door files wéér groter, en inmiddels is ook pijnlijk duidelijk geworden dat het openbaar vervoersnetwerk zoals het nu is ingericht op de grenzen van zijn capaciteit opereert. Om te voorkomen dat het Nederlandse (spoor-)wegennet dichtslibt, zijn drastische maatregelen nodig. Maatregelen die ongetwijfeld dure investeringen vergen, maar die wel nodig zijn, wil Nederland zijn reputatie als doorvoerland behouden. Bovendien moet het dagelijkse leven niet al te erg ontgeld worden door vertragingen.

Door Robin Vogelaar

In de jaren '60 maakte Amsterdam een enorme groei door. Men concludeerde toen dat de stad geen inrichting als die van Los Angeles zou krijgen – een stad als een platte uitgestrekte pannenkoek, met veel files binnenin de stad – maar om onder andere de groeikernen Lelystad, Almere en Zaanstad te creëren. Het idee achter de groeikernen in het algemeen is dat het steden zijn die fungeren als een overloop van een grotere stad, waar ruimte tekort is. Vanaf 1980 werd duidelijk dat de ontwikkeling van groeikernen ook negatieve effecten had. Doordat de werkgelegenheid in de groeikernen onvoldoende was meegegroeid ontstonden er omvangrijke pendelstromen naar de grote steden. Dit resulteerde in lange files naar en van de stad en capaciteitsproblemen op het spoor. Vooral de verbinding van Amsterdam met Almere, bestaande uit twee spoorlijnen en twee maal twee wegstroken, is nog steeds problematisch en zorgt voor een slechte doorstroming. Bovendien zorgden scheuren in de Hollandse Brug in de zomer van 2007 ervoor dat de belangrijkste snelweg tussen Amsterdam en Almere nu nog steeds afgesloten is voor vrachtverkeer.

Om de verkeersproblemen in de Randstad aan te pakken en het noorden van het land een economische impuls te geven, hebben kabinetten al sinds 1989 geprobeerd om de Zuiderzeelijn te realiseren. Men spreekt altijd van 'het hoge Noorden' alsof het een soort Verweggistan

is – en die gepercipieerde afstandsbeleving heeft een grote impact op de economie in dat gebied. Bedrijven denken bij het zoeken van een vestigingsplaats niet snel aan Noord-Nederland, maar eerder aan een centraal gelegen stad als Amersfoort. Met de Zuiderzeelijn zou een reis naar het Noorden even lang duren als een ritje Amsterdam – Amersfoort. Ondanks dat uit meerdere onderzoeken bleek dat de Zuiderzeelijn niet rendabel was, zouden het Noorden en de rest van Nederland gevoelsmatig dichterbij elkaar komen te liggen, met mogelijk positieve gevolgen voor de economie.

Het is goed om te beseffen dat Nederland nog steeds een typische jaren zeventiginfrastructuur heeft. In die tijd zijn de contouren van het spoorwennet al grotendeels bepaald, en het is van het allergrootste belang om dat geschikt te maken voor de behoeften van de 21e eeuw. Het eerste rapport dat die omvormingen aan de kaak stelt dateert uit 1988 en is genaamd Rail 21. Dit rapport beschrijft tientallen projecten om vervoersknelpunten op te lossen. Slechts een beperkt aantal hiervan is uitgevoerd, vooral de wat kleinere en minder omstreden projecten. De door het kabinet afgeblazen Zuiderzeelijn is een voorbeeld van de ambitieuze, maar waarschijnlijk wel noodzakelijke plannen. Bij dit soort rapporten om zwakke schakels op te lossen zijn we in Nederland geneigd ze in hanteerbare stukken te knippen, terwijl de kracht van Rail 21 juist zat in zijn samenhang.

De grenzen van de capa-

citeit op het spoor worden vooral bereikt doordat Intercity's worden opgehouden door de zogenaamde Sprinters, die veel vaker stoppen, en er zo voor zorgen dat de Intercity's met sprinters in cadans moeten rijden. Het toevoegen van treinen in de Randstad heeft daardoor eerder een averechts effect: ze werken vertragingen in de hand. In Japan daarentegen, waar een vergelijkbare treindichtheid is, zijn er om de drie stations inhaal mogelijkheden, zodat men zonder vertraging meer treinen kan laten rijden. Er wordt meer in infrastructuur geïnvesteerd en momenteel kent Japan niet de infrastructurele problemen waar Nederland mee kampt.

De huidige minister van Verkeer en Waterstaat Camiel Eurlings kondigde met zijn actieplan 'Groeit op het spoor' al aan maatregelen te nemen, maar helaas zijn dit vooral maatregelen om het spoor op korte termijn draaiende te houden. Echt grote projecten voor op de lange termijn start hij niet. Dat zijn tenslotte ook geen projecten waar hij nog als minister mee kan scoren, en bovendien is er na de geflopte Betuweroute toch wel enige scepsis ontstaan jegens grote infrastructurele projecten.

Het actieplan gaat voorlopig niet veel verder dan het uitbreiden van parkeerplaatsen bij stations met zeven- tot tienduizend parkeerplaatsen, het invoeren van een gratis kortingskaart voor net afgestudeerden en het verschaffen van betere informatie over reistijden. Tevens wil de minister perrons en treinen verlengen. Natuurlijk zijn dit goede maatregelen die de pijn wat verzachten, maar het wachten is nog op de echt radicale maatregelen die de *bottlenecks* kunnen aanpakken. Het zal een hoop geld kosten, en belangengroepen – men denke aan milieugroeperingen – zullen moord en brand schreeuwen bij het presenteren van dergelijke plannen. Maar als Nederland zijn goede economische positie wil behouden, zullen dergelijke maatregelen niettemin moeten worden genomen.

Robin Vogelaar studeert Technische Bestuurskunde aan de TU Delft.

North Sea Airport

Kan het wel, of kan het niet? Voor nu denkt het grootste gedeelte van Nederland, en daarmee de Tweede Kamer, dat het verplaatsen van Schiphol naar de Noordzee te duur en te risicovol is. De VVD schrapt het idee daarom ook maar uit haar verkiezingsprogramma. Ondertussen wordt een heel arsenaal aan lapmiddelen ingezet om te maskeren dat het probleem elk jaar alleen maar groeit.

Door Michiel van Raaij

Als we tien of twintig jaar vooruit kijken, kunnen we een aantal zaken simpelweg constateren: we gaan nog veel meer vliegen en vliegtuigen zullen geluid blijven produceren. Tel je dat bij elkaar op dan hebben we een probleem dat alsmaar groeit en in geen twintig jaar, maar ook in geen honderd jaar, zal verdwijnen. Want er is geen alternatief voor de straalmotor en ook biobrandstof moet gewoon ontploffen, wil een vliegtuig vooruit komen. Waterstof lijkt voor autobranche wel een oplossing, maar erop vliegen is behoorlijk ingewikkeld. De uit de waterstof geproduceerde electriciteit kan alleen propellers aandrijven: opschieten is er dan niet meer bij.

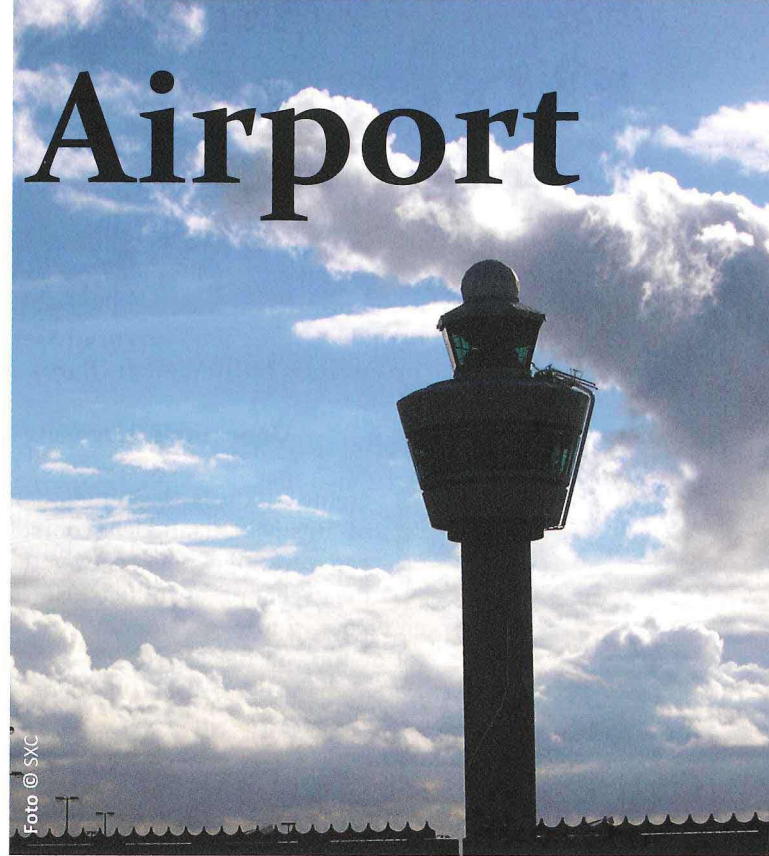
Geluid hoort erbij, dacht ook de commissie die studeerde op de inpassing van Schiphol op de huidige locatie. Met rijen en rijen piramidevormige gebouwen zou het grondgeluid, want dat is er ook, verstrooid moeten worden. Anti-geluid zou ook kunnen helpen: een speaker die het tegenovergestelde geluid maakt, zodat je uiteindelijk niets meer van de luchthaven hoort. Als je tenminste netjes op je kussen blijft liggen, want draai je je te ver om, dan kan het ook zijn dat het geluid twee keer harder klinkt dan het daadwerkelijk is.

We plaatsen pleister op pleister in de hoop van het echte probleem af te komen. Het risico dat we hiermee lopen is dat sluimenderwijs de groei van de luchthaven wordt afgeknepen tot we van een centrale plek in het netwerk zijn gedegradeerd tot een regionale speler. Terwijl een bloeiend Schiphol als turbo werkt voor alle aspecten van onze economie: dienstverlening, maakindustrie, handel en toerisme.

Feitelijk is de luchthaven niet eens zo groot. Als we tenminste de geluidscontouren niet meerekenen, want dat is het echte ruimtebeslag. Aangezien we die ruimte-reservering op zee niet terug hoeven te bouwen, levert dat een enorme winst op. Wat we ervoor terug krijgen is vele malen meer dan we hoeven te investeren.

Daarbij moet opgeteld worden dat de regio Amsterdam, mede vanwege Schiphol, de vitaalste van Nederland is en dat dus juist in die regio de ruimtedruk het grootst is: de extra ruimte is daar het meest welkom. In de Haarlemmermeerpolder kunnen we investeren in nieuwe gebieden voor wonen, recreatie en bedrijvigheid.

Landschapsarchitectenbureau West 8 lanceerde vorige zomer een plan om een reeks eilanden voor de Hollandse kust op te spuiten. Volgens de ontwerpers breken

de eilanden de golfslag, bieden ze nieuw land en zijn de zandhopen geheel onderhoudsvrij. Wat onze baggeraars in Dubai doen, dat kunnen ze ook hier, is de redenatie. Een slecht argument. En een duidelijk nadeel van een reeks eilanden is precies dát het een reeks is. Om te voorkomen weggespoelt te worden, moeten de eilanden als reeks de golfstroom zo bijsturen dat hij erlangs gaat.

In oktober kwam daar het voorstel bij van CDA'er Joop Atsma, die wilde laten onderzoeken of het rendabel is extra land in de noordzee te maken, bijvoorbeeld in de vorm van een polder. Dat onderzoek kwam er. De tekeningen die het Innovatie Platform bij het voorstel leverde, liet een eiland zien in de vorm van een tulp. Het Innovatie Platform werd bij dit idee betrokken, omdat de aanleg van dit nieuwe land kennis op zou leveren die we zouden kunnen exporteren. Weer zo'n slecht argument: elke keer dat de overheid het bedrijfsleven wil stimuleren kost ons dat teveel geld en bovendien: die kennis exporteren we al!

Een echt goede reden om veel nieuw land bij te maken hebben we blijkbaar niet. Het inpolderen van het Markermeer is er daarom ook nooit meer van gekomen. Het probleem is niet dat we te weinig ruimte in Nederland hebben, maar dat we in de Randstad krap zitten. Meer ruimte buiten de Randstad hebben we helemaal niet nodig.

De bouw van 'North Sea Airport' lost met een relatief kleine ingreep een groot ruimteprobleem op, daar waar we die ruimte wél nodig hebben. Als kleine polder of opgespoten eiland is de verplaatsing haalbaar en goedkoop. Bijkomend voordeel is dat het vliegveld vervolgens naar de beurs kan, zodat het in feite zichzelf kan financieren.

Nog een laatste noot. Als we denken aan innovatie en nieuw land zouden we ook eens moeten denken aan de drijvende constructies die in ons land momenteel worden ontwikkeld. Naast drijvende huizen en woonwijkjes wordt er ook gewerkt aan drijvende kassencomplexen. Als we dat opschalen, behoort een drijvend vliegveld misschien ook wel tot de mogelijkheden.

Innovation lecture 2007 Visie verwatert in beleid

Elk jaar organiseert het ministerie van Economische Zaken de 'Innovation Lecture,' waarin een spreker van enig gewicht een visie uiteen zet op de uitdagingen die de economie zal moeten overwinnen om succesvol te kunnen innoveren. Op 4 december 2007 verzorgde Jeremy Rifkin een keynote die zich richtte op energie, milieu en de 'European Dream.'

Door Hidde Brugmans

Jeremy Rifkin is verbonden aan de Wharton School of Business, laat zich voorstaan op de publicatie van zeventien boeken over technologie, economie, maatschappij en milieu. Hij is adviseur van de EU en diverse Europese leiders. In Den Haag richtte hij zich tot de top van het Nederlandse bedrijfsleven, politiek en wetenschap met een alarmerende boodschap: "The desperation is setting in."

Uitgangspunt van de keynote vormde de problematiek waar de wereld steeds sterker mee te maken krijgt, klimaatverandering, wereldwijde armoede, instabiliteit in het Midden-Oosten, en de teruglopende olieproductie. Rifkin sprak over het einde van een tijdperk. De olie raakt op en dat zorgt voor grote economische uitdagingen en een schuivende balans in de internationale verhoudingen. Wat nodig is is niet minder dan een nieuwe industriële revolutie: de combinatie van informatietechnologie met nieuwe vormen van energie kan leiden tot een nieuw tijdperk. Het internet, waar iedereen informatie uitwisselt, moet een voorbeeld vormen voor een nieuwe vorm van energievoorziening. 'Smart Grids' moeten het mogelijk maken dat iedereen zijn eigen schone energie kan produceren en dat energie kan worden opgeslagen voor later gebruik.

The European Dream: "Only the EU can do this." Rifkin richt zich op de verschillen tussen de VS en Europa als hij het heeft over hoe deze droom een werkelijkheid kan worden. Europa heeft naar zijn mening de sterkste uitgangspositie om de leiding te nemen in de nieuwe wereldorde. De ervaring van de EU met internationale samenwerking, de nadruk op mensenrechten, sociale verantwoordelijkheid en het milieu zou het kritieke voordeel zijn bij het ontwikkelen van politieke visie en draagvlak voor deze toekomst.

De Europese droom is echter nog zwak en verward, de EU heeft geen zelfvertrouwen ondanks dat zij de grootste economie en de sterkste munt ter wereld heeft voortgebracht. De Amerikaanse droom biedt geen uitkomst, de ongelijkheid en armoede is daar te groot geworden om deze nog geloofwaardig te laten zijn. Wat de EU wél kan leren van de VS is het nemen van risico's en verantwoordelijkheid, individueel en in de wereld. Als het zou lukken om het Europese ideaal van welzijn te verbinden met een Amerikaans zelfvertrouwen en optimisme is het nog mogelijk om de leiding in de wereld te nemen.

Na deze energieke boodschap en een korte discussie in de zaal aan de hand van voorbereide stellingen was het aan de secretaris-generaal van het ministerie om 'innovatie' te vatten in praktische beleidsvoornemens. De 'Dutch dream' is de toepasselijk gekozen slogan. Het ministerie pleit voor een groei van welvaart én welzijn, subsidie voor vernieuwingen in ondernemen, onderzoek en onderwijs en specifiek voor het MKB een 'innovatiekrediet.'

Oude wijn in nieuwe zakken, zo gaat men voort op de gebaande weg.

zweem

De stoelen op de eerste verdieping van het immer sfeervolle Dante in Breda zijn inmiddels bezet. Achter in het zaaltje haast een enkeling zich nog met het naar binnen werken van een verlaat avondmaal. De gastsprekers – vier in getal – hebben al plaatsgenomen achter de tafels. De themavond over staatkundige vernieuwing van de JOVD Baronie van Breda staat op het punt te beginnen.

Iroy Konings, discussieleider op deze avond, heet de aanwezigen welkom en zet de opbouw van de avond uiteen. Het begrip 'glokalisering,' ook gebruikt in het rapport 'De Eerste Overheid' van de commissie Van Aartsen, wordt geïntroduceerd. Globalisering is een trend, een behoefte van mensen om, in een wereld waarin globalisering de regel is, deel uit te maken van een kleinschaliger verband dat hen identiteit verschaft.

Daarna geeft hij het woord aan Klaartje Peters, gepromoveerd bestuurskundige en zelfstandig publiciste. Zij vertelt over haar werk en haar boek 'Het opgeblazen bestuur.' Hierin constateert zij dat de Provincie meer taken op zich heeft genomen dan deze wettelijk zijn toebedeeld. Daardoor maakt de Provincie zich groter en belangrijker dan zij feitelijk hoort te zijn, vandaar ook de term 'opgeblazen.'

Dan is het tijd voor de eerste stelling: "Meer Rijkstaken moeten worden

Over globalisering, polderen en maatwerk

Door Wouter van den Wildenberg

overgeheveld naar de gemeente." Jan Suijkerbuijk, fractievoorzitter van de VVD in Rucphen, wijst er op dat decentralisatie in de praktijk vaak neerkomt op een overheveling van gelden naar de gemeentes. Ook waarschuwt hij voor doorgeschoten decentralisatie. Als voorbeeld noemt hij hierbij de Wet maatschappelijke ondersteuning. Hugo Polderman, Tweede Kamerlid namens de SP, merkt op dat de gemeente niet alle taken kan verrichten. Volgens hem is ook moeilijk vast te stellen welke Rijkstaken op dit moment naar de gemeentes zouden moeten overgaan. Jeanette Zwijnenburg-Van der Vliet, Statenlid namens de VVD in Noord-Brabant en vervangster van de door griep gevelde Marijke Tsoutsanis-Van der Koogh, onderschrijft deze opmerking.

Uit de zaal komt het voorstel om de gemeentes taken te ontnemen. Suijkerbuijk stelt dat bepaalde taken toch wel op lokaal niveau moeten worden uitgevoerd, met geld uit gemeentelijke belastingen. "Het valt niet uit te leggen dat met Rijksbelastingen een tropisch, subtropisch of super-subtropisch zwembad wordt aangelegd," aldus Suijkerbuijk. Wanneer Polderman dit probeert te relativiseren door te zeggen dat een gemeentelijk zwembad een basisvoorziening is en dat keuzes voor meer luxe gefinancierd dienen te worden door exploitatie, verweert Suijkerbuijk zich door te stellen dat de exploitatie van een zwembad niet voldoende middelen zal opleveren.

"Veel Nederlanders weten niet dat de gemeente veel besluiten neemt. De interesse voor de gemeentepolitiek is klein. Moet de gemeente dan wel grotere belastingbevoegdheden krijgen?" vraagt Peters zich af. Een enkele CDJA'er uit de zaal bepleit het leveren van maatwerk door gemeentes waar nodig en mogelijk. Peters

bestrijdt dit: "Onder het mom van decentralisatie worden vaak extra regels en bezuinigingen doorgevoerd voor de gemeenten. Decentralisatie is zelden echt decentralisatie." Zij voegt daar aan toe dat er tussen gemeentes altijd verschillen in uitvoering zullen zijn bij decentralisatie. Polderman onderschrijft dit en stelt voor gemeentes met een behoorlijke basisadministratie geld te verschaffen voor goede voorzieningen.

Zwijnenburg-Van der Vliet merkt op dat gemeentes ook niet alles zelf moeten willen doen. Daarbij tekent Peters aan dat de Rijksoverheid het lang niet altijd beter zal doen dan de gemeentes zelf. PC'er Boris van Arnhem bepleit vervolgens een verdergaande decentralisatie met meer betrokkenheid van de burger bij alle lagen van de politiek.

Een schrijnend verhaal over de gevolgen van de slechte samenwerking tussen gemeentes voor de rolstoel van de vice-voorzitter van Baronie van Breda volgt. Polderman meent dat dit verhaal zijn stelling onderstreept: de gemeentes zijn gewoonweg niet in staat bepaalde taken goed uit te voeren. Suijkerbuijk voert daartegen aan dat de gemeentes gehinderd worden door de zeer beperkte ruimte voor gemeentelijke heffingen. Hij stelt dat lokale uitgaven gefinancierd dienen te worden met lokale belastingen. Polderman is het hier niet mee eens en bepleit financiering door een bijdrage uit het gemeentefonds die afhankelijk is van het aantal inwoners van de gemeente.

Na een korte pauze licht PC'er Arjan Nijboer het standpunt van de JOVD ten aanzien van de tweede stelling toe. Deze stelling luidt: "De Provincie dient als middenbestuur te worden afgeschaft en haar taken moeten verdeeld worden over het Rijk en de gemeente". De JOVD wil de Provincies

samenvoegen tot vier à vijf landsdelen. Zwijnenburg-Van der Vliet is van mening dat provinciale staten zich dienen te bezinnen op hun kerntaken. Peters relativeert deze discussie en stelt dat deze van alle tijden is.

"Logischer is een sterkere samenwerking tussen gemeentes. De Provincie als bestuurlijk orgaan is niet overal even sterk. De afstand tussen Roosendaal en Den Bosch is even groot als die tussen Roosendaal en Den Haag. De democratische legitimatie van de Provincie is ook niet sterk," voert Polderman aan. Hij stelt een logische en organische band tussen samenwerkende gemeentes voor als alternatief voor de Provincie. Suijkerbuijk vindt dat de Provincie wel een toegevoegde waarde heeft, maar dat de vage taak van provinciebestuurders voor problemen zorgt. Zij besteden veel tijd aan bijvoorbeeld sociale infrastructuur, maar verwaarlozen een echte taak als financieel toezicht. Ter onderbouwing zet hij het beleid van de Provincie in dezen uiteen, dat niet voor niets 'virtueel toezicht' wordt genoemd. Zwijnenburg-Van der Vliet geeft toe dat de Provincie veel taken naar zich toe heeft getrokken, maar de oorzaak hiervan is het grote budget van de Provincie, dat ook goed besteed dient te worden.

Ter afsluiting werpt Peters een blik op de toekomst. Een verandering zal in de landelijke politiek moeten worden doorgevoerd, maar omdat een belangrijk deel van de achterban van de grote politieke partijen bestaat uit provinciale bestuurders, zal deze verandering waarschijnlijk uitblijven.

Na deze vooruitblik sluit Konings de avond af. De sprekers worden bedankt met applaus en een goede fles wijn en de leden begeven zich naar de bar, waarschijnlijk gedreven door een behoefte om, in een wereld waarin globalisering de regel is, het glas te heffen in een kleinschaliger verband dat hen identiteit verschaft.

Op 1 juni 2005 stemde 61,5 procent van de Nederlandse kiezers bij een opkomst van 63,3 procent tegen de Europese Grondwet. In Frankrijk stemde de meerderheid 'non.' Referenda in andere landen werden gestaakt en de Grondwet werd in de koelkast gezet. Premier Balkenende vond toen nog dat het signaal van de kiezers recht moest worden gedaan en dat de Europese Grondwet in de huidige vorm van de baan was. Twee jaar en nationale verkiezingen in Nederland en Frankrijk later werd de Grondwet van haar naam ontdaan en in de magnetron opgewarmd.

Door Mark Reijman

Een commissie van het Britse Parlement concludeerde onlangs wat iedereen al wist: Grondwet en Lissabon kennen zeer grote overeenkomsten. Balkenende & Co. vonden het echter niet nodig een nieuw referendum uit te schrijven. De Raad van State adviseerde dat de verschillen tussen Grondwet en Lissabon "elk afzonderlijk bezien, strikt juridisch neerkomen op accentverleggingen en vormveranderingen en het schrappen van symbolen." Toch concludeerde zij dat Lissabon zich "kenmerkend onderscheidt" van de Grondwet en vervulde haar rol als kruiwagen van de regering uitstekend.

Irony, oh such sweet irony

Het doel van het verdrag van Lissabon is om de Europese Unie slagvaardiger, beter bestuurbaar en democratischer te maken. Zo amendeert 'Lissabon' het Verdrag van Maastricht waardoor artikel II nu rept over het feit dat democratie één van de waarden is waarop de Unie berust. Het getuigt van ironie dat de totstandkoming en ratificatie van het Verdrag in Nederland alles behalve democratisch is verlopen. Ik zal hier niet schrijven over de beperkte macht van het Europese Parlement of het feit dat Nederlandse commissarissen voor de Europese Commissie nog altijd worden benoemd en nooit (rechtstreeks) worden gekozen. Het gaat mij nu om de ratificatie van Europese (hervormings)verdragen. Balkenende vroeg Nederland om een mening en die kreeg hij, om twee jaar later het tegengestelde te doen. Hoewel dit procedureel mogelijk is, getuigt het van weinig respect voor substantiële democratie. Nederland accepteerde echter gelaten het Verdrag van Lissabon: er ontstonden geen rellen en niemand ging de barricaden

De list van

op. De burger leek het allemaal wel best te vinden. De burger krijgt de democratie die het verdient.

Referendum

De nationale representatieve democratie faalt in een aantal aspecten op het gebied van Europa. Onder linkse, rechtse en confessionele partijen zijn voorstanders én tegenstanders te vinden; ChristenUnie, SGP, PVV en SP zijn tegen, VVD, CDA, GroenLinks, D66 en PvdA zijn voor. Dit levert vreemde allianties op. Hoewel de mening van burgers over het algemeen redelijk overeen komt met hun favoriete partij, blijkt er een zeer grote discrepantie te zitten tussen de Tweede Kamer en de Nederlanders wat betreft de wenselijkheid van een Europese Grondwet. In het referendum stemde 61.5% van de Nederlanders tegen, terwijl in de Tweede Kamer 85% van de politici (128 zetels) voorstander was. Dit is een eerste rechtvaardiging voor het houden van een referendum.

Een tweede en meer fundamentele rechtvaardiging ligt in het feit dat de consequenties van Europese verdragen veel verder reiken dan normale wetgeving en zelfs grondwetswijzigingen. Normale wetgeving kan door een volgende regering worden gewijzigd, maar de bevoegdheden die aan 'Brussel' worden overgedragen zijn definitief: er is geen weg meer terug. Grondwetswijzigingen leiden voornamelijk tot een verandering in de verdeling van de soevereiniteit over de juridische, uitvoerende en wetgevende macht en het toekennen van grondrechten aan burgers. De soevereiniteit blijft echter voor de natiestaat behouden en wijzigingen kunnen ongedaan worden gemaakt. Bij Europese verdragen is dit niet het geval: er vindt een overdracht van soevereiniteit plaats aan een internationale organisatie. Dat betekent dat de Staat der Nederlanden in de toekomst door middel van gekwalificeerde meerderheidsbesluiten wetgeving in de maag gesplitst kan krijgen waar zij geen voorstander van is. Ook impliceert het dat democratische controle meer indirect is. Het is dan ook merkwaardig dat Europese verdragen een veel minder strenge procedure kennen dan een grondwetswijziging. Voor een grondwetswijziging is een tweederde meerderheid in de Eerste en Tweede Kamer vereist alsmede een tussentijdse ontbinding van het Parlement, die overigens sinds lange tijd samenvalt met de reguliere verkiezingen waardoor deze waarborg aan kracht heeft verloren. De ratificatie van verdragen als Lissabon is met veel minder waarborgen omkleed. Vreemd, temeer daar onze eigen Grondwet bepaalt dat internationale en Europese verdragen boven nationaal recht en dus ook de Grondwet gaan.

Vooruitgang en democratie

Het gebrek aan waarborgen en het verlies van soevereiniteit is volgens voorstanders nodig om de Europese Unie "bestuurbaar" te houden. Nationale politici maken hier handig gebruik van door te beweren dat hun onpopulaire

Lissabon

besluiten worden opgedrongen door "Brussel." Niet echt iets dat Europa populair maakt bij de gemiddelde burger. Het door de strot van de burger blijven rammen van Europese verdragen op dergelijke ondemocratische wijze zal leiden tot een grotere kloof tussen burger en Brussel. Het niet kunnen of willen oplossen van het verhuiscircus tussen Straatsburg en Brussel is misschien logisch voor politici maar toont tegelijkertijd de vervreemding van de burger aan.

Maar wat is het alternatief? Een tweederde meerderheid in het parlement, referenda? In dat geval hadden de uitbreiding van EU-bevoegdheden, invoering van de Euro en toetreding van tien nieuwe lidstaten in 2004 waarschijnlijk nooit zo snel plaatsgevonden. De kans is levensgroot dat van de huidige zevenentwintig lidstaten altijd wel een opstandige bevolking "nee" zegt. Democratie en vooruitgang blijken niet goed samen te gaan op Europees niveau. Althans niet de vooruitgang zoals gedefinieerd door een minderheid van elitaire bureaucraten en eurofiële politici. Dit impliceert een dilemma voor partijen als D66 en de VVD die zowel Europa als democratie hoog in het vaandel hebben. Óf je bent principieel democratisch en accepteert dat de Europese Unie zich met babystapjes ontwikkelt óf je gelooft in het nut van de Europese Unie voor de burger en bent bereid de vooruitgang als verlicht despoot te ondersteunen. Het eerste zal je internationale hoon opleveren, het tweede het terechte verwijt van paternalisme. Als je gelooft dat alle overheidsmacht haar grondslag vindt in de wil van het volk, kan de staat haar soevereiniteit niet weggeven zonder het volk daarvoor te raadplegen. Welke vooruitgang gewenst is wordt namelijk niet bepaald door Europese experts, maar door de Europese burger. Als men dit durft te erkennen, krijgt de Europese burger op termijn wellicht weer vertrouwen in de EU.

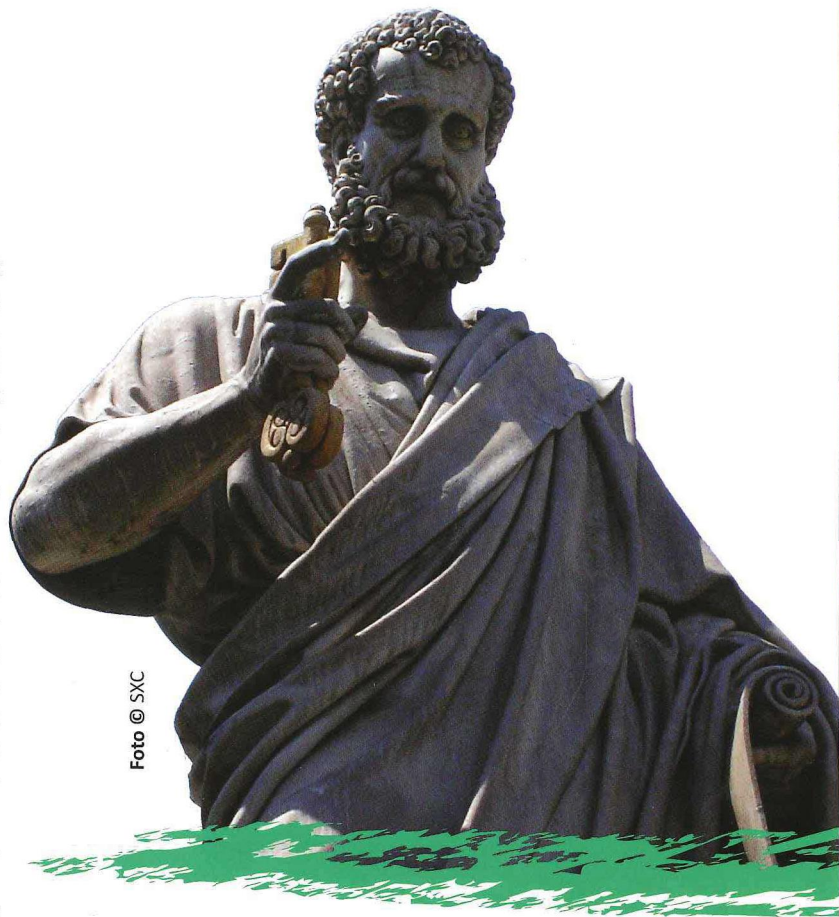

Foto © SXC

Even leek het of oude tijden herleefden. In januari jongstleden kwamen kerk en wetenschap in Italië lijnrecht tegenover elkaar te staan, toen een groep van zevenenzestig vooraanstaande wetenschappers en hun volgelingen, de studenten, protest aantekenden tegen de komst van paus Benedictus XVI. Een brief werd opgesteld, het kantoor van de rector bezet en met spandoeken behangen. De paus zou het academisch jaar van universiteit La Sapienza mogen openen, op uitnodiging van de rector, maar bedankte er na het felle protest verbitterd voor.

Door Isabelle Buhre

De vijand van mijn helden

Onredelijk verdedigen...

Vooral de natuurkundigen waren witheet. Die man moest erbuiten blijven – de paus, die niets lijkt te moeten hebben van het beoefenen van wetenschap zonder een religieus kader. De paus ook, die in 1990 als kardinaal in lovende bewoordingen gesproken heeft over het proces tegen Galileo Galilei, de zeventiende-eeuwse natuurkundige die met de kerk in strijd geraakte, omdat hij zei dat de aarde om de zon draait. Daarin stond de paus overigens niet alleen: de bekende wetenschapsfilosoof Paul Feyerabend plaatste dit proces in zijn historische context door te zeggen dat "in de tijd van Galileo de kerk nog trouwer aan de rede bleef dan Galileo zelf. Het proces tegen hem was redelijk en rechtvaardig." Of het proces

indertijd te rechtvaardigen viel, is een zaak voor historici. Maar het is voor ons wel mogelijk om op te merken, hoe vers de conflicten tussen de kerk en sommige wetenschappers blijkbaar nog in het geheugen van de geleerden liggen. De uitbarsting van protest verwacht, en lijkt gebaseerd op een irrationele gedachtesprong: de vroegere vijand van mijn oude helden is nog steeds ook mijn vijand. Bij het woord 'paus' schiet de wetenschap in een kramp.

Dat is heel begrijpelijk, en wat er aan ten grondslag ligt, gebeurt eigenlijk overal: wie bij een groep is gaan behoren, of het nu katholieken, liberalen of natuurwetenschappers betreft, verbindt zich automatisch met de hoofdfiguren uit de gemeenschappelijke avonturenroman, met de voor sprekers in heden en verleden, met elkaar en vooral tegen de tegenstanders, ook als ze eigenlijk niet de jouwe zijn, maar die van één van de hoofdpersonen. Zo is onder classici, een subcultuur waarin ikzelf onlangs ben opgenomen, een tijdje het 'neerlandici-bashing' in de mode geweest – wat door de eerstejaars met vreugde werd ontvangen en spottend overgenomen, ook al speelt het nu veel minder. Wiskundigen verwijten natuurkundigen soms gebrek aan exactheid en het aannemen van vooronderstellingen zonder ze te hebben bewezen – een standpunt waar studenten wiskunde zich soms achter scharen. Niet voor niets hebben de echt grote geleerden altijd een heel leger '–ianen,' vernoemd naar hun achternaam, achter zich aan, die hun held koste wat het kost verdedigen. Of eendracht ook macht maakt, weet ik niet, maar een fijn gevoel geeft het in elk geval.

...en onwetenschappelijk weren

Maar kijk je van een afstandje, dan kun je in de zaak-Benedictus het volgende constateren. Iedereen weet dat de Kerk al lang niet meer bij machte is om de seculiere universiteiten beperkingen op te leggen. Geen onderzoeksvorstel hoeft gecontroleerd door een Kerkelijke commissie. Ieder die voorts iets van het leven van paus Benedictus weet, weet dat ook hij een wetenschapper is: een afgestudeerde filosoof en theoloog, die zelf professor is geweest aan de universiteit van Tübingen. Maar wat nog het belangrijkste is: de grondhouding van een wetenschapper is die van nieuwsgierigheid en openheid, het ontvankelijk zijn voor het aanhoren en begrijpen van opvattingen die niet de jouwe zijn, en er vervolgens een redelijke woordenstrijd, *id est* debat, tegen voeren. De reactie van de wetenschappers is onwetenschappelijk: ze gaan het debat uit de weg en

laten emotie de boventoon voeren. Het Vaticaan had daar ook best een punt, toen het de acties met de term "censuur" aanduidde, ook al is het uiteindelijk de paus zelf die besloten heeft om niet te komen. Dit deed hij echter pas na de dreiging van de studenten te hebben gehoord, die het bezoek met housemuziek en demonstraties wilden verstoren.

Het is in deze zaak niet duidelijk, of de beslissing tot uitnodigen nu door één persoon (de rector) of in samenspraak met bijvoorbeeld een raad genomen is, welk laatste natuurlijk het beste zou zijn geweest, en dit relletje misschien had kunnen voorkomen. Maar hoe dan ook, juist een wetenschapper zou op de voorste rij moeten zitten en denken: daar hebben we die paus. Ik zal hem met zijn uitspraken confronteren als hij uitgesproken is, en er tegenin brengen wat ik vind. En daar komt de gedachte aan iets anders naar boven: wat zou de paus gezegd hebben, als ze hem hadden laten komen? Het feit dat de wetenschappers dat natuurlijk vooraf niet konden weten, maakt hun reactie ook nog eens te voorbarig, waardoor ze het ook nooit zullen weten.

Geen verraad

Hoewel de paus niet kwam, hielden de in verontwaardiging ontstoken studenten een 'antiklerikale week,' waarvan de opening bestond uit het vertonen van een film over Galilei. Dat is hun goed recht en wie weet wat ze er van hebben opgestoken. Maar het lijkt me ook goed, om een aantal vooroordelen over de Kerk weg te nemen. In de eerste plaats is de Kerk lang niet altijd remmend geweest voor wetenschap. Integendeel. De kerk is zelfs de instantie geweest waarin eeuwenlang scholing heeft plaatsgevonden en is doorontwikkeld, de instantie die onderwijs en medicatie in derdewereldlanden heeft gebracht, de instantie die de teksten uit de oudheid heeft overgeleverd, en de instantie die – waar we nu gelukkig studiefinanciering voor hebben – potentiële talenten uit arme gezinnen wegplukte om ze te scholen: zonder de kerk was Immanuel Kant zadelmaker geworden, en hoogstwaarschijnlijk geen filosoof.

Daarbij zijn ook tegenwoordig, zoals gezegd, pausen en kardinalen ontwikkelde mensen, die evenzeer kunnen deelnemen aan een (wetenschappelijk) debat. Ze leven dan wel op een aparte manier, toch is ook geestelijkheid in de wereld geïncorporeerd. Ten derde behoeft 'gelovig zijn' en 'wetenschapper zijn' niet per se een strijd te zijn. Het kan zelfs in één persoon samengaan: vrijwel alle humanisten en vroegmoderne wetenschappers – zij die, samen met de antieke Grieken en middeleeuwse geleerden als alchemisten en theologen, de fundamenteën hebben gelegd voor alle moderne wetenschap – waren christelijk. Ook nu kan een gelovige academicus zonder scrupules zeggen: ik vind de schepping in al haar facetten mooi en interessant, en juist daarom probeer ik haar te begrijpen en te beschrijven.

En ten slotte is het geen verraad, als een liberaal een paus steunt, een socialist de koningin of een katholiek een wetenschapper. Het dogmatisme en de woede van de wetenschappers was misschien wel mooi en oprecht – maar ik vind wetenschappelijke oprechtheid mooier.

Over vrijhandel: economische groei in een dynamische wereld

Vrijhandel is een woord dat veel liberalen als muziek in de oren klinkt. Dit artikel zal een analyse geven van vrijhandel, en hoe hier verschillend mee is omgegaan door overheden.

Door Paul Werker

Het klassieke kapitalisme

In 1776 voltooide Adam Smith zijn belangrijkste werk: 'An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations.' Met dit boek legde hij de basis voor het moderne kapitalisme door te beargumenteren dat vrijhandel het meeste zou opleveren voor de maatschappij als geheel. Andere economen, zoals David Ricardo, hebben Adam Smiths economische theorieën aangevuld en verrijkt. Samen vormen deze theorieën de basis voor de klassieke economische theorie, één van de grootste stromingen binnen de economische wetenschap.

De invloed van de klassieke economen is ontegenzeggelijk groot: over de afgelopen jaren heeft de vrijhandel een enorme vlucht genomen. Dit ziet men terug in de snellere groei van de wereldhandel, met als gevolg de groei van de wereldeconomie.

De grote drijvende kracht achter deze ontwikkelingen is de World Trade Organization (WTO), de voormalige General Agreement on Tariffs and Trade (GATT). De GATT werd opgericht in 1948 en had tot doel de vrijhandel tussen de deelnemende landen te bevorderen door importbeperkingen te verminderen. Sinds de oprichting van de GATT (en later de WTO) is er een algemene tendens waarneembaar van steeds lagere invoertarieven en steeds minder importbeperkingen.

Voor het oog van de buitenstaander lijken opposanten van vrijhandel zich enkel te scharen in de kringen van linkse protestgroepen en antiglobalisatie-initiatieven. In de economische literatuur is echter ook een groep economen die vraagtekens zet bij de uitwerkingen van economische liberalisering van arme landen.

Specialisatie

Neoklassieke economen zien de enorme welvaartstoename die gepaard is gegaan met een periode van liberalisering van de wereldhandel, als een teken van hun gelijk. Critici wijzen er echter op dat de toename in welvaart vooral plaatsvindt in bepaalde delen van de wereld: het rijke, geïndustrialiseerde westen, en een aantal landen in Zuidoost-Azië, waaronder Maleisië, Zuid-Korea, Thailand en de stadstaten Singapore en Hong Kong. Het deel van Afrika dat beneden de Sahara ligt, heeft grote moeite om een duurzame economische groei te realiseren en heeft in een aantal gevallen zelfs een netto afname in welvaart doorgemaakt. De reden die economen aandragen voor deze onderontwikkeling kan men terugvoeren op – althans volgens sommigen – een

structureel tekortkomen van het openstellen van de markt voor buitenlandse concurrentie. Als in een land geen overheidsinterventie plaatsvindt, zal het zich specialiseren in producten waarin het een comparatief voordeel heeft. Dit betekent dat een land producten en diensten op de wereldmarkt zal aanbieden die het verhoudingsgewijs goedkoop kan produceren. Voor ontwikkelingslanden resulteert dit in een specialisatie in landbouwproducten en grondstoffen als koper of andere ertsen. Het risico dat hiermee samenhangt, is dat de economische welvaart en groei zullen afhangen van de marktprijs van een select aantal goederen. Een aantal landen in Afrika heeft al gevolg van een structurele daling in grondstofprijzen op de wereldmarkt een krimp van de economie doorgemaakt over de afgelopen decennia. Een voorbeeld hiervan is koper, dat vroeger werd gebruikt voor de aanleg van telefoonlijnen. De introductie van glasvezelnetwerken hebben geresulteerd in een neerwaartse druk op de prijs van koper op de termijnmarkten.

Tijd voor ontwikkeling

Na de Tweede Wereldoorlog heeft een aantal overheden geprobeerd om economische ontwikkeling te faciliteren door actief in te grijpen in de markt. Zij argumenteerden dat de opkomende industrieën beschermd moesten worden, zodat ze zich konden ontwikkelen. Naar verloop van tijd zouden ze dan op de wereldmarkt kunnen concurreren met andere bedrijven. Een van de achterliggende redenen is dat de opkomende industrieën nog geen schaal-economieën hadden: naarmate je ergens meer van produceert, worden de producten verhoudingsgewijs goedkoper. Adam Smith behandelde deze discussie al, en noemde het "the infant industry argument." Hoewel hij onderkende dat beginnende industrieën tijd nodig hebben om te ontwikkelen, was hij geenszins een voorstander van het beschermen van bedrijven door de overheid. Zijn argument was dat de markt het beste in staat was om groeipotentieel te herkennen, en niet de overheid. Het toekennen van steun aan het bedrijfsleven zou dan ook resulteren in verspilling van belastinggeld, en hogere prijzen en lagere kwaliteit voor consumenten.

De overheid als partner

De werkelijkheid lijkt genuanceerder. Onder een beleid van actief overheidsingrijpen hebben landen zoals Zuid-Korea, Taiwan en Japan na de Tweede Wereldoorlog de kloof tussen hen en het Westen weten te dichten. Maar er is een groot verschil tussen het overheidsingrijpen zoals indertijd werd toegepast in deze Aziatische landen en dat in, bijvoorbeeld, Afrika. Over het algemeen pasten de Afrikaanse naties een beleid toe van 'import-substitution', het afschermen van de lokale markt door middel van hoge tariefmuren. Op die manier zouden ondernemers kunnen worden gestimuleerd om investeringen te doen in nieuwe activiteiten, om zo een eigen industriële basis op te bouwen. Doorgaans resulteerde dit in inefficiënte ondernemingen die afhankelijk waren van staatssteun.

Na in de jaren vijftig en zestig een soortgelijk beleid van 'import-substitution' toe te hebben gepast, besloten enkele Aziatische landen het over een andere boeg te gooien.

China, SGP, Revel en de valse balans

Door Mark Reijman

Politiek correcte politici en multiculturalisten durven enkel de overlast door “straatterroristen” (Geert Wilders) of “kutmarokkanen (Rob Oudkerk) te benoemen door tegelijkertijd ook de overlast door “Londsdalejongeren” te noemen. Als je de Spaanse inquisitie en de kruistochten als voorbeelden van religieus geweld noemt, krijg je de Tweede Wereldoorlog terug als voorbeeld van niet-religieus geweld. Als je de Russische goelagkampen of de Chinese ‘Grote Sprong Voorwaarts’ noemt, krijg je te horen dat het kapitalistische imperialisme in Afrika en Latijns-Amerika ook slachtoffers heeft geeist. Hein Verbruggen, bestuurslid van het Internationaal Olympisch Comité (IOC) reageerde op 9 januari 2008 bij Pauw & Witteman op Erik van Muiswinkels oproep tot een boycot van de Olympische Spelen vanwege China’s schendingen van de mensenrechten op dezelfde wijze. “Mogen we dan naar Amerika gaan? Die zijn kandidaat voor de Spelen 2016, die zitten in Irak.”

In al deze voorbeelden wordt een tegenvoorbeeld gezocht en gevonden, een tegengewicht dat een balans moet herstellen. Nu zijn er twee manieren om een dergelijke balans te bereiken. Allereerst kan je een positief én een negatief oordeel uitspreken over dezelfde persoon of hetzelfde instituut, ideologie of land: Nederland is misschien wel één van de welvarendste landen ter wereld, maar wij hebben ook voedselbanken hoor! Ten tweede kan je een negatief (of positief) oordeel over een persoon, instituut, ideologie of land tegenover een negatief (of positief) oordeel van een concurrerende persoon, instituut, ideologie of land zetten, zoals in de voorbeelden hierboven.

Revel

De Franse filosoof Jean-Francois Revel analyseerde deze truc en schreef: “Deze binaire obsessie, deze apocalyptische symmetrie, deze onverbidelijke koppelaarsneiging, dit hoogmoedige egalitarisme zorgt ervoor dat de schalen van balans precies even zwaar doorwegen. Men kijkt nauwlettend en argwanend toe en zo nodig wordt onmiddellijk overgegaan tot het herstel van de volmaakte horizontaliteit. Hierin vindt het totalitarisme dus een nieuwe rechtvaardiging, niet omdat het geen fouten zou maken, maar omdat het Westen er evenveel maakt.” Zodra men bijvoorbeeld het kwaad van het communisme en het kwaad van het kapitalisme tegen elkaar heeft afgewogen, kan men met een schone lei beginnen en weer vanaf nul beginnen te rekenen. Hoewel deze techniek van het ‘tegen elkaar afwegen’ begon als een prijzenswaardige bekommernis om al het kwaad aan te klagen, ongeacht waar het ontstaat, is het

In plaats van de import te beperken, werden maatregelen doorgevoerd die export stimuleerden. Bedrijven kregen van de overheid bepaalde *targets* van de hoeveelheid goederen die zij dienden te exporteren. Als bedrijven er in slaagden deze targets te halen, bood de overheid hulp in de vorm van goedkope leningen om investeringen te financieren en maatregelen tegen buitenlandse concurrentie. Het stimuleren van exportactiviteiten heeft twee grote voordelen ten opzichte van een ‘import-substitution’-beleid. In de eerste plaats helpt het exporteren bij het verhogen van de productie, waardoor een bedrijf schaalconomieën kan realiseren. Daarnaast worden bedrijven gedwongen om de kwaliteit van hun producten te verbeteren. Als die kwaliteit niet toereikend is, zal het moeilijk zijn om producten af te zetten op de wereldmarkt. Dit resulteert in het snel doorvoeren van productverbeteringen en innovaties. Een voorbeeld hiervan is de auto-industrie. Japanse en Koreaanse automerken kwamen in de Amerikaanse markt binnen aan de onderkant: ze verkochten in het begin alleen kleine en goedkope auto’s. Naarmate ze meer ervaring kregen met het verkopen op de Amerikaanse markt, breidden ze hun productaanbod uit met grotere en luxere auto’s met hogere marges.

Ieders belang of eigenbelang?

In de loop van de geschiedenis zijn enkele landen zeer succesvol geweest in het stimuleren van economische groei door overheidsingrijpen. Halverwege de negentiende eeuw slaagden de Verenigde Staten erin een substantiële industriële basis op te bouwen achter hoge tariefmuren. Het *promoten* van export heeft landen zoals Japan en Zuid-Korea in staat gesteld om buitengewone economische groei te realiseren. Of dit succes na te bootsen zal zijn door Afrikaanse landen, is op dit moment nog een open vraag. De krachtige, onafhankelijke en kundige overheid die daarvoor nodig zal zijn, is vooralsnog niet aanwezig. Dit veroorzaakt een hoop arme landen tot het accepteren van vrijhandel, al dan niet aangemoedigd door het westen. Of ieders belang dan ook in hun eigen belang is, zal met het verstrijken van de tijd duidelijk worden.

getransformeerd in een politieke goocheltruc die de schuld bij anderen legt en de partij waartoe men behoort vrij pleit. Immers, als je kan aantonen dat het kapitalisme en het communisme beide evenveel kwaad en verdriet op hun kerfstok hebben, verlaag je het morele niveau tot iets triviaals als het onderscheid tussen chocolade en vanilleijs.

Als men zich echter niet houdt aan dit dialectische avontuur, krijgt men het verwijt van de "selectieve verontwaardiging" te horen, je zou je enkel druk maken om zaken van een persoon, instituut, land of ideologie waar je sowieso al tegen was. Revel analyseert deze techniek van het 'tegen elkaar afwegen' en stelt dat "wanneer iedereen even schuldig is, dan is inderdaad niemand nog schuldig." Door de magie van de vergelijking wordt de morele inferioriteit weggewassen en het kwaad gerelativeerd. Er zijn immers geen betere personen, instituten, landen of ideologieën, er zijn enkel andere, elk met hun eigen voor en nadelen, maar als je alle plussen en minnen bij elkaar optelt kom je telkens weer op nul uit. De kracht van het argument ligt in het feit dat een tegenbeschuldiging snel geuit is, een *onliner* voldoet. Het ontkrachten van een tegenbeschuldiging en het bewijzen van de ongelijkheid van beide beschuldigingen vereist veel meer tijd en is meestal onmogelijk in een (politiek) debat.

China

De immoraliteit van het ene, maakt de immoraliteit van het andere echter niet minder. De verborgen veronderstelling is hier dat indien twee landen of ideologieën beide imperfect zijn, ze daardoor gelijkwaardig qua imperfectie zijn omdat ze in dezelfde mate imperfect zouden zijn. Tevens leidt de techniek van het kunstmatig 'tegen elkaar afwegen' tot leugens en vergezochte interpretaties om zodoende zaken vergelijkbaar te maken die in werkelijkheid niet te vergelijken zijn. Als voorbeeld zal ik dankbaar gebruik maken van onder andere Hein Verbruggens 'balansering' van Amerika en China die in discussies rond de Olympische Spelen opgeld doet. Noem de executies in China en je krijgt te horen dat Amerika ook gevangenen executeert. Noem de bezetting van Tibet en je krijgt te horen dat Amerika Irak bezet. Noem de mensenrechtenschendingen in China en je hoort Guantanamo Bay. Moeten wij hieruit werkelijk concluderen dat beide landen even slecht zijn in de ogen van een onpartijdige toeschouwer?

Om al deze voorbeelden tegenover elkaar te zetten, dient men een aantal dingen gemakshalve over het hoofd te zien. China is een dictatuur met één partij en hoewel de economische vrijheid lijkt toe te nemen is de politieke vrijheid nog steeds nihil. Een digitale Chinese Muur censureert het Internet, journalisten en bloggers verdwijnen of worden opgepakt en vrijheid van meningsuiting, demonstratie of vergadering is er niet. Het Amerikaanse rechtssysteem is daarentegen niet gepolitiseerd, gericht op waarheidsvinding en heeft niet de intentie onschuldigen op te sluiten of te executeren. Ook vind er geen roof van organen van gevangenen plaats. Waar Guantanamo de exceptie is in Amerika zijn dergelijke kampen de alledaagse praktijk in China. In Amerika is het de overheid die het recht op eigendom beschermt, in China is het de overheid die het schendt, bijvoorbeeld om plaats te maken voor een

nieuw Olympisch stadion. Natuurlijk zijn bij al deze punten kanttekeningen te maken: het Amerikaanse Supreme Court is wel degelijk gepolitiseerd, tunnelvisie kan waarheidsvinding bemoeilijken en veel Chinezen hebben het nu beter dan veertig jaar geleden. Wat deze kanttekeningen echter niet kunnen doen, is de balans herstellen. Daarvoor zijn de mensenrechtenschendingen in China qua gewelddadigheid, omstandigheden, intensiteit, intentie en schaal te groot en Amerika's tekortkomingen te klein.

SGP

Een tweede voorbeeld: een tirade tegenover Islamitische fundamentalisten zal tegenover een multiculturalist het verwijt opleveren dat Nederland haar eigen Christelijke fundamentalisten heeft. Vaak vallen hierbij de steekwoorden 'SGP', 'Staphorst' en 'zwarte kousen.' Wederom dient men de waarheid noodzakelijk geweld aan te doen, wil men de balans op orde houden. Men dient gelijk te maken wat in moreel opzicht ongelijk is.

Zo zijn religies over het algemeen paternalistisch, wat wil zeggen dat de man heerst en de vrouw een ondergeschikte rol inneemt in gezin en samenleving. Het is inderdaad correct dat zowel bij streng gereformeerden als bij strenge moslims de positie van vrouwen te wensen over laat. Zo zijn Islamitische vrouwen sterk oververtegenwoordigd in 'blijf-van-mijn-lijf'-huizen en hebben binnen de SGP vrouwen geen recht op politieke functies. Doch het getuigt van een behoorlijk cynisme om het ontkennen van een politiek recht en het aantasten van de fysieke integriteit van het lichaam aan elkaar gelijk te stellen. Dit is echter noodzakelijk wil men blijven volhouden dat beide vormen van fundamentalisme precies even beklagenswaardig zijn.

Zowel moslims als christenen voelen zich (terecht) gekwetst op het moment dat de seculiere wereld aan de haal gaat met hun religieuze symbolen en iconen en daar een profane of zelfs anti-religieuze betekenis aan geeft. Toen Madonna zich in 2006 tijdens haar wereldtoernee liet kruisigen protesteerden SGP-jongeren en vroegen zij toenmalig Minister van Justitie Piet Hein Donner om de kruisigings-scène te verbieden op basis van smalende godslastering (art. 147 W. Sr.). Het bespotten van de Islam kwam Theo van Gogh duurder te staan: hij werd geliquideerd, een lot dat Gerard Reve bespaard bleef toen hij in een van zijn boeken beschreef hoe hij sex had met een als ezel geïncarneerde God. Zelfs de aanklacht tegen hem vanwege smalende godslastering werd uiteindelijk geseponneerd.

Indien men het borrelpraatniveau ontstijgt en zaken dieper analyseert blijkt dat men de ene fundamentalismes of mensenrechtenschendingen niet simpelweg tegenover de andere kan zetten en hierbij de morele beschuldiging kan neutraliseren door het aantonen van een soortgelijke (eigenlijk: soortongelijke) imperfectie bij de tegenstander. Gewelddadigheid, omstandigheden, intensiteit, intentie en schaal worden hierbij vaak over het hoofd gezien. Dit impliceert niet dat men de mindere fundamentalist of mensenrechtenschending niet langer kan beschuldigen, enkel dat men hem niet boekhoudkundig gelijk kan stellen aan een erger voorkomend geval.

Niets te verbergen

Door Hidde Brugmans

“Van mij mogen ze alles weten, ik heb toch niets te verbergen.” Een uitspraak - in dit geval van Fred Teeven - die vaak als argument gebruikt wordt wanneer het gaat om de privacy. De afgelopen jaren zijn de bevoegdheden van de staat sterk uitgebreid. De balans tussen burger en staat verschuift in het voordeel van de staat.

De afgelopen jaren zijn in het parlement debatten gevoerd over onder andere de identificatieplicht, het biometrisch paspoort, het elektronisch kind- en patiëntdossier, de koppeling van databestanden van overheidsinstanties en het internationaal uitwisselen van informatie.

Voor al deze maatregelen zijn goede argumenten te geven: de vermindering van bureaucratie, de verbetering van dienstverlening, het voorkomen van fouten in de jeugd- en gezondheidszorg, van belasting- en uitkeringsfraude enzovoorts. Vooral het bestrijden van criminaliteit en overlast in de binnensteden en terrorisme is een legitieme reden om - waar nodig - de overheid de ruimte te geven.

Het probleem is dat het argument dat hier gemaakt wordt eenzijdig is. Ook als de burger niets te verbergen heeft is er een goede reden om de privacy hoog te houden. De staat en het individu hebben een ongelijkwaardige machtspositie. De privacy is één van de rechten die de balans in stand kan houden. De privacy heeft hier een preventieve functie, de rechter controleert immers alleen achteraf, en alleen als het ook tot vervolging komt.

Ook het argument dat meer bevoegdheden voor de overheid automatisch leidt tot meer veiligheid is niet noodzakelijk waar. De veiligheid hangt af van bijvoorbeeld spanningen in de samenleving, inkomensongelijkheid en toegang tot wapens. Een multi-etnische samenleving met een grote inkomensongelijkheid en vrije toegang tot wapens als de Verenigde Staten is ondanks verregaande bevoegdheden van de opsporingsdiensten onveiliger dan Nederland.

Ten derde is er geen directe samenhang tussen feitelijke veiligheid en het gevoel van veiligheid. Het gevoel van veiligheid hangt niet alleen af van de feiten maar vooral van de omgeving en de aandacht voor criminaliteit en terrorisme in de media. Tussen 1960 en 2001 is de criminaliteit in Nederland vertienvoudigd, maar zijn de gevoelens van onveiligheid gelijk gebleven. Sinds 2001 stijgen de gevoelens van onveiligheid, terwijl de criminaliteit stabiel blijft of zelfs daalt. De verklaring kunnen we zoeken in de toegenomen aandacht in politiek en media voor criminaliteit en terrorisme.

Onderliggend aan het “ze mogen alles van me weten-”argument is een vertrouwen dat de overheid de verzamelde gegevens niet zal misbruiken. De recente geschiedenis leert ons dat dit vertrouwen niet geheel verdiend is. De OV-Chipkaart is onvoldoende beveiligd én bewaart meer informatie dan nodig, defensie verloor USB-sticks en privacygevoelige informatie wordt gedeeld met Europese en Amerikaanse inlichtingendiensten. Zelfs als we de Nederlandse overheid vertrouwen met onze gegevens, vertrouwen we de Poolse of de Amerikaanse overheid ook?

“Ik heb niets te verbergen” is dan ook geen legitiem

argument. Het gaat niet om het al dan niet iets te verbergen hebben maar op het gebrek aan zicht op wat er met de verzamelde gegevens gebeurt. Zolang de burger niet wordt vervolgd is er geen gerechtelijke controle op het proces en naar mate de hoeveelheid verzamelde informatie toeneemt groeit het risico op misbruik. De overheid is niet onfeilbaar, maar de consequenties van misbruik of verlies wordt groter naar mate er meer informatie geconcentreerd wordt in centrale databases. Identiteitsdiefstal en fraude zijn reële gevaren.

De politiek reageert met het verruimen van de bevoegdheden van politie en justitie op een roep om veiligheid die niet slechts voortkomt uit feitelijke onveiligheid maar uit gevoelens van onveiligheid en onrust die - aangewakkerd door de media en de politiek zelf - in de samenleving ontstaan is.

Het is de taak van de politiek om te reageren op maatschappelijke problemen. Het is in het belang van een politicus om een logisch klinkend en duidelijk antwoord te formuleren. ‘Hard aanpakken,’ ‘Niets te verbergen’ en ‘Meer ruimte voor de politie’ zijn in dat opzicht betere antwoorden dan ‘we kunnen niets garanderen.’ Ook “Als u niets te verbergen heeft, dan heeft u niets te vrezen” is een argument dat in die categorie valt.

De natuur van het politieke spel is zo dat ze reageert op de waan van de dag, Er is nauwelijks reflectie op de effectiviteit van eerder ingevoerde maatregelen, en feitelijk is nauwelijks vast te stellen welk effect deze maatregelen hebben. Zeker is dat grotere bevoegdheden voor politie en justitie het werk van deze diensten vergemakkelijken en dat zij er belang bij hebben om de bevoegdheden te behouden.

De politiek heeft belang bij hapklare oplossingen, politie en justitie hebben belang bij grotere bevoegdheden. De rechtelijke macht kan alleen ingrijpen als de overheid tot vervolging overgaat of als de burger zijn rechten actief verdedigt. Zo komen we terug bij ons uitgangspunt, de balans tussen de rechten van de burger en de macht van de staat.

Het liberalisme heeft een duidelijk antwoord op de vraag wanneer het gerechtvaardigd is om de rechten van het individu te beperken ten behoeve van de samenleving, namelijk wanneer de vrijheid van het individu niet opweegt tegen de risico's voor de samenleving.

Toegepast op het privacy-debat moeten we ons dus voor voor elke inperking van de privacy de vraag stellen of het maatschappelijke belang groter is dan de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Weegt een vermindering van de bureaucratie bij de overheid op tegen het risico dat een database op straat beland? Is er een aantoonbare verbetering van de veiligheid als direct gevolg van nieuwe bevoegdheden bij de politie?

De recente blunders met gevoelige informatie in binnen- en buitenland zijn een indicator dat we als samenleving zorgvuldiger om moeten gaan met onze informatie. Het vergaren van enorme databestanden vergroot het risico op misbruik door fraude of identiteitsdiefstal en raakt direct aan de vrijheid van het individu. Privacy en veiligheid staan elkaar niet noodzakelijk in de weg, maar als we als samenleving toestaan dat de overheid steeds verder binnen dringt in het persoonlijk leven van onschuldige burgers, dan is dat een fundamentele verandering van de democratische rechtstaat.

de JOVD presenteert:

Het Voorsjaarscongres 2008

12 & 13 april

Schrijf je
in op onze
website!

bouwstenen voor een succesvolle toekomst

*Voor meer informatie:
www.jovd.nl/congres*

Tania
xx

Ik wil U

waarschuwen dat politiek
meer is dan navelstaren

De Vrijheidswaarder

Jan van Run: “Ik leef mijn leven
Cosmo-volkomen planloos.”

Bart Woord: “Als
atheïst moet je
toch je eigen levensdoelen stellen.”
politans

Jeroen Benning: “Dit is natuurlijk
bepalend voor je leven.”

Vader der Turken spelt zijn naam in vertaling, maar Atatürk staat al sinds 1938 niet meer aan het hoofd van het Turkse huishouden. Zijn beeltenis mag het straatbeeld en sinds afgelopen zomer op een tinnen schoteltje aan de wand ook mijn toilet in Groningen blijvend domineren, zijn gedachtegoed is allang geen gemeengoed meer. De strikt seculiere eenheidsstaat die hij in goede, althans de sterke handen van de elite en het leger achterliet, ondervindt steeds meer hervormingsdrang van zowel bewoners als burens. De plattelandsbevolking die in groten getale naar de steden trekt, wordt mondiger en krijgt als vanzelf een rol van betekenis in het politieke leven toebedeeld. Tel daarbij op de ogen van de Europese Unie, die nauwlettend volgen hoe democratisch de inborst van het gevreesde kandidaat-lid is als het erop aankomt en zelfs het oppermachtige leger is als met handen en voeten gebonden wanneer de bevolking zich massaal achter de Gerechtigheids- en Ontwikkelingspartij schaart, zoals gebeurde bij de jongste verkiezingen. Ik ben verklaard fan van de politiek leider van die partij, premier Erdoğan, maar dat is enkel zo gekomen omdat ik tijdens de verkiezingen in Istanboel verbleef en de eigenaar van mijn onderkomen waterpijpen liet aanrukken voor eenieder die zijn monsterzege meevierde. De later die zomer aangeschafte tinnen soldaat voor op de wc zou mijn knieval voor de narguila en daarmee de AKP wellicht enigszins kunnen compenseren, maar ik ben er nog niet over uit of ik mij

daartoe genoodzaakt moet voelen. Heeft de partij van de premier inderdaad een verborgen islamistische agenda, zoals de seculiere oppositie mij wil doen geloven? Of komt de partij weliswaar voort uit Milli Görüş, dat voor ogen heeft op het grondgebied van Turkije een islamitische staat te stichten, maar heeft de beweging zich tot een gematigd conservatieve volkspartij ontwikkeld die met zoiets als het toestaan van het dragen van hoofddoekjes op universiteiten enkel een irrationele angst voor islamisering van het publieke en politieke leven wil doorbreken en bovendien tegemoet komt aan van Europese zijde gestelde eisen aan de godsdienstvrijheid en het stimuleren van de intellectuele ontwikkeling van meisjes die anders niet naar de universiteit zouden gaan? Ook wij koesteren bepaalde liberale, in de meest letterlijke zin bevrijdende verworvenheden op het in onze samenleving ingebakken religieus (geïnspireerde) conservatisme. Noem het modernisering, verlichting. Ik doel dan op de politieke wapenfeiten van de paarse kabinetten in Nederland en België voor mensen die met iemand van hetzelfde geslacht willen trouwen en kinderen adopteren, vroegtijdig uit het leven stappen en/ of winkelen op zondag. Ik beschouw die verworvenheden als vooruitgang en onomkeerbaar en neem dat aan voor gemeengoed. Mijn interpretatie van dat goed wordt echter helemaal niet door iedereen gedeeld. Ik zie de Christenunie vandaag op negen zetels in de peilingen staan. Heeft die partij zich de laatste jaren ontwikkeld tot een acceptabele middenpartij, of moeten wij ook in ons land vrezen voor een wolf in schaapskleren, zij het met een orthodox-protestantistische agenda? Ik geloof oprecht dat president Gül en premier Erdoğan meer interesse hebben in voortgaande modernisering van het land en toetreding tot de Europese Unie in plaats van een pan-Islamitisch kalifaat. En mochten ze een poging wagen dan is het leger voorlopig nog altijd bij machte om in te grijpen. Meer zorgen baart me de populariteit van het politiek christendom dat zich er in onze polder niets aan gelegen zal laten liggen bij de eerste de beste electorale kans. Zijn rust op mijn zondag en tussen mijn lakens te doen wederkeren. Het leger? Tsja, die voorzienigheid bij de formatie moet ik ze toekennen. Dat is in Turkije aanzienlijk beter geregeld: politiek onafhankelijk.

Tim M.C. Huiskes, hoofdredacteur

BE COMFORTABLE IN YOUR OWN SKIN,
AND LET ANIMALS KEEP THEIRS.

Jamelia BY MARY MCCARTNEY

Foto © PETA & Mary McCartney

Colofon

Driemaster is een uitgave van de JOVD
vrijdag 11 april 2008; jaargang 60, nummer 2
ISSN 0167-0786

Deadline vrijdag 16 mei 2008

Hoofdredacteur Tim M.C. Huiskes (tim.huiskes@jovd.nl; +31616265677);
adjunct-hoofdredacteur Allard Altena (allard.altena@jovd.nl;
+31613734492); **eindredactie** Isabelle Buhre; **bureauredactie** Mark
Reijman; Hidde Brugmans; Michiel van Raaij, Paul Werker; Wouter van den
Wildenberg **beeldredactie** Gerhard Taatgen

Ontwerp Guy Vording; **drukkerij** Giethoorn Ten Brink; **distributie** TNT Post;
oplage tweeduizend stuks; **frequentie** vijf maal per jaargang

Redactie-adres Herengracht 38a, 2511 EJ Den Haag; **telefoon**
+31703622433; **fax** +31703617304; **e-mail** driemaster@jovd.nl; **website**
www.jovd.nl/driemaster; **adverteren** Ingrid Jansen (ingrid.jansen@jovd.nl;
+31646603592)

De Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie geeft een verenigingsblad uit onder de naam Driemaster, met als doel elk lid te informeren over de mogelijkheden tot ontplooiing die de vereniging in het kader van de verwezenlijking van haar doelstellingen biedt, verslag te doen van activiteiten van de vereniging, bij te dragen aan de doelstelling van de vereniging om jongeren in kennis te brengen met en te doordringen van de verantwoordelijkheden die het staatsburgerschap hen oplegt - hen daarbij in het bijzonder voorlichtend omtrent de liberale beginselen zonder een politieke vorming in ruimere zin te verwaarlozen en stimulerend van discussies over politieke onderwerpen in het kader van de liberale beginselen: vrijheid, verantwoordelijkheid en verdraagzaamheid.

Met inachtneming van deze opdracht, is de hoofdredacteur vrij in de invulling en vormgeving van het verenigingsblad. Hij legt daarover enkel aan de algemene ledenvergadering verantwoording af en beslist zelfstandig over de samenstelling van zijn redactie. Dat verzekert de redactie van een sterke, onafhankelijke positie tegenover het hoofdbestuur; van de journalist ten opzichte van de bestuurder. Dat uitgangspunt van onafhankelijke journalistiek is een essentiële voorwaarde voor het functioneren van de democratie, ook binnen onze politieke jongerenorganisatie. Deze en nadere bepalingen werden opgenomen in een redactiestatuut en stijlboek, zoals gepubliceerd op de website www.jovd.nl/driemaster. Alle redacteuren zijn daaraan gehouden, al doet geen van beide afbreuk aan de door de de statuten, het huishoudelijk reglement, het financieel protocol en de algemene vergadering expliciet aan de hoofdredacteur en zijn redactie toegekende rechten en opgelegde plichten.

 creativecommons Tenzij anders vermeld is op alle in deze uitgave opgenomen werken de Creative Commons © Naamsvermelding ① Niet-commercieel ② Geen Afgeleide werken ③ 3.0 Nederland Licentie van toepassing. Bekijk de licentie op <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl> of via de website www.jovd.nl/driemaster. Indien niet anders overeengekomen vervalt het volledige auteursrecht op ingezonden kopij aan de redactie.

Cover Europees mozaïek van Envisat-satellietbeelden uit 2003
Foto © ESA

People for the Ethical Treatment of Animals is een liefdadigheidsorganisatie die zich bezighoudt met het invoeren en beschermen van dierenrechten. Onder de naam eigen zeggen meer dan een miljoen donateurs en aanhangers in de Verenigde Staten, bevinden zich bekende namen als Paul McCartney, Dennis Rodham en Alicia Silverstone. Voor campagnes tegen het houden van circusdieren of het eten van vlees is een aantal van hen zelfs bereid uit de kleren te gaan. Bij gebrek aan gewaagde posters van Marianne Thieme, doch in het kader van de door haar aangezwengelde discussie over dierenrechten, bewijst de redactie achterop deze tweede jubileumeditie eer aan het politieke *statement* van actrice en model Eva Mendes: "Het doden en dragen van een weerloos dier is niet cool."

Inhoud

De landelijk voorzitter	5
JOVD In de beginselendiscussie	6
Een playstation, maar geen privacy	7
Cosmopolitans	8
Presentatie van het JOVD-logo	16
Spaanse parlementsverkiezingen	18
Politiebonden naar HALT	20
In houdgreep sterke arm der wet	21
Jeroen de Veth over Rita Verdonk	22
Begrenzing aan uiting	23
De weg naar slavernij	24
Verslag van de kaderdag	25
Het hoofd koel in de kredietcrisis	26
Polemiek met JS over liberalisme	28
Een moslim is geen wip	30

Let your senses guide you

Foto Boris van Arnhem

Laat liever onderstaande contactgegevens u naar het hoofdbestuur leiden

Landelijk voorzitter
de heer J.B. (Jeroen) Diepemaat
06-12909348; jeroen.diepemaat@jovd.nl

Algemeen secretaris
de heer J. (Jeffrey) Lemm
06-44345467; jeffrey.lemm@jovd.nl

Landelijk penningmeester
mevrouw C.C.E. (Ingrid) Jansen
06-46603592; ingrid.jansen@jovd.nl

Waarnemend vice-voorzitter
de heer M.W.M. (Martijn) Jonk
06-53154122; martijn.jonk@jovd.nl

**Algemeen bestuurslid
politiek en voorlichting**
de heer M. (Mark) Thiessen
06-43544606; mark.thiessen@jovd.nl

**Algemeen bestuurslid
organisatie ad interim**
de heer M. (Mark) Huizenga
06-15010406; mark.huizenga@jovd.nl

**Algemeen bestuurslid
internationaal
International Officer**
de heer J.J.W. (Jan) van Run
+31(0)6-11365608;
jan.van.run@jovd.nl

**Algemeen bestuurslid
vorming en scholing**
de heer M. (Martijn) Postma
06-14518644;
martijn.postma@jovd.nl

Foto © SXC

Mededelingen van het algemeen secretariaat

Herengracht 38a, 2511 EJ Den Haag
tel: +31 (0) 70 362 2433; fax: +31 (0) 70 361 7304
e-mail: info@jovd.nl

XIIe Lustrum '09

In de Louis XV-zaal van de Haagse Pulchri Studio verzamelden zich op zaterdag 26 februari 1949 ongeveer 35 jonge liberalen. Dit gezelschap besloot een vereniging op te richten: de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie, kortweg JOVD.

26 Februari 2009 is de oprichting van onze vereniging zestig jaar geleden en viert de JOVD haar twaalfde lustrum. Het is een goede traditie om middels een spetterend congres stil te staan bij het lustrum en daarom zijn wij op zoek naar enthousiaste leden voor de lustrumcommissie. Om het lustrum zo goed mogelijk voor te bereiden willen hier zo snel mogelijk mee aan de slag en daarom willen wij graag op korte termijn een lustrumcommissie samenstellen.

Lustrumcommissie

Wil jij deel uitmaken van een team dat aan de wieg staat van een fantastisch congres? Meld je dan nu aan en stuur je curriculum vitae en je motivatiebrief naar jeroen.diepemaat@jovd.nl! Wees er snel bij, want de lustrumcommissie staat erom bekend de leukste commissie eens in de vijf jaar te zijn!

Beeldmateriaal

Met het oog op het zestigjarig bestaan van onze vereniging in 2009 willen wij in dat jaar een herziene druk uitbrengen van het boek 'De jonge liberalen' dat in 1994 is verschenen van de hand van Eddy M. Habben Jansen. Wij zijn hiervoor op zoek naar beeldmateriaal om behalve een goede inhoudelijke, ook een passende illustratieve weergave te geven van de historie van de JOVD. Heb jij nog foto's of ander documenten in je bezit die je met ons wilt delen? Dan kun je contact opnemen met Jeffrey Lemm, via jeffrey.lemm@jovd.nl of 06-44345467.

Foto © SXC

Na Fitna nu tijd voor fatsoenlijke oplossingen

Radicale moslims voorspelden hel en verdoemenis als Fitna, de film van Wilders, uit zou komen. Jan-Peter Balkenende en zijn collega's lieten zich hierdoor wel erg gemakkelijk op de kast jagen. In een mum van tijd wist iedereen die het maar weten wilde dat de regering alle rampscenario's al voorbereid had. Op zich natuurlijk geen probleem dat het kabinet ook een keer zijn werk doet, maar het was niet erg sterk dat al die angsthazerij, want zo leek het, zo publiek gemaakt werd. Toen Maxime Verhagen Wilders ook nog eens opriep zijn film niet uit te zenden was voor mij de maat vol.

Toen dit alles gebeurde waren zowel Fitna als de daaropvolgende dreigementen nogal loos. Niemand wist wat er in de film te zien zou zijn en ook niemand wist wat er van die dreigementen zou komen. Vrijheid van meningsuiting, een belangrijk grondrecht, mag nooit worden gerelativeerd. Zeker niet als reactie op loze dreigementen. Het kabinet Balkenende IV heeft al een boel miskleunen begaan, maar de kramachtige omgang met de aangekondigde vertoning van Fitna is toch wel de grootste tot nu toe.

De minister-president had op dat moment pal voor de vrijheid van meningsuiting moeten gaan staan. Wilders had, en heeft, het volste recht een film te maken waarin hij zijn visie uiteen zet. Hoe radicaal en beledigend die zou zijn. Ons rechtssysteem biedt de mogelijkheid om hem achteraf aan te spreken op beledigingen of discriminatie. Vooraf een meningsuiting censureren of verbieden, die feitelijk gezien nog niet eens geuit is, bestaat niet in een fatsoenlijke westerse democratische rechtsstaat.

Vooraf verbieden had het kabinet dus ook niet eens kunnen doen. Wat mij betreft ging zelfs de oproep aan Wilders om de film niet uit te zenden te ver. Onze regering hoort de grondwet te respecteren, beschermen en dienen, dit houdt wat mij betreft in dat ze geen enkele mening veroordelen of tegen proberen te houden.

Toen de film uitkwam was het meest schokkende eigenlijk het uitkomen van de film zelf. De inhoud ervan bleek stukken minder extreem dan vooraf verwacht. Nederland en de wereld hebben zich bijna een half jaar druk gemaakt om een stukje knip- en plakwerk van iemand waarvan we de ideeën toch al kenden. Wat in de film wordt gezegd is niet significant anders dan wat Geert Wilders eerder al zei. Feit blijft dat de hele film één grote generalisatie is. De hele islam wordt gelijkgeschakeld met terrorisme en radicalisering.

Ik hoop dat Geert Wilders zijn oproep tot debat kracht bij gaat zetten en met zowel moslims als niet-moslims in gesprek wil gaan. Misschien stopt hij dan eens met alleen roepen en schreeuwen en misschien komt hij dan met fatsoenlijke oplossingen. Waarschijnlijk is dat ijdele hoop en hoeven we op hem niet te rekenen. Het is nu aan echte liberalen om die oplossing wel te bieden: het individu aanspreken op zijn verantwoordelijkheden. Moslims die de wet overtreden met hun geloof als dekmantel moeten worden aangepakt en moslims die zich voorbeeldig gedragen en meedraaien in onze maatschappij moeten als voorbeeld dienen!

Jeroen Diepemaat, landelijk voorzitter

Voorschot op de plenaire afsluiting van het congres: JOVD leidend of misleidend in de beginselendiscussie?

De jongerenorganisatie van de VVD – de JOVD – liep in het verleden in de discussie rondom de beginselen steeds een klein stapje voor op de moederpartij. Is dit gegeven ook een voorbode in de huidige discussie rondom de door de partijleider en voormalig JOVD-er Mark Rutte aangekondigde herziening van de beginselverklaring?

Door drs F.D. de Beaufort

De liberale voorlopers van de VVD – zoals de Liberale Unie, de Bond van Vrije Liberalen en de Vrijheidsbond – benoemden steeds de vrijheid als het belangrijkste beginsel. De Partij van de Vrijheid (PvdV), die in 1946 werd opgericht in een poging de ingekrompen vooroorlogse liberalen nieuw leven in te blazen, verbond met de beginselen ‘verantwoordelijkheid’ en ‘sociale gerechtigheid’ belangrijke voorwaarden aan de vrijheid. Dit drietal beginselen werd door Pieter Oud – de uit de PvdA uitgetreden vrijzinnig-democraat, die het voortouw nam in de fusiebesprekingen tussen de PvdV-ers en de vrijzinnig-democraten over een nieuw op te richten partij – overgenomen in de eerste beginselverklaring van de op 24 januari 1948 in het leven geroepen Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Bij de herziening van deze eerste beginselverklaring in 1966 werd de ‘verdraagzaamheid’ als vierde beginsel toegevoegd. De JOVD rekende dit vierde beginsel al sinds de jaren vijftig tot haar uitgangspunten. Tijdens de algemene vergadering van januari 1966 poogden verschillende afdelingen nog een vijfde beginsel toe te voegen. Met name het non-discriminatie beginsel gooide hoge ogen en werd slechts met een minieme meerderheid verworpen.

In 1978 zette een commissie onder leiding van oud-fractievoorzitter Molly Geertsema zich opnieuw aan een herziening. Daarbij werd ingezet op een korte beginselverklaring met ‘een zekere eeuwigheidswaarde’ en een omvangrijker Liberaal Manifest dat op gezette tijden zou worden herzien. De commissie handhaafde de vier beginselen uit 1966 met een kleine modernisering van sociale gerechtigheid tot sociale rechtvaardigheid. Drie algemene vergaderingen waren nodig in 1980 om de

voorstellen van de commissie-Geertsema te bespreken. De algemene vergadering besloot – waarschuwingen tegen het al te zeer laten uitdijen van de liberale beginselen en tegen het weinig onderscheidende karakter van de beginselen ten spijt – ‘gelijkwaardigheid’ als vijfde beginsel toe te voegen. Opnieuw volgde de VVD daarmee de jongerenorganisatie, die dit vijfde beginsel al sinds 1965 in haar beginselprogramma had opgenomen.

Bij het feest ter gelegenheid van het zestigjarig bestaan van de VVD kondigde Mark Rutte aan de beginselverklaring uit 1980 te zullen herzien. De partijleider erkende het weinig onderscheidende karakter van de beginselverklaring. Patrick van Schie, directeur van de Teldersstichting, schreef in 2005 al dat Femke Halsema van GroenLinks de vijf uitgangspunten van de VVD moeiteloos zou kunnen onderschrijven. Van Schie pleit dan ook al langere tijd voor een herziening van de kleurloze beginselverklaring met tal van verdedigende uitgangspunten. Bovendien, zo ging Rutte verder, staan we anno 2008 voor nieuwe uitdagingen die een herziening doorgaans rechtvaardigen.

Interessant is nu de vraag of de JOVD ook ditmaal voorbode zal zijn? In 1998 herzagen de jonge liberalen hun eigen beginselverklaring en schrapten de sociale rechtvaardigheid en de gelijkwaardigheid. Deze beginselen konden in hun ogen worden afgeleid uit de gehandhaafde beginselen ‘vrijheid’, ‘verantwoordelijkheid’ en ‘verdraagzaamheid’.

De JOVD heeft terecht het aantal beginselen van vijf teruggebracht naar drie. De daarbij gemaakte keuze voor ‘vrijheid’, ‘verantwoordelijkheid’ en ‘verdraagzaamheid’ is naar mijn mening echter een verkeerde. De individuele vrijheid moet voor een liberale partij altijd het eerste en belangrijkste beginsel zijn. Als begeleidende beginselen kunnen verantwoordelijkheid en gelijkberechtiging worden toegevoegd. Ik hoop dan ook van harte dat de geschiedenis zich ditmaal niet zal herhalen!

drs F.D. de Beaufort is wetenschappelijk medewerkster bij de prof. mr B.M. Teldersstichting en eindredacteur van Liberaal Reveil. Zij zal tijdens de plenaire afsluiting van het aanstaande voorjaarscongres dieper ingaan op de voorgenomen herijking van de liberale beginselen.

Een playstation, maar geen privacy

Het is voordie gevangenen net een hotel. Ze krijgen er een driegang menu. Ze hebben er een televisie, ze mogen er met de Playstation spelen... detentie is helemaal geen straf! Deze woorden komen velen van ons bekend voor. Al te vaak maken allerhande prominenten zich met dergelijke bewoordingen druk over de behandeling van gevangenen. Maar is deze zienswijze juist, of gaat het hier gewoon om vooroordelen? Om daar achter te komen liep één van de leden van de denktank justitie een tijdje stage bij de gevangenisbewaking. Bij dezen een verslag van zijn indrukken.

Door de denktank justitie

Een dag in de gevangenis

In zekere zin kloppen de vooroordelen over het gevangenisleven wel. Gevangenen mogen een Playstation 1 hebben en ze worden een uur per dag gelucht. Ze moeten verplicht werken, maar krijgen daar wel een kleine vergoeding voor (ongeveer 70 eurocent per uur), waarvan ze een tv kunnen huren of spullen kunnen kopen. Luxegoederen zijn dus beschikbaar. Er is echter niets vrij beschikbaar.

Voor vrijwel alles is toestemming van de bewakers vereist. Of de gedetineerde nu een schaar wil gebruiken of een tosti wil bakken, zonder toestemming mag hij dit niet. De cel wordt in principe alleen verlaten indien het strafproces dit vereist, als het tijd is om te luchten of als er gewerkt moet worden. Hoewel dit laatste verplicht is, vinden veel gevangenen het een welkome afwisseling op hun verblijf in de cel. Soms brengen zij daar wel 23 uur per dag door. De dagindeling is ook volledig door anderen bepaald. Het luchten, het verlaten van de afdeling, het ontvangen van bezoek: bij niets van dit alles kan de gedetineerde bepalen wanneer het plaatsvindt.

Privacy is volstrekt afwezig. Gevangenen mogen weliswaar met hun Playstation spelen, als ze die hebben, maar altijd onder het toezien van bewakers en medegevangenen. Van vijf uur 's middags tot half acht 's ochtends bevinden zij zich verplicht in hun beangstigend kleine cel. Op

iedere dag, op ieder moment kan de deur open worden gegooid voor een celinspectie. Daarbij kan alles overhoop worden gehaald en worden doorzocht. Vergelijk dit eens met het idee dat je eigen e-mail of sms wordt gelezen door een ander. Indien je hier al ontdaan over zou zijn, denk dan hoe je het zou vinden als werkelijk alles door anderen zou worden bekeken. Niet alleen bezittingen, maar ook gedrag in alle vormen – emoties, hobby's, angsten – alles komt de bewakers onder ogen. Niet voor niets hebben veel gedetineerden kalmeringsmiddelen nodig.

Geen medelijden

Er is dus wel degelijk sprake van een straf: de gevangenen zijn hun totale vrijheid kwijt. Ze kunnen niet meer beschikken over hun tijd en zelfs maar in beperkte mate over hun handelen. Die straf is echter wel verdiend. Er mag van uit worden gegaan dat het overgrote deel van de gedetineerden terecht achter de tralies zit. Zelf denken ze daar overigens geregeld anders over: hun eigen veroordeling is onterecht, maar die vent die in de cel ernaast zit, wat die perverse vent allemaal wel niet op zijn geweten heeft... Ondanks dit soort verhalen, is het een feit dat onterechte veroordelingen eerder uitzondering dan regel zijn. Medelijden met de gevangenen is dus niet nodig, maar dat doet niet af aan het feit dat sprake is van een bestraffing. Dat is ook een hoofddoel van de strafrechtelijke veroordeling: boetedoening en genoegdoening verschaffen voor het aangedane leed.

De moeilijke weg terug

Gedetineerden die het criminele circuit willen verlaten, worden daarin gehinderd door de gevolgen van hun opsluiting. Vanuit de maatschappij worden personen die in het resocialisatieproces meedraaien, zeer negatief aangekeken. Daarnaast is er voor deze mensen gebrek aan opvang, en werken de instanties die belast zijn met de resocialisatie vaak langs elkaar heen. Natuurlijk kan de houding van de gedetineerde bijdragen aan het mislukken van de herintreding: aanvragen voor ondersteuning kunnen te laat zijn verstuurd, of al te gemakkelijk wordt verondersteld dat Justitie het wel even zal regelen. Los daarvan is het erg kwalijk dat er regelmatig een ex-gevangene met zijn zak vol spullen op straat komt te staan, terwijl het door fouten bij de instanties komt dat er niets geregeld is.

Niet alleen de gebrekkige hulp bij resocialisatie, maar ook het feit dat veroordeelden moeilijk aan een baan zullen komen, maakt dat er eigenlijk sprake is van een extra bestraffing. Een veroordeling tot een leven in het criminele circuit is met een slechte opvang bijna impliciet aan een veroordeling tot gevangenisstraf. Nadat de veroordeelde zijn gevangenisstraf heeft uitgezeten, moet hij nog zien te ontsnappen aan de criminaliteit. Dat deze bestraffingen vrijwel altijd terecht zullen zijn, staat hierniet ter discussie. Medelijden met de gevangenen is niet nodig, maar begrip voor de impact die de bestraffingen op hun leven hebben wel. De luxegoederen waar de gevangenen gebruik van kunnen maken zijn slechts milde verzachtingen van het leed dat hen wordt toegebracht. Want een Playstation compenseert het verlies van je vrijheid en de belemmeringen om een nieuw leven te beginnen zeker niet.

De denktank justitie bespreekt actuele en belangrijke kwesties van openbare orde en justitie.

Cosmo-

“Wat hebben we toch een mooi leven,” stelt Jeroen bij het aanschouwen van de overhoop gehaalde hotelkamer. Op de grond liggen flessen die tot de vorige avond nog gevuld waren met Oekraïense vodka en Oostenrijkse Schnapps. Lucas Bols’ Goldstrike staat onaangeroerd op tafel. Wat gisteren het toneel was van een geslaagde cultural evening maakt vanavond ruimte voor politiek discours. Niet ver van Yalta spreek ik met De Grote Drie als het voor Nederland aankomt op internationale liberale jongerenpolitiek: Jan van Run (26), internationaal secretaris van de JOVD; Jeroen Benning (22), penningmeester en kandidaat-vice-voorzitter van de Europese overkoepelende liberale jongerenorganisatie LYMEC en Bart Woord (24), secretaris-generaal van het internationale samenwerkingsverband van liberale jongeren IFLRY. Een open vraaggesprek schikte het kosmopolitische trio van atheïsten met libertarische – althans radicaal liberale inslag beter in het oude rijk van Catharina de Grote dan op Hoog Catharijne.

Door Tim M.C. Huiskes

De eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo beheerst in de vroege dagen van maart het internationale politieke debat. Hoewel de JOVD zich daarin niet liet horen, verscheen op de website van de organisatie wel een opiniestuk waarin haar internationaal secretaris zich tegen die onafhankelijkheid keerde. En dat terwijl hij namens de JOVD op een recent LYMEC-congres nog vóór stemde. “De internationaal secretaris gaat met zijn stuk nu tegen zijn eigen stemgedrag in,” wijst Jeroen Benning hem terecht. Jan van Run: “De JOVD heeft natuurlijk wel bepaalde dingen over volksoevereiniteit in haar politiek kernpuntenprogramma staan. Op basis daarvan bepaal ik mijn stemgedrag op internationale congressen. Het stuk dat ik nu op de website heb geplaatst is geschreven als discussiestuk.” De situatie is naar zijn mening veel gecompliceerder dan ons door het NRC wordt voorgesteld. “Ik geef bovendien heel duidelijk in het artikel aan dat ik een zeer genuanceerd beeld heb van de ontstane situatie en dat ik een zekere claim van de Kosovaren – als een Kosovaar überhaupt bestaat, want het zijn gewoon Albanezen – wel begrijp.”

“Weet je wat jullie bij de JOVD zouden moeten doen?” Onderbreekt Bart de tweespraak. “Een stuk minder kibbelen.” Hij is als enige van het drietal geen JOVD-lid, maar een Jonge Democraat. “Nee, bij jullie gaat het lekker,” dient Jan hem van repliek, “hoe lang hebben jullie zonder internationaal secretaris gezeten?” Barts oproep mag niet baten. “Het zou een goed idee zijn voor de JOVD om de internationaal secretaris een stukje internationale politieke meningsvorming mee te geven,” werpt Jeroen op. “Daarvoor hebben wij het politiek commissariaat,” wuift Jan het voorstel weg. Jeroen volhardt: “Je kunt niet van een politiek commissaris verwachten dat hij naar ieder internationaal evenement komt. De internationaal secretaris moet een bepaald mandaat hebben.” Hij wijst op de groeiende wet- en regelgevende bevoegdheden van de Europese instituties. “Wij vertegenwoordigen daar de mening van de Europese liberale jongeren, maar kunnen

Foto Tim M.C. Huiskes

Foto Tim M.C. Huiskes

politans

dat alleen doen als die mening door onze leden geconstitueerd is. Dan is het heel vervelend dat een internationaal secretaris naar LYMEC komt en er niets over kan zeggen omdat hij niet weet wat de mening van de JOVD is." Dat overkomt Jan naar eigen zeggen nooit: "Ik extrapoleer de mening zo goed en zo kwaad als het gaat of ik zorg ervoor dat mijn algemeen bestuurslid politiek dat voor mij uitzoekt."

Aan Jan leg ik de vraag voor of hij op basis van zijn buitenlandse ervaringen niet meent beter in staat te zijn een gefundeerde mening te bepalen over internationale vraagstukken dan een aantal JOVD-leden dat daartoe tweemaal per jaar ergens in een zaaltje binnen een bepaalde straal van Utrecht samenkomt. "Ik laat andere dingen meewegen," antwoordt hij omzichtig. Jeroen is uitgesprokener: "De discussie in zo'n zaaltje is vaak heel theoretisch. Neem de mobiliteit van Roemenen. Heel veel mensen binnen de JOVD hebben daar een erg strikte mening over: we willen geen Roemenen in Nederland. De contacten met de mensen zelf maken het een stuk moeilijker om heel kritisch te zijn op die arbeidsmigratie naar Nederland. "Op persoonlijk vlak wel," beaamt Bart, "maar dat mag geen invloed hebben op je politieke meningsvorming."

Overal waar zij komen, tonen Jan en Jeroen trots het UNMIK-stempel, dat sinds een gezamenlijke fact-finding mission van de VVD en LYMEC naar de Balkan hun paspoorten siert. "Ik ontmoette in Kosovo een Albanees die zei dat Pristina voor hem San Francisco is," vertelt Jeroen. Jan valt hem bij: "Die mensen waren helemaal blij, terwijl overal kogelgaten in de ramen zitten en er na twaalfen geen stromend water meer in de douche voorhanden

is.” Dat je daar de ontwikkeling van het land aan kunt afmeten, zegt volgens Bart nog niets over het al dan niet bestaan van de Kosovaar en zijn recht op een eigen staat. “Dat is geen argument in de discussie,” vermaant hij zijn gesprekspartners. Jan: “Het is gewoon een constatering dat Albanië al jaren een land is dat op eigen benen staat en dat de Albanesezen het supermooi vinden om naar Kosovo te gaan, wat in feite gewoon een bezet stuk land van Servië is, hoe je het ook wendt of keert.” Jeroen: “Albanië is wel de ergste dictatuur van Europa geweest hè.” Jan: “Toch is het heel ontvullend om het met eigen ogen te zien.”

Foto OT AMIN

Dergelijke missies dienen volgens Jan een tweeledig doel: “Enerzijds doe je onderzoek naar de situatie in een land, anderszijds naar mogelijke partnerorganisaties in dat land.” Nog veel belangrijker acht Jeroen de lokale impact. “Een internationale delegatie wekt een enorme motivatie op voor het vaak moeilijke werk in minder ontwikkelde democratieën in Oost- en Zuidoost-Europa. In Kosovo, maar ook in een land als Moldavië, zijn de mensen zo ontzettend blij dat wij de moeite nemen om erheen te gaan als Europese organisaties. Wij laten daarmee zien dat wij een liberale Europese toekomst voor die mensen zien.” Bart is dezelfde mening toegedaan: “Veel van onze partners, liberale partijen in het voormalige Oostblok of ex-Sovjetstaten zitten nog steeds in de oppositie. Kijk naar de Kaukasus. Het beetje hulp dat je ze daar kunt geven, is heel belangrijk.” Zowel LYMEC als IFLRY zijn door de lidorganisaties opgericht ter verspreiding van liberale waarden, Europees en internationaal. Dat het lastig is om resultaten te meten onderschrijft Bart, “maar als die niet zouden worden geboekt, zou IFLRY niet al een halve eeuw hebben bestaan.”

terugkoppeling naar de Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse leden is volgens Bart schaars. “Het contact per e-mail is af en toe lastig en ze hebben grotere nationale prioriteiten. Dan moet je als bestuurder een goed ontwikkelde politieke antenne hebben en is het goed dat Jeroen en ik al een aantal jaren hebben rondgelopen op internationale congressen en evenementen. We hebben daardoor heel direct contact met onze lidorganisaties.” Jeroen: “Wij hebben mandaten van twee jaar. Internationaal is dat de enige manier.” Jan: “Absoluut, korter heeft geen enkele zin, want als member organizations zie je elkaar maar twee of drie keer per jaar. Je moet ze toch een beetje kennen, voordat je er echt iets mee kan.”

Jeroen vertelt hoe hij en zijn bestuurders tevens worden gezien als vertegenwoordigers van een bepaald deel binnen LYMEC: “het BENELUX-gedeelte.” “BENEDELUX,” verbeterd Jan hem, waaronder het centrum-rechtse deel van de brede liberale stroming in Europa moet worden verstaan. Jeroen licht toe: “Als de JOVD voor landbouwsubsidies zou zijn en LYMEC voert daar campagne tegen, dan schaar ik me niet achter die campagne. We hebben zo’n situatie nu gehad rond de LYMEC-resolutie voor de onafhankelijkheid van Kosovo. Onze Roemeense lidorganisaties zijn faliekant tegen de onafhankelijkheid en ons bestuurslid uit dat land zei: ik zet mijn handtekening niet onder die resolutie.” Bart: “Maar dat komt weinig voor, over het algemeen zijn er weinig grote meningsverschillen.” Jan zet daar vraagtekens bij: “Het hangt er natuurlijk maar net vanaf wat je agendeert. Breng het homohuwelijk maar eens ter sprake in Latijns-Amerika. Euthanasie en abortus zijn van hetzelfde laken een pak.”

Foto OT AMIN

“Ideologie is belangrijk, maar politiek bij de JOVD maar al te goed – *is also*

Hoe stemt zijn bestuur activiteiten en uitspraken af met de achterban die zij vertegenwoordigen? “Als bestuur moet je een goed gevoel hebben voor de diversiteit van organisaties, uiteenlopende meningen, verschillende achtergronden en bovenal discussies op seminars en dergelijke volgen,” legt Bart uit. “Dat is voor een wereldwijde organisatie nog lastiger dan voor LYMEC of de JOVD ten aanzien van hun lidorganisaties respectievelijk afdelingen.” Met name

Bart merkt op dat lidorganisaties bovendien de neiging hebben om vertegenwoordigers te kiezen die geografisch verspreid zijn. Jan: “Je vertegenwoordigt dan haast als vanzelf je eigen continent.” Ik vraag of Bart dan niet automatisch de mening van LYMEC overneemt. “Dat zou hij wel moeten doen,” is Jeroen hem voor. Bart voelt zich echter geenszins gedwongen om over onderwerpen vanuit een Europees perspectief standpunten in te nemen. “Ik

heb een inhoudelijk, geen geografisch mandaat.” Jeroen geeft nog een voorbeeld van het vertegenwoordigende aspect aan zijn functie: “Één van mijn bestuursleden was nogal overstuur van die hele situatie rond Ayaan Hirsi Ali. Toen heb ik gezegd: binnen de JOVD en VVD is dat een bijzonder gevoelig onderwerp. Dat raken wij niet aan.” Anderszijds gebruikt men het internationale niveau volgens Jeroen ook weleens om dingen op de agenda te zetten die om zoiets nationaal blijven liggen, “als er bijvoorbeeld iets aan de hand is met een land binnen Europa, zoals Kosovo.” “Land, land,” wikt Jan, “een territorium” en na zorgvuldige weging resoluut: “binnen de Republiek Servië.” Jeroen: “Als door de Europese Commissie nieuwe wetgeving wordt geïnstigeerd, vindt er nu altijd een check plaats door te vragen: welke invloed heeft dat op jouw land. Dat gebeurt binnen het LYMEC-Bureau ook. Daarom is het voor de JOVD heel interessant dat ik daar zit.” Bart: “Wij hebben een bestuurslid uit Servië, dat over Kosovo heeft gezegd: ik wil me daar niet mee bemoeien, want ik ben daar te subjectief in. Het heeft een directe impact op mijn leven. Ik heb toen de IFLRY-mening op papier gezet.”

Waarop baseer je die? “Wij hebben een discretionaire bevoegdheid om die mening vorm te geven. Dat doe ik vanuit mijn eigen visie met in mijn achterhoofd wat onze lidorganisaties daarvan vinden. Je moet af en toe snel reageren.” Volgens Jan wijken LYMEC en IFLRY wat dat betreft in niks af van de JOVD. “Als er in Nederland iets belangwekkends gebeurt, brengt de JOVD daar een persbericht over uit, of er nu een motie over ligt of niet.” Ik vraag het drietal naar de meerwaarde van afzonderlijke meningsvorming op Europees en internationaal niveau. Jeroen: “Wat af en toe niet helemaal doordringt in Nederland is dat een heel groot deel van de politieke besluitvorming op Europees niveau plaatsvindt. Hoewel erkenning een nationale aangelegenheid is, zijn het de mensen in Brussel die in grote mate over Kosovo gaan. Ons meest effectieve kanaal van invloed is dan niet Verhagen in Den Haag, maar de Europese Commissie of het Europees Parlement. Dat speel je dan via LYMEC.” Bart: “De vorming van politieke partijen binnen het Europees Parlement maakt het voor LYMEC interessant om, net als de ELDR, sterke politiek inhoudelijke standpunten in te nemen. Maar ik vind wel dat die dan beperkt moeten blijven tot het politieke platform van de Europese Unie.”

– dat weten wij *about numbers.*”

Jeroen schetst zijn toekomstvisie voor de wereld: “Die gaat van multilateralisme toe naar een systeem waarin verschillende continenten gaan samenwerken.” Bart: “Een wereld opgedeeld in verschillende blokken is voor mij geen prettig vooruitzicht.” Jeroen: “Als je ziet wat wij als Nederland al niet aan Europa hebben afgegeven: handelsbeleid is volledig overgedragen aan Europa. Den Haag heeft binnen de Wereldhandelsorganisatie niets te

zeggen. Daarin wordt overlegd tussen het blok Europa en het blok Amerika.” Binnen een paar seconden heeft hij nog een paar voorbeelden opgenoemd: “De Europese Unie heeft ook plannen om namens Europa militair buiten de eigen grenzen op te treden. We krijgen met het Verdrag van Lissabon Europese diplomaten.”

Foto Tim M.C. Huiskes

Het bespelen van de media is voor IFLRY geen prioriteit. Bart: “Als wij een standpunt met een bepaalde argumentatie innemen, doen wij dat voornamelijk richting onze leden en andere organisaties. Op het moment dat wij willen samenwerken met een internationale of lokale organisatie in Wit-Rusland, dan kun je laten zien wat je standpunt over de politieke situatie daar is. De pers halen wij via onze individuele bestuursleden in hun eigen regio’s.” Bart geeft het voorbeeld van de Argentijnse hoofdredacteur van het IFLRY-magazine Libel, die een artikel dat hij eens uit naam van de organisatie had geschreven in wel zeven of acht Latijns-Amerikaanse landen gepubliceerd zag. “Je hebt toch een bepaalde autoriteit. LYMEC is een organisatie van 250.000 mensen, IFLRY opereert indirect uit naam van 2,5 miljoen jongeren. Hoeveel andere écht politieke internationale organisaties heb je?” Volgens Jeroen zijn dat er vier op Europees en vier op internationaal niveau voor de grote gevestigde politieke stromingen. “Wij zijn wel dé liberale organisaties in Europa en de wereld. Er zijn geen equivalenten,” voegt hij indringend toe. “Je moet dat niet onderschatten.” Een voorbeeld van een succesvolle LYMEC-campagne is de actie tegen het strikte visa-regime van Schengenlanden tegenover Oost-Europa en de Balkan. “Daarmee hebben we onder meer het Den Haag Vandaag van de BBC gehaald. Dat is voor ons een hoogtepunt,” zegt Jeroen ingenomen.

Zijn de internationale congressen en seminars geen excuus om hard te drinken? Vraag ik tegen het decor van aangebroken flessen. “Waar gaat het bij de gemiddelde Nederlandse studentenvereniging dan over?” reageert Jeroen adrem. Barts opmerking dat hij wel een verschil wil leggen tussen IFLRY- en LYMEC-evenementen komt hem op een lachsalvo van Jan en Jeroen te staan. Bart: “Positief is dat LYMEC met evenementen politieke en politiek gevoelige kwesties vaak heeft weten te adresseren. Maar IFLRY houdt zich meer bezig met training en capacity building in organisaties: mensen bepaalde technieken en vaardigheden in het politieke leven bijbrengen.” Jan: “In Boedapest hebben we bijvoorbeeld geprobeerd een manier te vinden om gericht Islamofobie te lijf te gaan en dat mechanisme in je organisaties te implementeren.” Hij haalt nog een voorbeeld aan: “In Sarajevo was een jongen uit Libanon en zijn organisatie staat best goed op poten, zeker gezien het land waarin zij opereren. Maar hij kwam met de simpele vraag: hoe zet ik een trainingsinstituut op? Ik wil trainers opleiden, hoe doe ik dat? Dan is het geweldig om zoveel mensen bij elkaar te brengen om concreet aan kennisoverdracht te doen.”

Foto Tim M.C. Huiskes

Hoe bepalen zij welke organisaties lid mogen worden van LYMEC en IFLRY, als je te maken hebt met zoveel verschillende politieke culturen en systemen? “Het is moeilijk, maar niet onmogelijk,” vindt Bart. “Je moet een balans zoeken tussen bepaalde kernwaarden van het liberalisme en het politieke spectrum binnen landen. Je kunt hard stellen: we willen alleen organisaties binnen die voor het homohuwelijk zijn, voor legalisering van euthanasie, privatisering van het zorgstelsel, vlaktaks enzovoort, maar dan heb je een organisatie van vier of

vijf leden.” Bart wijst nogmaals op de doelstellingen van de organisaties: “Uit het oogpunt van de verspreiding van het liberalisme is het strategisch heel dom om je lat voor ‘acceptabel liberalisme’ heel hoog te leggen. Ik heb gemerkt dat het internationale contact organisaties ook bij kan sturen. Maar een organisatie die bij ons het vrije marktdenken afzweert, past er bijvoorbeeld echt niet bij.” Jan merkt op dat organisaties die zich melden uit landen als Oekraïne, Wit-Rusland, Zaterdag en Georgië – Bart voegt daar Burkina Faso aan toe – eerder worden geaccepteerd, wanneer daarmee iets valt te bereiken, ook als het niet pur sang liberale jongerenorganisaties zijn. “Je moet zo langzamerhand wel oppassen dat je niet teveel van dat soort organisaties toelaat.” Wat zijn de kernwaarden waaraan elke lidorganisatie zou moeten voldoen? Jan: “Dan heb je het over vrijheid van meningsuiting en de universele verklaring van de rechten van de mens.” Bart: “Democratie aanhangen is eigenlijk ook fundamenteel.” Jeroen denkt er anders over: “Bij LYMEC nemen wij in principe alleen organisaties aan die een moederpartij hebben. Als je een non-gouvernementele organisatie bent, dan ga je maar naar Amnesty.”

Jan herinnert Jeroen met afgrijzen aan het voornemen van zijn bestuur om de Franse Jeunes Radicales de Gauche erbij te laten. Jeroen: “Ideologie is belangrijk, maar politiek – dat weten wij bij de JOVD maar al te goed – is also about numbers. Je kunt een heel mooie zwaar ideologische libertarische partij zijn met driehonderd leden, of je kunt een gematigd conservatief-liberale partij als de VVD zijn met twintig procent van de stemmen in Nederland. Met die laatste heb je netto natuurlijk meer invloed. Zo heeft het geen enkele zin om één of andere partij uit een nieuw Europees land à la Kosovo te adopteren, die één parlementariër heeft en geen toekomst.” Komen met die brede interpretatie van de lidmaatschapsvoorwaarden niet eigenlijk alle politieke jongerenorganisaties uit een vrijzinnig land als Nederland in aanmerking voor het lidmaatschap van LYMEC en IFLRY? Jeroen uit een twijfelend nee, “maar het CDJA is waarschijnlijk liberaler dan een aantal van onze lidorganisaties. Bart: “Het politiek spectrum in een land is belangrijk om in overweging te nemen.” Jeroen: “In Frankrijk heb je een politiek systeem dat bestaat uit socialisten en conservatieven. Die horen geen van beide bij LYMEC, dus dan ga je op zoek naar iets anders. Je kunt het je als Europese organisatie niet veroorloven dat je geen vertegenwoordiging hebt in Frankrijk. Dan kunnen de meeste JOVD'ers wel helemaal fan van Sarkozy zijn, maar die zit al bij Balkenende.”

Bart herinnert ons er nogmaals aan dat deze internationale organisaties zijn opgericht met het idee dat je voor het liberalisme wilt strijden. “Wij moeten ons liberalisme exporteren, omdat mensen in andere landen baat hebben bij onze visie op samenleven en wij met de proliferatie daarvan onze eigen manier van samenleven veilig te stellen.” Jan legt de lat bij IFLRY voor organisaties van buiten Europa veel lager. “Wat dat betreft ben ik het met Bart eens. Daar speelt de verspreiding van het liberalisme, dat idealisme dat we bij de oprichting hadden, nog steeds een grote rol. In Europa daarentegen zijn we inmiddels zover dat LYMEC een politieke entiteit aan het worden is. Het gaat dan niet

meer om het verspreiden van het liberalisme, maar om de ideologie die je uitdraagt.” Die moet volgens Jan wel conform de ideeën van de JOVD zijn. “Bart zit er voor IFLRY, Jeroen voor LYMEC, ik behartig daar de belangen van de JOVD en zal dus ook tegen partijen stemmen waar wij ons niet compatibel mee achten.” Hij haalt nogmaals het voorbeeld van de Jeunes Radicales de Gauche aan, die al lid zijn van IFLRY en zich ook bij LYMEC aanmeldden. “De JOVD kon zich absoluut niet in hun ideeën over bijvoorbeeld zeer geringe maximale salarissen vinden en heeft mij per motie op het laatste congres meegegeven om hen niet alleen bij LYMEC buiten de deur te houden, maar ook IFLRY uit te schoppen.” Jan zweert plechtig die opdracht op het volgende statutaire evenement ten uitvoer te brengen.

Foto Tim M.C. Huiskes

Het vraagstuk leidde op het LYMEC-congres in Winterthur zelfs tot een heuze slander campaign. Jan: “Daar waren om onverklaarbare redenen mensen van de conservatieve partij Fianna Fáil te gast, terwijl de Young Progressive Democrats onze partners in Ierland zijn. In de wandelgangen werd ons toen te kennen gegeven dat zij een potentiële partner zijn.” Jeroen: “Geef ze een jaar.” Jan: “Ja, dan rijzen mij de haren te berge. We zijn toen onder leiding van de YPD zeer fel van leer getrokken en hebben een niet echt des JOVD’s pamflet verspreid waar de partijleider van die jongens als duivel werd afgebeeld. Het mooiste was de pre-emptive motie die daarop is aangenomen, waarin bij voorbaat wordt bepaald dat ze geen lid mogen worden.” Hij benadrukt nogmaals dat bij LYMEC de politieke ideologie en werkbaarheid veel belangrijker is. “Bij IFLRY gaat het echt om de ondersteuning van democratische, althans niet geheel dictatoriale organisaties, die een bepaalde rule of law aanhangen. De JOVD moet dat goed voor ogen houden.” Jeroen: “Maar is het voor de JOVD niet veel interessanter om een relatie te hebben met de best wel een beetje liberale partij van de premier in Ierland, dan met een partij die amper parlementariërs heeft?” Bart: “Het gaat om meer dan contacten.” Jeroen: “Dat is een afweging die je maakt.” Jan: “De JOVD laat zich daar niet door leiden. Wij zijn politiek onafhankelijk, zelfs van de VVD.” Bart: “Daarin excelleert de JOVD meer dan de JD, die onafhankelijkheid van de politieke partij waaraan je gelieerd bent. Ik ben een groot voorstander van de onafhankelijkheid van jongerenorganisaties.”

Bart is in december herkozen als secretaris-generaal van IFLRY. Ik vraag hem wat hij de komende twee jaar nog zal

kunnen bijdragen aan de organisatie en welke meerwaarde een tweede termijn voor hem heeft. “De kennis, ervaring en contacten die ik heb opgedaan in de eerste twee jaar zijn heel waardevol voor de organisatie. Ik ga onder meer de banden aanhalen met liberale jongerenorganisaties in Afrika. Over twee weken reis ik daartoe bijvoorbeeld naar Johannesburg.” Politiek inhoudelijk wil Bart zich vooraleerst buigen over het manifest van de organisatie. “Verschillende bestuursleden hebben zich op het herschrijven daarvan de afgelopen jaren op stukgebeten. Het is een lang, onduidelijk en gefragmenteerd stuk.” Op zijn beurt haalt Bart veel voldoening uit het werk zelf: “Ik krijg existentiële voldoening uit het internationaal verspreiden en versterken van het liberale gedachtegoed. Als atheïst moet je toch je eigen levensdoelen stellen.”

Jan mag nog tot november aanblijven voordat hij zijn maximale statutaire termijn er als algemeen bestuurslid heeft opzitten. Jan: “Als je het mij vraagt: blijf je internationaal actief? Ja, sowieso. Wil ik nog een termijn bij de JOVD? Het is geweldig werk, de leukste functie die we hebben, maar ik denk dat het ook goed is voor de JOVD om nu eens iemand anders op die positie te hebben, het bloed te verversen.” Moet de JOVD haar statuten wijzigen om hem in ieder geval de keuze te laten? “Ik zou dat natuurlijk zeer charmant vinden, maar hierna niet nog een jaar door willen. Ik denk dat het beter is voor de JOVD en voor mezelf. Die studie moet ook ooit af.” Wie ziet Jan als zijn opvolger? “Daar hebben we de kandidaatstellingscommissie voor,” antwoordt hij volgens protocol. “Dan zijn we voor democratie en hebben we een kandidaatstellingscommissie!” Roept Jeroen uit. Bart: “Ja, dat is heel communistisch.” Jan geeft aan dat zijn opvolger in ieder geval anderhalf tot twee jaar moet zitten: “Als je er minder dan twee jaar zit, maak je geen volledige cyclus mee. En hij of zij moet voorbereid zijn. Voor alle executive committees en congressen gaat een call uit naar de leden. Ik spoor hen aan om vooral mee te gaan. Jeroen: “Ik vind dat het tijd wordt voor een vrouw.”

Over Jans verschijning op internationale bijeenkomsten wil Bart kwijt dat “Jan op internationale evenementen altijd naar goede Nederlandse traditie ‘erg aanwezig’ is. “Maar niet teveel,” voegt Jeroen toe. “Het probleem met een Hollander is dat die heel vaak te weinig doseert.” Bart: “Wat mij betreft kan er niet genoeg openheid en directheid – kritiek, maar ook complimenten – zijn op statutaire evenementen. Jeroen: “De hele Nederlandse diplomatie functioneert slecht, omdat wij ons zelden gepast kunnen gedragen, rekening houden met andere culturen en hoe andere mensen denken.” Bart: “Ik denk dat je geen democratie kunt hebben zonder openheid, transparantie en directheid. Dat houdt in dat je mag zeggen en ook daadwerkelijk zegt wat je op je hart hebt. Wij pretenderen wel jong, dynamisch en innovatief te zijn, maar je ziet heel veel ‘dichtgetikte’ mensen langs komen, die zich een heel archaische politieke gedachte van soberheid en machtspolitiek hebben aangemeten. Daar wordt je niet vrolijk van als Nederlandse liberaal.” Vindt hij dat Jeroen daar ook toe behoort? Bart: “Nee, Jeroen is een idealist. Ik heb genoeg met Jeroen op Wit-Russische kampen gezeten om dat te kunnen inschatten. Dat doe je niet voor je plezier.”

Jeroen: "Als je internationaal succes wil hebben, moet je een deel van je typisch Nederlandse manier van aanpakken inleveren. Internationale samenwerking is alleen een succes als je allemaal een beetje water bij de wijn doet." Jan legt nogmaals de vinger op het verschil tussen LYMEC en IFLRY dat in het gesprek naar voren komt: "Volgens Bart zou het allemaal democratisch en open moeten zijn en zo staat hij ook in het leven, terwijl Jeroen dat allemaal leuk en aardig vindt, maar wel moet inkleden in Realpolitik om het werkbaar te maken." Jeroen neemt geen blad voor de mond en houdt ons een amoreel aspect van de harde politieke werkelijkheid voor: "Eerlijkheid is niet altijd belangrijk."

Foto © IFLRY

Jeroen werd in 2006 verkozen tot LYMEC-Treasurer. Welke stemmen waren het moeilijkst te krijgen? Jan: "De Catalaanse." En hoe zijn die binnengehaald? "De toenmalige landelijk voorzitter heeft hier en daar ingegrepen." Jeroen: "Ik kan als JOVD'er altijd rekenen op een aantal stemmen, geografisch en politiek-ideologisch bepaald. Voor de rest is persoonlijk contact erg belangrijk. Mijn campagne om verkozen te worden in het volgende bestuur van LYMEC wordt door Jan en mij erg op persoonlijk niveau gevoerd. De beste wint niet altijd, het gaat om je verhaal. Als je wilt verkozen worden in een Europese functie dan moet je dat aankleden, op een acceptabele manier brengen." Bart: "De eerste keer dat ik werd verkozen, dacht ik dat ik alles goed voor elkaar had; een ruime meerderheid van organisaties achter me had staan. En toch ben ik het met één stem verschil geworden. Helaas, zeg ik dan als idealist, had dat te maken met machtspolitiek." Jeroen: "Ik ben ook een moeilijke competitie aangegaan. Ik denk er vaak aan hoe anders mijn leven zou zijn geweest: politiek, persoonlijk en carrièrematig. Maar als je geen ambitie hebt, dan kan je net zo goed op je studentenkamer in Groningen of Maastricht gaan zitten en een boek lezen. Ik ben overtuigd van mijn zaak en capaciteiten binnen de organisatie. Ik wil graag door omdat ik denk dat ik een bijdrage kan leveren aan wat LYMEC nu is en kan worden."

In welke mate spelen toekomstplannen mee in hun keuze om nu internationaal actief te zijn? Jeroen: "Net als bij de JOVD leer je bepaalde skills, doe je ervaring op. Die zijn belangrijk voor de toekomst, of het nu gaat om een baan in de private sfeer of publieke sector, de Nederlandse of Europese politiek. Ik wil in de toekomst graag iets doen in de Nederlandse politiek. Ik denk dat ik door hetgene wat ik doe in LYMEC, daar beter op voorbereid zal zijn. Omdat ik dingen kan relativiseren, andere opvattingen heb

leren kennen, bepaalde executive skills heb aangeleerd. Het is natuurlijk bepalend voor je leven, laten we eerlijk zijn." Bart: "Ik zeg altijd: mijn toekomst begint nu. Je weet nooit wat het leven je brengt. Zoals ik net al zei: ik krijg nu al een bepaalde existentiële voldoening uit mijn werk. Misschien wil ik later wel eindigen als professor of in het bedrijfsleven of weet ik veel waar. Of als timmerman. Ik leer nu een organisatie in elkaar te timmeren." Jeroen: "Ik geloof daar niet in. Iedereen die hier zit, heeft uiteindelijk een idee over wat ie met zijn leven wil en Bart en ik zitten niet alleen maar tot 's ochtends vier uur aan de Skype omdat we dat nou zo leuk vinden." Jan: "Eigenlijk wel." Jeroen: "Ik kan wel wat beters doen met mijn leven." Bart: Nee, dat vind ik niet. Jongerenorganisaties moeten oppassen dat ze niet denken dat ze zijn opgezet omdat ze te jong zijn om zich met echte keiharde politieke doelen bezig te houden. Met jonge mensen en nieuwe ideeën kun je iets bereiken. Ik ben niet met dingen bezig om later iets te bereiken. Ik wil nu iets bereiken."

Zijn de werkzaamheden van Jan onderdeel van een groter plan in zijn leven? "Ik leef mijn leven volkomen planloos." Jeroen: "Kansloos" Jan: "Planloos! De dingen die ik leer zijn ook zeer zeker nuttig voor wat ik later tegen ga komen en doe ik omdat ik er beter van wordt." Jan gelooft niet in altruïsme. "Ik geloof dat iemand altijd iets doet uit eigenbelang, al is het alleen maar om zich ergens zelf prettiger bij te voelen. Dat gaat voor mij zelfs op bij het geven aan een collecte. Dan help je mensen. Waarom doe je dat? Omdat je het fijn vindt om mensen te helpen. Ik liep op een gegeven moment in Detroit, een hele arme man lag daar op straat en had honger, zei die. Ik zeg tegen die arme man: nou als je honger hebt, loop met mij mee naar de McDonald's, dan regelen we een cheeseburger. Kom ik weer buiten, staat er opeens een dominee achter mij. Niet een kleine bescheiden dominee, maar een hele grote dominee met een heel zware basstem en die heeft mij echt tien minuten lang de hemel in geprezen, omdat ik een van zijn broeders had geholpen en een waarlijk goed mens was. Ik doe dat wel vaker, mensen wat voeren, dat vind ik leuk. Niet voor de complimenten, omdat ik het fijn vind om iemand te kunnen helpen en dat is fijn voor mij." Jan heeft het afgelopen anderhalf jaar dingen geleerd, waarvan hij nooit had kunnen voorspellen dat hij ze ooit zou leren: "Het voeren van een boekhouding, van een secretariaat, het leren van het beheersen van ons mooie kopieerapparaat op het algemeen secretariaat, met nietjes!" En van zijn internationale ondernemingen? Jan: "In het buitenland, wat heb ik daar niet geleerd? Het herwaarderen van het liberalisme." Jeroen: "Ja, dat is voor mij ook heel belangrijk." "Van de ideologie," vervolgt Jan. "Je gaat heel anders kijken naar bepaalde basisideeën. Er zijn dingen waar je in Nederland niet eens over nadentkt."

Jeroen: "Je zit als partij of organisatie ook binnen je nationale politieke systeem opgesloten. Als je ziet hoe men in andere delen van Europa met liberalisme omgaat, dat is volkomen anders. Voor de liberalen in Scandinavië is prostitutie een aanslag op de persoonlijke waarde van de mens. Voor de Roemenen is een vlak belastingtarief van slechts 17% normaal." Jan: "Ik kom mensen tegen die mij vertellen hoe ze zomaar door de politie werden aangehouden en voor twee dagen vastgezet, zonder iemand te mogen bellen, een

beetje water en brood kregen. En hier in Nederland zijn we heel erg boos als de kabeltelevisie in de Bijlmerbasis wordt afgesloten. Je gaat dingen heel anders zien. Een vriendin uit Oekraïne die ik op MSN sprak, vertelt me dat ze die democratie wel mooi vindt, omdat ze nu kan zeggen wat ze denkt, maar zich afvraagt wat haar oma die met een kapotte televisie en zonder brood in haar laatje thuis zit daaraan heeft?” Bart: “Dat is een populistisch verhaal.” Jeroen: “Populisme is een vervelend woord. Als je iets goed weet te verkopen aan een heleboel mensen, dan is dat geen populisme.” Jan: “Nee, dan ben je gewoon Albert Heijn. Je relativiseert alles. Ik moest eens een discussie bijwonen die ging over de beschermde status van de huismus. Dan hoor je mensen heel fel op elkaar ingaan, elkaar bijna op leven en dood bestrijden en je beseft je dan dat als je hier de grens over wilt naar Transnistrië en ze zien dat je uit Nederland komt, de kans reëel is dat de zogenaamde grensbeambten je honderd dollar afhandig maken vanwege een verzonnen visum voor een niet-bestaand land. Partnerlanden in Afrika zetten om niets mensen vast, partners in Nepal zijn door terroristen om het leven gebracht. Je gaat dingen gewoon anders zien en waarderen.” Jeroen: “En je hebt dichter bij huis Roemeense liberalen die simpelweg niet geloven in het bestaan van homoseksuelen.” “En de rechtspositie van de huismus in een land als Colombia is natuurlijk helemaal rampzalig,” besluit Bart met verontwaardiging in zijn stem.

Wat vinden de heren van Fitna, de film die ten tijde van dit gesprek nog slechts is aangekondigd? Bart: “We moeten ermee leven, dat is de vrijheid van meningsuiting. En de consequenties die het in het buitenland heeft, moeten we aangrijpen om uit te leggen hoe die vrijheid van meningsuiting bij ons werkt. Als die film gewelddadige reactie oproept, dan zij het zo. Wij mogen dat causale verband niet leggen. Ik vind het een schande dat de premier dat wel heeft gedaan.” Jan: “Ik vind het wel goed dat de premier duidelijk maakt wat er kan gebeuren.” Jeroen: “De vrijheid van meningsuiting is de basis van de liberale democratie, als je bang gaat worden voor de mensen die het idee hebben om jouw liberale democratie kapot te maken, dan is dat precies wat je doet.” En zijn oproep tot een verbod op de Koran? Bart: “Wilders is wat dat betreft de grootste hypokriet die er bestaat. Hij beroept zich op de vrijheid van meningsuiting, maar wil anderen in dat recht belemmeren.” Jan: “Dat moet je nuanceren, tegen die jongens die op de Dam met keiharde teksten stonden te protesteren zei Wilders: prima.” Jeroen: “Mein Kampf en het ontkennen van de Holocaust is ook verboden in Nederland.” “Ook oprecht schandalig,” vindt het trio dat eensgezind. Bart: “Maar je moet ook het verschil zien tussen iemand met een publieke functie en een of andere gek zonder zo’n positie. Die scheiding is voor liberalen heel belangrijk. Wilders is parlamentslid.” Mag hij daarom meer of juist minder zeggen? “Meer,” roept Jeroen uit. Bart: “Nee, dat vind ik juist niet. Als je een publieke functie hebt, kun je je juist minder permitteren!” Jan: “Wilders heeft voordat hij verkozen werd zijn meningen aangekondigd, mensen hebben hem daarop verkozen, dus natuurlijk heeft hij dan het recht, zelfs de verantwoordelijkheid ten opzichte van zijn kiezers om die standpunten uit te dragen.” Bart: “Dat is populisme! Jij doet het voorkomen dat als je op een bepaald

punt verkozen wordt, het daarom moreel goed is dat je dat punt nastreeft.” Jan: “Hij geeft vantevoren aan wat hij gaat doen en doet dat vervolgens. Dat is geen populisme, maar een politicus die zich aan zijn woord houdt. Hoe verwerpelijk ook. Het is één van de weinige politici waarvan ik oprecht kan zeggen dat hij, helaas, zijn programma volgt. Als jij zegt dat je bij punt van orde op iedere vergadering een scheet laat in de microfoon en je doet dat structureel, dan houd je je kiezersbelofte en het volk dat jou heeft verkozen op dat punt voelt zich vertegenwoordigd: dat is democratie.”

Welk internationaal thema mag op het JOVD-congres ten slotte niet onbesproken blijven? Jeroen: “Hoe Europa om zal gaan met het verlies van de privileges die het heeft als de meest ontwikkelde en geavanceerde economie en samenleving ter wereld. Hoe gaan we om met die competitie uit de rest van de wereld. We moeten daar veel radicaler liberaal over denken over de inrichting van onze samenleving. Als wij dat niet doen gaan we de strijd met de rest van de wereld verliezen. We moeten terug naar de basis van het liberalisme: het individu en de kleine staat.” Bart ziet graag “een kosmopolitische attitude ten opzichte van het liberalisme.” Jan onderbreekt hem: “Bij de JD werkt dit soort holle frasen misschien, maar niet op een JOVD-congres.” Bart wijdt uit: “De waarden waar wij voor staan zijn niet exclusief voor Nederlanders of Europeanen, wij dragen ook verantwoordelijkheid tegenover andere burgers in deze wereld. Dan moeten we de Nederlandse discussie over de huismus maar skippen. Armoede in Afrika, dat is een zeer groot en angstaanjagend probleem. Als liberaal die er een paar keer is geweest, maak ik me daar hele grote zorgen over. Wij liberalen denken daar vaak te simpel over na. Ik zie heel veel voordelen van vrijhandel, maar die boodschap verkoop je niet zomaar in Afrika en heeft alleen effect als je ook nadenkt over de implicaties van het proces naar vrijhandel toe. De JOVD zou zich hard kunnen maken voor democratie en liberale vrijheden in Afrika, door een proactieve dialoog en actie. Stuur Jan er maar naartoe om ze een grote knuffel te geven en die dialoog aan te gaan.”

“Vrije markt werkt waarschijnlijk beter,” denkt Jan hardop. “Landen als Japan, India en Zuid-Amerika hebben de weg naar economische groei, de moderne, ontwikkelde samenleving gevonden door de vrije markt.” Zelf zou Jan op het JOVD-congres een discussie over Kosovo aanmoedigen. Een ander punt vindt hij kinderarbeid. “In een notitie noemt de JOVD dat verwerpelijk en spreken we ons uit voor de geleidelijke afbouw daarvan, maar het amendement dat kinderarbeid wilde verbieden is aangehouden om die landen niet in de economische verdoemenis te storten. Dat betekent dus dat de JOVD kinderarbeid op dit moment officieel tolereert om de economie draaiende te houden. Ik heb dat weleens op een internationaal congres verdedigd, maar vraag me af of die mening wel daadwerkelijk door een meerderheid van de JOVD-leden wordt gedeeld. Een discussie daarover zou nuttig zijn.” Voor nu is het “een heel mooi gesprek geweest,” concludeert Jeroen en binnen luttele seconden zijn de heren met hun Blackberries in de aanslag vertrokken naar een nachtclub aan de rand van de stad, waar de discussie in tegenwoordigheid van meer en mede-cosmopolitans voortgang vindt.

Historisch katern

“Tegen communisme heb ik, evenals tegen het nationaal-socialisme en het fascisme, het hoofdbezwaar, dat het totalitair is en de menselijke waarde niet telt,” vertelt ‘Zijne Excellentie dr W. Drees’ in 1951 tegen redacteur Ferry Hoogendijk.

Leven in die jaren onder jongeren nog vooral zorgen over hun eigen vooruitzichten in het na-oorlogse Nederland (één van de vragen aan de minister-president luidt: “Meent u dat Nederland voldoende toekomstmogelijkheden biedt voor de studerende jeugd, of zal een deel daarvan moeten emigreren?”), internationale vraagstukken ontsnappen geenszins aan de aandacht van het blad. Vadertje Stalin, maarschalk Tito en generaal Franco worden nauwlettend door de jonge liberalen gevolgd. Minister mr D.U. Stikker voorspelt in januari 1952 dat enkel “een Europees leger zal leiden tot een Europese federatie.” De JOVD en haar Europese gelijken zien meer heil in “de spoedige instelling van een wetgevend Europees Parlement en het afschaffen van het veto in het ministerscomité” om tot Europese integratie te komen en richten onder meer ter bewerkstelling daarvan de ‘Liberale Europese Jeugd’ op. Vijf jaar eerder was men in Cambridge reeds gekomen tot de oprichting van de wereldfederatie van liberale jongeren.

Binnenshuis presenteert landelijk voorzitter Edgar Nordlohne in de vierde jaargang van Driemaster het nieuw ontworpen JOVD-embleem aan de leden. Met het oog op de presentatie van een nieuwe huisstijl op het aanstaande voorjaarscongres roept Driemaster zijn verantwoording alsmede een kritische ingezonden brief in het daarop volgende nummer in herinnering.

Het Hoofdbestuur, dat U in November van het vorige jaar in Zwolle koos, kreeg o.a. als opdracht mee, te zorgen voor een embleem. Nadat wij lang gepeinsd hadden en nadat wij nog enige tijd voor de technische uitvoering nodig hadden, bieden wij U thans bijgaand embleem ter beoordeling aan. Ons embleem moet goed zijn, of het moet niet zijn. Beter géén embleem, dan een slecht embleem. Ons embleem is goed, wanneer het ons beginsel en onze nationaliteit uitbeeldt. Bovendien moet het embleem technisch uitvoerbaar en eenvoudig en duidelijk herkenbaar zijn. Ten slotte moet het origineel zijn: andere organisaties willen wij niet na-apen.

Phrygische muts op een stok. Die Phrygische muts was een tijdje het symbool van de vrijheid en werd door Franse burgers en arbeiders na 20 Juni 1792 algemeen gedragen. Die muts was de dracht van vissers en zeelui uit de Middellandse Zee.

In 1792 werden in Marseille de galeislaven bevrijd. Deze togen naar de

Franse hoofdstad om de omwenteling te helpen voltrekken. Deze bevrijde slaven brachten de Phrygische muts naar Parijs. De Phrygische muts is dus wél karakteristiek voor de Franse revolutie, maar het symbool van de hoed is op zich zelf het eeuwenoude kenmerk voor de vrijheid.

In het midden van de vorige eeuw werd te Rotterdam een vrijheidsmonument opgericht, ter herinnering aan de inneming van Den Briel. Het is de fiere Hollandse maagd, die in haar linker hand een lange stok houdt, met een zwierige oud-vaderlandse hoed.

Het monument staat op de Grote Markt en overleefde bombardement en bezetting. Voor ons embleem was de Hollandse maagd minder geschikt, maar de breedgerande hoed namen

wij over. De vrijheid is een kostbaar goed en dient krachtig beschermd te worden. Ons leek de Leo belgicus, de Nederlandse leeuw, de beste waker.

Het embleem is dus een combinatie van twee eeuwenoude symbolen. Deze combinatie is bij ons weten enkel in Nederland, in de 16de eeuw, voorgekomen en daarna in onbruik geraakt. Van het buitenland is ons niets bekend, wat ook maar enigszins op het voorgestelde lijkt.

Wij hopen, dat het embleem bij de leden waardering vindt. Mogen de symbolen ons allen voortdurend bezielen tot eendrachtig werken voor de vrijheid in Nederland!

EDGAR NORDLOHNE.

Onze lezers aan het woord

ONS EMBLEEM CRITISCH BESCHOUWD

(Ingezonden.)

Geachte Redactie,

Met grote vreugde heb ik in ons blad gezien, dat het aantal onderwerpen voor een J.O.V.D.-embleem met één vermeerderd is. En dat het nu toch ons aller Leeuw was, in bezettingsjaren voor velen het symbool der Vrijheid! Maar tot mijn spijt moet ik zeggen, dat mij dit ontwerp, hoewel duidelijk en origineel, niet zo heel geschikt lijkt voor ons toekomstig embleem. Het is in zekere zin topzwaar.

Of begrijp ik de V verkeerd en moet de Phrygische muts, ondanks de uitleg, niet als uitbeelding der Vrijheid beschouwd worden?

De combinatie van de Leeuw en een stok voorzien van Phrygische muts (volgens vele woordenboeken rood gekleurd!) vind ik niet erg gelukkig, ook al zou deze vóór de Franse Revolutie hier bekend geweest zijn. Na 1792 heeft die hoed volgens mij toch een betekenis gekregen, welke niet passend is bij de J.O.V.D.

Wanneer wij onze Vaderlandse geschiedenis goed nagaan, moeten er toch symbolen van Vrijheidsstrijd te vinden zijn, welke niet gebruikt zijn door revolutie of sibbekunde. Om een voorbeeld te noemen, de geuzenpenning (in de 19e eeuw werd een liberaal, vrijzinnige in Vlaanderen geus genoemd!).

Daarom, geachte ontwerpers, buig Uw hoofden nog eens over het papier, of schrijf opnieuw een prijsvraag uit. Het moet goed worden en wie weet wat er nog in de „pen”

zit. Laat de a.s. Algemene Vergadering nu eens kiezen uit veel goede ontwerpen.

Mocht U echter de Leeuw voor het embleem willen behouden, combineer hem dan met b.v. de zee, die ons land groot heeft gemaakt en die ook beter past bij de Driemaster dan een hoed, die bij een lichte bries al overboord waait.

Met de meeste hoogachting,

Olga H. Kuipers.

Antwoord aan

Mejuffrouw Kuipers,

Wij verheugen ons er over, dat U het embleem zó leuk hebt gevonden, dat U naar de pen hebt gegrepen, om ons Uw gevoelens kenbaar te maken. Nu hopen wij, dat U het ontwerp-embleem nóg aardiger zult vinden, wanneer wij U vertellen, dat de hoed op de stok niet de Phrygische muts, anno 1792, maar een oud-vaderlandse hoed, anno 1572, moet voorstellen. De Phrygische muts was een rode, wollen puntmuts, waarvan de punt omgedraaid was. Ziet U maar eens de afbeeldingen in een Franse encyclopaedie.

Uw voorstel, de Nederlandse leeuw te combineren met de zee, had onze warme belangstelling.

Na rijp beraad kwamen wij echter tot de gevolgtrekking, dat de combinatie van leeuw en zee te sterk doet denken aan het wapen van de Provincie Zeeland. Tevens overwoogen wij, dat het symbool voor de vrijheid niet de zee, maar wel de

hoed op een stok is. Leeuw en zee zijn stellig duidelijk Nederlandse symbolen; zij geven wel de nationaliteit, zij geven echter geen politieke richting aan.

Voor de moeite van het schrijven van de brief en het tekenen van de daarbij gevoegde ontwerpjes zijn wij U zeer erkentelijk.

E. Nordlohne.

Over Spanje en zijn incompetenten politici

Vanuit liberaal oogpunt waren de parlementsverkiezingen in Spanje op 9 maart jongleden weinig interessant. Weliswaar zijn er partijen die zich als liberaal profileren, maar net als in voorbije jaren speelden deze verre van een rol van betekenis. De strijd ging vooral tussen de socialistische partij PSOE: de Spaanse variant van de PvdA en de conservatieve partij PP: het Spaanse CDA. In breder politiek opzicht waren de verkiezingen wel interessant. Spanje heeft niet alleen een enorme verschuiving gemaakt naar een tweepartijstelsel - PSOE en PP hebben gezamenlijk meer dan vijentachtig procent van de stemmen binnengesleept, maar ook omdat de verkiezingen een culminatie waren van de jarenlange falende oppositie van PP en de teloorgang van de radicaal-nationalistische partijen in het Baskenland en Catalonië.

Door Ruurd Dekker

Catalonië schenkt Zapatero de overwinning

José Luís Rodríguez Zapatero kreeg op zondag 9 maart 2008 een nieuw mandaat van de Spanjaarden om het land de komende vier jaar te leiden. Hij zal dat doen met een minderheid in het parlement - iets wat ongebruikelijk is voor een minister-president in Spanje die zijn tweede termijn in zal gaan. De PSOE van Zapatero (ook wel ZP genoemd) behaalde 169 van de 350 zetels en ging er daarmee vijf zetels op vooruit. De PP boekte eveneens vijf zetels winst, maar schoot daar weinig mee op: het bleef op zestien zetels achterstand staan (153). Sleutel voor het succes van Zapatero was, zoals gebruikelijk, de winst in Andalusië en Catalonië. In Catalonië behaalde de socialistische partij maar liefst twaalf zetels meer dan de conservatieve. In Andalusië was het verschil niet zo groot, maar deze gebieden met veel inwoners leveren wel een hoog aantal zetels op. In Spanje is namelijk een soort kiesmannenstelsel van kracht: per gebied is een aantal parlementariërs te winnen, afhankelijk van het aantal inwoners in dat gebied en verdeeld via een kiesverdelers. Zo is het dus mogelijk dat de nationalistische Baskische partij PNV vertegenwoordigd wordt door zeven parlementariërs, terwijl deze partij in totaal minder stemmen in de wacht sleepte dan bijvoorbeeld de recent opgerichte UP y D dat slechts één parlementariër mag afvaardigen (deze laatste partij wist 303.000 stemmen in de wacht te slepen in Madrid: goed voor één parlementariër; de PNV behaalde 302.000 stemmen in Baskenland: goed voor maar liefst zeven). De Spaanse krant El Mundo analyseerde met recht dat je als PP niet kan regeren als je een dusdanig pover resultaat behaalt in Catalonië. Dat is extra zuur, omdat de PP op Andalusië, Catalonië en Baskenland na in bijna alle autonome staten de meest gestemde partij was. Dat de PSOE toch won was te danken aan een verloop van stemmers van de kleinere partijen naar Zapatero.

Nationalisten grootste verliezers

Het onafhankelijkheidsdenken was de grootste verliezer in de verkiezingen. De Catalaanse nationalistische partij ERC (ook wel Esquerra genoemd) verloor maar liefst vijf zetels en kwam op drie te staan. Ook de nationalistische onafhankelijkheidspartij PNV in Baskenland verloor, in dit geval één zetel. De vrij linkse IU was de grootste verliezer van de avond: ondanks bijna een miljoen stemmen verloor deze partij dankzij het regiostelsel drie zetels en ging van vijf naar twee. Politiek leider sinds mensenheugenis Llamazares hield de eer aan zichzelf en stapte op. Oorzaak van het verlies bij met name de nationalistische radicalen (separatisten) is waarschijnlijk dat de Spanjaarden in de genoemde autonome gebieden genoeg hebben van de extreme tonen, zowel van ERC, PNV als PP. ERC liet zich in het verleden al enkele keren van de negatieve kant zien door onder andere tijdens een optocht foto's van de koninklijke familie te verbranden en op eigen houtje te onderhandelen met ETA over een 'non-aanslagovereenkomst' in Catalonië tijdens het toeristenseizoen. Ook hier stapte de partijvoorzitter op de verkiezingsavond op. PNV was, net als een andere Baskische nationalistische partij, het slachtoffer van aan de ene kant de aanslag op de ex-politicus Isaías Carrasco van de PSOE, twee dagen voor de verkiezingen, en aan de andere kant van de oproep tot het boycotten van de verkiezingen, gedaan door verschillende (nationalistische) organisaties in Baskenland. PNV wist voor het eerst sinds jaren in geen enkele provincie in Baskenland (Alavá, Guipúzcoa en Vizcaya) te winnen. Dat men in Baskenland genoeg heeft van de extreme toon (en van de ETA) was ook te merken tijdens de voetbalwedstrijd Athletic Bilbao vs Real Valladolid, toen een minuut stilte voor de vermoorde Carrasco werd verstoord door de harde kern van de Baskische voetbalclub die daarop door medesupporters in het eigen stadion werd uitgefloten. De enige nationalistische partij die zich aan de malaise wist te onttrekken was CiU, die er een gematigde toon op na houdt en daarmee de derde partij in Spanje werd met tien zetels, nog altijd op lichtjaren afstand van PSOE en PP.

Rajoy vergeet klappen uit te delen

De partijleider van ERC gaf als oorzaak van het zetelverlies aan dat de meeste mensen 'anti-PP' hadden gestemd en daarom voor de PSOE hadden gekozen. Dat zou goed kunnen. Het was in Spanje, zoals gebruikelijk, een kwestie van antisentimenten. Aan de ene kant waren er velen die koste wat kost Zapatero uit de regering wilden houden, aan de andere kant was er ook veel twijfel over de capaciteiten

van Mariano Rajoy: leider van de conservatieven. Het feit dat Rajoy niet wist in te lopen op Zapatero geeft blijk van een falen in zijn campagne en oppositieleiding in de voorgaande jaren, ook al willen de conservatieven graag anders doen geloven. Het debat tussen Rajoy en Zapatero werd de laatste jaren gekenmerkt door bekvechten. Wat dat betreft is Spanje er in politiek opzicht vrij beroerd aan toe. Als Zapatero 'A' zegt, dan zegt Rajoy bij voorbaat al 'B' en andersom. In de verkiezingscampagne maakte men elkaar regelmatig uit voor leugenaar en waren er scheldwoorden te hoorden. Zelfs een in Europa gerespecteerd politicus als voormalig minister-president Felipe González, een socialist die een groepje mag leiden dat zich over de toekomst van de EU gaat buigen, maakte de oppositie van de PP uit voor "imbecielen." Rajoy zou het zichzelf persoonlijk moeten aantrekken dat hij Zapatero niet uit de regering heeft weten te houden. Op Telemadrid, de lokale tv-zender in Madrid, ging een presentator tekeer tegen Rajoy, zeggende dat hij "het voor elkaar heeft gekregen om te verliezen van een opponent die in elk land met meer dan twintig punten verschil de verkiezingen zou verliezen." Het grootste persoonlijke verwijt is dat de conservatieve leider geen charisma heeft en slissend Spaans spreekt. Inderdaad, terugdenkend aan voormalig minister-president en conservatief partijgenoot Aznar is Rajoy een wereld van verschil. Hoewel hij ook niet overliep van charisma, kon Aznar prat gaan op een enorme feitenkennis en was hij een uitstekende spreker. Daarnaast maakte Rajoy waarschijnlijk een kapitale misser door de populaire burgemeester van Madrid: Ruiz Gallardón en de populaire president van de autonome staat Madrid: Aguirre niet op te nemen in zijn verkiezingslijst en dus bij voorbaat geen plaats te geven in zijn mogelijke kabinet. Beide personen lieten hun teleurstelling duidelijk merken, waarbij de Gallardón aanvankelijk zelfs wilde aftreden als burgemeester. Duidelijke steun van deze gewichtige politici was er dan ook niet. Rajoy is ondanks zijn tweede verkiezingsnederlaag niet van plan om af te treden als partijleider. De partij kent weinig zelfkritiek. Terwijl Zapatero verre van populair is in Spanje is Rajoy zo mogelijk nog minder populair. De PP zou er verstandig aan doen om de leider in te wisselen voor een daadkrachtiger figuur die de Spanjaarden meer aanspreekt, maar de partij lijkt daar niet toe bereid. En dat terwijl rechtse media schreeuwen om een wisseling van de wacht. Rajoy heeft inmiddels alweer aangegeven dat hij ook de volgende vier jaar de PP wil leiden in het parlement en er lijkt (helaas) geen serieuze tegenkandidaat voor de partijverkiezingen in juni op te willen staan.

Zapatero: de beste van de slechtsten

Een gemiste kans dus voor PP om Zapatero van het presidentschap af te houden en dat terwijl velen Zapatero helemaal niet willen. Zapatero kan zich niet beroemen op al te positieve resultaten in de vier jaar dat hij het land leidde. Weliswaar maakte hij het homohuwelijk mogelijk, maar een recent rapport van de OVSE laat zien dat Spanje qua niveau van taal- en wiskundevaardigheid: belangrijke facetten van educatie, zich tussen landen als Azerbeïdjan en Letland bevindt. Wat de economie betreft, het onderwerp dat de Spanjaarden het meest verontrust, is het land er ook niet al te best aan toe: het aantal werklozen blijft met

de maand stijgen en de economie is maar niet vooruit te branden. Spanjaarden maken zich in de tweede plaats erg druk om de prijzen voor basisproducten als brood en melk die in de afgelopen jaren zijn verdubbeld, terwijl het salaris nauwelijks vooruit is gegaan (gemiddeld twaalfhonderd euro per maand). De huizenprijzen zijn dusdanig gestegen dat mensen geen woningen meer kunnen kopen: een flatje in een achterstandswijk in Madrid van ongeveer zestig vierkante meter kost al snel tweehonderdduizend euro. Echtparen gaan nu zelfs legaal scheiden om als 'alleenstaande' in aanmerking te kunnen komen voor een subsidie. Ook op het gebied van terrorisme heeft Spanje weer flink terrein verloren. Tijdens de wapenstilstand en de onderhandelingen tussen PSOE en ETA, waar het Europese Parlement op verzoek van PSOE, maar tot afgrijzen van PP (nationale zaken zijn nationale zaken) zijn mening over uitspraak, lijkt ETA vooral manieren te hebben gezocht om weer aan kracht te winnen. Sinds de voorgaande verkiezingen (de periode na Aznar) is het aantal aanslagen weer toegenomen en is de terroristische organisatie opnieuw actiever geworden. Een theorie die hierover wordt gehoord is dat de socialisten te makkelijk extreem-nationalistische partijen, zoals Batasuna, toegang hebben gegeven tot gemeenteraden en zo publiek geld hebben kunnen doorsluizen naar ETA. Zapatero heeft toegegeven in het verleden enkele keren te hebben gelogen over onderhandelingscontacten met ETA. Bovendien scoort immigratie hoog op de lijst met onderwerpen die de Spanjaarden verontrusten. Het land loopt vol met immigranten uit Oost-Europa (voornamelijk Roemenië) en het aantal gewelddadige overvallen - waarschijnlijk gepleegd door Oost-Europese bendes - neemt toe. Daarnaast neemt het geweld op straat onder voornamelijk Zuid-Amerikaanse immigranten toe. Die staan elkaar in verschillende bendes naar het leven volgens Amerikaans recept. Het bekendste voorbeeld is waarschijnlijk de bende Latin Kings, die verboden is in Madrid, maar met overheidsgeld wordt gesubsidieerd in Catalonië. Ook verontrustend is hoe de Canarische eilanden maandelijks worden overspoeld met vluchtelingenbootjes vol Afrikanen die hun geluk willen zoeken in Europa. Nog niet zo heel lang geleden voerde Zapatero zijn eigen 'generaal pardon' uit: een miljoen illegalen werden gelegaliseerd omdat zij een bewijs van werk konden overleggen, een actie waar Rita Verdonk zich als minister druk over maakte. Het lijkt erop dat immigratie, waar veel Spanjaarden een bedreiging in zien, verder kunnen opleven in de komende vier jaar.

Samenvattend

Zapatero heeft gelogen, onder zijn leiding zijn de prijzen veel meer gestegen dan het gemiddelde salaris, zijn de huizen voor velen onbetaalbaar geworden, is de dreiging van terrorisme toegenomen en lijkt immigratie voor problemen te gaan zorgen. Als het volk zelfs onder die omstandigheden niet voor het alternatief kiest, dan mag je je als oppositie toch wel zorgen gaan maken over je imago en je kandidaat. De politiek in Spanje lijkt haar burgers echter weinig serieus te nemen.

Ruurd Dekker is onder andere voormalig politiek commissaris buitenlandse zaken en defensie.

Politiebonden naar bureau HALT!

De politiebonden dienen nu echt akkoord te gaan met het voorstel van minister Ter Horst. De veiligheid van de Nederlandse burger staat keer op keer op het spel en zo zou dat in een rechtstaat niet mogen zijn. Disloyaliteit onder ambtenaren met een dergelijke maatschappelijke verantwoordelijkheid is gewoonweg niet wenselijk!

Door Arjen Maathuis

Het ALternatief

Hoewel voor velen van U het volgen van lessen op de basisschool als belangrijkste daginvulling van uw leven al weer een enige tijd geleden is, kent U vast nog wel de politieagenten die langskwamen namens bureau HALT. Vooral vlak voor de jaarwisseling waren de regionale korpsen er als de kippen bij om de minderjarige basisschoolleerlingen te vertellen dat strijkers afsteken illegaal is en niet mag. Ook mag je het legale vuurwerk niet voor en niet na een bepaalde tijd tijdens de jaarwisseling afsteken. Tenminste, dat werd vroeger zo verteld en daar hield iedereen zich braaf aan. Vreemd genoeg werd ik 31 januari jongstleden 's ochtends vroeg wakker door het exploderen van strijkers en andere vuurwerk, waaraan ik door de hoogte van het aantal decibel hoorde dat het niet legaal kon zijn. Enfin, bureau HALT staat voor Het ALternatief en is bedoeld om criminaliteit onder jongeren een 'halt' toe te roepen, zonder daar zware consequenties voor de toekomst van de minderjarige aan te verbinden. Jongeren die stout zijn geweest gaan dus niet mee in de zak van Sinterklaas, maar komen bij bureau HALT. Na het vervullen van een werkstraf kunnen ze zonder strafblad de rest van hun jeugd gaan ontdekken. Ik moet zeggen, een mooi idee om minderjarigen nog een kans te gunnen om in de toekomst functies uit te oefenen die men mét strafblad zeker niet kan verwerven.

Figuurlijk strafblad

Ik vind dat het eens tijd wordt dat de politiebonden zoals ACP, NPB, en ANPV eens langsgaan bij bureau HALT. Zo kan het bureau de politiebonden een 'halt' toeroepen, waardoor agenten zonder figuurlijk strafblad hun taken in de toekomst onder leiding van het ministerie van Binnenlandse

Zaken kunnen uitvoeren. De onderhandelingen over een nieuwe politie-CAO zitten op het moment van schrijven al maanden muurvast. De hebberigheid om een fikse loonsverhoging en bonus te krijgen is na jarenlange loonmatiging bij de bonden enorm. Mijns inziens is dat begrijpelijk. Na jaren zonder loonsverhoging wordt het inderdaad wel tijd dat een politieagent, gezien de maatschappelijke verantwoordelijkheid die het beroep met zich meebrengt, meer mag gaan verdienen. Maar de bonden lijken de realiteitszin de laatste weken helemaal te zijn verloren. Zowel de minister als de bonden dienen water bij de wijn te doen om tot een akkoord te komen. Nu de bonden keer op keer niet bereid zijn het bod van de minister te accepteren, is de rek eruit. Het is stikken of slikken, en terecht! Het lijkt wel, waarde lezer, of de SP in de politiebonden is geïnfiltrerd. Na zware industrietakken zoals de vlees- en metaalindustrie in Oss lijkt het alsof de SP ook de overheidsvakbonden aan het overnemen is. Electoraal gezien een zeer slimme zet, maar buitengewoon slecht voor de mentaliteit binnen de overheidsinstanties. Het is natuurlijk een ieder zijn goed recht om zich te verenigen in een vakbond. Echter, ik ben en blijf van mening dat vakbonden wel een realistisch doel dienen na te streven, zeker als het gaat om overheidsvakbonden die werknemers met maatschappelijke verantwoordelijkheden vertegenwoordigen. Momenteel lijkt het nastreven van het eigenbelang bij de politiebonden boven de veiligheid van de Nederlandse burger te staan, en dat is iets waar ik me dood aan erger. Het functioneren van de Nederlandse rechtstaat kwam de afgelopen weken meerder malen in het geding en op zulke momenten heb je als regering te maken met disloyaal personeel.

Verwende kereltjes

Politieagenten zijn zeker geen verwende kereltjes, maar een opvatting van dergelijke strekking van de KNVB-directeur is begrijpelijk. De politieagent verdient namelijk geen zeventienhonderd euro netto per maand. Men vergeet in de publieke opinie erbij rekening te houden dat er ook nog een dertiende maand wordt uitbetaald en dat de agent ook nog recht heeft op acht procent vakantiegeld. Nu de stakingen en acties voorlopig zijn opgeschort tot na de ledenraadplegingen, kunnen we weer rekenen op de ambtenaren in het blauw. Hopelijk kunnen de politieagenten na deze desastreuze onderhandelingen weer met de minister door één deur, want de veiligheid van het land en zijn burgers is niet iets waar zo onzorgvuldig mee dient te worden omgegaan. Het ALternatief voor de politiebonden is om nu akkoord te gaan met de voorgestelde CAO die de minister heeft aangeboden!

Arjen Maathuis is vice-voorzitter met de portefeuille politiek en organisatie van de afdeling Groningen.

In houdgreep sterke arm der wet

Als sinds december 2007 is minister Ter Horst in onderhandeling met de politievakbonden, die een flinke loonsverhoging in de nieuwe CAO voor de politiemacht eisen. Nu de onderhandelingen aanhoudend mislukken, hebben de bonden geprobeerd hun eisen kracht bij te zetten door stakingsacties. Op deze acties is zowel begripvol als verontwaardigd gereageerd. Begripvol, omdat de stakende agenten ook gewoon werknemers zijn die een hoger loon willen, net als mensen in andere sectoren. Verontwaardigd, omdat nu politietaken blijven liggen. Mag de politie eigenlijk wel staken?

Door Wouter van den Wildenberg

Twee soorten stakingen

Het loon van een politieagent is geen vetpot. Met een salaris van zo'n 1500 euro netto per maand is de stelling van de bonden dat de politiemacht onderbetaald is wel begrijpelijk. Dat bedrag is in de praktijk weliswaar wat hoger door toelages in verband met werken buiten kantooruren, en veel politieambtenaren verdienen meer gezien hun functie, maar als "verwende kereltjes", zoals Henk Kesler ze noemde, kun je ze moeilijk afschilderen. Ter Horst heeft in de onderhandelingen het loon een aantal keer naar boven bijgesteld, maar het is in principe het goed recht van de politiemacht en haar vertegenwoordigers om daar geen genoegen mee te nemen. Het probleem ligt eerder bij de stakingen. Deze verschillen in zwaarte en ernst. Er zijn zogeheten 'sympathieke acties', waarbij mensen die lichte overtredingen begaan, zoals hardrijders, niet worden bekeurd (waarvoor dank). Hier lijdt vooral de overheid onder: er komt zo minder geld uit boetes in de schatkist. Na deze acties mislukten de onderhandelingen echter weer. Om nog meer druk uit te oefenen op de minister besloten de bonden tot acties die ook de burger duidelijk zouden raken. Ten eerste door afwezigheid van de politie bij voetbalwedstrijden. Door geen beveiliging te verzorgen bij potentiële risicowedstrijden moesten deze wedstrijden worden afgelast. Ajax probeerde de wedstrijd tegen rivaal PSV nog door te laten gaan door in een kort geding de staking tegen te houden, maar de rechter vond niet dat hier sprake was van een uitzonderingsgeval waarvoor het grondrecht om te staken zou moeten wijken. De tweede categorie van acties tegen de burger was nog hinderlijker: wegen en rotondes werden geblokkeerd om de doorgang van het verkeer te belemmeren. Bij stakingen kan de burger altijd het slachtoffer zijn. Hij kan geschaad worden in zijn tijd en in zijn portemonnee. Als in het onderwijs wordt gestaakt, kunnen lessen geen doorgang vinden, die dan een andere keer moeten worden ingehaald. Als in het wegtransport wordt gestaakt, zullen leveringen later aankomen, met alle gevolgen van dien. In zoverre is er geen verschil met gewone stakingsacties. Dat ze plaatsvinden, is dan misschien voor veel mensen vervelend, maar toch mogen ze in het algemeen doorgaan. Binnen het socialisme en het sociaal-liberalisme wordt een dergelijke stok achter de deur bij onderhandelingen met

de werkgever ook erg waardevol geacht. Als anderen hier schade van ondervinden, moeten ze die uit principe maar voor lief nemen.

Plicht tot ordehandhaving

Het klassieke liberalisme, waarop het Nederlandse staatsbestel geïnspireerd is, ziet het handhaven van de openbare orde als één van de kerntaken van de overheid. De burgers hebben bij oprichting van de staat hun recht om fysiek geweld uit te oefenen overgedragen aan de overheid. Het alleenrecht om ter ordehandhaving geweld uit te oefenen, ligt bij de staat. Daarom heeft de staat ook de 'alleenplicht' tot deze handhaving. De overheid doet dit vooral met haar 'sterke arm': de politiemacht. De politie helpt de burgers, ondersteunt waar nodig, handhaaft de orde en spoort staatsgevaarlijke elementen op. Omdat deze taakomschrijving niet altijd even duidelijk is, is door de democratisch gekozen wetgever nadere regelgeving opgesteld. Deze regelgeving behoort de politie na te leven. Omdat het hier niet om gewone stakingen, maar om politiestakingen gaat, wordt de burger dubbel getroffen. Het mogelijke verlies van tijd en geld werd al eerder geconstateerd. Daarbij komt nog het verzaken van de handhavingstaak. Als de politiemacht haar taken niet uitvoert, van het bekeuren van de kleinste overtreding tot het ingrijpen bij de meest hartverscheurende kreet om hulp, wordt de burger daardoor geraakt. De voorschriften die door de wetgever, die hij heeft gekozen, zijn opgesteld, worden namelijk straffeloos overtreden, terwijl hij niet bij machte is zelf tegen die overtreding op te treden. De bonden lijken de impasse die dan ontstaat te begrijpen, want ze proberen door het verzuim van de politietaken zowel vanuit de politiek als vanuit de maatschappij druk op de minister te creëren. Zelf stellen ze hoge eisen en geven ze bij de onderhandelingen weinig terrein prijs. Dat is niet nodig: is het enkel wachten tot Ter Horst onder de druk bezwijkt. Mag de politie dan helemaal niet staken? De schade die burgers aan tijd en geld lijden is al genoeg. Van hen kan niet gevraagd worden ook nog de schade aan de openbare orde te dragen. Alleen politietaken die daar nauwelijks of geen invloed op hebben kunnen in het kader van een staking verwaarloosd worden. Dan kan de sterke arm der wet zonder taakverzuim zijn hand ophouden.

Column Jeroen de Veth **Trots op Nederland in beweging?**

Deze dagen wordt de automobilist veelvuldig aangesproken door spotjes van Marktplaats.nl. De boodschap: kom voor je tweedehands auto vooral naar onze website. Ik gok dat het niet zo goed gaat met Marktplaats.nl en kan me daarbij iets voorstellen. Toen wij een klein jaar geleden een nieuwe tweedehands auto wilden kopen, heb ik ook geprobeerd dat via de particuliere verkoopsite te doen. Laat ik het zo zeggen: Marktplaats.nl bleek niet alléén betrouwbare oude dametjes aan te trekken en de advertenties waren soms te mooi om waar te zijn – al moest ik dat soms door een diepte-interview met de aanbieder ontdekken. Slotsom na een paar maanden googelen, marktplaatsen en autotracken: toch maar naar de echte merkdealer. Het levert me niks meer aan garantie of ander voordeel op, maar het voelt een stukje zekerder. Nog geen maand na de aankoop van onze auto pruttelt en sputtert deze voor het eerst.

Weldoener

Naast Marktplaats ben ik ook Hyver. Elke dag even zien of er nog nieuws is van één van mijn 396 'closest friends'. En warempel, vandaag ontwaar ik een berichtje van vriendin Rita. Hoeveel mensen in dit land kunnen zeggen dat ze Hyvesvriend zijn van dé Rita Verdonk? (Antwoord: slechts 56.394.) Rita stuurt me veel berichtjes de laatste tijd, ze wil duidelijk iets van mij. En van haar 56.393 andere Hyvesvrienden. De afgelopen maanden probeerde ze me steeds geld uit de zakken te kloppen voor het oprichtingsfeestje van haar beweging Trots op Nederland. Een kaartje voor het feest in de Passenger Terminal Rotterdam zou me slechts 75,- euro kosten, maar dan kreeg ik wel een Rita in beweging te zien. Vandaag heeft ze eens leuker nieuws. Een weldoener heeft alle achttien kaarten voor het feestje opgekocht én heeft die op zijn beurt weer aan Rita geschonken. En dus kan Rita mij weer een gratis kaartje aanbieden,

en ik mag dan nog drie gasten meenemen. Wat fantastisch! Blij verwijder ik het mailtje van Rita (niet omdat ik het gegeven paard in de bek wil kijken, ik ben helaas verhinderd die dag). Maar wat een zegen dat ik geen achterdochtig mens ben. Als ik achterdochtig was, zou ik denken dat Rita haar kaartjes aan de straatstenen niet kwijt kon, en ze daarom nu maar gratis uit was gaan delen, met de zogenaamde 'weldoener' als zoveelste gedachtespinsel van 'Doctor Kay'.

Het lijkt sowieso niet zo denderend te gaan met de beweging. Eergisteravond zag ik er een stukje over bij een actualiteitenrubriek: Rita aan het fundraisen. Begrijp me niet verkeerd, ik ben geen tegenstander van private campagnefinanciering. Staatssteun aan politieke partijen maakt afhankelijk, net zoals private donaties dat doen. Het eerste maakt afhankelijk van het systeem en de oligarchie van parlementaire partijen en houdt parlementair links in het zadel, het tweede maakt afhankelijk van welgestelde partijen en individuen en dreigt de belangen van kwetsbaren te benadelen. Ik behoor ook niet tot de verachtelijke elitisten, die het o zo gênant vinden dat politici de boer op moeten voor steun en centjes. In dat opzicht vind ik Rita stoerder dan menig politicus die op de slippen van zijn lijsttrekker (of die van Rita Verdonk) de Kamer is binnen komen rollen en na vele jaren parlementair werk nog steeds geen eigen achterban heeft. Tot zover de steunbetuiging aan mijn Hyvesmaatje.

Nieuwe kleren

Maar wat wel begint op te vallen, is dat Rita nog geen volleurde populiste is en inhoudelijk nog erg tekort schiet. Bij iedere kritische vraag doet Rita de kritiek af als 'oude politiek.' Dat is wel erg gemakkelijk, of beter misschien, ze maakt het zichzelf langzaamaan erg moeilijk. Want de kritiek dat zij geen openheid van zaken geeft ten aanzien van haar financiën, wordt door een meerderheid van

haar eigen potentiële electoraat gedeeld. De populiste lijkt de weg een beetje kwijt te raken. Het is ook niet makkelijk, al dat luisteren naar die miljoenen mensen die allemaal verschillende dingen vinden en willen, met als gemeenschappelijk kenmerk dat ze niets hebben met de bestaande politieke partijen. Maar toch, Rita, een beetje populiste had allang aangevoeld dat kiezers die gebrek aan openheid bij oude politici wantrouwen dat soort heimelijkheid ook niet dulden van nieuwe.

Rita's potentiële financiers, de Hennie van der Mosten van dit land, beginnen ook te morren. Men mist nog de nodige inhoud. Rita's mantra is dat ze voor 2015 de files gaat oplossen. Maar iedereen, potentiële financiers voorop, wil wel graag even weten hoe. Een beetje zakenman wil weten welke waar hij voor zijn geld krijgt. Rita lijkt nog geen grote breinen achter zich te hebben verzameld. Echte antwoorden moet ze schuldig blijven. Wel heeft ze bedacht dat ze het aan de mensen in het land zelf gat vragen, voordat ze inhoudelijke knopen doorhakt. Ik wens haar veel succes! Zoveel hoofden, zoveel zinnen. Ik constateer dat de keizer nog geen kleren heeft, en het volk dat langzaamaan begint te zien.

Terwijl ik denk aan de tv-uitzending en Rita's berichtje uit mijn Hyves-inbox, troost ik me met de gedachte dat ik part noch deel heb aan de politieke nieuwlichterij. Ik bewonder Rita's ondernemerszin en anderszijn. Punt. En ik ben blij dat ik ervoor heb gekozen bij het echte merk te blijven, mijn eigen vertrouwde VVD. Dat voelt een stukje zekerder. Ik heb zojuist, heel vertrouwd en ordentelijk, mogen stemmen voor het partijvoorzitterschap. Voor het eerst sinds de partijdemocratisering een FU-Vote. Het pruttelt en sputtert.

Jeroen de Veth is oud-landelijk voorzitter van de JOVD en werkzaam als adviseur public affairs.

Begrenzing aan uiting

'Niemand heeft voorafgaand verlot nodig om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijk volgens de wet'

Door Allard Altena

Een leven waarin we ons niet zouden mogen uiten is ondenkbaar voor de rationele westerling. Hoe zouden we immers kunnen functioneren als we tot gewillige marionetten van een almachtig staatsapparaat zouden verworden, een apparaat dat niet alleen beslist wat we mogen zeggen, maar ook wat we mogen denken? Ondenkbaar, maar niet irreal. Denkend aan vergane staten zoals de USSR of nog bestaande landen als China en Noord-Korea, komt men tot de grimmige conclusie dat zulks een dystopie slechts enkele stappen van ons verwijderd zou kunnen zijn. Zou kunnen zijn, want Nederland biedt genoeg garanties om 'jezelf te zijn'. De Grondwet legt gelukkig de overheid sterk aan banden en geeft alle burgers genoeg mogelijkheid zich te kunnen uiten. Maar ook dit uiten kan verdoerslaan, soms te ver. Het is niet omdat we in een geïndividualiseerde samenleving wonen dat het individu alle vrijheid heeft om te doen en laten wat hij wil. Ook aan burgerlijke uiting moet restrictie zitten. Maar waarom? En hoe dan?

Artikel 7 van de Grondwet verbiedt uitdrukkelijk dat publicaties van tevoren kunnen worden verboden. Censuur van overheidswege kan niet door de beugel, evenmin als dat derden publicaties kunnen verbieden. Dit artikel is een vereiste voor een fatsoenlijk functioneren van de democratische rechtsstaat, omdat het ons de mogelijkheid biedt om openlijk kritisch te zijn en problemen aan de kaak te stellen. Artikel 7 geeft een duidelijk juridisch standpunt: alles mag gezegd worden, van tevoren wordt er nergens is gesneden. Moreel is dit misschien onaanvaardbaar, omdat allerlei kwetsende/smadelijke/leugenachtige opmerkingen gemaakt kunnen worden. Maar het alternatief is een groter kwaad: één of ander instituut van wijzen mag dan gaan beslissen wat wel of niet gezegd/geschreven mag worden. Geschiedenis leert ons hoe dat soort Orweliaanse instituten een verlengstuk zijn van een staat die te veel macht krijgt en al snel overgaat tot het stichten van een 'onschendbare' en almachtige aristocratie van nepoten, megalomanen en doorsnee gestoorde gekken.

Wat van te voren niet gecorrigeerd kan worden, kan achteraf wel verbeterd worden. Geen preventief, maar repressief toezicht. Geen Grote Broer, maar een onafhankelijke rechterlijke macht toetst of uitingen wel of niet door de beugel kunnen. Artikel 7 is namelijk geen gesloten artikel, het vrije woord kan namelijk bijzonder goed worden beperkt. In het tweede deel van het artikel staat immers de frase "behoudens ieders verantwoordelijk volgens de wet". De wet verbiedt bepaalde uitingen zoals bijvoorbeeld smaad op grond van het idee dat deze uitingen zowel weinig bijdragen aan het proces van een kritisch proces, zowel omdat ze niet gewenst zijn in dagelijkse sociale omgang.

Waar wil ik nu eigenlijk naartoe met dit stuk? Nederland gaat de afgelopen tijd door een proces waarin de vrijheid van meningsuiting sterk ter discussie staat. Parlementariërs als Geert Wilders gebruiken de vrijheid van meningsuiting om angst en verdeeldheid te zaaien. Los van de vraag welke punten in het debat wel of niet legitiem zijn moeten we ons voldoende realiseren dat niet elk woord onschendbaar is. Een zorgvuldig nadenken over je woorden is geen overbodige luxe. Het Openbaar Ministerie is erg terughoudend met het aanpakken van smaad en haatzaaien, een even gevaarlijk proces als censuur. Want het onbegrensde vrije woord kan zichzelf ook vernietigen.

JOVD goes USA

In september, oktober of november reist

de JOVD met **10 personen**

naar de steden **Washington DC & New York.** Betreed in

één week de *landmarks* van de Amerikaanse politiek, maak kennis met libertarische denktanks, ontmoet Young Dems & Reps en beleef de race om het Witte Huis van dichtbij! De JOVD verzorgt het programma; reis en verblijf zijn voor eigen kosten en regel je zelf of laat je voor €600,- makkelijk en voordelig via het internationaal secretariaat verzorgen.

Inschrijftermijn: **tot 7 dagen** na het congres per e-mail met je naam en contactgegevens aan jan.van.run@jovd.nl. Voor meer informatie bel je Jan: +31(0)611365608. Iedereen kan mee, ook jij, nieuw lid! Maar wees op tijd, want de plaatsen zijn beperkt en zo vergeven!

De weg naar slavernij

The Road to Serfdom, oftewel De weg naar slavernij, is een in 1944 geschreven boek van Friedrich Hayek, de Oostenrijkse winnaar van de Nobelprijs voor de Economie. Mede aan de hand van de citaten waarmee Hayek zijn hoofdstukken inleidt, zal ik in dit artikel de centrale gedachte van het boek uiteen zetten.

Door Mark Reijman

De weg naar slavernij is door Hayek opgedragen aan alle socialisten. We moeten dan niet denken aan de PvdA of de SP, maar aan het hardcore socialisme dat een vergaande herverdeling van welvaart wil door middel van nationalisatie van natuurlijke bronnen, afschaffing van het particulier eigendom en een centraal geleide planeconomie. Hayek waarschuwt voor deze onderdrukkers met 'goede' bedoelingen. Zijn boek poneert dat het socialisme noodzakelijkerwijs tot totalitarisme leidt. Volgens Hayek is de geallieerden hetzelfde lot als Duitsland beschoren als zij met het socialisme blijven dwepen.

De socialistische herverdeling van de welvaart is volgens Hayek alleen mogelijk door het miskennen van het individualisme en liberalisme, en daarmee baart het socialisme een totalitair monster. Het aanvankelijke succes van het liberalisme was tevens oorzaak van haar verval: men werd steeds minder bereid het bijbehorende kwaad te dulden en ging van de overheid steeds meer positieve ingrepen verlangen. Waar het liberalisme gebruik maakt van spontane krachten (Adam Smiths 'onzichtbare hand') die de samenleving ordenen, zal het socialisme gebruik moeten maken van dwang om deze positieve ingrepen te bewerkstelligen. Met de belofte van welvaart berooft het socialisme de burgers van hun politieke rechten. De prijs die men voor deze zogenaamd 'positieve' ingrepen betaald is dus hoog, door Holderlin scherp omschreven: "Wat de staat steeds een hel op aarde deed zijn, was juist dat de mens poogde hem zijn hemel op aarde te maken." En met deze toenemende staatsingrepen wordt de snelweg naar slavernij ingeslagen.

Wil het socialisme haar herverdeling van de welvaart en werkgelegenheid mogelijk maken, dan is een centraal geleide planeconomie noodzakelijk. Hayek laat zien dat de vrije markt – binnen een aantal voorwaarden – superieur is, want efficiënter dan enige stelsel van coördinatie ooit kan zijn. Centrale leiding kan zelfs als het over dwangmiddelen beschikt nooit dezelfde graad van complexiteit, aanpassingsvermogen en differentiatie behalen; het is en blijft een stuntelig, primitief en beperkt systeem.

Kritiek van socialisten is dat de vrije markt geen doel heeft en afhankelijk is van 'grillen', maar dat waarborgt nu juist de vrijheid. De planeconomie daarentegen heeft een uniform doel, waarvoor het de gehele maatschappij wil mobiliseren, zonder autonome sferen te erkennen. Een planeconomie heeft een centrale leiding nodig, die bepaalt wat het economische probleem is en de relatieve waarde van miljoenen goederen, in plaats van die keuzes aan het individu over te laten. Elie Havély, die door Hayek geciteerd wordt, stelt: "De socialisten geloven in twee dingen, die volkomen verschillen en misschien zelfs met elkaar in tegenspraak zijn: vrijheid en organisatie." Ze heeft gelijk.

Economische planning schept de politieke noodzaak het eens te zijn over veel meer zaken en op veel meer gebieden dan wij normaal gewend zijn. Democratie is als individualistisch instituut dan ook fundamenteel onverenigbaar met het collectivistische socialisme. Democratische instellingen dreigen beschouwd te worden als nutteloze 'kletscolleges.' Dat het parlement slechts kan beslissen over zaken waar overeenstemming over bestaat, verwordt van waarborg tot tol. De economische planning vraagt om een macht die niet wordt verdeeld over instituties en door decentralisatie wordt beheerst. Voor planning is het noodzakelijk dat de staat de gevolgen van haar beslissingen volledig doorziet. Dat betekent dat de burgers geen enkele keus mag worden gelaten. Hierdoor wordt de macht van de geringste ambtenaar in een planeconomie groter dan die van een multimiljonair in de vrije markt. Hilaire Belloc zegt hierover: "De regulering van de productie van goederen betekent de regulering van het menselijk leven zelf."

In een planeconomie kan je enkel erkend worden indien je de erkende gemeenschappelijke doeleinden onderschrijft. Consequentie is dat een mens aan zijn lidmaatschap zijn waardigheid ontleend en van de groep afhankelijk is. In de woorden van Nietzsche's Zarathustra: "Tot nog toe hebben er duizenden doeleinden bestaan, want er bestaan duizenden mensen. Maar de ketenen om de duizenden halzen ontbreken nog, het ene doel ontbreekt nog." Het éne doel dat duizenden mensen kan ketenen is de socialistische herverdeling van de welvaart.

Naast het veroorzaken van inefficiëntie doet een planeconomie nog een tweede: het beknotten van de vrijheid. De spanning tussen mensenrechten en een planeconomie wordt door de socialisten opgelost door er op te wijzen dat mensenrechten egoïstische of metafysische begrippen zijn en dat er slechts individuele plichten en geen rechten bestaan. Het socialisme belooft een 'nieuwe vrijheid', zonder welke de oude, liberale vrijheid niets waard zou zijn. Dit is geen vrijheid van dwang, maar vrijheid van gebrek en ongelijkheid en de bevrijding van de dwang der omstandigheden, die onze mogelijkheden onvermijdelijk beperken. Maar deze herverdelende politiek leidt altijd tot ongelijkheid, omdat alleen ongelijke behandeling kan resulteren in het opheffen van de natuurlijke verschillen tussen mensen.

Benjamin Franklin zei ooit eens: "Zij die hun vrijheid opgeven, teneinde zekerheid deelachtig te worden, verdienen vrijheid noch zekerheid." Laat dat nu net zijn wat de socialisten verdienen! Zij willen voorkomen dat mensen hun inkomsten zien verminderen door werkeloosheid, maar deze zekerheid kan men slechts aan iedereen bieden door de vrije beroepskeuze teniet te doen. Elke minder extreme maatregel zou deze zekerheid tot privilege verheffen.

In een planeconomie is een beloning niet langer in overeenstemming met het nut voor de samenleving en kan de werknemer niet meer worden gemotiveerd omdat zijn eigenbelang niet direct bij zijn werk betrokken is. Het socialisme kan mensen dan alleen nog maar motiveren met dwang, waarmee arbeid slavernij wordt. Hayek: "De laatste toevlucht van het kapitalisme is de deurwaarder, de laatste sanctie van een geleide economie is de beul."

Een duister orgaan, in plaats van de markt bepaald dan waar iemand 'recht' op heeft en wat 'rechtvaardige' lonen en 'billijke' prijzen zijn. De keuze is eenvoudig: ofwel het individu behoudt zijn marktrisico evenals zijn vrijheid, of het verliest beide. Het lijkt er op dat het streven naar zekerheid de liefde voor vrijheid dreigt te overmeesteren, en dat degene die die ruil wensen te maken eisen dat zij die dat niet willen, toch meedoen. Daarmee is onderdrukking een feit.

Lord Acton stelt: "Macht leidt tot corruptie en absolute macht corrupteert absoluut." Hayek laat zien dat het totalitarisme geen machtig systeem is dat ten goede en ten kwade kan worden gebruikt, maar dat haar meest weezinwekkende trekken inherent aan het systeem zijn. Om alle mensen aan het uniforme doel van het socialisme te laten gehoorzamen is een homogene groep nodig, en de grootste gemene deler die kan worden gevonden zal een zeer lage morele en onintelligente standaard zijn. Emotie en propaganda worden gebruikt om de lichtgelovige mensen te overtuigen. En ten slotte lijkt het in de menselijke natuur te liggen eerder overeenstemming te kunnen vinden over een negatief programma (haat, uitsluiting, discriminatie, oorlog) dan een positief programma (priorisatie van belangen). Daarom is het socialisme ook alleen internationaal in theorie, maar sterk nationalistisch in de praktijk. Dat het vredige ideaal in de praktijk ontspoort, mag dan ook geen wonder heten.

Volgens Carr is het "veelbetekendend dat de voortschrijding van de nationalisatie van het denken overall gelijke tred gehouden heeft met de nationalisatie van de industrie." In een socialistisch systeem wordt de waarheid noodzakelijkerwijs geweld aangedaan. Kritiek en vrijheid van pers en meningsuiting moeten uitgeschakeld worden, omdat die leiden tot verzwakking van eenheid en de publieke steun. Door de overtuigingen van de mensen te veranderen, zal de mate van onderdrukking gevoelsmatig een stuk lager liggen. Het socialisme zal proberen vooroordelen van pseudo-wetenschappelijke theorieën te voorzien. Deze zullen dwingend worden opgelegd door oude, vertrouwde symbolen een nieuwe betekenis te geven en het volk te laten geloven dat de nieuwe waarden eigenlijk de oude overtuigingen zijn. Dat begint met de verkrachting van het begrip 'vrijheid'. De vermoedelijke uitwerking op de trouw en volgzzaamheid van het volk wordt het enige criterium voor publiceerbaarheid van informatie en daarmee is de totalitaire staat volledig. Road to serfdom: you have reached your destination.

Hayek stemt dan ook in met de uitspraak van De Toqueville: "Ik geloof dat ik de vrijheid te allen tijde bemind zou hebben, maar in de tijd waarin we nu leven ben ik bereid haar te verafgoden."

Kaderdag

Elk jaar organiseert de JOVD ten minste één kaderdag voor het landelijke en lokale JOVD kader. Ook dit jaar stroomde het Algemeen Secretariaat te Den Haag weer vol om deze mensen een dag lang te onderwerpen aan cursussen en lezingen ten einde nieuwe ideeën over te dragen en weggezakte kennis te verfrissen.

Door Allard Altena

Half negen, zo werd vriendelijk doch dwingend meegedeeld, zou de eerste cursus van start gaan. Erg vroeg, vooral geziende aanzienlijke reistijd van sommige deelnemers. Uit alle hoeken van het land kwamen ze binnengedruppeld, van Limburg tot Groningen, van Den Haag tot Twente. De spits van de dag werd afgebeten door het dynamische duo oud-hoofdredacteuren Jansen en Vereijken, die een tweeënhalve uur durende cursus Communicatie, PR en Redactie gaven. Als JOVD kaderlid is het immers erg belangrijk dat je gedegen om kan gaan met de media en een solide presentatie neer kan zetten om de JOVD te promoten. Waar de geestelijke mens na deze cursus een voldoende voeding binnen gekregen had, was een pauze nodig om de innerlijke mens te voeden. Brandstof opgenomen werd de dag vervolgd met een boeiende lezing 'Spiral Dynamics'. 'Spiral Dynamics' kan het best worden uitgelegd als nieuwe psychologische theorie die een inzicht tracht te verschaffen in menselijk handelen. Afsluiting van de dag werd verzorgd door Jeffrey Lemm en Ingrid Jansen, respectievelijk de Algemeen Secretaris en de Landelijk Penningmeester. Beiden hadden speciaal voor deze dag een workshop secretaris en penningmeester gemaakt. De JOVD kaderdag, ook deze keer weer succesvol.

Het hoofd koel in de

De financiële markt lijdt sinds de zomer van 2007 onder de zogeheten kredietcrisis. Onlangs bereikte die een nieuw hoogtepunt toen de Amerikaanse zakenbank Bear Stearns een noodkrediet kreeg van de Amerikaanse centrale bank. Bear Stearns verkeerde al langere tijd in de problemen en kreeg het noodkrediet omdat de liquiditeit binnen 24 uur ernstig verslechterd was: de bank had niet genoeg geld in kas om aan zijn kortetermijnverplichtingen te voldoen. Het nieuws kwam hard aan op Wall Street, waar het aandeel-Bear Stearns binnen een dag de helft van zijn waarde verloor. Ook de Dow Jones sloot procentpunten lager. Experts en critici slagen er maar niet in om te voorspellen hoe de crisis zal aflopen, maar ze zijn het over een ding eens: het financiële systeem zal zich moeten aanpassen. Wat is de kredietcrisis nu precies? Hoe is deze ontstaan? En wat voor gevolgen zal ze kunnen hebben?

Door Paul M.A. Werker

Subprime-hypotheek

De kredietcrisis vindt zijn oorsprong in de Amerikaanse huizenmarkt. Gedurende Bush zijn eerste termijn in het Witte Huis verlaagde de Federal Reserve de rente tot historisch lage niveaus. Na de aanslagen van 11 september en het knappen van de *internetstock*-zeepbel, bestond de angst dat de Amerikaanse economie in een recessie zou belanden. Door de rente te verlagen werd lenen goedkoper. Hierdoor konden de consumentenuitgaven op peil worden gehouden, zij het op de pof. Een tweede gevolg van de lage rente was dat aanschaf van een huis goedkoper werd. De overvloed aan geld zette banken er toe aan om veel – achteraf beschouwd te veel – hypotheek te verstrekken. Kwetsbare groepen, zoals mensen met een slechte kredietwaardigheid of zonder inkomen, konden zich nu wel een huis veroorloven. Waar deze mensen niet op rekenden, was dat de lage rentes niet onbeperkt gehandhaafd konden blijven. Toen de

rente steeg, konden een hoop mensen hun maandelijkse hypotheekbijdragen niet meer betalen. Tegelijkertijd daalden de huizenprijzen, waardoor huizen met verlies moesten worden verkocht.

Securitisatie

Van oudsher is Wall Street de plek waar financieel knappe kopers een hoop geld kunnen verdienen op de beurs en bij banken. Door middel van financiële innovatie door bankiers is er door banken sinds de jaren tachtig steeds meer geld verdiend. Een van die financiële innovaties betreft securitisatie. Hierbij worden verschillende leningen samengevoegd in een pool, waarna ze vervolgens worden opgedeeld in stukjes om te worden verkocht. Het voordeel hiervan is dat banken hun leningen dan kunnen verkopen in de vorm van waardepapieren. Eerder was dit niet mogelijk, omdat er nauwelijks een markt bestond voor de verkoop van individuele leningen. Securitisatie maakt het

kredietcrisis

banken mogelijk om bijvoorbeeld hypotheek te verkopen. Hierdoor staan die niet langer op de balans, waardoor banken nog meer hypotheek kunnen afsluiten. Het feit dat banken nu veel meer leningen af kunnen sluiten dan eerst mogelijk was, heeft bijgedragen aan het opstijgen van de huizenprijzen in de Verenigde Staten.

Foto © SXC

Bij het toepassen van securitisatie hebben banken stelselmatig het risico inherent aan het aanhouden van de lening onderschat. Nu duidelijk begint te worden dat *subprime*-hypotheek nog risicovoller zijn dan werd verondersteld, moeten banken miljarden afschrijven. Het weekblad *Newsweek* wijst erop dat de crisis op Wall Street niet alleen economisch van aard is, maar ook psychologisch. Toen de huizenmarkt in de VS tekenen van een *hausse* ging vertonen, bleven mensen geloven dat de huizenprijzen verder zouden stijgen, simpelweg omdat ze dat tot dan toe hadden gedaan. Nu het vertrouwen in de financiële wereld is teruggelopen, staan banken veel huiveriger tegenover het verstrekken van krediet.

Huizenmarkt en innovatie

In de jaren negentig hadden marktpartijen over de hele wereld een onwrikbaar vertrouwen in Alan Greenspan's kunde om om te gaan met crises (hij was toentertijd de voorzitter van de Amerikaanse centrale bank). Op dit moment zijn de voorzitter van de Federal Reserve, Bert Bernanke, en de minister van Financiën, Henry Paulson, relatief onervaren. Na eerst de problemen in de markt te hebben gebagatelliseerd, trad Bernanke daadkrachtig op door de rentetarieven te verlagen en krediet beschikbaar te stellen voor banken.

Samenvattend kan men concluderen dat de kredietcrisis haar oorsprong vindt in de Amerikaanse huizenmarkt, en in financiële innovatie bedacht door Wall Street. Tot nu toe hebben centrale banken over de hele wereld, waaronder ook de Europese Centrale Bank, krediet beschikbaar gesteld aan banken om de grootste problemen te voorkomen. Deze

initiatieven zijn echter slechts een pleister op de wond. Is het waarschijnlijk dat er op de korte termijn gevolgen zullen zijn voor de Nederlandse economie?

Dichter bij huis

Alan Greenspan stelt dat de kredietcrisis wel eens de ergste financiële crisis kan worden sinds de Tweede Wereldoorlog. Dat de crisis ook gevolgen zal hebben voor de Nederlandse economie valt te verwachten, maar de meningen hierover zijn verdeeld. Enkele maanden geleden stelde minister Bos van Financiën nog dat het allemaal mee zou vallen. Vorige week berichtte de *Volkskrant* daarentegen dat door de crisis pensioenfondsen onder druk zijn komen te staan. Omdat er zoveel onzekerheid bestaat over de uiteindelijke gevolgen van de kredietcrisis is het makkelijk om met boude statements te komen. Zo zei Peter Gortzak, vicevoorzitter van het FNV, op radio 1 dat "ook in Nederland mensen hun baan zullen verliezen of hun huis moeten verkopen." Maar is dat wel zo? Dat een terugloop in economische groei kan leiden tot het verlies van banen is bekend. Het zou dus kunnen dat mensen hun baan kwijt raken. Maar of Nederlanders hun huizen zullen moeten verkopen is een stuk minder zeker. Volgens het weekblad *Elsevier* is de hypotheekrente in Nederland als gevolg van de crisis zelfs gedaald. Dit zou het kopen van het huis niet alleen goedkoper maken, maar ook de maandelijkse lasten voor de huidige huisbezitters verlichten.

Foto © SXC

In de komende weken zullen er ongetwijfeld nog meer spannende ontwikkelingen plaatsvinden in de financiële wereld, en dat deze eventueel negatief zullen zijn is iedereen welbekend. Toch is het van belang om het hoofd koel te houden. Net zoals euforie kan leiden tot teveel optimisme en een oncontroleerbare *hausse* in de economie, zo kan ook een overdosis pessimisme de economische groei schaden. Laten we daarom vertrouwen hebben in de kunde van bankiers, zowel in de private sector als in de publieke, om verdere schade aan het financiële systeem te voorkomen en te bouwen aan een beter systeem.

Waarom er grenzen zijn aan liberalisme

Door Bart Juttmann

Dat ik in Nederland ben geboren en opgegroeid heb ik altijd beschouwd als een enorm voorrecht, en dat doe ik nog steeds. Één van de belangrijkste redenen daartoe is ons politieke systeem, dat gedomineerd wordt door drie centrumpartijen, die met zekere regelmaat afwisselend regeringscoalities vormen, soms met behulp van een derde partijtje.

Ikzelf ben lid van de sociaalprogressieve PvdA. Met het gematigd conservatieve CDA heb ik nooit veel gehad, maar ik voel een zeker verwantschap met de rechts-liberale VVD. Simpel gezegd is de VVD de hoeder van de vrije markt die zorgt dat de economie goed functioneert en de PvdA de hoeder van de sterke overheid die zorgt dat de welvaart eerlijk wordt verdeeld en de boel bij elkaar houdt. De twee partijen houden elkaar in balans en behouden elkaar ervan te ver door te schieten. Zelfs als de PvdA en de VVD niet in naam zullen voortbestaan, zal deze symbiose tussen links en rechts zich blijven voortzetten.

Dan nog iets. De PvdA en de VVD zijn beide partijen die geloven in de vrijheid van het individu. Hierdoor zijn zaken als het homohuwelijk, vrijheid van meningsuiting, abortus en euthanasie in Nederland vanzelfsprekende grondrechten. Vooral euthanasie beschouw ik als een toonbeeld van beschaving en fatsoen. Mede hierom heb ik mezelf altijd beschouwd als een sociaal-liberaal.

De afgelopen tijd komen er echter scheurtjes in mijn liberalisme. Twijfel doemt bij mij op, bijvoorbeeld als ik over Rotterdam Centraal loop. Vette pizza, frieten en sigaretten zijn overal te koop, maar voor een fruitshake moet ik een omweg maken. Je bent vrij om te roken en ongezond te eten als je dat wilt en daar hoort de overheid zich niet mee te bemoeien, zegt de ware liberaal. Diezelfde redenering hoort op te gaan voor een burka. Als een vrouw vrij is om in een kort rokje over straat te gaan, is ze ook vrij een sluijer over haar gezicht te trekken.

Maar roken en vet voedsel leiden tot longkanker en hartziektes, en een vrouw met burka zal nooit een baan krijgen. De financiële consequenties voor de maatschappij als geheel nog buiten beschouwing latend, valt hieruit de concluderen dat deze vrije keuzes leiden tot een vermindering van kwaliteit van leven. De veronderstelling dat zoveel mogelijk individuele vrijheid bij iedereen leidt tot zelfontplooiing en geluk houdt gaan stand. Mensen maken niet noodzakelijk de juiste keuzes, maar de gemakkelijkste.

Roken, ongezond eten, gezichtsverhullende kleding, vrouwen geen hand geven en verwarming permanent op twintig graden, het zijn geen zaken die wettelijk verboden moeten worden. Wat beleidsmakers wel kunnen doen, is een nuttige sturing geven aan het maatschappelijk klimaat, in de eerste plaats natuurlijk door onderwijs en voorlichting, maar ook met maatregelen die slechte keuzes duur en onaantrekkelijk maken en de juiste keuze de goedkopere en de makkelijkste.

Dit roept natuurlijk de vraag op wie moet bepalen wat de juiste keuze is voor de burger. Dat lijkt mij vrij simpel. Een regeringscoalitie met een meerderheid in de Tweede Kamer heeft hiertoe een uitstekend mandaat. En wie het niet met ze eens, kan zelf de politiek ingaan of moet de komende verkiezing vooral niet op deze regering stemmen. Zo werkt het in een democratie.

Een regering moet niet te schijterig zijn om voor zichzelf te bepalen wat zij belangrijk vinden, en moet hierover durven te moraliseren. Het klinkt paternalistisch en pessimistisch, maar de overheid moet bereid zijn de burger te beschermen tegen zijn eigen dommigheid. Woody Allen zei het al: *“The brain is the most overrated organ.”*

Bart Juttmann is hoofdredacteur van LAVA, het ledenblad van de Jonge Socialisten in de PvdA.

Waarom het liberalisme zo ongelofelijk gaaf is

Door Mark Reijman

PvdA En D66 waren tijdens 'Paars' welkome partners van het liberalisme bij het vestigen van immateriële verworvenheden als abortus, euthanasie en homohuwelijk. Persoonlijke vrijheid is belangrijker dan het leven ten koste van alles te willen beschermen, zeker als die bescherming tegen de wil van de persoon zelf gebeurt. Paars moest het opnemen tegen de christelijke partijen die hun Bijbelse geboden aan iedereen wilden opleggen en dat nu wéér proberen. *It can be hell getting into heaven.*

Waar de PvdA voornamelijk wil ingrijpen in de markt en minder in de maatschappelijke moraal, wil het CDA juist interveniëren in die laatste, terwijl het de markt met rust laat. De VVD is consistent en wil het beste van twee werelden door te pleiten voor vrijheid op de markt én in de moraal. Waar socialisten gelijkheid en overheidsingrijpen benadrukken, geloven liberalen in de vrijheid van het individu. Natuurlijk zijn er grenzen, al is het maar om het liberalisme af te bakenen van het socialisme en het anarchisme.

Nu iets over mijn uitzonderlijk optimistische ideologie, het liberalisme. Al tweeduizend jaar zijn filosofen op zoek naar het goede leven. Wat maakt de mens gelukkig, wat verschaft hem genot, wat is de goede keuze? Uit het onvermogen van de filosofen om die vraag naar tevredenheid te beantwoorden concluderen liberalen dat mensen gelukkiger zijn indien de staat elk persoon zijn eigen conceptie van het goede leven gunt. Zolang de gekozen conceptie de vrijheid van anderen niet schaadt, heeft de overheid er niets mee te maken. Het is niet aan de overheid om het risico van bergbeklimmen tegen de adrenaline-kick af te wegen. Het is niet aan de overheid om de gezondheid boven het genot van een sigaret of pizza te plaatsen. Het is niet aan de overheid om te zeggen wat 'kwaliteit van leven' is. Nog gevaarlijk wordt het als de 'juiste' levenswijze in religieuze termen gedefinieerd wordt.

Het alternatief is de tirannie van de meerderheid, waarbij een bepaalde versie van 'het goede leven' door de overheid wordt gemonopoliseerd en aan burgers opgelegd. De Duitse dichter Holderlin schreef: 'De mensen hebben de staat tot een hel op aarde gemaakt in haar pogingen het een paradijs te laten zijn.' Politici weten niet beter wat het goede leven is dan het individu. Ik zou persoonlijk diep ongelukkig worden van de seksuele moraal van Rouvoet of Balkenende. 'Ongehoorzame burgers moeten gedwongen worden om vrij te zijn,' schreef de Zwitserse romanticus Jean Jacques Rousseau en legitimeerde zo de meerderheid die een minderheid tot conformisme dwong en inbreuk maakte op haar grondrechten. Burgers beschermen tegen hun eigen dommigheid is de weg naar het totalitarisme. We moeten dergelijke keuzes daarom niet door de overheid laten "sturen" door middel van belastingen, subsidies, uitkeringen, aftrekposten, gedogen of wetgeving.

Waar moraalridders gebod en verbod prediken, legt een liberaal de nadruk op onderwijs en voorlichting. Informeer de burger en geef hem vervolgens de vrijheid om op basis van zijn eigen preferenties en afwegingen te kiezen. Daarmee komen we namelijk bij een ander centraal kenmerk van het liberalisme; eigen verantwoordelijkheid. Daarmee kweek je een fier en trots volk dat op eigen benen kan staan. Als de overheid haar burgers als kinderen behandelt door ze altijd te willen beschermen, produceert zij een afhankelijk en week volk dat voor al zijn problemen én oplossingen met een beschuldigende vinger naar de uitdijende doch zwakke staat wijst. Het liberalisme wenst een kleine, sterke staat die zich tot haar kerntaken beperkt. *Less is more.*

Foto © SXC

Een moslim is geen wip

Een moslim is geen wip; dat lijkt redelijk logisch, maar wordt toch vaak over het hoofd gezien. Nu is een moslim ook geen koelkast, maar daar zal niemand een artikel over schrijven. Dat heeft iets te maken met de specifieke mechanische eigenschappen van de wip. Zoals iedereen met een gelukkige jeugd weet is een wip een speeltuig waarbij zich in het midden een scharnierpunt bevindt en men de wip op en neer kan bewegen door omstebeurt aan de uiteinden druk uit te oefenen ('wippen'). Kindervreugde is het resultaat.

Door Mark Reijman

Omdat het onmogelijk is alle verschillen tussen een moslim en een wip op te sommen en dat eigenlijk ook onzinnig is, zal ik mij beperken tot het strikt noodzakelijke en slechts één verschil bespreken. Daarvoor is het nodig de discussie rond Fitna, het koranfilmje van Geert Wilders te analyseren. Overigens is het wel ironisch dat de man die een 'tsunami' van islamisering voor Nederland vreest, zelf een film met een Arabische titel maakt. Wat is er mis met de titels van oer-Hollandse kwaliteitsproducties als Volle Maan, Moordwifven en Alles is liefde?

Na Wilders' aankondiging was de angst voor een (internationale) gewelddadige reactie van moslims groot. Premier Balkenende verwachtte een "stevige crisissituatie" en onze Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding Tjibbe Joustra liet noodevacuatieplannen voor ambassades opstellen. Minister Guusje ter Horst waarschuwde alle burgemeesters en minister Maxime Verhagen waarschuwde Geert Wilders: "Het is overduidelijk dat bepaalde opvattingen kunnen leiden tot reacties." Ook voorzitter van de Nederlandse Moslimraad Abdelmajid Khairoun deed een dreigende duit in het zakje: "Het laatste woord is aan de jongens op straat. Die kunnen wij niet meer tegenhouden." Enkele personen maakten het nóg bonter. De grootmoefiti van Syrië, Ahmad Badr El Din El Hassoun hield op 15 januari jongstleden in een toespraak voor het Europees Parlement (!) Wilders verantwoordelijk voor "rellen, bloedvergieten en geweld" naar aanleiding van Fitna. Elsevier-redacteur Gertjan van Schoonhoven schreef letterlijk: "Wie het ene moment moslims kwetst, kan het volgende moment de dood van onschuldige burgers op zijn geweten hebben." De al eerder genoemde Joustra waarschuwde Wilders zijn toon te matigen omdat "zulke radicale uitspraken individuen die op de rand van geweld staan, het laatste duwtje kunnen geven." CDA-fractievoorzitter en beroepslafaard Van Geel vond dat Wilders de verantwoordelijkheid moest nemen "voor de mogelijke gevolgen voor de veiligheid van Nederlanders en ook voor onze economie." Ook premier Balkenende en minister van Buitenlandse Zaken Maxime Verhagen horen in dit rijtje thuis. Laat het maar aan christenen over om de vrijheid van meningsuiting de nek om te draaien. Overigens merk ik op dat de reacties van moslims in Nederland beperkt blijft tot een paar aangiftes.

Bovenstaande reacties hebben met elkaar gemeen dat zij allen uitgaan van een noodzakelijk agressieve reactie van moslims op Fitna. Bovenstaande personen denken blijkbaar dat bepaalde moslims niet anders kunnen dan gewelddadig reageren op Wilders' provocatie. Ook een wip kan niet kiezen. Als het ene einde omlaag gaat, gaat het andere einde per definitie omhoog. Ja, tenzij de wip kapot is natuurlijk. Zoals een kind verantwoordelijk is voor de beweging van een wip, zo is Geert Wilders blijkbaar verantwoordelijk voor het "rellen, bloedvergieten en geweld" van moslims naar aanleiding van zijn film. Maar een moslim is helemaal geen wip! Geert Wilders kan niet op een knopje bij de moslims drukken waardoor zij gewelddadig móeten reageren. Moslims kunnen – net als alle mensen overigens – kiezen, want zij hebben een vrije wil. Zij worden niet op een mechanische wijze gedwongen en hoeven niet per definitie te reageren met "rellen, bloedvergieten en geweld." Hoewel een moslima in nikab er wellicht wat van weg heeft, is een moslim geen *black box*, waarbij een belediging als input fungeert en een gewelddadige reactie volautomatische als output verschijnt.

Twee conclusies dringen zich op. Geert Wilders is niet verantwoordelijk voor de "rellen, bloedvergieten en geweld" als reactie op zijn filmje. In de causale keten zit tussen Wilders en "rellen, bloedvergieten en geweld" een menselijke schakel, namelijk de potentiële dader. De potentiële dader kan kiezen en is daarmee volledig verantwoordelijk. De morele verantwoordelijkheid kan niet worden overgeheveld naar Wilders, zelfs als hij van te voren precies zou weten wat de 'echte' dader gaat doen. "Religie moet onder kritiek gesteld worden om de tirannie van de religie te beteugelen," zo stelt Nahed Selim in *Opinio* (14-02-2008). Door opiniemakers en kunstenaars verantwoordelijk te maken voor de (wereldwijde) consequenties van hun mening of kunstuiting, wordt de verantwoordelijkheid van de echte daders gebagatelliseerd en de vrijheid van meningsuiting een slechte dienst bewezen.

Degene die moslims écht beledigen zijn de politici, opiniemakers en medemoslims die begrip tonen voor het 'rellen, bloedvergieten en geweld' en de vrije wil van moslims gemakshalve over het hoofd zien of zelfs ronduit ontkennen. Daarmee reduceren ze moslims tot een wip en ontnemen hen een belangrijk onderdeel van hun menszijn, namelijk de vrije wil en de daarmee samenhangende verantwoordelijkheid voor eigen handelen. Zij behandelen moslims niet als volwaardige mensen.

Omdat de vrije wil een fundamenteel onderdeel is van wat ons menselijke waardigheid verleent, houdt de moslim die zegt niet anders te kunnen dan ambassades in de fik te steken of opiniemakers neer te steken omdat het in de Koran zou staan zichzelf voor de gek. Hij ontkent zijn eigen vrijheid en verliest daardoor zijn menselijkheid. Hij probeert zijn verantwoordelijkheid te ontlopen door een wip te imiteren en sommige goedgegelovige politici geloven hem nog ook. Daarom roep ik alle 'benoemers en bouwers' op: ontken dat een moslim een wip is. Laten we moslims de gelijke behandeling geven waar ze om vragen en hen en niemand anders verantwoordelijk houden voor hun daden, zoals we dat in de alledaagse omgang met iedereen doen. Voor een normaal mens eigenlijk niets bijzonders, voor fanatici en politici blijkbaar wel.

JOVD Voorjaarscongres 2008

12 & 13 april te Den Haag

De projectgroep

Beste lezer

In het weekend van 12 & 13 april 2008 zal het JOVD Voorjaarscongres wederom plaatsvinden. De locatie van dit terugkerende congres is het Hotel Van der Valk Den Haag – Nootdorp.

Ook dit congres is weer een weekend waar velen van u naartoe zullen leven. Het congres zal in het teken staan van de fundamenteën van onze samenleving. Woningbouw, infrastructuur, zorg en onderwijs zullen een centrale rol vervullen tijdens dit congres. Het thema van dit voorjaarscongres luidt dan ook 'Nederland opnieuw uitgevonden'. Bouwstenen voor een succesvolle toekomst. Wij bieden u een programma aan, waarbij u een keuze kunt maken tussen interessante werkgroepen en sprekers. Daarnaast voorzien wij u in een spetterend feest op de zaterdagavond. Kortom, voldoende bouwstenen voor een onvergetelijk congres! Ik hoop u 12 & 13 april aanstaande te mogen ontvangen.

Vriendelijke groet namens de projectgroep JOVD Voorjaarscongres 2008,

Arjen Maathuis
projectgroepvoorzitter

Bezoek gerust www.jovd.nl/congres en ontdek wat u kunt verwachten!

Bij vragen neem contact op met congres@jovd.nl

Dit mag je niet missen!

FUR?

I'd rather go naked

– Eva Mendes für PETA PETA.de

DRIFTENDE STREK

**Waarom Italië valt voor
Il Popolo della Libertà**

**Sartre: porno en rock-'n-roll
op intellectueel niveau**

**Het Ierse 'nee'
vóór Europa**

**Balkenende
beoordeeld**

Paul Cliteur
**'De overheid voert
campagne tegen
religiekritiek.'**

Ridiculiseren is het aangewezen wapen voor de machteloze gewone mens om zich tegen zijn democratisch gekozen machthebbers te kunnen verweren.' Aan deze treffende definitie, gegeven door politicoloog en journalist Karel van Wolferen, hebben Van Dale (belachelijk maken), Wiktionary (*to make fun of*) en de Pakistaanse president Pervez Musharraf, die het gelijk stelde aan drie jaar gevangenisstraf, geen boodschap. De Nederlander gelukkig wel, getuige zijn keuze voor het tv-fragment van vorig jaar: Hans Teeuwen op de pijnbank bij de meiden van halal. Op de vraag waarom hij zoveel beledigt, luidt zijn verweer dat hij niet beledigt, maar grappen maakt. Alles met enige status heeft volgens Teeuwen ook een vorm van macht. Die macht corrumpeert altijd en moet daarom geridiculiseerd worden. Als dat niet meer kan, vreest Teeuwen dat wij in een dictatuur belanden. Ridiculiseren gebeurt dus niet met opzet tot beledigen. Of je nu God zwachtels om zijn hoefjes doet of Mohammed een tulband met een lont om zijn hoofd wikkelt, het dient (behalve Reves pragmatische belang om niet te veel schrammen te krijgen als God in de gedaante van een ezel spartelt bij het klaarkomen) een hoger doel: het relativeren van macht. Dat kan je in het land van Fluitsma en Van Tijns vijftien miljoen mensen 'wars van betutteling, geen uniform is heilig' op een vriendelijke blik van een politieagent komen te staan, wanneer je zijn pet afneemt,

maar ook op een dolk in je borst van een weliswaar zo niet door de gezonde roker bedoeld, maar toch beledigde geitenneuker. De hoofdredacteur van uw verenigingsblad kwam het ridiculiseren van de nachtelijke patrouilles door hoofdbestuursleden op het jongstleden congres op een zogeheten en met passende dreiging in zijn stem uitgevaardigde 'officiële waarschuwing' van de landelijk voorzitter te staan. Na deze terstond te hebben verwezen naar de redactieraad (het verenigingsorgaan dat bindende uitspraken doet in geschillen tussen het hoofdbestuur en de hoofdredacteur) droop ik toch maar af naar mijn hotelkamer. Van der Valks nachtportier volgde immers de instructies op van de hoofdbestuurlijke ordetroepen en zou bij nader strekkend bevel van de landelijk voorzitter aan mijn beroep op een zeker redactiestatuut weinig waarde hechten. Nu zou je onze aangeschoten beslommeringen op een zaterdagavond in een weinig maar toch een paar sterrenhotel onder de rook van Den Haag als onbelangrijk akkefietje kunnen afdoen. Je mag het van mij volledig ridiculiseren. Het baart mij echter grote zorgen dat een lid van hetzelfde hoofdbestuur dat bij openbare gelegenheden op de bres springt voor de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid, buiten het zicht van het publiek de camera van mijn fotograaf in beslag tracht te nemen om publicatie van onwelgevallige foto's te voorkomen. In wezen is dat niet anders dan Musharraf die in zijn constitutie en internationale verdragen ook allerhande burgerrechten onderschrijft, maar daar in eigen huis lak aan heeft. Nu kan ik mij als oud-hoofdbestuurder nog enige standvastigheid veroorloven, maar ik stel mij voor dat er redacteurs zijn en zullen zijn die ervoor terugdeinzen om hun rechten in weerwil van het hoofdbestuur tot in den treure te verdedigen. Het is derhalve van groot belang dat onze machthebbers niet enkel het recht om hun macht te ridiculiseren in abstracte termen verdedigen, maar dat ook daadwerkelijk toelaten. Liever nog zouden zij daartoe openlijk uitnodigen, opdat zij ook zelf van de corrumperende werking van hun scepter verschoond blijven.

Tim M.C. Huiskes, hoofdredacteur

'Macht moet geridiculiseerd worden.'

Colofon

Driemaster is een uitgave van de JOVD
vrijdag 18 juli 2008; jaargang 60, nummer 3
ISSN 0167-0786

Deadline vrijdag 22 augustus 2008

Hoofredacteur Tim M.C. Huiskes (tim.huiskes@jovd.nl; +31616265677);
adjunct-hoofredacteur Allard Altena (allard.altena@jovd.nl;
+31613734492); **eindredactie** Isabelle Buhre; **bureauredactie** Mark Reijman,
Paul Werker, Wouter van den Wildenberg **beeldredactie** Gerhard Taatgen

Ontwerp Guy Vording; **drukkerij** Giethoorn Ten Brink; **distributie** TNT Post;
oplage tweeduizend stuks; **frequentie** vijf maal per jaargang

Redactie-adres Herengracht 38a, 2511 EJ Den Haag; **telefoon**
+31703622433; **fax** +31703617304; **e-mail** driemaster@jovd.nl; **website**
www.jovd.nl/driemaster; **adverteren** Ingrid Jansen (ingrid.jansen@jovd.nl;
+31646603592)

De Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie geeft een verenigingsblad uit onder de naam Driemaster, met als doel elk lid te informeren over de mogelijkheden tot ontplooiing die de vereniging in het kader van de verwezenlijking van haar doelstellingen biedt, verslag te doen van activiteiten van de vereniging, bij te dragen aan de doelstelling van de vereniging om jongeren in kennis te brengen met en te doordringen van de verantwoordelijkheden die het staatsburgerschap hen oplegt - hen daarbij in het bijzonder voorlichtend omtrent de liberale beginselen zonder een politieke vorming in ruimere zin te verwaarlozen en stimulering van discussies over politieke onderwerpen in het kader van de liberale beginselen: vrijheid, verantwoordelijkheid en verdraagzaamheid.

Met inachtneming van deze opdracht, is de hoofredacteur vrij in de invulling en vormgeving van het verenigingsblad. Hij legt daarover enkel aan de algemene ledenvergadering verantwoording af en beslist zelfstandig over de samenstelling van zijn redactie. Dat verzekert de redactie van een sterke, onafhankelijke positie tegenover het hoofdbestuur; van de journalist ten opzichte van de bestuurder. Dat uitgangspunt van onafhankelijke journalistiek is een essentiële voorwaarde voor het functioneren van de democratie, ook binnen onze politieke jongerenorganisatie. Deze en nadere bepalingen werden opgenomen in een redactiestatuut en stijlboek, zoals gepubliceerd op de website www.jovd.nl/driemaster. Alle redacteurs zijn daaraan gehouden, al doet geen van beide afbreuk aan de door de de statuten, het huishoudelijk reglement, het financieel protocol en de algemene vergadering expliciet aan de hoofredacteur en zijn redactie toegekende rechten en opgelegde plichten.

 creativecommons Tenzij anders vermeld is op alle in deze uitgave opgenomen werken de Creative Commons Naamsvermelding Niet-commercieel Geen Afgeleide werken 3.0 Nederland Licentie van toepassing. Bekijk de licentie op <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl> of via de website www.jovd.nl/driemaster. Indien niet anders overeengekomen vervalt het volledige auteursrecht op ingezonden kopij aan de redactie.

Cover Paul Cliteur op de Rechtenfaculteit van de Universiteit Leiden
Foto Gerhard Taatgen

De serie politieke naakten die ter viering van het diamanten jubileum Driemasters achterkant sieren, bleek met Tania Dervaux en Eva Mendes naar smaak van de algemene vergadering tot op heden niet toegankelijk genoeg voor 'de diverse groepen binnen de vereniging.' Het lijkt wel alsof het eens beruchte en invloedrijke JOVD-herendispuut Dicaprio terug is van weggeweest. De redactie bedient de leden zoals gewoonlijk op hun wenken en vond een oud-landelijk voorzitter bereid om nog éénmaal als vanouds de pers te halen, poserend in de vrije natuur als nietsvermoedende Ganymedes om weldra door Zeus in de gedaante van een adelaar te worden meegevoerd. Rond 1905 gebruikte bierbrouwer Anheuser-Busch deze oude Griekse legende succesvol in een advertentie 'ter introductie van Budweiser onder de goden.' De lidmaatschapskaart achterin deze derde jubileumeditie zal uitwijzen of onze jonge blonde god met evenveel *sex-appeal* de JOVD weet te verkopen.

Inhoud

De landelijk voorzitter	5
Parlementair koninkrijksoverleg	6
Het Ierse 'nee' vóór Europa	7
Politiek & filosofisch weekend	8
Interview met Paul Cliteur	10
Sander Janssen over de 'wij'-gekte	16
Het eerste JOVD-lustrum	17
De Lega is gek, maar begrijpelijk	18
Liefde, lust en tragedie	24
Een ander Chinadebat	26
De schijnheiligheid van veiligheid	27
Balkenende beoordeeld	29

Neemt u vantevoren even contact op met het hoofdbestuur als u langs wilt komen?

Tijdens het JOVD-congres in april 2008 namen de leden een nieuw logo aan. Zoals in het beleidsplan was gesteld, zou het hoofdbestuur met een voorstel komen voor een nieuwe huisstijl. Vanuit de grafische commissie werkten Jan Kranendonk en ik daaraan.

Het logo moest vernieuwd worden omdat het niet tijdloos bleek te zijn. Daarnaast bestond er geen duidelijke huisstijl binnen de JOVD. Die moest er dus ook komen. Het oude JOVD-logo was statisch, log en achterhaald. Aan de andere kant was het zeer herkenbaar en gaat er een hoop historie en symboliek achter schuil. Deze laatste zaken verplichtten tot een verandering waarbij het bestaande logo duidelijk herkenbaar zou blijven. Het nieuwe logo is allereerst minder log en statisch gemaakt. Dit hebben we gedaan door de letters minder dik te maken en het logo enigszins in perspectief te zetten. Daarnaast zijn de letters nu qua afstand, vorm en grootte met elkaar in balans.

Een belangrijk onderdeel van de vernieuwing is de nadruk die de V krijgt in het nieuwe logo. In het JOVD-logo staat de V niet alleen voor vrijheid, maar ook voor onze twee andere V's: verantwoordelijkheid en verdraagzaamheid. De V moest dus een belangrijke plaats innemen in het logo en heeft die nu gekregen. De letter is dikker gemaakt en door het perspectief nu het middelpunt van het logo.

Minder opvallend, maar wel van belang zijn de wijzigingen aan de leeuw en zijn attributen. De leeuw is

slanker gemaakt en vereenvoudigd. Hierdoor is het beest krachtiger geworden en ook duidelijker wanneer deze klein wordt toegepast. In zijn klauwen draagt de leeuw de symbolen die staan voor de vrijheid: de lans en de hoed. In een eerdere uitgave van Driemaster is deze symboliek verklaard. De hoed is nu herkenbaar als wat het is: een hoed. De lans is korter gemaakt, waardoor het geheel met de leeuw meer in balans is.

Tot slot zijn de kleuren van het logo vernieuwd. De nieuwe kleuren zijn frisser en sluiten meer aan bij wat de JOVD is: niet alleen liberaal, maar ook jong.

Het logo is natuurlijk slechts een onderdeel van de volledige huisstijl van de JOVD. Er is daarom ook gekozen voor een 'eigen letter'. Hiervoor is de Sari gekozen. Gedurende het komende jaar zal de nieuwe huisstijl worden geïmplementeerd. De website zal worden vernieuwd, evenals de nieuwsbrieven en natuurlijk alle andere communicatiemiddelen van de JOVD. Daarnaast zal dit alles worden gevat in een stijlboek, waardoor iedereen eenvoudig kan werken met de nieuwe huisstijl.

Martijn Jonk, vice-voorzitter promotie & ledenwerving

Opbouwen. Ik ben iemand die graag bouwt. Al op jonge leeftijd ben ik begonnen om mijn steentje bij te dragen aan de omgeving waarin ik leef. Dat is in de gemeente Deurne geweest waar ik een jongerenraad heb opgericht, in Eindhoven waar ik een van de mensen ben geweest die de JOVD-afdeling Eindhoven weer nieuw leven in heeft geblazen en nu kan ik mij inzetten voor de JOVD als lid van het hoofdbestuur. De portefeuille vorming & scholing vormt voor mij daarbij een zeer belangrijke bouwsteen. Door een goed beleid te voeren op vorming & scholing krijgen de leden van de JOVD bouwstenen aangereikt om de JOVD nog beter te maken! Dit beleid is door het hoofdbestuur en aan het begin van dit jaar opgesteld en ik ga als algemeen bestuurslid ad interim verder invullen en uitvoeren. Het in kaart brengen van het talent van JOVD-leden en het organiseren van een grandioos cursusvoor-cursusleidersweekend hebben voor mij de komende tijd prioriteit. Alle suggesties en opmerkingen van uw zijde, zijn van harte welkom!

Thomas van Kuilenburg, algemeen bestuurslid vorming & scholing a.i.

Algemeen Secretariaat

Herengracht 38a, 2511 EJ Den Haag
tel: +31(0)70-3622433; fax +31(0)70-3617304
e-mail: info@jovd.nl

Landelijk voorzitter

Jeroen Diepemaat
06-12909348; jeroen.diepemaat@jovd.nl

Algemeen secretaris

Jeffrey Lemm
06-44345467; jeffrey.lemm@jovd.nl

Landelijk penningmeester

Ingrid Jansen
06-46603592; ingrid.jansen@jovd.nl

Vice-voorzitter promotie & ledenwerving

Martijn Jonk
06-53154122; martijn.jonk@jovd.nl

Algemeen bestuurslid politiek en voorlichting

Mark Thiessen
06-43544606; mark.thiessen@jovd.nl

Algemeen bestuurslid internationaal International Officer

Jan van Run
+31(0)6-11365608;
jan.van.run@jovd.nl

Algemeen bestuurslid vorming & scholing (ad interim)

Thomas van Kuilenburg
06-52682099; thomas.van.kuilenburg@jovd.nl

Onlangs werd bekend dat Schiphol in crisis dreigt te raken. Één van de grootste oorzaken hiervan zou de invoering van de vliegtaks zijn. Bij het bedenken van dit tranentrekkende plan waarschuwden tegenstanders al voor het om zeep helpen van de eigen economie. Wij leven tegenwoordig niet meer binnen de grenzen van ons land. Wij hebben net zo goed de mogelijkheid om, vanaf nu misschien wel goedkoper, te vliegen vanaf luchthavens in Duitsland of België. Door eenzijdig een vliegtaks in te voeren worden consumenten en luchtvaartmaatschappijen de grens overgejaagd en blijft er van onze eigen luchthavens niet veel over.

Laat ik helder zijn: ik ben zeker niet tegen maatregelen die het milieu ten goede komen. Echter, de vliegtaks komt

‘Wij leggen ons natuurlijk niet neer bij dit wanbeleid.’

het milieu helemaal niet ten goede en spekt alleen maar de lekkе schatkist van Wouter Bos. Het geld wordt namelijk niet geoormerkt voor een bepaald doel of voor investeringen in duurzame alternatieven, het wordt zomaar op de grote hoop gegooid. Het enige doel dat het kabinet met de vliegtaks voor ogen heeft is het ontmoedigen van vliegen door het duurder te maken. Met weinig succes, want zoals gezegd vindt men wel andere manieren om goedkoper te vliegen. En in al die nuttelosheid zet het kabinet ook nog eens de toekomst van Schiphol, en daarmee een boel werkgelegenheid, op het spel.

Wij leggen ons natuurlijk niet neer bij dit wanbeleid. Een andere misstap van het kabinet waar wij ons als rechtschapen liberalen geen van allen bij neer zouden mogen leggen is de verkwanseling van onze liberale verworvenheden. Ik heb het dan over dingen als de vrijheid van meningsuiting, alle winsten die in het verleden behaald zijn op medisch-ethisch terrein, maar ook over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. En voornamelijk dit laatste punt wil een aantal liberalen nog wel eens vergeten. Toen in de Tweede Kamer de wet bewaarplicht telecommunicatiegegevens werd

behandeld, stelde het kabinet voor om het beste jongetje van de klas te zijn en een bewaartermijn van achttien maanden te hanteren. De Europese richtlijn schrijft slechts zes maanden voor. Het gaat hierbij om het opslaan van data van telecomaانبieders, waarin informatie terug te vinden is over onderling contact van burgers per e-mail en telefoon.

De stelregel bij zo'n ingrijpende inperking van de privacy moet altijd zijn dat er een significante verbetering van de veiligheid optreedt en zelfs dan moet hier voorzichtig mee omgesprongen worden. We moeten namelijk niet naar de situatie toe dat iedereen per definitie al verdachte is zonder enige concrete verdenking. Ondertussen zijn we al wel bijna in die situatie beland en niemand komt hiertegen echt in opstand. Er is namelijk nooit bewezen dat het grootschalig bewaren van al die gegevens de veiligheidssituatie daadwerkelijk verbeterd. Veiligheid is één van de kerntaken van de overheid, maar op het moment dat wij de overheid instrumenten geven die onze persoonlijke vrijheid aantasten, maar hun eigenlijke doel niet bereiken, dan moeten wij ons afvragen waar wij mee bezig zijn en in opstand komen.

Volgens mij hadden liberalen per definitie altijd al een soort van gezond wantrouwen tegenover de overheid. Moeten wij diezelfde overheid dan de beschikking laten hebben over zulke gevoelige persoonlijke informatie?

Jeroen Diepemaat, landelijk voorzitter

Koninkrijksoverleg eindigt met te veel open eindjes

De JOVD riep in een persbericht de volksvertegenwoordigers uit de drie koninkrijkslanden - Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba - op een daadkrachtig overleg met elkaar te voeren. Zij waren in Den Haag voor het halfjaarlijkse parlementaire overleg koninkrijksrelaties (POK). Politiek commissaris Boris van Arnhem geeft zijn visie op de uitkomsten van het overleg.

Door Boris van Arnhem

Het koninkrijk staat voor grote veranderingen. Eerder dit jaar ging het POK op Curaçao niet door. Negatieve uitspraken, koppige politici en oud zeer hadden voor spanningen in de verhoudingen gezorgd. Het feit dat het overleg van 16 tot en met 20 juni 2008 zonder ruziënde politici heeft plaatsgevonden is al een stap in de goede richting, maar duiden de uitkomsten op een daadkrachtig overleg? Er is over uiteenlopende onderwerpen gediscussieerd: over culturele uitwisselingen en de ongewenstverklaring van niet-ingezetenen, maar ook van duurzame energie tot goed bestuur. Desondanks staan er in de slotverklaring weinig concrete afspraken en besluiten. In dit artikel bespreek ik een viertal hindernissen: het democratisch deficit, taalpolitiek, de verwijsindex Antillianen en de nieuwe staatkundige structuur.

Na de Tweede Wereldoorlog kwam aan het koloniale bestuur een einde. Het koninkrijksstatuut schiep een nieuwe rechtsorde: de koloniën werden autonome landen binnen het koninkrijk inzake de binnenlandse aangelegenheden. Een aantal zaken, zoals de buitenlandse betrekkingen, defensie en nationaliteit, wordt in artikel 3 als zogeheten koninkrijksaangelegenheden aangemerkt. Besluiten aangaande deze zaken neemt de Rijksministerraad, bestaande uit de Nederlandse ministers en de gevolmachtigde ministers van respectievelijk de Nederlandse Antillen en Aruba. Maar op de besluitvorming ontbreekt parlementaire controle: een democratisch deficit. In de jongste discussie zijn de in het verleden geopperde en onderzochte ideeën besproken, maar tot een concrete oplossing heeft dat nog altijd niet geleid. Voor het starten van pilots met videoconferenties of instellen van een interparlementaire commissie is helaas niet gekozen. De volksvertegenwoordigers hebben besloten om een commissie van drie deskundigen samen te stellen, die de kwestie nogmaals moet onderzoeken. Met het oog op de nieuwe staatkundige verhoudingen is duidelijkheid gewenst en is het bespreken van eerdere ervaringen nuttig.

Het Nederlands is één van de vier officiële talen binnen het koninkrijk. Op de Caribische eilanden spreekt men veelal Papiamentu of Engels. Die talen worden in de praktijk op steeds meer scholen de instructietaal. Vanuit een historisch, ideologisch en praktisch standpunt is dit te verdedigen, maar in het vervolgonderwijs (dat voornamelijk in Nederland plaatsvindt) en op de arbeidsmarkt levert het achterstanden op. De politici zeggen in de slotverklaring dat 'het Nederlands de gezamenlijke taal van het meertalig

koninkrijk is, onder gelijke erkenning van de autonomie van de landen ten aanzien van de taalpolitiek.' Extra investeringen in het Nederlandse taalonderwijs voor meer docenten en onderwijzers en beter lesmateriaal zijn nodig.

De verwijsindex Antillianen (VIA) is een voorstel tot een geautomatiseerd systeem om jongeren uit de Antillen en Aruba te registreren, ter voorkoming van risicogedrag. Voor jongeren van andere nationaliteiten bestaat een dergelijk systeem niet. De Antilliaanse en Arubaanse delegaties zijn, net als internationale mensenrechtenorganisaties als ECRI en OSJI, tegen de invoering. De VIA is discriminerend en staat haaks op internationale verdragen. De ontwikkeling van een dergelijke verwijsindex voor risicojongeren in het algemeen kan op meer steun rekenen. Het POK had hierin een daadkrachtig antwoord kunnen formuleren aan de Rijksministerraad, zoals in de media wel is gebeurd, maar uit de Slotverklaring blijkt de Nederlandse delegatie een voorbehoud te maken: zij neemt pas een standpunt in nadat de Raad van State uitspraak heeft gedaan in het hoger beroep dat door PvdA-minister Vogelaar is ingesteld. Zij is voorstander van de invoering van de VIA, een maatregel van voormalig VVD-minister Verdonk.

De Nederlandse Antillen houden als land op te bestaan. Curaçao en Sint-Maarten willen een status aparte en de kleine BES-eilanden - Bonaire, Sint-Eustatius en Saba - worden een bijzonder openbaar lichaam binnen het Nederlands staatsbestel. In voortgangsrapportages is het kabinet somber over het verloop van het proces. De streefdatum van 15 december 2008 is niet haalbaar. Onder de deelnemers aan het POK leven verschillende opvattingen, maar de conclusies zijn eenduidig. Het draagvlak voor de ingrijpende hervorming dient te worden versterkt en de verschillende opvattingen moeten worden overbrugd. Toch is het onduidelijk of de delegaties ook bezorgd zijn over het draagvlak in Nederland. Een breed maatschappelijk debat in ons land over de toekomstige verhoudingen in het koninkrijk zou wenselijk zijn.

Een overvolle agenda met uiteenlopende onderwerpen maakt doorpakken moeilijk. In de slotverklaring worden veelal algemene conclusies geformuleerd waarin verwezen wordt naar toekomstig overleg of nader onderzoek. De zaken worden daarmee vooruitgeschoven, maar onderwerpen als het democratisch deficit en de positie van Antillianen en Arubanen in de Nederlandse samenleving vragen om duidelijke uitspraken. Over de VIA en een nieuwe rijkswet personenverkeer neemt men een afwachtende houding in. Bij de VIA wacht men op een uitspraak van de Raad van State en bij de rijkswet wacht men nog op de wet zelf. Daadkrachtig overleg houdt ook in keuzes kunnen maken. Bij sommige zaken concludeert men dat ieder land, ondanks een gemeenschappelijk belang, zijn eigen weg moet gaan, zoals bij de invulling van een koninkrijksdag en de taalkwestie. Kortom, een overleg met nog te veel open eindjes.

Boris van Arnhem is politiek commissaris koninkrijksrelaties voor de JOVD. Reacties op zijn artikel en aanmeldingen voor de eerstvolgende bijeenkomst van de gelijknamige denktank op maandag 25 augustus 2008 om 19.30u op het algemeen secretariaat ontvangt hij graag via boris.van.arnhem@jovd.nl of op jovd.nl/driemaster.

Het Ierse 'nee' vóór Europa

Weken had het me al beziggehouden. Schandalig dat ons Nederlanders de Europese grondwet alsnog door de neus zou worden geboord. De laatste mogelijkheid om hem tegen te houden was een Iers 'nee'. Toen die uitslag vorige maand bekend werd, kon ik mijn geluk niet op. Het enige land dat wel zijn bevolking raadpleegde over het verdrag van Lissabon stemde tegen. Mijn dank voor de wijsheid van de Ieren is groot. De *founding fathers* van Ierland zagen externe overheidsbemoeienis aankomen en hebben het referendum als veiligheidsmaatregel tegen buitenlandse overheersing in de grondwet gezet.

Door Thomas de Jonge

De gemiddelde burger in Nederland, of waar ook ter wereld, die politiek niet erg interessant vindt tot het met een pistool in zijn woonkamer staat, kan er niet wakker van liggen. Echter, de drastische hervormingen die het verdrag van Lissabon beoogt, hebben vergaande implicaties. In het kort komt het er op neer dat de macht binnen de Europese Unie naar de federale regering in Brussel zal worden toegetrokken en de individuele landen het nakijken hebben. Voor hen die zich erop beroepen dat landen altijd nog een vetorecht hebben: ook dit wordt ingeperkt.

In de aanloop naar het referendum werd Ierland zwaar onder druk gezet door buitenlandse politici. Er zouden enorme consequenties volgen, mocht de Ierse regering niet in staat zijn haar bevolking over te halen tot steun voor het verdrag. Daartoe werd, net als destijds in Nederland, een enorme propagandastunt ingezet om de Ieren te manipuleren. Alle politieke partijen, behalve Sinn Féin, steunden ratificatie van het verdrag. Net als in Nederland werden vooral de voordelen benadrukt. Onder dit geweldige nieuwe regime (geleid door Duitsland en Frankrijk) zouden de Ieren in een waar *happy happy land* wonen. Als klap op de vuurpijl zei de Ierse premier Brian Cowen ook nog toe af te zullen treden, mocht de meerderheid tegen stemmen. Een soort democratie als in Zimbabwe: je mag wel tegen stemmen, maar dat zal consequenties hebben.

De liberale Ierse organisatie Libertas wees er in haar tegencampagne op dat veel andere landen, als daar een referendum zou worden gehouden, ook tegen zouden stemmen. D66-Europarlementariër Sophie in 't Veld, een paar maanden geleden nog door de JOVD uitgeroepen tot liberaal van het jaar en naar je zou verwachten een echte rasdemocraat, lijkt plotseling net zo draaierig als de voorman van de PvdA: 'Dit heeft niks met democratie te maken, een handjevol Ieren bepaalt het lot van een half miljard EU-burgers.' Een soort democratie wanneer het uitkomt. Zij zegt verder dat er geen referendum moet zijn voor EU-zaken, maar alleen voor nationale kwesties. Zij heeft het bij het verkeerde eind. De bevolking van Ierland

was de enige onder alle EU-burgers die dit gedrocht terug naar de tekentafel kon sturen. Er wordt nu net gedaan alsof Ierland het enige land is dat tegen het verdrag is en dat de bewoners van alle andere landen volmondig 'ja' zeggen.

Er wordt gezegd dat Ierland ondankbaar is voor alle subsidie die het heeft gekregen: 55 miljard sinds het in 1972 tot de EU toetrad. Hier wordt echter weer een halve waarheid verteld. Niet wordt vermeld dat Ierland de helft van zijn ambtenaren heeft kunnen ontslaan en met een schone lei kon beginnen. Verder hebben de Ieren de laagste vennootschaps- en inkomstenbelasting. Hierdoor is Ierland een toevluchtsoord geworden voor jonge ambitieuze mensen. Dit heeft de economische groei van Ierland met zo'n vijf procent per jaar doen stijgen. Daarom is Ierland nu het op één na rijkste land van de EU, gemeten naar bruto binnenlands product per capita. Echter, dit argument wordt sluw gemedend, want dat zal baantjes gaan kosten bij het 'rode leger'.

Naast bovengenoemde nepliberaal Sophie in 't Veld spuien ook andere politici hun gal over Ierland. Zo bijvoorbeeld onze premier Balkenende, die net terug kwam van de Bilderbergconferentie. Hij meldt dat het ratificatieproces in Nederland gewoon doorgaat. Dat de Ieren 'nee' zeggen, zegt helemaal niets. Alleen het plebs stemt tegen, de politici gaan gewoon door.

Voordat het nieuwe EU-verdrag door de Ieren weg werd gestemd, zei Europese Commissievoorzitter Barroso nog dat er geen plan B was en dat alles zou afhangen van Ierland. Nu bagatelliseren hij en andere politici het besluit van de Ierse bevolking.

Het is toch raar dat de Europees parlementariërs vooreen overgrote meerderheid vóór zijn en dat de bevolking telkens tegen is. Wat mij betreft is de EU simpelweg het grootste voorbeeld van het 'agency-probleem'. Als één van de weinigen mag een politicus zelf beslissen hoeveel geld en macht hij zichzelf toebedeelt. En dat met politici als Herfkens, die bijna drie ton aan huursubsidie ontving tijdens haar verblijf in New York.

Zoveel landen hebben geprobeerd om Europa tot een natie te smeden. Het begon al met de Grieken en de Romeinen. Daarna hebben de Fransen onder Napoleon het geprobeerd en als laatste Hitler. Het is hen stuk voor stuk niet gelukt. Toch moeten we nuchter blijven, het EU-verdrag heeft alleen vertraging opgelopen, meer niet.

Waarom een referendum? Omdat de inzet de soevereiniteit van je land is. Als het referendum in Nederland bij het komende proces niet in ere wordt hersteld dan is het met de soevereiniteit van Nederland afgelopen. Nederland is ontstaan uit een stel handelaren dat het zat was om onder een overheid te dienen en die vervolgens hun eigen republiek begonnen. Om onze zelfstandigheid te behouden hebben wij oorlogen gevoerd met de Spanjaarden, Engelsen, Duitsers en Fransen, en dit had zijn redenen. Niet voor niets heeft Nederland een Gouden Eeuw gehad, dit kwam niet door EU subsidies, maar door de vrije markt. Deze laatste alinea zal je echter niet meer tegenkomen in een geschiedenisboek voorgeschreven door EU-ambtenaren.

Thomas de Jonge is penningmeester van de afdeling Rijnmond. Reacties op zijn artikel ontvangt hij graag via penningmeester@jovdrijnmond.nl of op jovd.nl/driemaster.

of Europe
r 13 years
rrendering

future, the
erage and
he toast of
er debate

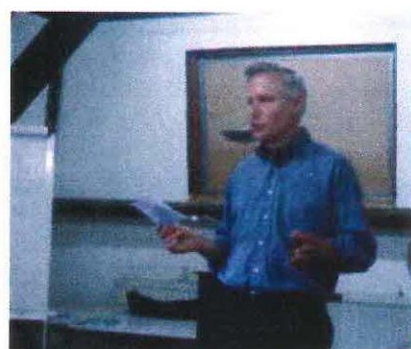
i useful as
ommissioner
ommission

- An unelected President of Europe
- An unelected Foreign Minister
- Power in 60 key policy areas surrendered to Brussels

Politiek & filosofisch weekend: reflectie op de fundamenteën

Politieke realiteit is onlosmakelijk verbonden met filosofie. Zonder Marx geen communisme, zonder Mill geen utilisme, en elke volksvertegenwoordiger handelt vanuit beginselen, die hij zal moeten onderbouwen en van tijd tot tijd kritisch bezien. De JOVD probeert elk jaar door middel van een politiek & filosofisch weekend de filosofische theorie dichter bij haar leden te brengen. Prominente filosofen en politici geven lezingen over ideeën en theorieën, en over de manier waarop deze in de dagelijkse praktijk geïmplementeerd worden. Op zaterdag 7 en zondag 8 juni 2008 vond het JOVD PFW plaats in Den Haag. Het was een weekend vol discussie en reflectie.

Door Allard Altena en Isabelle Buhre

‘Wie wil leren rennen, moet eerst leren lopen’ is een spreekwoord dat analoog ook op de filosofie betrekking heeft. Om de complexiteit van filosofische theorieën te doorzien is een bepaalde basiskennis vereist. Gelukkig beschikt de JOVD over goede cursussen en cursusleiders, en als eerste stond op het PFW dus een cursus liberalisme op het programma. Het aanbieden van dit soort kosteloze cursussen heeft een belangrijk doel. Nog vaak wordt geredeneerd in patronen van ‘wie, wat en waar’. Die vragen zijn echter bijna altijd bijzaak,

of het nu om filosofie gaat of een verkeersboete. ‘Waarom’ is de vraag die gesteld moet worden om tot een oplossing te komen. Want de vraag ‘Wat is liberalisme?’ geeft geen antwoord op de vraag waarom het een goede theorie is. Door dit soort cursusmodulen aan te bieden, dwing je mensen na te denken over wezenlijke vragen en verborgen vooronderstellingen.

Het politieke gedeelte van het weekend nam niet het grootste deel van de tijd in beslag, maar was wel gevarieerd. Zo vond er een motie- en resolutiewerkgroep plaats, een debat over de maatschappelijke stage, een werkgroep over dekolonisatie van

de Antillen en een werkgroep over starters op de woningmarkt. Het publiek nam steeds een kritische houding aan ten opzichte van het gebrachte. Noemenswaardig is dat de ALV zich zal mogen verheugen te stemmen over een resolutie over de Antillen, die door de dekolonisatiewerkgroep met 50% is verworpen.

Goddelijk bevel

De eerste echte lezing op het weekend werd gegeven door Paul Cliteur. Hij is hoogleraar Encyclopedie van het recht aan de Universiteit Leiden en publiceerde in 2007 het boek *Moreel Esperanto*,

het derde deel in een serie over de multiculturele problematiek. Hij gaf een heldere analyse van het probleem en situeerde de geboorte van het religieus terrorisme in 1989, toen over de schrijver Salmon Rushdie een doodvonnis werd uitgesproken door Khomeini, die noch rechter, noch bestuurder in het land van Rushdie was. Dit is één van de belangrijkste kenmerken van het terrorisme: het is niet staatsgebonden, en negeert de bestaande staatssoevereiniteit. Wat men in Denemarken schrijft, kan gevolgen hebben in en vanuit het Midden-Oosten. Op grond van de bestudering van teksten van terroristen, zoals testamenten, brieven en videoboodschappen, construeerde Cliteur het denkschema van de daders: 'Dit moet gedaan worden en is goed, omdat God het gezegd heeft.' Cliteur noemt dit de goddelijke bevelstheorie. Een ongelovige kent in de ogen van iemand die zo denkt geen besef van goed en kwaad, en vormt een mogelijk gevaar. Het zou dus het beste zijn als iedereen gelovig was, of als de ongelovigen stierven.

Moeilijker dan de analyse is uiteraard een oplossing bedenken, en daar werd flink over gediscussieerd. Paul Cliteur ziet de oplossing in het leren spreken van een 'morele taal' die iedereen kan verstaan, een soort Esperanto dus, welke religie of levensbeschouwing men ook aanhangt. De JOVD'ers vroegen zich hardop af of je zo het probleem wel kon aanpakken, of het niet ieders recht was naar zijn geloofsovertuiging te spreken, en of 'moreel Esperanto' niet tot retorisch middel zou verworden, dat de mentaliteitskwestie onbesproken laat.

Sokrates

Na het diner werd de tweede spreker in stelling gebracht. Andreas Kinninging, hoogleraar rechtsfilosofie aan de Universiteit Leiden, deed wat de eerste filosoof uit de oudheid placht te doen: hij gaf geen eigen lezing, maar bracht ons als een ware Sokrates door middel van vragen en tegenwerpingen in een aporie, een situatie waarin we geen uitweg meer zagen. Onderwerp van discussie was het liberale schadebeginsel, wat in het kort inhoudt dat je mag doen en laten wat je wilt, zolang dit een ander maar geen (materiële of lijfelijke) schade berokkent. De voorbeelden die met dit beginsel te rechtvaardigen zijn en door Kinninging werden opgeworpen, gingen van kwaad tot erger: polygamie en incest ('Als die mensen dat nou willen? Daar doen ze toch niemand kwaad mee?'), maar ook hypothetische gladiatorenspelen op vrijwillige basis, te verzorgen door John de Mol... De boodschap was na bijna twee uur vragen stellen duidelijk: we moeten ons herbezinnen op één van de belangrijkste liberale beginselen, want er zullen problemen komen waarbij dit beginsel niet dekkend is, en zelfs immorele consequenties zal hebben. Jammer genoeg was er niet voldoende tijd om naar Kinningings eigen oplossingen te luisteren, maar hij vertelde kort dat hij de klassieke deugdethiek, die concrete voorbeelden van moreel juist handelen verschaft, cruciaal vindt, met name de deugd van de verstandigheid, en dat hij het gezin van vader, moeder en kinderen als de beste, meest natuurlijke basis voor opvoeding en vorming beschouwt. Tijdens deze discussie was de zaal in hevige beroering geraakt. Iedereen dacht na, en sommigen brachten vanuit andere disciplines dan de filosofie informatie te berde. Soms strafte Kinninging een opmerking af die hem niet beviel, waardoor mensen zich beledigd of voor schut gezet voelden. Ook Kinningings opvattingen over het homohuwelijk en adoptie (het eerste verwerpt hij, het tweede vindt hij twijfelachtig) maakte sommigen boos of verdrietig. De oordelen over deze spreker liepen dus zeer uiteen, maar vast staat

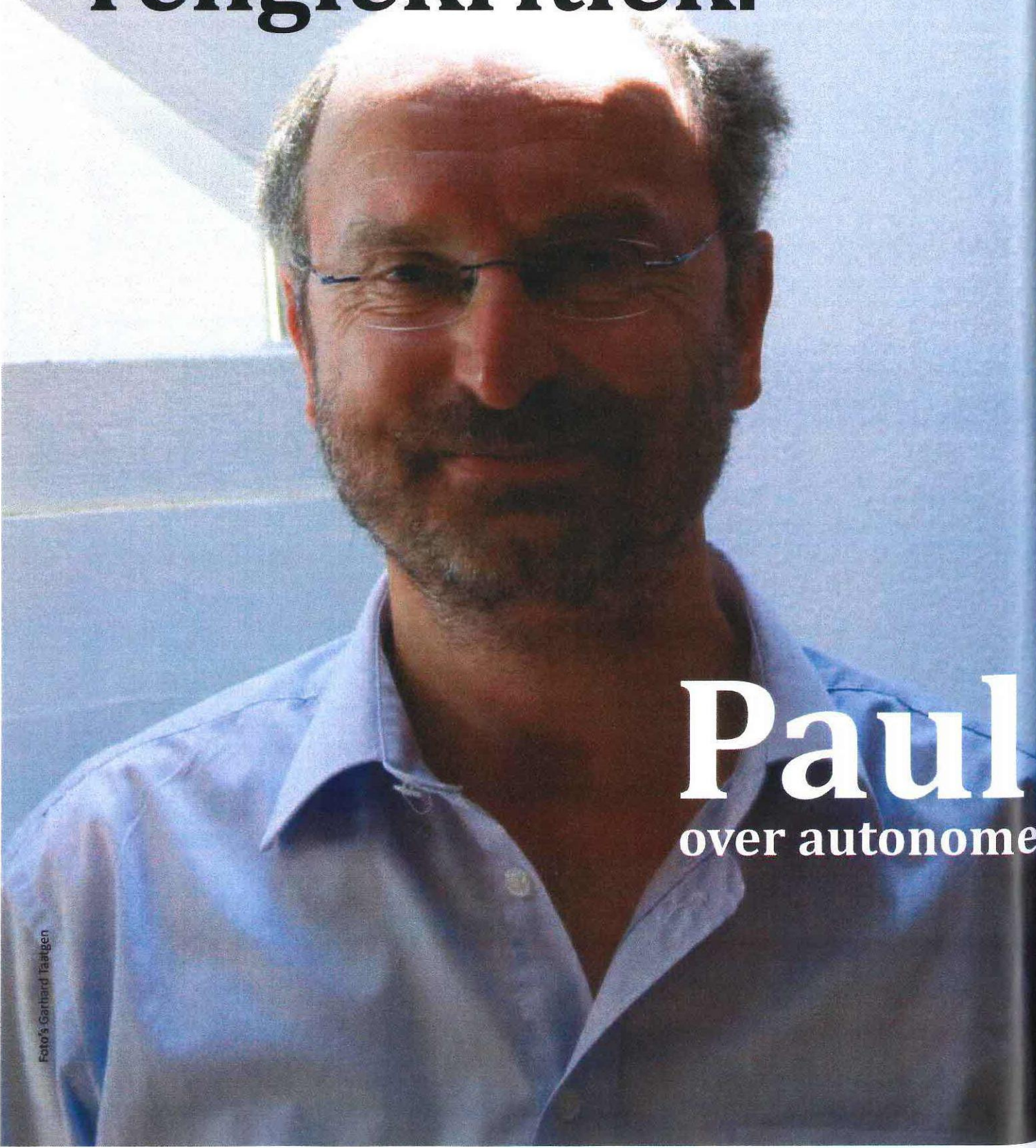
dat hij ons zeer zeker heeft laten nadenken, en veel heeft losgemaakt.

Religie in de samenleving

De volgende ochtend werd de derde en laatste lezing verzorgd door Herman Philipse. Deze is als universiteitshoogleraar verbonden aan de Universiteit Utrecht, en beriep zich niet zozeer op theorieën als wel op onderzoeken en feiten. In ruim een uur besprak Philipse fundamentele vragen die samenhangen met religie, zoals de waarheidsvraag: is het bestaan van een god of meerdere goden waarschijnlijk? De atheïst Philipse legde uit waarom volgens hem goden met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet kunnen bestaan. Dat bracht hem op de nutsvraag: is het nuttig voor een individu en voor de samenleving dat er godsdiensten zijn? Brengt religie meer goed of meer kwaad in de wereld? Hierop werden vanuit de zaal persoonlijke antwoorden gegeven, en Philipse kwam tot de conclusie dat je deze vragen nauwelijks kunt beantwoorden. Sommigen vonden het dom dat mensen zich door onbewijsbare zaken laten leiden, anderen vonden het juist moedig of van persoonlijk nut. Maar spoedig trok Philipse het debat uit het theoretische, om religie in de praktijk van de dag te beschouwen. De staatkundige positie van religie bijvoorbeeld, of hoe om te gaan met de grondrechten in verticale vorm, dat wil zeggen tussen burgers. Ook deze vraagstukken kenden geen absoluut antwoord, maar de toehoorder werd voldoende uitgedaagd een relatief antwoord te geven. De zaal participeerde actief in de zoektocht.

Na deze laatste lezing volgden nog twee werkgroepen, en werd de dag afgesloten met een debat tussen vertegenwoordigers van verschillende politieke jongerenorganisaties. Hoe later op de tweede dag, hoe vermoedder het publiek. Maar dit laatste verschijnsel kan vast gerelateerd worden aan het feest van zaterdagavond, dat tot de late uurtjes doorging en dit inhoudelijk goede weekend ook nog eens erg gezellig maakte.

**‘De overheid voert
campagne tegen
religiekritiek.’**

Paul
over autonome

'U zult de strijd moeten aanbinden met religie die zich bemoeit met moraal,' luidt het antwoord van Paul Cliteur (52) op 's lands integratieproblemen. Dit citaat zou zomaar uit Moreel Esperanto (2007), het jongste boek van de Leidse rechtsgeleerde en filosoof, kunnen zijn geplukt. Het betreft echter de letterlijke woorden waarmee de voormalig politiek commentator zich al in één van zijn eerste geruchtmakende columns voor het televisieprogramma Buitenhof tot toenmalig D66-minister Roger van Boxtel richtte. De harde stelling die Cliteur verdedigde tijdens dezelfde uitzending waarin toen nog beoogd lijsttrekker van Leefbaar Nederland Pim Fortuyn zich moest verantwoorden voor zijn 'Koude oorlog tegen de Islam', klinkt zeven jaar later onveranderd door: de multiculturele samenleving heeft alleen kans van slagen als niet blindelings te volgen goddelijke bevelen, maar autonome argumenten worden aangevoerd ter legitimatie van moreel handelen. Vindt Cliteurs oproep om te komen tot die universele moraal en haar politieke vertaling in een religieus neutrale staat, die alleen op basis daarvan gezaghebbend het verkeer tussen alle culturen kan regelen, gehoor? 'Dat hoop ik voor jou en dat hoop ik voor mijzelf, want anders zijn wij aan de barbarij overgeleverd. Dan is er op de langere termijn geen hoop voor de Europese samenleving,' aldus de humanist, non-theïst, republikein, dierenrechtenactivist en oud-liberaal van het jaar in gesprek met Driemaster. Als de redactie maar wel een vrolijke foto uitkiest: 'Ik heb altijd zo'n strenge boodschap. De foto moet dat een beetje compenseren.'

Door Isabelle Buhre, Gerhard Taatgen en Tim M.C. Huiskes

Cliteur

zeden en de goddeloze staat

Roepende in de politiek

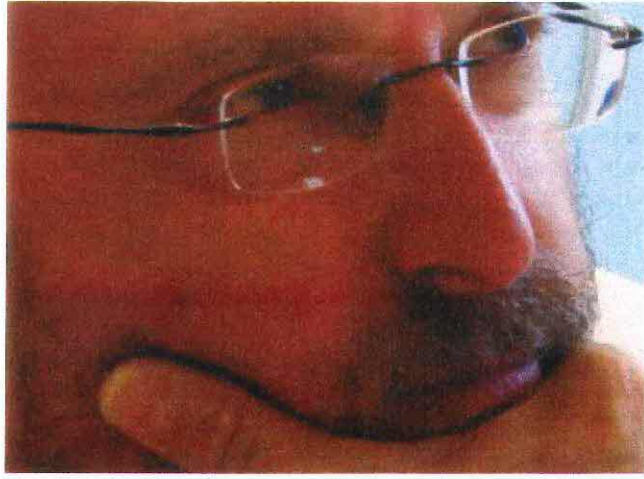
Elk boek heeft een lange geschiedenis. De centrale gedachten draag ik al minstens tien jaar met mij mee,' schrijft Paul Cliteur als inleiding op zijn publicatie. In de lezing die hij gaf tijdens het afgelopen politiek en filosofisch weekend en ons gesprek op zijn Leidse studeerkamer krijgt het hoofdstedelijke stadsbestuur er nog net zo hard van langs als PvdA-burgemeester Job Cohen, toen die voor het eerst opperde integratie via de religie te laten verlopen: 'Zelf niet in God geloven, maar wel de islamitische medeburgers behandelen als kinderen die alleen met mythen en sprookjes te bereiken zijn,' keurde Cliteur destijds al af. Het CDA valt nog steeds eenzelfde kritiek ten deel als de 'desastreuze carrière' van de vorige minister voor Ontwikkelingssamenwerking Agnes van Ardenne: 'Zij vond religie van belang voor ontwikkelingshulp en wilde daar iets mee. Wat zij daarmee wilde, is mij nooit duidelijk geworden en volgens mij wist zij dat zelf ook niet zo goed. Als ik in dat kabinet had gezeten, zou ik tijdens het beraad tegen haar hebben gezegd: u mag dan een religieuze achtergrond hebben, maar u gaat niet op basis daarvan het geld van de Nederlandse staat uitdelen. Die moet, ook in ontwikkelingszaken, religieus neutraal zijn.' Wie het er tegenwoordig wel beter vanaf brengen zijn VVD-lijsttrekker Mark Rutte, die hij enkele jaren geleden nog maande 'eerst maar eens zijn examen liberale filosofie te halen,' doch nu prijst om zijn verzet tegen de vervolging van striptekenaar Gregorius Nekschot en D66-voorman Alexander Pechtold, die in het begin van zijn carrière 'als enorme multiculturalist dichter bij de huidige PvdA-minister voor Integratie Ella Vogelaar, dan bij de VVD stond.' Cliteur herinnert zich de eerste bijdrage van Pechtold aan het integratiedebat na de moord op Theo van Gogh, waarin hij het boek *Gedoemd tot kwetsbaarheid* (2004) van Geert Mak prees. 'Toen dacht ik: het kan nooit iets worden met die arme Pechtold, want direct na publicatie van dat boek was al bekend dat Mak grove feitelijke fouten had gemaakt - keurig gereleveerd door Zwagerman, Brendel en Van Middelaar en Berghuis. Bovendien: iemand die net vermoord is primair verantwoordelijk stellen voor zijn eigen dood, zoals Mak in feite deed, vond ik niet zo smaakvol. Dat een minister daar achter gaat staan nog minder.' Gelukkig ziet Cliteur de laatste tijd 'een andere Pechtold.' Als belangrijkste politieke voorvechters van zijn streven naar een religieus neutrale staat, noemt Cliteur in *Moreel Esperanto* Joost Eerdmans, die als LPF-Kamerlid de scheiding van kerk en staat zelfs in de grondwet wilde opnemen en Lousewies van der Laan, die ageerde tegen de pogingen van CDA-premier Jan-Peter Balkenende om de Europese constitutie naar het christelijk gedachtegoed te laten verwijzen. 'Er waren destijds geen VVD'ers die de laïcité prominent verkondigden en ik zou dan ook op D66 hebben gestemd,' biecht Cliteur op, 'als Van der Laan de lijsttrekkersverkiezing daar van Pechtold had gewonnen.' De VVD'er waar Cliteur de meeste binding mee heeft is Frits Bolkestein, al sprak zelfs die openlijk zijn twijfels uit over de haalbaarheid van de religie-loze moraal. 'Ik vind het wel een beetje teleurstellend dat hij niet iets meer vertrouwen heeft in het moreel Esperanto, dat tenslotte de enige taal is waarin we met elkaar zullen kunnen praten in de multiculturele samenleving,' zegt Cliteur. 'Moreel

autonomie, moraal zonder religie, een religieus neutrale staat en moreel Esperanto: ik denk dat die ideale kans van slagen hebben, maar het succes is mede afhankelijk van de vraag of wij erin geloven. Het cultuurpessimisme grijpt om zich heen in heel Europa en drijft het continent in de armen van het multiculturalisme. Merkw aardig genoeg staat Frits Bolkestein wat dat betreft dicht bij Cohen: een tragische positie.' Behalve aan Bolkestein, overhandigde Cliteur een eerste exemplaar van zijn boek aan de voorzitter van het Amsterdamse stadsdeel Slotervaart Ahmed Marcouch. 'Hij had toen een paar uitspraken had gedaan die sterk in de richting gingen van het moreel esperanto,' vond Cliteur. 'Hij sprak namelijk die jongens op straat aan en zei: dit is ook jouw land en bedenk wel dat als jij het gerechtvaardigd vindt om homoseksuelen in elkaar te slaan, er dan ook geweld tegen jou gebruikt zou mogen worden.' Het spijt Cliteur dat Marcouch de laatste tijd weer pleit voor meer ondersteuning van religie door de overheid. 'Wie zegt dat een ander alleen moreel te overtuigen is op religieuze gronden, zegt eigenlijk: jullie zijn te dom voor serieuze argumenten. Wij gaan jullie dus maar in jullie eigen religieuze taal toespreken, ook al vinden wij die zelf onzinnig.' In Amsterdam, dat Cliteur de *pressure cooker* van de multireligieuze samenleving noemt, 'ondermijnt het stadsbestuur daarmee de grondslagen onder de morele consensus op langere termijn.'

'Met deze actie van Jordanië is letterlijk het hek van de dam.'

Nieuwe fase van de samenleving

Paul Cliteur vindt het idee dat moreel esperanto zou kunnen leiden tot 'een Orwelliaanse samenleving die erop toe ziet dat we allemaal hetzelfde denken en daarnaar handelen,' zoals gevreesd door blogger Paul Delfgaauw in *Trouw*, 'manifest absurd en notoir in strijd met wat er in het boek staat.' Cliteur: 'Ik sta natuurlijk voor de vrijheid van meningsuiting, expressie en godsdienst, dus ook de vrijheid om géén moreel esperanto te spreken.' Hij wil ook niet zeggen dat religie niet van invloed mag zijn op de moraal. 'Ik ga niet over de inspiratiebronnen van mensen. Maar rechtvaardigen kan een beroep op godsdienst een moreel oordeel net zo min als een beroep op je moeder dat kan. En die moeder staat wat dat betreft niet op een ander vlak dan Jezus Christus of Mohammed. Je mag van mij best zeggen: ik ben tegen stelen, want één van de tien geboden geeft aan dat je niet mag stelen en je mag zeggen: ik ben tegen hoererie, want er is ergens een passage in de Koran, de Bijbel of een ander heilig boek, die aangeeft dat dat verkeerd is. Het is alleen wel principieel onjuist om op die manier moraal te rechtvaardigen. Precies zoals het voor jou ook geen argument is wanneer ik zou zeggen: 'stelen is verkeerd, want mijn moeder heeft mij dat geleerd'. De religieuze rechtvaardiging van moraal is ook niet erg pragmatisch. Je bereikt in een multireligieuze samenleving andere mensen immers niet met dat argument, terwijl die multireligiositeit

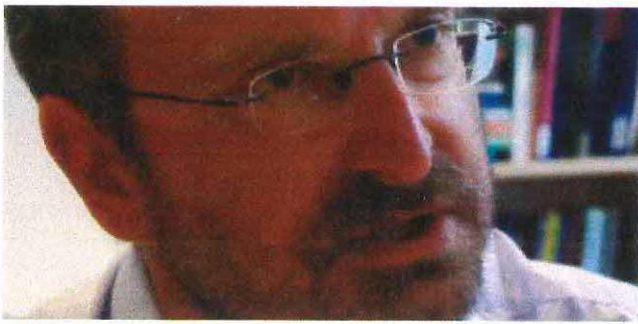

wel vergt dat we niet alleen over omgangsvormen gaan nadenken, maar ook hoe we in die samenleving met elkaar discussiëren over moraal.' Dat is hard nodig, want voor Cliteur heeft de secularisatiethese, die stelt dat naarmate het moderniseringsproces voortschrijdt, religie een steeds geringere rol gaat spelen in het openbare leven en de beleveniswereld van mensen, afgedaan: 'Het is helemaal niet zo gelopen. Religie is terug, dat hoor je overal.' Hij beroept zich onder meer op de bevindingen van de speciale VN-rapporteur inzake de geloofsvrijheid Asma Jahangir. 'Juist de fundamentalistische, fanatieke, extremistische varianten van het geloof zijn in opkomst. Vrijzinnigheid doet het niet goed. Het zijn juist de religieuze vormen die iets in de aanbidding hebben voor mensen: het eeuwige leven, daar heb je wat aan! Een beetje op zoek zijn naar jezelf en zo, daar kopen de mensen niks voor.' Cliteur is terughoudend, als we hem vragen naar een verklaring voor de opkomst van dat fundamentalisme. 'Ik ben ethicus, geen socioloog en al helemaal geen toekomstvoorspeller.' Toch ziet ook hij de enorme veranderingen die mondialisering teweeg brengt: 'Het zijn verwarrende tijden, er is veel in de aanbidding, alles loopt door elkaar en dat geeft onzekerheid.' Cliteur onderscheidt twee gevolgen: enerzijds het ontstaan van home grown terrorism, moslims van een tweede en derde generatie immigranten die in Amsterdam Slotervaart aan het radicaliseren zijn, anderzijds het gegeven dat een spotprent die ergens in Denemarken wordt gepubliceerd, de tekenaar op een doodvonnis van een mufti uit Pakistan komt te staan. 'Wat er in Denemarken gebeurde, kwam vroeger helemaal niet ter kennis van die mufti in Pakistan. Nu is dat wel het geval en krijgen we dus ineens een mondiale discussie over fatsoen, religiositeit en de grenzen aan vrijheid van meningsuiting. Daar zijn we nog helemaal niet aan gewend.' Dat verklaart wat Cliteur betreft het 'uiterst stuntelige optreden van de Nederlandse regering in dit soort zaken. Men weet gewoon letterlijk niet wat hen overkomt.' Cliteur trekt de lijn door naar de gerechtelijke vervolging van PVV-leider Geert Wilders door Jordanië: 'Vroeger was het zo dat Jordanië gewoon een eigen wetgeving had en in Jordanië mag je natuurlijk geen grievende dingen zeggen over Mohammed. Dat was volstrekt duidelijk. De Koning van Jordanië kon dat afdwingen. Als er iemand in Jordanië was die zo'n 'Deense cartoon' had gemaakt, gaf de koning het openbaar ministerie de opdracht om deze persoon in het gevang te gooien of erger. De regels van Jordanië golden dáár. Maar we zitten nu in de situatie dat het openbaar ministerie in Jordanië naar Interpol stapt om een internationaal arrestatiebevel uit te vaardigen ten aanzien van iemand die in Nederland, heel ver weg dus, iets gezegd heeft wat hen niet bevalt.' Cliteur ziet allerlei heel

bedenklijke kanten aan dat idee van universele jurisdictie: 'Die gold of werd geacht te gelden voor de ernstigste zaken zoals oorlogsmisdaden en genocide. Wat zie je nu: een hoogst onschuldige zaak als het maken van een tekeningetje over een religieuze leider of een beledigende opmerking over een godsdienst is een reden voor Jordanië om actie tegen Nederland te ondernemen. Dat is historisch gezien een bijzondere situatie. In zekere zin zitten we in een heel nieuwe fase van de geschiedenis. Als je het positief bekijkt, biedt die enorme uitdagingen, maar het is ook een hoogst ontbrandbare situatie.' Cliteur wijst erop dat CDA-minister van Buitenlandse Zaken Verhagen zich nog niet realiseert dat ook hij op de opsporingslijst van Interpol terecht kan komen, omdat hij de sharia heeft afgewezen. 'En premier Balkenende die Islamitische scholen gevangenen van achterstand heeft genoemd, kan je ook wel laten opsporen en uitleveren aan Saoedi-Arabië. Met deze actie van Jordanië is letterlijk het hek van de dam.'

Ought implies can

Paul Cliteur beseft dat moreel esperanto wellicht verder weg lijkt dan ooit: 'De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens uit 1948 zou nu niet meer geformuleerd kunnen worden,' denkt hij. 'Je ziet een enorme terugtrekkende beweging ten aanzien van die waarden.' Niettemin zijn er ook goede tekenen. Moreel esperanto is behalve een wensdroom ook een realiteit. 'Vergeet niet dat er al een heel corpus aan waarden waarover wij consensus hebben kunnen krijgen is opgebouwd. Die kunnen gerechtvaardigd worden op basis van een argumentatie die niet naar religies verwijst.' Cliteur noemt de Amerikaanse en Franse revoluties, het vrouwenkiesrecht, een 'soort van gelijk burgerschap for all' en de Nederlandse grondwet waarin een aantal van die waarden zijn opgenomen. 'De menselijke natuur brengt met zich mee dat mensen, all over the world, elkaar op een bepaalde manier toch kunnen verstaan. Wij zijn menselijke wezens. De menselijke natuur heeft een bepaalde geaardheid. Wij zitten hier koffie te drinken en dat heeft een bepaalde uitwerking op jullie die - los van de individuele appreciaties - gelijk is aan die van mij. Als ik hier die schaar pak en ik steek die in jouw lichaam, dan komt er bloed uit jouw lijf en als jullie mij een verwensing naar mijn hoofd slingeren, dan komt dat bij mij aan. Dat heeft allemaal te maken met die menselijke natuur die zo in elkaar zit dat wij op soortgelijke wijze reageren op dingen. Die had ook zo radicaal verschillend kunnen zijn, dat jij een slok koffie neemt en zegt: wat is die zuur, waarop ik bij mezelf denk: hoe kan dat nou? Wij zijn allemaal mensen.' Op basis van die menselijke natuur hebben liberalen altijd gedacht ook een morele norm te kunnen ontwikkelen. Het diefstalverbod is gebaseerd op het feit dat eigendom een goede zaak is voor grofweg alle mensen. De norm dat je een ander niet aan mag randen op de verwondbaarheid van het menselijk lichaam. De vrijheid van godsdienst en meningsuiting vindt haar basis in het feit dat wij het allemaal als frustrerend ervaren wanneer wij niet naar buiten toe kunnen communiceren wat ons beweegt. Er is niemand die zegt: dat maakt mij eigenlijk niks uit. Die menselijke natuur is de basis en met de aanbeveling van moreel esperanto probeer ik daarbij aansluiting te vinden.' Het is in tegenstelling tot zijn linguïstische voorganger

dan ook geen blue print politics en wordt bijvoorbeeld al veel en door de meeste participanten aan het debat in de Tweede Kamer gesproken: 'De SGP gaat niet met citaten uit het Oude Testament schermen in het debat over de embryoselectie. André Rouvoet doet dat ook niet. Voortdurend wordt er geappelleerd aan concepten en argumenten die voor de ander overtuigend zouden kunnen zijn.' Dat is iets anders dan strategisch argumenteren, wat Cliteur een beetje onwaardig vindt: 'Ik zou dat een verkeerd soort, Machiavellistische politiek vinden. Ik denk dat het beste is om mensen argumenten aan de hand te doen voor een bepaald punt, die jij zelf ook als integere argumenten ervaart. Het zou verkeerd zijn, als ik een ander van iets zou proberen te overtuigen dat voor mij geworteld is in een liberaal wereldbeeld, met argumenten die ik uit een Bijbeltekst haal, wanneer ik denk dat die voor de ander gezaghebbend is. Ik zal ook nooit zeggen: maar jij als liberaal zou toch moeten vinden dat...' Dat mag van Cliteur alleen als het water je aan de lippen staat: 'Stel je wordt overvallen op een donker plekje door iemand met een Sikhachtergrond, dan wil jij hem met een mes op je keel best iets uit zijn Heilig Boek citeren op grond waarvan hij jou de keel niet zal doorsnijden.' Cliteurs zegen heb je in dat geval. 'Maar als je ook de dingen vanuit de universele context kunt beredeneren, moet je dat doen. Anders verschrompelt het universele perspectief.' Cliteur meent dat zelfs bij fundamentalisten aanknopingspunten voor een algemeen menselijke moraal zijn te vinden: 'Heb je The Godfather gezien? Daarin wordt voortdurend zonder gêne gepraat over het liquideren en intimideren van mensen. Maar als dan de pizza verkeerd wordt bezorgd, ontstaat er over een dergelijk kleine overeenkomst die wordt gebroken grote morele verontwaardiging. Op zo'n moment valt ook de maffiabaas terug op common decencies. Die inconsistentie heb je vast ook bij Bin Laden in zijn grot. Als we ons in de theologie van het fundamentalisme verdiepen, zien we die bol staan van moraal: ook argumenten ontleend aan de leerstukken over de rechtvaardige oorlog.'

'Je moet kinderen scholen in burgerschap'

Moreel esperanto in de polder

Een aantal concrete ontwikkelingen in de hedendaagse politiek baart Paul Cliteur zorgen. Hij wijst op de notitie Scheiding Kerk en Staat, die het Amsterdamse gemeentebestuur aan de -raad heeft voorgelegd en subsidiëring van moskeeën niet uitsluit. 'Dat is een ondermijning van het beginsel van die scheiding tussen kerk en staat en daarmee eigenlijk ook één van de grondslagen van een liberaal-democratische samenleving,' oordeelt Cliteur. Een staat die alle godsdienstige groeperingen gelijk

bevoordeelt is het grote PvdA- en nog grotere CDA-ideaal van het multiculturalisme. Maar in feite komt dat volgens Cliteur neer op het bevoordelen van godsdienstigheid in het algemeen ten opzichte van niet-gelovigen. Bovendien wordt daarmee de overheid in een uiterst precair partijkiezen voor of de synagoge of de moskee betrokken. Je zaait dan verdeeldheid in de samenleving, dus ik vind dat een probleem. Religie moet zichzelf kunnen bedruipen.' De introductie van godsdienstlessen op openbare scholen, waar door zelf gelovige docenten een specifieke godsdienst in een gunstig daglicht wordt gesteld, is volgens hem ook geen goed idee. 'Je moet kinderen scholen in burgerschap en dat loskoppelen van godsdienst. Zo niet, dan zal de samenleving op den duur uiteenvallen in gefragmenteerde gemeenschappen, die elkaar misschien vinden als er toevallig in de ene religieuze gemeenschap hetzelfde wordt gedacht over een bepaalde waarde als in de andere. Multiculturalisten zeggen dan: hoera, we hebben een punt van overeenkomst gevonden. Dat is mij een veel te riskante onderneming. Je moet die religieuze gemeenschappen ingaan met een eigen pakket aan waarden, waarvan je denkt dat die universeel zouden moeten zijn en daar consensus voor ontwikkelen.' De waarden waarover Cliteur spreekt, liggen naar eigen zeggen 'niet vast in wetten, maar in de harten van mensen.' Nog belangrijker dan bijvoorbeeld het concreet afschaffen van het wetsartikel dat godslastering verbiedt, acht hij het mensen te overtuigen van de juistheid van bepaalde beginselen. 'Men vindt altijd wel een andere juridische grond om mensen die onwelgevoeglijke dingen zeggen over godsdienst aan te pakken. Mits verkeerd geïnterpreteerd, kan ook het verbod op belediging hetzelfde onderdrukkende effect hebben.' Cliteur merkt op dat tegenwoordig van alles maar meteen als beledigend wordt ervaren en dat iedereen die geloof beledigt een malicieuze drang tot kwetsen wordt toegeschreven. 'Maar Geert Wilders zal natuurlijk over Fitna zeggen dat hij een maatschappelijk probleem aan de orde stelt, Ayaan Hirsi Ali en Theo van Gogh wilden met Submission aandacht schenken aan vrouwenonderdrukking in de Islamitische wereld en Salman Rushdie trachtte met zijn Duivelsverzen iets groots in een literair werk tot stand te brengen. Als uitvloeisel daarvan zullen mensen zich wellicht gekwetst voelen, maar dat wil niet zeggen dat dit ook de motieven zijn geweest van de mensen aan wier uitlatingen aanstoot wordt genomen.' Cliteur ziet met lede ogen aan hoe ook in het publieke domein steeds meer wordt uitgegaan van de kwade trouw van mensen die iets kwetsends zeggen: 'De overheid voert campagne tegen religiekritiek, met als inzet mensen die kritisch zijn over bepaalde kanten van godsdienst in een zo donker mogelijk daglicht te stellen: jij had de wil om te kwetsen, jij kon weten dat zij zich gekwetst zouden voelen. Dat staat niet in wetten, maar is de dynamiek van het publieke debat op dit moment. Anderhalve maand na de dood van Theo van Gogh zei de Koningin in haar Kersttoespraak: extremisme, in wóórd en daad, slijt de gemeenschap. Wat het extremisme in daad was, wisten we wel. Maar extremisme in woord? Voortdurend wordt er stemming gemaakt tegen deze zogenaamde treiteraars.' Cliteur vindt het nauwelijks een bijdrage aan gezonde verhoudingen, dat de premier meent te moeten opmerken hoe we fatsoenlijk met elkaar om horen te gaan en dat hetgene er nu en dan in kranten en

opiniebladen allemaal wel niet geschreven wordt daar niet van getuigt. 'Veel van die opiniemakers zijn volgens mij juist bezig met het verdedigen van democratische waarden, waar de officiële vertegenwoordigers van de Nederlandse staat de vlag hebben gestreken. De mensen die nu exposeren in de tentoonstelling over kwetsende kunst in het gebouw van de Tweede Kamer, waarvoor VVD en PVV gelukkig ruimte hebben geboden, houden de Nederlandse leeuw hoog. Het is eigenlijk heel wrang dat je in NOVA een aarzelend Nederlands sprekende vrouw uit Iran, met een hoed voor haar gezicht om herkenbaarheid te voorkomen, een beroep hoort doen op de vrijheid van meningsuiting, waarvan zij hoopt dat de Nederlandse premier die zal redden. Die Sooreh Hera vertegenwoordigt voor mij op dat moment de Nederlandse staat. Als PvdA-minister van Cultuur Ronald Plasterk haar wel uitnodigt op de koffie, maar niet kan bewerkstelligen dat zij gewoon kan exposeren, dan vind ik dat heel wrang. En als je dan ook nog in het dagblad De Pers leest dat burgemeester Deetman bij de officiële opening van die tentoonstelling, waarop haar foto's niet zijn te zien, zijn duim opsteekt naar de directeur van het museum Wim Van Krimpen en zegt: klasse gedaan, Wim, het begint klein en daarmee impliceert dat Soorah Heera de aanmarcherende barbaren uit de jaren dertig vertegenwoordigt, dan houd ik mijn hart vast. Het begint klein ja, het begint bij de autoriteiten die wegduiken in het portiek wanneer burgerlijke vrijheden worden opgegeven.' De voorbeeldfunctie van het Koninklijk Huis is volgens Cliteur op het ogenblik ook ver te zoeken: 'Ons Koninklijk Huis heeft toch zo'n goede band met dat van Jordanië? De Jordaanse staat dringt nu aan op het vervolgen van een Nederlandse politicus, vanwege zaken die helemaal niet strafbaar zijn in Nederland. Ik zou heel graag hebben gezien dat de Majesteit nu hard met de vuist op tafel had geslagen.'

Aureool van politieke correctheid

Paul Cliteur toont zich met ons gefascineerd door het 'raadselachtige en hardnekkige verschijnsel' van de politieke correctheid: 'Het is heel gemakkelijk om te zeggen: we moeten de problemen niet overdrijven, ons niet gek laten maken, respectvol blijven omgaan met elkaar, de polarisatie in de samenleving niet aanwakken. Wanneer iemand zoiets zegt, verschijnt er een soort halo boven zijn hoofd. Dat is veel prettiger om te zeggen dan: je maakt grote fouten ten aanzien van de integratie van etnische minderheden, wanneer je hun de hoop geeft dat hun godsdienst geïmmuniseerd kan worden tegen kritiek. Tot op zekere hoogte hebben we nu al een grote prijs betaald. Als we beter hadden opgelet was Theo van Gogh misschien niet vermoord. Natuurlijk worden Nederlandse politici niet graag geconfronteerd met dat feit.' Cliteur rekent ons voor dat er zeven lange jaren liggen tussen de eenzame kritiek van Bolkestein op het vreemdelingenbeleid en de verschijning van Paul Scheffers opzienbarende artikel Het multiculturele drama en het nog eens zeven jaar heeft geduurd voordat Scheffers boek Het land van aankomst (2007) een beetje zelfkritiek in de PvdA losmaakte. 'Maar het kan zo nog zeven jaar doorgaan. Hij is geen minister van integratie,' stelt Cliteur vast, 'maar wel mevrouw Vogelaar!' Wilders' accent op de revitalisering van onze

joods-christelijke cultuur als het leidend perspectief vindt Cliteur anderszijds ook niet houdbaar: 'Dat is een gepasseerd station. Je hebt te maken met minderheden die allang geen minderheden meer zijn. Je bent gedwongen om met elkaar om de tafel te gaan zitten en te kijken wat de inhoud is van het nieuwe sociaal contract.' Hij ontwaart teveel nostalgie in de nieuwe politieke bewegingen. 'Je zult de harde realiteit onder ogen moeten zien, dat je in een diepgaand multireligieuze samenleving leeft en daarvoor een arrangement moet gaan bedenken. Dat is wat mij betreft een combinatie van leren moreel esperanto te spreken en tegelijkertijd een staat die zich religieus neutraal moet opstellen, veel meer dan zij nu geneigd is te doen.' Die staat moet de universele waarden bovendien uit volle overtuiging verdedigen: 'Premier Balkenende moet als eerste tijdens een persconferentie duidelijk zeggen: het kan niet zo zijn, dat de vrijheid van meningsuiting, en trouwens ook de vrijheid van godsdienst, wordt bedreigd door dreiging met geweld. Daarvoor gaan wij niet capituleren. En dat moet dan Kamerbreed worden gedeeld. Als je dat niet doet en zegt: het is ingewikkeld, allemaal lastig, we moeten wel zorgen dat we met respect met elkaar blijven omgaan, dan denken die potentiële geweldsgebruikers: de Nederlandse regering gelooft zelf helemaal niet in haar zaak. Die Zakharia Sheik van dat Jordaanse comité dat Nederlandse producten wil boycotten, wordt alleen maar wakker als hij een standvastige overheid tegenover zich vindt, zoals de koning van Jordanië wakker wordt op het moment dat onze Majesteit duidelijk te kennen geeft dat zij het verkeerd vindt dat Nederlandse politici worden vervolgd.' Maar ik hoor het niet en vrees dat het ook niet gebeurt. 'Elke bevolking krijgt de politici die zij verdient,' verzucht Cliteur. Hij vindt de oproep van de JOVD tot een toeristenboycot van Jordanië een geweldig initiatief en oppert ook de mogelijkheid die burgers hebben om de producten van bedrijven die toegeven aan pressie vanuit de Islamitische wereld niet langer te kopen. 'Wat die meneer Zakharia met zijn comité kan, dat kunnen wij ook doen. Je moet gewoon die worst van Zwanenberg niet kopen. En de Nederlandse overheid kan natuurlijk een negatief oordeel over deze bedrijven uitspreken. Die is er immers ook als de kippen bij, wanneer meneer Nekschoot een boekje uitbrengt, om te zeggen dat het schandelijk is.' Gelukkig ziet Cliteur nog mensen als Nahed Selim, Damon Golriz, Ehsan Jamie en anderen, die net als hijzelf een krachtig pleidooi houden voor de persoonlijke vrijheid. 'Ik geloof in de mogelijkheden en de kracht van het seculiere project.' Om dat na te streven, kunnen wij met de liberale beginselen ten slotte nog prima uit de voeten, meent Cliteur. 'Maar waak voor de corrumpering van die beginselen. Verdraagzaamheid wordt tegenwoordig omgeduid tot het zeggen van dingen waar niemand aanstoot aan neemt. Iemand die dat doet is kennelijk een verdraagzaam persoon. Nee, dat was het niet. Verdraagzaamheid was nou juist het dulden dat mensen dingen zeggen waar je aanstoot aan neemt. Je moet dat Orwelliaanse taalgebruik ontmaskeren.' Het boek van de man die het mogelijk acht voor ongelovigen hetzelfde leven als moeder Theresa te leiden, krijgt een mooie plek in de bescheiden bibliotheek van het algemeen secretariaat, waar het jonge liberalen kan blijven inspireren om zijn wensdroom te verwezenlijken. Ook al kan dat nog wel zeven jaar duren.

Column Sander Janssen Samenlevingsverzachter

Foto SXC

Tijdens het Europese kampioenschap voetbal was Nederland weer volop oranje gekleurd en raakten genoeg mensen in deze samenleving opnieuw door groepsgekte besmet. Zij verkleedden zich als clowns en gedroegen zich daar ook naar. Rita zou er trots op zijn geweest! Dit tijdelijk het gezonde verstand aantastende fenomeen is nog relatief onschuldig. De werkelijke moordenaar van het gezonde verstand is het grondiger 'wij'-zijn.

Het huidige kabinet wil de individualisering en de daaruit vermeend voortkomende verharding van de samenleving terugdringen. Zij wil het 'wij'-gevoel terugbrengen in ons land. Niet alleen de regering wil dit trouwens, ook Rita Verdonk ('wij Nederlanders'), Geert Wilders ('wij niet-moslims'), moslimfundamentalisten, christenfundamentalisten en andere 'wij'-denkers. Zolang het de eigen definitie van 'wij' maar is. Over één ding zijn deze groepen het eens: het liberale gedachtegoed is de vijand van het 'wij'-denken. De veronderstelling dat de samenleving verhardt door het liberalisme is echter fout. Het is eerder een verzachter van de samenleving.

Het liberale gedachtegoed ligt al een tijdje onder vuur, terwijl juist het 'wij'-zijn de oorzaak is van de vele problemen in onze en andere samenlevingen. Wanneer een samenleving totaal individualistisch zou zijn, als men dan nog kan spreken van een samenleving, zouden vele problemen die wij nu kennen grotendeels opgelost zijn. Oorlogen, terrorisme en onderdrukking komen bijna altijd voort uit een 'wij'-gevoel. Een oorlog tussen landen, maar ook een burgeroorlog bestaat vaak uit de strijd van het ene 'wij' tegen het andere. Terrorisme is het met geweld opdringen van ideeën. Over het algemeen gaan die ideeën over religie, wat net als het socialisme ultieme 'wij'-denkers creëert. Bij onderdrukking weten 'wij' het beter dan 'ik' en 'jij' zult dat ook denken. Zo bezien is 'wij' een stuk gevaarlijker dan 'ik'.

Als iedereen een individuele liberaal zou zijn, hadden we geen integratieproblemen. Er is dan namelijk geen sprake van een samenleving met waarden en normen, dus niemand hoeft zich aan 'wij' aan te passen. Individualisme is dan ook het antwoord op fundamentalisme. Als mensen niet meer door groepen worden onderdrukt en het gevoel hebben dat ze zich vrij kunnen uiten, dan is er geen reden meer om te radicaliseren.

In plaats van krampachtig om te gaan met mensen die anders zijn dan de meerderheid, moeten wij hen als individuen benaderen. Het collectief van individuen is pluriformer en toch eensgezinder dan het collectief van het 'wij'. Collectivisme zorgt voor onbegrip en haat tussen de collectieven. Hoe meer we vergeten dat personen individuen zijn en hen als een homogene groep (bijvoorbeeld moslims) zien, hoe meer zij zich ook als een dergelijke groep gaan gedragen. Zij willen dan groepswaarden en normen opleggen aan anderen (vaak positief bedoeld) of de andere 'wij'-groepen laten verdwijnen, met alle gevolgen van dien.

Bij het uit een 'wij'-gevoel voortgekomen fenomeen 'onderdrukking' stuit men al gauw op problemen. Als de overheid bijvoorbeeld misbruik maakt van haar geweldsmonopolie. Dan bedoel ik niet het geweld dat justitie heeft toegepast bij Gregorius Nekschot, maar de agressie tegen individuen in bijvoorbeeld Birma of China. De enige manier om hierbij individuen hun 'ik' terug te geven, is hen bewapenen of wereldwijd wapens afschaffen, waardoor de overheid geen geweldsmonopolie meer heeft. Het afschaffen van wapens zou de beste optie zijn, maar ik begin na jaren eindelijk te begrijpen waarom veel libertariërs voor wapenbezit zijn. Het individu heeft namelijk het recht om zichzelf te verdedigen tegen het 'wij'. Veel regimes in de wereld zouden allang gevallen zijn als individuen in dat land zich konden verdedigen met dezelfde wapens of in ieder geval over vrije media zouden beschikken. Daarbij is media het allersterkste wapen dat men kan bezitten.

Natuurlijk gaat een samenleving niet zonder horten of stoten over op een liberaal individueel systeem. In Nederland waren we echter op de goede weg, maar het collectivisme is helaas weer aan de macht, na een uitstekende campagne die inspeelde op onze angst om de vrijheid die ons zo dierbaar is te verliezen. Door het inperken van ons individualisme zal onze vrijheid echter juist nog meer aangetast raken. Ook speelt mee dat veel burgers bang zijn om individu te zijn. Zelf keuzes maken, zelf nadenken, eigen verantwoordelijkheid enzovoort, het zijn voor velen zaken om tegenop te zien. Dan liever naar het veilige collectief. Maar dat is een schijnveiligheid. Het collectief is namelijk de veroorzaker van de verharding en het onbegrip in de samenleving.

Het is aan ons liberalen om ervoor te zorgen dat mensen om zich heen zien dat niet het individualisme de reden is voor de problemen in onze samenleving, maar juist het 'wij'-zijn. Er zullen individuen zijn die het 'ik'-zijn niet aankunnen en er slachtoffer van worden, maar dat is van alle tijden. Uiteindelijk is een liberale samenleving de meest veilige samenleving. Hiervoor moeten de liberalen echter eensgezind gaan samenwerken in plaats van elkaar alsmaar te bestrijden. Dus 'wij', het collectief van liberale individuen, moeten samen zorgen voor een 'ik'-samenleving. Verwarrend?

'Ik' werkt! Voor een zachtere samenleving. Het lijkt wel een wasmiddelreclame die de waarheid spreekt.

Sander Janssen is oud-algemeen bestuurslid interne communicatie en ledenwerving & -activering van de JOVD. Reacties op zijn column ontvangt hij graag via s.m.janssen@planet.nl of op jovd.nl/driemaster.

Historisch katern

'Ik heb ervaren welk idealisme er bij vele jonge mensen is. Het is om die reden naar mijn mening voor iedere politicus van de hoogste waarde wanneer hij zijn politieke carrière in een jongerenorganisatie begint,' schrijft erelid H.A. Korthals bij de gelegenheid van het eerste JOVD-lustrum in 1954. 'De JOVD en haar reacties op het door de liberalen gevoerde politieke beleid,' vertelt hij Driemaster in de geest van professor Telders, 'zijn voor de VVD (...) tegelijk de wijzer van de weegschaal waarop dat beleid wordt gewogen en de stimulans-bij-uitstek voor voortzetting van hun werk.'

Lid van verdienste Jacques Linssen roept de langste hoofdbestuursvergadering in het vijfjarig bestaan van de JOVD in herinnering: 'Op 2 september werd vergaderd van 5 uur 's middags tot 1 uur 's nachts en op 3 september van 10 uur 's morgens tot 10 uur 's avonds.' Na anderhalf jaar leverde hij op doktersadvies zijn voorzittershamer in. Hij beschrijft hoe de jongere die zich ten tijde van de oprichting nog liberaal durfde te noemen meewarig werd aangekeken. 'Ja zelfs het woord liberaal was zo indiscreet geraakt, dat slechts enkelen het nog maar fluisterend durfden uit te spreken, liever gebruikte men het woord vrijzinnig.' P.J. Oud duidt de moeizame strijd die het liberalisme in de jaren vijftig op twee fronten moet voeren: 'Het heeft de geestelijke vrijheid te verdedigen tegen groepen der rechterzijde en de economische vrijheid tegenover het socialisme van de Partij van de Arbeid.' Zijn woorden kunnen morgen zo opnieuw in de krant. 'Vijf jaren moge een korte spanne tijds zijn,' besluit Oud zijn felicitaties, 'in het leven der jeugd duren de jaren langer dan in dat van de ouderdom.'

In zestig jaar verandert veel, toch komen ons ellenlange vergaderingen, overspannen hoofdbestuurders, een imago probleem en competitie aan de linker- en rechterflanken niet onvertrouwd voor. Evenmin behoren de 'rise and fall' van afdelingen en hun eeuwige strijd met het hoofdbestuur om aandacht en belang tot het verleden. Herman H. Souwerbren neemt in 1954 met een open brief in Driemaster stelling. Enkele fragmenten uit zijn betoog voor meer eigen verantwoordelijkheid:

Er is al bij vorige gelegenheden vastgesteld, dat de afdelingen belangrijker zijn dan het H.B. Door het zo te stellen zijn we er nog niet, bovendien dunkt het mij fout!

De afdelingen moeten belangrijker dan het H.B. worden; dit houdt dus in, dat zij zich zelf belangrijker moeten maken, maar dit bereikt men niet met zich op de borst te slaan.

Natuurlijk kunnen we er dit Lustrum trots op zijn, dat het aantal afdelingen zo is uitgebreid, maar is deze trots gerechtvaardigd. Is het aantal afdelingen in werkelijkheid zo groot; hoe groot is het aantal dode afdelingen, of laat ons spreken van achtergebleven afdelingen!

Neen. Dit mogen de afdelingen niet op zich laten zitten, vooral niet die, welke het op het ogenblik „voor de wind gaat”. Laten de afdelingen zorgen, dat zij belangrijker dan het H.B. worden!

Wacht niet op activiteiten van het H.B.; produceert zelf.

Wacht niet op tips van bovenaf, schudt ze zelf uit de mouw en doe ze de zusterafdelingen toekomen.

Laat geen naburige afdelingen verslappen, maar grijpt hier zelf in. Daar is zelfs geen districtsbestuur voor nodig.

Wenst géén „morele steun” van het H.B. of plaatselijke VVD-afdeling. Weest zelf moreel sterk.

Door zo te handelen nemen we verder; nimmer mogen we zeggen, dat we er zijn. Alleen moeten we voor ogen houden, dat de afdelingen belangrijker moeten worden dan het H.B.

HERMAN H. SOUTERBREN

De Lega is gek, maar el e eg i en

Bergamo, 23 juni 2008. Een dichte mist van hitte hangt over de kleine Noord-Italiaanse stad. Ik ben in Bergamo om met verschillende mensen, vanuit verschillende invalshoeken, te spreken over het stemgedrag van de Italianen die dat heeft opgeleverd. Waarom heeft de rechtse lijstverbinding Il Popolo della Libertà onder aanvoering van Silvio Berlusconi's Forza Italia zoveel succes gehad, en heeft in het bijzonder deelnemer Lega Nord een in Nederland geen equivalent hebben? Hoe wordt er tegenaan gekeken? Ik spreek ook over de schaduwzijde van Berlusconi's populariteit: zijn enorme macht over de Italiaanse media, de onmacht van kritische journalisten, vermeende corruptie en zijn pogingen om zichzelf buiten de wet te plaatsen.

Door Isabelle Buhre

Direct na aankomst ga ik op zoek naar het provinciehuis, een monumentaal palazzo, waar dit land van grandeur vol mee staat. Het is er koel binnen, een opluchting. Valerio Bettoni is president van de gelijknamige provincie Bergamo en staat aan de zijde van Berlusconi. Hij is vanuit passie de politiek in gegaan, een passie die hij ook voor sport aan de dag legt. Voorheen hoorde hij bij de christen-democraten, maar omdat de rol van hun partij sinds begin jaren '90 is uitgespeeld, kunnen die alleen nog onderhuids opereren vanuit andere partijen. Een verschil

met het nationale niveau is dat Bettoni resoluut geweigerd heeft een lijstverbinding aan te gaan met de Lega Nord. Toch is hij al voor de tweede keer gekozen, zonder de hulp van deze stemmentrekker onder het volk. 'Persoonlijk denk ik dat de Lega vanaf 1992 de plaats heeft ingenomen van de christen-democraten,' zegt hij. 'Bij het wegvallen van deze partij hadden mensen het gevoel dat ze hun vader in de politiek verloren waren. De Lega heeft hierop ingespeeld. Veel mensen stemmen er alleen maar op, omdat ze niet links of rechts willen stemmen. Ook vinden mensen dat de Lega de enige partij is, die het probleem van onveiligheid op straat echt begrepen heeft en wil aanpakken. In het Noorden is bovendien de infrastructuur, die noodzakelijk is voor de economische ontwikkeling, bijzonder slecht geregeld. De Lega pleit ervoor om het belastinggeld uit deze regio daaraan te besteden, in plaats van het via Rome aan het Zuiden te moeten afstaan. Veel mensen in het Noorden vinden dat zo hun belangen worden verdedigd.' Het verminderen van bureaucratie is ook een belangrijk punt van de Lega.

'Daarover ben ik het met hen eens en op dat punt ben ik ook kritisch ten opzichte van Europa. Ik ben absoluut voor Europese eenheid, maar tegen Europese regelzucht. Die maakt de bureaucratie in elke lidstaat alleen maar groter. Bovendien vind ik dat 'Europa' niet moet bestaan uit grote financiële groepen, uit multinationals die binnen Europa vrij kunnen opereren. Ik wil dat kleine ondernemers in elk land beschermd worden. Anders wordt Europa een vrij jachtveld, waarin de politieke structuur niet de belangen en wensen van burgers dient, maar de financiële belangen van enkele grote bedrijven.' Bettoni noemt dit 'financieel kolonialisme' en vergelijkt het met de praktijken van de Romeinen in de eerste eeuw voor Christus. 'Toen jullie in Noord-Europa nog barbaren waren, hebben de Romeinen een groot deel van Europa en Noord-Afrika uitgebuit. Europa moet dit niet door multinationals laten gebeuren.'

De Lega Nord (opgericht in 1991) is een Italiaanse separatistische partij onder leiding van Umberto Bossi (67), die de afscheiding van de noordelijke provincies nastreeft en deze wil verenigen tot een autonome staat, Padania. Sommige 'Leghisti' nemen echter ook genoegen met meer gewestelijke autonomie binnen Italië als eenheidsstaat. Eén van de belangrijkste doelstellingen is het fiscaal federalisme, het recht voor provincies om zelf over het lokaal geïnde belastinggeld te mogen beschikken. Het wordt als onrecht gezien dat geld uit het rijke Noorden vooral het armere Zuiden ten goede komt. De Lega legt de nadruk op de eigen identiteit en geschiedenis van Noord-Italianen: dit zouden geen Romeinen, maar Kelten zijn geweest, met een natuurrecht op het land. Als symbool gebruikt de partij een ridder en de Keltische 'ster van de Alpen'. Toen in de twaalfde eeuw onafhankelijke stadsstaten vochten tegen Frederik Barbarossa, die Italië wilde verenigen, vormden deze steden allianties die 'Lega' hetten: dit verklaart de naam. Bij de verkiezingen van april 2008 haalde de partij zestig zetels in het Huis van Afgevaardigden (630) en vijfentwintig zetels in de Senaat (315), een verdubbeling ten opzichte van de uitslag in 2006.

Zonder zonden

Over het Italiaanse federalisme neemt Bettoni een gematigd standpunt in. 'Federalisme is belangrijk, ook voor christendemocraten. Het behoort tot de basis van onze democratie dat de regio's een grote mate van zelfstandigheid hebben. Het zit als het ware in ons DNA. De Lega heeft het dus niet ontdekt, maar alleen goed ingespeeld op de situatie: Rome als excessieve belastinginner en de mensen in de noordelijke provincies die er niets voor terug zien. Dan is het statement voor meer zelfbestuur of zelfs afscheiding gauw gemaakt. Decentralisatie is ook noodzakelijk om beter aan de eisen van elke regio tegemoet te komen. Maar ik ben er absoluut tegen, wanneer de Lega verdeeldheid wil zaaien in Italië of sommigen buiten het land wil houden. De problemen in Napels, zegt de Lega, zijn de problemen van de Napolitanen. Maar je kunt sociale problemen in een land niet zomaar op die manier afschuiven.' Bettoni vindt het zeer belangrijk dat Italië een eenheid blijft. Wanneer het gesprek op corruptie van politici komt, reageert Bettoni geprikkeld. 'Het is hier niet noodzakelijk om corrupt te zijn. Dat is het in Nederland toch ook niet? De buitenlandse media willen jullie graag doen geloven dat er zo enorm veel corruptie is in Italië, maar corruptie is er overal. De situatie hier wordt sterk overdreven.' Hij citeert de Bijbel: 'Wie zonder zonden is, werpe de eerste steen!' Wat rustiger en serieuzer zegt hij: 'Ik ben sterk tegen corruptie gekant, maar kan het probleem nu ook niet oplossen. Ik houd er alleen niet van als andere landen het ons in het bijzonder verwijten.'

Bang voor verlies

Francesco Moretto is landelijk voorzitter van de Federazione Dei Giovani Liberali, één van onze twee Italiaanse partnerorganisaties binnen LYMEC en IFLRY. Hij praat graag over Italië – meestal over het eten, drinken en de meisjes, zegt hij zelf – 'maar ook over politiek.' Hij verklaart het succes van de Lega Nord in de eerste plaats vanuit hun activisme. 'De Lega is een heel actieve partij, die dicht bij het volk staat. Letterlijk. Elke week is zij wel ergens met een stalletje op straat te vinden, iets dat andere partijen alleen

in campagnetijd doen. Mensen kunnen altijd hun zorgen aan de partij vertellen, zodat zij zich werkelijk begrepen voelen.' Het gevoel dat de Lega mensen geeft, blijkt dus een belangrijke factor van haar succes. 'Doordat zij altijd zichtbaar en aanspreekbaar is, wordt zij voor veel mensen – vooral als die de politiek niet heel aandachtig volgen – de belangrijkste of zelfs enige partij. Mijns inziens heeft zij de plaats ingenomen van de vroegere communistische partij: extreem en uitgesproken in opvattingen, breed georganiseerd en overal aanwezig.' Het populisme van de partij is berucht en de Italiaanse jongeren kunnen mij zo een beeld schetsen van de typische Lega-stemmer: boers, niet al te ontwikkeld en sterk aan zijn provincie en tradities gehecht. Francesco: 'Eigenlijk is de Lega niet links, niet rechts, maar de partij van het hinterland, het platteland om de noordelijke steden heen.' Toch zijn het niet alleen de lager opgeleiden die op de Lega stemmen. Het fiscaal federalisme spreekt ondernemers en rijkere mensen aan, die onder belastingdruk gebukt gaan, maar daar in hun eigen omgeving niets voor terug zien. Ook studenten in het Noorden hebben een Lega-jongerenpartij opgericht, de Movimento Universitario Padano. 'Ik denk dat mensen in deze tijd bang zijn om te verliezen wat ze hebben,' zegt Francesco peinzend. 'Academici zijn bijvoorbeeld aangesloten bij beroepsverenigingen die hen moeten beschermen en banen aan elkaar doorspelen. Ze zorgen ervoor dat buitenlandse diploma's niet erkend worden. Italianen eerst, is de sfeer die er heerst. Ze zijn als de dood voor een verdere internationalisering van de academische wereld, voor het bachelor-mastersysteem en diploma's die overal gelden.' Dan kunnen buitenlanders banen van Italianen 'afpikken'.

Afzondering

Het is überhaupt opvallend hoezeer het Italiaanse onderwijs in zichzelf gekeerd is. Francesco en de zijnen spreken goed Engels, maar de meerderheid van de Italianen ziet daar het belang niet van in. In het voortgezet onderwijs is Engels een keuzevak dat niet heel populair is. Men kiest het om gemakkelijk door de schooltijd heen te komen. In Italië kun je rechten of politicologie studeren zonder één vreemde taal

Foto © Tim M.C. Huiskes

te hoeven beheersen. Alleen studenten wier vakliteratuur bijna geheel in de Angelsaksische wereld ontwikkeld is, zoals computertechnologie, spreken beter Engels. Het is natuurlijk zonde dat ook hoog opgeleide Italianen zich nog altijd door deze weigering afzonderen. Maar aan de andere kant gaan er trots en blijk van eigenwaarde vanuit die bijna provocerend zijn en bewondering afdwingen. Wij Italianen, lijken ze te zeggen, voelen ons groot genoeg. Onze taal en ons land zijn voldoende voor ons. Francesco Moretto: 'Italianen zijn niet zo zeer loyaal aan het staatsidee, maar hebben een sterk groepsgevoel: in eerste instantie met hun familie, vervolgens hun vrienden en ten slotte mensen die 'er hetzelfde over denken'. De katholieke gemeenschap is bijvoorbeeld een sterke groep. Politici spelen hier op in en voeren sterk campagne voor de belangen van een groep. Ook in die zin is de Lega goed te begrijpen.'

Zekerheid

Anna Lorenzetti komt niet uit Bergamo, maar uit Marche, een provincie in Centraal-Italië. Ze zegt dat ze spreekt vanuit een ander perspectief: dat van een vreemdeling in het Noorden. Anna is promovenda in Europees en publiekrecht aan de Università degli Studi di Bergamo en werkt voor de provincie als functionaris op het departement van Europese fondsen. Ze vertelt over de jongstleden parlementsverkiezingen: 'Ik had het succes van rechts verwacht. Mensen denken dat van rechts de verandering zal komen. Zekerheid was een belangrijk thema - zekerheid voor je manier van leven en zekerheid van een baan. De criminaliteit onder immigranten, angst voor het verlies van banen en Romazigeuners met een heel andere manier van leven: rechts stelt zich te weer en dat schept althans een gevoel van zekerheid. Mensen voelen zich onveilig in de wijken waar veel immigranten wonen en de vorige regering had daarop geen antwoord. Men was ontevreden over de linkse coalitie van Prodi, die de steun van een meerderheid in het parlement had verloren. Er is zelfs gedemonstreerd. Walter Veltroni, die in de jongste campagne de linkse lijstverbinding leidde, zei na zijn verkiezingsnederlaag: het volk heeft ons niet begrepen, het heeft niet goed naar ons geluisterd. Maar dat is onzin: hij heeft zelf de verkeerde

argumenten gekozen en de verkeerde toon getroffen. De Lega Nord spreekt dezelfde taal als het volk, mensen voelen zich begrepen. Hun leider Umberto Bossi is charismatisch en zijn partij is bovendien de enige die een consistente oplossing biedt - hoe fout ik die ook vind: no to Europe, no to immigration.' Wel vindt Anna het een verrassing dat, voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog, de communisten en de groenen de kiesdrempel niet hebben gehaald.

Immorele consequenties

Hoe wordt er in Italië tegen Legastemmers aangekeken? Anna Lorenzetti: 'In het Noorden is er begrip, ook van mensen die het niet met de Lega eens zijn. Punten als het fiscaal federalisme en het willen terugdringen van bureaucratie zijn niet extremistisch en worden dus breder gedeeld dan het no to immigration. Maar hoe zuidelijker je komt, des te meer zal men je te horen geven dat de Lega uit stomme lieden bestaat, die goedkope praatjes houden.' Bij terugkomst in Nederland zou Maria Urban, docente Italiaanse cultuurkunde aan de Universiteit van Amsterdam, het mij nog eens nader verklaren: 'In het Zuiden noemt men de consequenties van meer fiscaal federalisme immoreel, aangezien die zuidelijke provincies zichzelf niet kunnen bedruipen. Om het concreet te maken: stopt de geldstroom vanuit Rome, dan kunnen de ziekenhuizen in Campanië geen zorg meer leveren. De roep om zelfstandigheid en het wijzen op de eigen verantwoordelijkheid, dat was nieuw en op zich goed. Veel mensen keuren meer gewestelijke autonomie goed, wanneer het uiteindelijke doel ervan is om heel Italië te verbeteren. Maar gaat het ten koste van een deel van de bevolking, dan is dat immoreel.' Daarom is de beoordeling van het oorspronkelijke separatisme van de Lega ook anders dan die van het streven van de Kosovaren of Tibetanen: het beginsel van de volkssoevereiniteit blijkt geen beginsel op zichzelf, maar afhankelijk van de consequenties van een afscheiding en de positie van de groep die dat wil. De Lega wordt egoïstisch en asociaal genoemd, omdat de Noorderlingen in een relatief bevoordeelde, niet in een onderdrukte positie verkeren. De metapolitieke vraag is in hoeverre het beginsel dan nog beginsel is. Zelf maken de 'Leghisti' wel de vergelijking tussen henzelf en

de Tibetanen: 'in beginsel willen wij toch hetzelfde?'

Vikingmuts

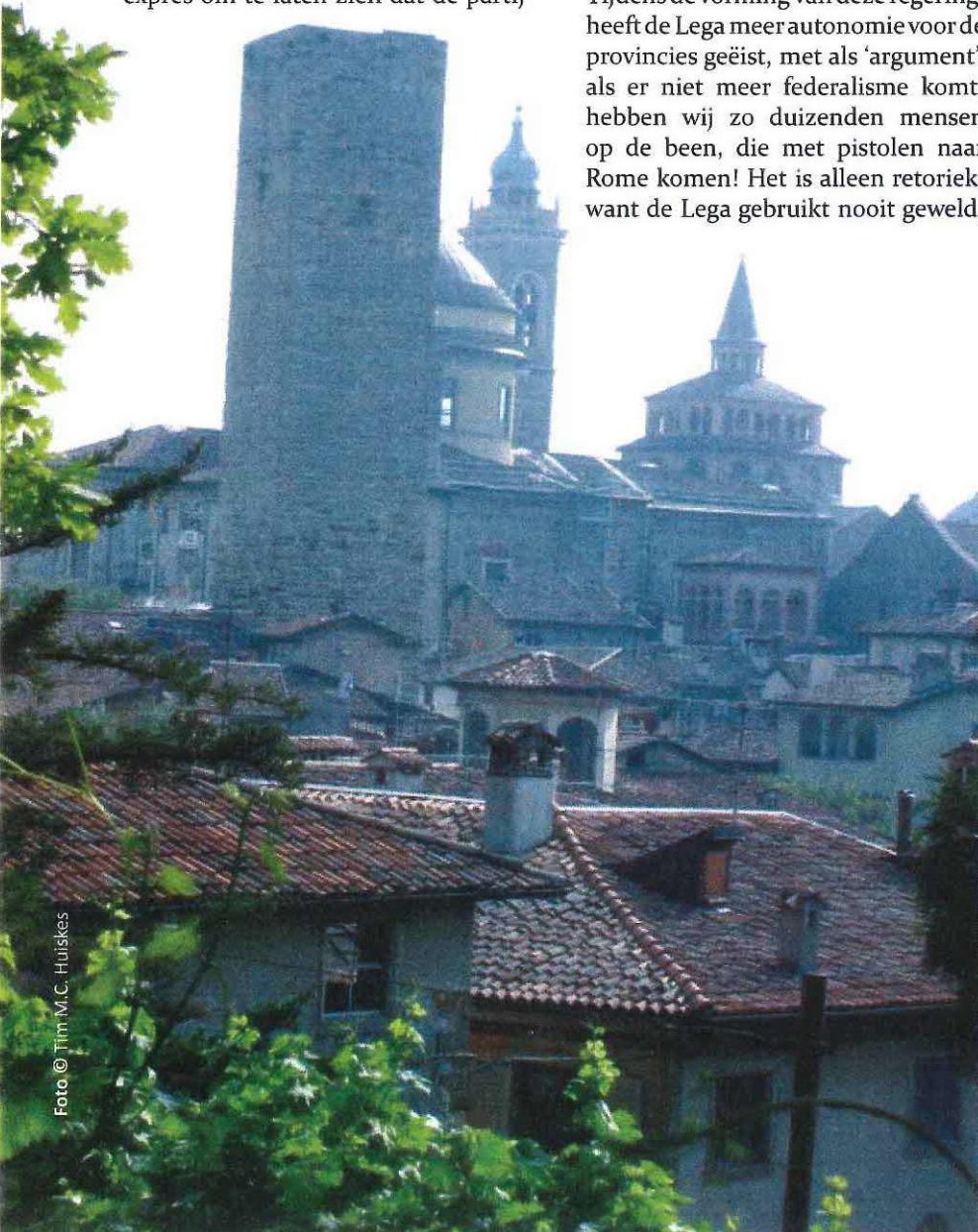
De argumentatie van de Lega Nord is vaak te simpel, vindt Anna Lorenzetti. 'Bij het weigeren van het verdrag van Lissabon wees Lega-minister Calderoli van Justitie voortdurend op de hogere prijzen door de euro, 'dus Europa brengt alleen maar slechts'. Mensen reageren daar meteen op, omdat het iets is dat ze vervolgens in hun dagelijks leven opmerken. Het positieve dat Europa brengt, wordt niet belicht.' Slechts een klein deel van de hoger opgeleiden stemt Lega. Hoe verantwoord zijn zij? Lorenzetti: 'Zij nemen, voor zover ik weet, dezelfde 'volkse' argumentatie over. In 1994, ten tijde van de eerste regering-Berlusconi, zette de Lega Nord alleen mensen met een universitaire graad in het parlement, expres om te laten zien dat de partij

ook een intellectuele zijde heeft.' Om de aparte stijl van de Lega Nord kan Lorenzetti wel lachen. 'Vorige week nog zag ik een kraampje van de Lega, waarachter iemand stond met een vikingmuts op. De link is alleen: ook Vikingen waren een noordelijk volk. Ik had eigenlijk naar hem toe willen gaan om te vragen: weet je wel precies waar dit voor stond? De Vikingen waren niet bepaald een toonbeeld van beschaving, waarmee je je zou willen associëren. Maar de Lega gebruikt veel Keltische en middeleeuwse symbolen, zonder uit te leggen waar die voor staan. Ook vierden de aanhangers elk jaar de stichting van de republiek Venetië, en roept een minister als slot van elke redevoering voor zijn partijgenoten uit: 'Wij hebben een harde penis!' Wat zo veel wil zeggen als: wij zijn daadkrachtig! De toehoorders brullen dit na, ook de vrouwen. Maar hun retoriek kan ook als chantagemiddel worden ingezet. Tijdens de vorming van deze regering, heeft de Lega meer autonomie voor de provincies geëist, met als 'argument': als er niet meer federalisme komt, hebben wij zo duizenden mensen op de been, die met pistolen naar Rome komen! Het is alleen retoriek, want de Lega gebruikt nooit geweld,

maar het is tekenend voor hun stijl,' duidt Anna. Naar haar mening zijn er vier echt grote problemen in Italië, waar links geen antwoord op had: te lage salarissen, te hoge belastingen, slechte infrastructuur en de immigrantenproblematiek, waar veiligheid mee samenhangt. Ze geeft een voorbeeld: 'In Rome was een vrouw verkracht door een Roemeen. De oplossing van links: laat de vrouwen een polsband dragen, waarmee ze de politie kunnen bellen als het moet. Je kunt je de verontwaardiging voorstellen. Vrouwen voelden zich tot gevangene gemaakt en wilden meer politie op straat, de rechtse oplossing. De Lega roept: zie je wel, die immigranten weer. Dat vind ik ook geen oplossing. Zelf stem ik altijd links, maar nu zou ik het niet hebben geweten. Als ik een oplossing had, zat ik hier vermoedelijk niet.'

Kebabzaak

'Bij de Lega Nord is de vreemdeling altijd de vijand,' zegt ook Davide Paolillo, afdelingsvoorzitter van de Giovani Liberali in de stad Bergamo cum anaxis. Nederland is al langer bekend met gastarbeiders en de toestroom vanuit de voormalige koloniën, maar in Italië is immigratie vanuit niet-Europese landen op grote schaal een betrekkelijk nieuw fenomeen. 'De Lega voedt de xenofobie van sommige Italianen en geeft de verkeerde antwoorden op goede vragen, vertelt Davide mij. Hij geeft een voorbeeld: 'Nog vorige week protesteerde de Lega hier tegen de komst van een kebabwinkeltje in de oude stad, omdat dit tegen onze identiteit in zou gaan. Zulke absurde dingen doen ze. Maar meestal berust hun vrees voor vreemdelingen niet op moraal of cultuur. Ze keren zich bijvoorbeeld tegen de islam, maar niet vanwege schending van de rechten van vrouwen of beperking van de vrijheid van meningsuiting en geloof. Dat kan ze niet veel schelen. Het gaat hen alleen om territorium, niet eens in economische zin.' Maar wanneer het gesprek van de Lega overgaat op Berlusconi, zegt Davide vol scepsis: 'Dan heb ik nog liever de Lega. De politici van Forza Italia willen de wetten veranderen in hun eigenbelang. Daarmee maken zij hun

daden misschien wel wettelijk, maar daarmee nog niet moreel aanvaardbaar. Berlusconi heeft geprobeerd zichzelf onschendbaar te maken voor de duur van zijn ambtsperiode. Hij wil de aanklachten wegens corruptie die tegen hem lopen door wetswijzigingen laten vervallen. In één proces eiste hij dat de zitting op een andere plek werd gehouden, want de lokatie beviel hem niet. Één man kan hier de hele rechtsstaat zijn wil opleggen. Politici en rechters worden omgekocht.' Voor de liberalen is het grootste probleem niet dát dit gebeurt, maar dat iedereen het láát gebeuren. 'In andere landen zou men al lang protesterend de straat op zijn gegaan. Hier praten de mensen er niet eens over. Het is normaal. Veel mensen blijven Berlusconi vertrouwen, zien in hem 'de man die Italië kan redden'. Lega-stemmers zien in Bossi die 'redder des vaderlands'. Altijd zoeken de Italianen een vaderfiguur. Die vader kan vervolgens niets verkeerd meer doen.'

Kritische journalisten

Dat er weinig verzet is tegen de kwalijke praktijken in de politiek, komt ook door de staat van de journalistiek in Italië. Berlusconi bezit drie grote tv-kanalen en verschillende kranten en tijdschriften. Juist de populairste programma's worden door deze kanalen gemaakt. Francesco Moretto vindt dat Italiaanse journalisten onder druk leven: 'Een journalist vraagt zich bij elk stuk dat hij schrijft af: ga ik hier vijanden mee maken? Dan houdt hij zich in.' Toch is volgens Francesco de angst en druk waaronder journalisten leven voor een groot deel door henzelf gearrangeerd: 'Er is niemand die de journalisten bedreigt of zou opsluiten. Ze zouden veel kritischer en vrijer kunnen zijn, als ze maar collectief in opstand zouden komen.' Gabriele Prandini ziet het somberder in. Hij is lid van onze andere Italiaanse partnerorganisatie, de jongerenafdeling van Italia dei Valori. 'In Italië is geen vrije pers', concludeert hij. 'Berlusconi regeert alles. Freelancejournalisten kunnen hun stuk gewoon niet kwijt als het te kritisch is. Hoofdredacteuren nemen stukken niet aan wanneer zij Berlusconi en Forza Italia te zeer bekritisieren. Dus om geld te kunnen blijven verdienen, passen de meesten zich aan. Journalisten worden inderdaad niet opgesloten, maar wel ontslagen of gedegradeerd als ze te kritisch zijn. Laatst nog is een journalist op tv in directe confrontatie met Berlusconi gekomen. Normaal gesproken stellen verslaggevers alleen vragen waarop Berlusconi vantevoren een antwoord heeft voorbereid. Deze wilde zijn eigen vragen stellen. Het mocht niet. Hij weigerde de voorgekauwde vragen te stellen. We waren er getuige van, omdat het rechtstreeks werd uitgezonden, anders was zoiets beslist uit het zicht gehouden. De journalist in kwestie mag nu alleen nog showbizitems maken. Zo is er weer een bron van weerstand voor Berlusconi uit de weg geruimd.' Natuurlijk zijn er ook journalisten die zich weigeren te conformeren, maar zij hebben geen werk of zijn alleen op het internet te vinden. Beppe Grillo, een topjournalist die niet meer op tv mag verschijnen, houdt een weblog bij die kritiek geeft op de politiek, met name op Berlusconi. 'Hij kan mensen werkelijk tot protest bewegen,' zegt Gabriele, 'maar wordt door lang niet iedereen gelezen. Alleen mensen die zelf al kritisch zijn, die inzien wat er gebeurt, weten de weg te vinden naar websites als deze, in plaats van de populaire,

door Berlusconi gedicteerde kranten.' Wederom is het gebrek aan interesse van de meeste Italianen het grootste probleem. De jonge liberalen van beide organisaties behoren tot de weinigen die zich er wel druk om maken. Zij zien zichzelf als een waakzame minderheid, die soms niet veel anders kan doen dan toekijken en betreuren dat de meerderheid van de bevolking niet zo kritisch is als zij. Andrea Capelli, eveneens lid van Italia dei Valori, noemt Berlusconi's macht ronduit gevaarlijk. 'Zo begon het met de fascistten ook. Berlusconi wil nu het leger in sommige steden op de veiligheid laten toezien. Maar hij is willekeurig in het bestrijden van criminaliteit: misdrijven als corruptie, die juist hij en zijn vrienden begaan, wil hij pas later behandelen, zodat ze verjaren en zij vrij van vervolging blijven. Hier hebben wij pas nog tegen geprotesteerd.' Naast een algemeen gebrek aan kritiek vanuit de bevolking, willen jongeren vaak ook niet de politiek in om een verandering te bewerkstelligen. 'Veel jongeren denken dat politiek iets is waar je moreel vies van wordt,' formuleert Francesco. 'Ze willen niet in het moeras van corruptie getrokken worden. Bovendien hebben ze er een hekel aan dat veel mensen zich met hun persoonlijke problemen tot politici wenden. Op lokaal niveau komen moeders naar volksvertegenwoordigers om een baan voor hun zoon vragen.' Davide voegt toe: 'President Bettini liegt wanneer hij zegt dat corrupt zijn niet noodzakelijk is. Natuurlijk zou het dat niet moeten zijn, maar als je echt hoog wilt komen...' Hij kijkt me veelbetekenend aan. 'Ik vraag me af hoe veel ministers er zijn die echt schone handen hebben. Je ziet dit ook bij de Lega Nord: die heeft zich sterk afgezet tegen corruptie, maar Bossi is er zelf voor veroordeeld.'

Chauvinisme

Over de verklaring van het succes van de Lega zijn de jongeren van Italia dei Valori het niet helemaal eens. Gabriele denkt dat de Leghisti werkelijk oplossingen bedenken, al is hij het met die oplossingen niet altijd eens. Andrea meent dat mensen alleen uit protest tegen links op de Lega hebben gestemd, omdat zij het systeem moe zijn. De Lega Nord bevat hem niets: 'Voor de Lega is het altijd erger wanneer een vreemdeling een misdrijf begaat, dan wanneer een Italiaan hetzelfde doet. Hun politici zullen dit nooit zo zeggen, maar de achterban gaat bijvoorbeeld echt op een Roma-kamp af om brand te stichten.' Wanneer we het over het ideaal van de Lega hebben, de staat Padania, zegt hij gekweld: 'Noem het alsjeblieft geen staat!' Hij heeft duidelijk een hekel aan het afscheidingsstreven. Toch bemerk ik bij de liberalen ook chauvinistische trekjes. Ik moet van hen de pizza Margarita 'leren kennen,' want in het buitenland wordt die met producten gemaakt die niet van Italiaanse bodem zijn en dus kan ik niet weten hoe een echte smaakt. En wanneer we op mijn laatste avond in Bergamo door de oude stad lopen – het middeleeuwse gedeelte, dat hoger gelegen is – en langs de stadsmuren uitzien over het land, kijkt Andrea mij bezorgd aan. 'Je gaat toch wel positief over Italië schrijven, hè? Ik bedoel, het is een prachtig land. Het heeft een geweldige geschiedenis. Ik ben trots op mijn land. Alle dingen die hier verkeerd gaan ten spijt, het is geweldig om hier te wonen.' Al goed, Andrea. Dat staat genoteerd.

Liefde, lust en tragedie in het leven van drie filosofen

'De filosofie maakt niet gelukkig, maar gelukkig is er wel filosofie!' Dat zal het laatste zijn geweest waar Socrates aan dacht toen hij de gifbeker aan zijn lippen zette omdat hij de Atheense jeugd zou hebben bedorven met zijn eeuwige vragenstellerij. Ik betwijfel of Karl Marx gelukkig werd van de tientallen jaren waarin hij zichzelf opsloot in de openbare leeszaal van het British Museum. Marx stierf straatarm, als de arbeider die hij nooit was geweest. Happiness lies in the eye of the beholder. Welke rol speelde geluk in de filosofie van Kierkegaard, Mill en Sartre en hoe gelukkig ze zelf waren in de liefde?

Door Mark Reijman

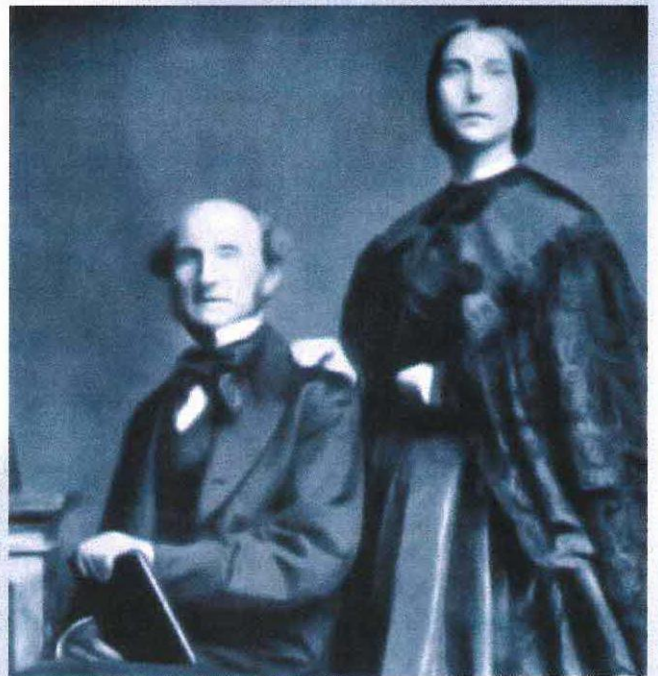
De geduldige: de Engelsman John Stuart Mill

In de filosofie van John Stuart Mill is de mens gereduceerd tot een overmaatse rekenmachine met kleine hartstochten en grote rekenlusten. Deze homo calculus heeft twee meesters: pijn en plezier. Wat geluk brengt is voor iedereen verschillend. Mondriaan of Matisse, Mozart of Metallica, McDonald's of mosselen, Mill lag er niet wakker van. Geen wonder dat hem verweten werd een filosofie voor varkens te verdedigen. Mills repliek brengt ons terug bij Socrates: 'It is better to be Socrates dissatisfied, than a fool satisfied.' Maar deze stelling bracht hem alleen maar verder in problemen. Blijkbaar had geluk ook kwalitatieve kenmerken.

Het grootste geluk voor het grootste aantal mensen is Mills voornaamste doel. En geluk kun je volgens de liberaal bereiken door de mensen vrijheid te geven, niet door hen te onderwijzen in filosofie. Je kunt filosoferen over geluk, maar niet gelukkig worden met filosofie, aldus Mill. Net zoals je kunt drinken met maten, maar niet met mate kan drinken. Mill laat het individu vrij om zijn eigen conceptie van geluk na te jagen, zolang daarmee geen inbreuk op de vrijheid van anderen wordt gedaan.

Maar hoe gelukkig was John Stuart zelf? Zijn vader James leerde hem op driejarige leeftijd het Griekse alfabet en op achtjarige leeftijd beheerste hij het Latijn. Na nog twaalf jaar van zeer intensieve studie in logica, politieke economie en de oude Griekse werken kreeg hij op twintigjarige leeftijd een zenuwzinking waar hij slechts langzaam van herstelde. Hoewel Mill in zijn biografie schrijft dat hij dankbaar is voor zijn zware opvoeding, besepte hij dat filosofie niet de weg naar geluk is.

Liefde is de weg naar geluk. Voor John Stuart was dat een lange en eenzame weg. Hij moest eenentwintig jaar wachten op zijn grote liefde, Harriet Taylor. Harriet was namelijk al getrouwd en het duurde eenentwintig jaar voordat haar man stierf en hij haar kon trouwen. Na slechts zeven jaren huwelijksgeluk stierf Harriet. Als we Mills calculus serieus nemen, betekent het dat eenentwintig jaar wachten blijkbaar opweegt tegen zeven jaar geluk. Dat betekent dat de zeven jaar geluk hem drie maal zo dierbaar moeten zijn geweest als de voorgaande jaren om het wachten op Harriet tot een goede beslissing te hebben gemaakt. Of zou John Stuart in zijn privéleven geen calculus hebben gemaakt? Gaan geluk en ongeluk niet onherroepelijk samen?

Bestaan de hoogtepunten niet slechts bij de gratie van dieptepunten? Geen berg zonder dal, maar als we van bergtop naar bergtop wandelen, vergeten we snel de hoogte waarop we ons bevinden. Dat besef komt pas als we van een klif af storten. De gezonde mens heeft duizend wensen, de zieke mens maar één. De eenentwintig jaar die Mill moest wachten zullen de zeven jaar daarna ongetwijfeld hebben beïnvloed en ze een intensiteit hebben gegeven die anders onbereikbaar was. Hoger dan de Himalaya. Zoals wijn en whisky beter smaken naar mate de tijd hen rijpt, moet de liefde waar men eenentwintig jaar op wacht duizendmaal – of ten minste drie maal – zoeter smaken dan die ene toevallige one night stand. Dat verschil kan haast niet alleen in de tijdsduur liggen, maar moet ook kwalitatief van aard zijn.

Alles heeft een prijs en een waardigheid. Dat geeft te denken over het meisje dat haar maagdelijkheid op de veilingsite Ebay te koop aanbood 'tegen elk aannemelijk bod'. Als we het cliché 'geluk is niet te koop' au sérieux nemen, kunnen we geluk enkel aan waardigheid ontlenen. In dat geval moeten John Stuart en Harriet erg gelukkig zijn geweest. Want wat verleent grotere waardigheid dan eenentwintig jaar wachten op je grote liefde totdat zij zich aan jou schenkt? En wat is waardiger dan verliefd zijn, maar je eerdere huwelijksverbintenis eren tot de dood de echtgenoten scheidt?

De tragische: de Deen Søren Kierkegaard

Kierkegaards levensverhaal is aanmerkelijk tragischer. Zijn vader was een zeer vrome, maar angstige en depressieve man die geloofde dat zijn kinderen veroordeeld waren tot Gods toorn als straf voor het feit dat hij in zijn jeugd als herdersjongen in Jutland God had vervloekt. Zijn vader was ervan overtuigd dat zijn zeven kinderen als straf voor zijn zondigheid de leeftijd van drieëndertig – de leeftijd waarop Jezus werd gekruisigd – niet zouden bereiken. Toch haalde Søren zonder kleerscheuren de leeftijd van tweeënveertig jaar. Hoewel, zonder kleerscheuren? Kierkegaard erfde de zwaarmoedigheid van zijn vader. Na zich te hebben verloofd met Regine Olsen verbrak hij de verloving zonder opgaan van redenen. Toen Kierkegaard hoorde dat Regine met een andere man zou trouwen, schreef hij in zijn dagboek dat hij hoopte op goddelijke interventie. De goddelijke interventie zou echter nooit komen en Regines nieuwe man verbood Kierkegaard om contact met haar op te nemen.

Kierkegaard laat zijn pseudoniem Johannes Climacus treurig schrijven dat geluk – in het Deens salighed – iets is geworden dat verondersteld wordt te komen als men het maar wenst, als een cadeautje onder de kerstboom: geluk als jaarlijks terugkerende gebeurtenis; maakbaar geluk voor de maakbare samenleving, hoe ijdel de hoop! Salighed is voor Kierkegaard een onverdiende gift, nooit een beloning. Salighed is nooit je salaris, maar de 'PostcodeKanjer' – hoewel Kierkegaard waarschijnlijk de week voordat die in zijn straat viel, zou zijn verhuisd. Hij schreef zijn proefschrift niet voor niets over het begrip ironie.

Zijn verloving met Regine beschouwde Kierkegaard als onverdiend geluk. Het was een zuiver wonder van probabiliteit dat Kierkegaard Regine had leren kennen in Kopenhagen. Kierkegaard kon die eer niet opstrijken. Geluk was hem door Toeval in de schoot geworpen. Verbrak hij de verloving omdat Regine het onverdiende geluk belichaamde? Zijn sommige giften zo groot dat je ze eenvoudigweg niet kunt aannemen? Kon Kierkegaard alleen door het verbreken van de verloving het hoofd bieden aan de onverdiendheid van zijn geluk?

Geluk betekent voor Kierkegaard het bereiken van authenticiteit als persoon door bewustwording van de hulpeloosheid voor God. Maarsamen sta jesterk. Samen kan je de wereld aan. Samen uit, samen thuis. Samen ben je niet zo hulpeloos. Samen is het moeilijk authentiek zijn, want samen verlies je het besef van hulpeloosheid, je ontvlucht de verlatenheid. Salighed kan je niet samen bereiken. Dus moest Kierkegaard de verloving wel verbreken. Dat maakte hem hulpeloos, maar maakte het hem gelukkig? Ruilde Kierkegaard wereldlijk geluk in voor religieuze extase? Maar welke God verlangt dat zijn gelovigen zich in het ongeluk storten? Feit blijft dat Kierkegaard Regine tot zijn dood emotioneel trouw bleef en haar zelfs tot zijn enige erfgenaam maakte.

Kierkegaard stemt in met de Latijnse uitdrukking 'credo quia absurdum' ofwel 'ik geloof omdat het absurd is.' Volgens Kierkegaard is voor het bereiken van het religieuze stadium in iemands leven een 'sprong naar geloof' noodzakelijk: de authentieke religieuze ervaring gaat de rationaliteit

te boven en kan niet via de rede bereikt worden. Søren Kierkegaard kon echter niet verhinderen dat ook hij zich bij de sprong in zijn liefdesleven verstpapte.

De rokkenjager de ransman ean aul Sartre

Sartre is net als Kierkegaard een existentialist, maar daar houden de overeenkomsten dan ook mee op. Sartre sleet zijn dagen in cafés waar hij het leven van alledag observeerde. De voorbeelden die hij in zijn boeken gebruikt, spelen zich dan ook bovengemiddeld vaak af in cafés – of in slaapkamers. Sartres vader stierf toen hij één was. Later zou hij schrijven dat het sterven van zijn vader zijn grootste geluk was: hij hoefde zijn vader niet te vergeten, want hij had hem nooit gekend.

Sartre moet absoluut gelukkig zijn geweest. Hij was een levende legende. Zijn begrafenis bracht vijftigduizend mensen op de been. Hij beschikte over een lichaam dat tachtig jaar lang weerstand wist te bieden aan aanzienlijke hoeveelheden drank, drugs, stress, sigaretten en vrouwen. De zoete smaak van lippenstift moet Sartre oneindig veel beter hebben gesmaakt dan de bittere smaak van het gif dat Socrates mocht proeven. Dat de liefde hem op het eind van zijn leven letterlijk blind maakte, was een prijs die hij waarschijnlijk graag betaald heeft.

Sartre zou nooit trouwen, daarvoor was het instituut huwelijk te burgerlijk. Wel had hij een levenslange emotionele en intellectuele relatie met Simone de Beauvoir, die sterker was dan menig huwelijk. De relatie was van beide kanten nooit exclusief. Jonge studentes stonden in de rij voor Jean-Pauls kantoor om door hem ontmaagd te worden, terwijl Simone ze de deur uit probeerde te werken met smoesjes. Het is moeilijk voor te stellen dat Sartre niet met een glimlach het Zijn voor het Niets verruilde. Sartre was porno en rock-'n-roll op intellectueel niveau. Mijmeren over en-soi en de reductie van de Ander tot ding terwijl hij oraal werd bevredigd, wat wil je nog meer?

In tegenstelling tot Mill hoefde Sartre nooit lang te wachten. Sartre was een hedonist bij uitstek: genieten doe je nooit met mate. Sartre was dan ook in de positie waarnaar Mill verwees: bekend met zowel de hogere als de lagere vormen van genot en zodoende in een uitstekende positie om beide kwaliteiten van genot tegen elkaar af te wegen en een Salomonsoordeel uit te spreken. Een tevreden dwaas of een ontevreden Socrates? Lust of liefde? Genot of geluk? Ik vraag me af wat hem – ultimo, ultimo – het gelukkigst maakte: zijn seksuele escapades, zijn intellectuele tirades of toch Simone?

Toen Sartre stierf probeerde Simone de nacht naast zijn lichaam door te brengen. Het ziekenhuispersoneel verhinderde het, maar persoonlijk vind ik het de mooiste uiting van liefde, echte liefde. In de koude grond van de Cimetière du Montparnasse liggen de urnen van Sartre en Simone nu naast elkaar begraven, beiden gereduceerd tot en-soi, tot ding. Ik twijfel niet over Simones keus, maar ik denk dat Sartre te druk bezig was met het najagen van plezier om na te denken over geluk. Teveel lust, te weinig liefde. Ook dat is tragedie.

Chinadebat: symbolisme of politieke actie?

Door Wouter de Nie

De Olympische Spelen zijn dit jaar in China. Iedereen weet dat daar mensenrechten worden geschonden. Iedereen in het Westen vindt dit zeer onwenselijk. De vraag is hoe wij er nu mee om moeten gaan. Sommigen willen een volledige boycot van de Spelen. Anderen helemaal niet, want sport en politiek behoren in hun ogen onafhankelijk van elkaar te zijn. Ik stel vast dat de discussie alleen gaat over de mate waarin wij de Spelen boycotten en nauwelijks over acties om de zaak zelf op te lossen.

Eenzelfde soort situatie deed zich voor bij het huwelijk van onze kroonprins. Maxima's vader was tijdens het Videla-regime in Argentinië ondersecretaris en staatssecretaris van Landbouw: één van de invloedrijkste sectoren van het land. Ook in deze dictatuur werden mensenrechten geschonden. Had hij daar toen niet tegen op moeten treden? Bij het huwelijk spitste de discussie zich echter maar op één zaak toe: mocht de vader van Maxima bij het koninklijke huwelijk zijn?

In beide gevallen volgt men de volgende redenering: er zijn mensen die slechte dingen hebben gedaan. Wij zijn fel tegen deze zaken. Daarom weren wij deze mensen bij officiële gelegenheden. Deze redenering is natuurlijk heel begrijpelijk, maar in mijn ogen niet erg oplossingsgericht. Wat bereiken wij daadwerkelijk voor de slachtoffers? Lossen we het wezenlijke probleem op?

Na de Olympische Spelen zal China zich niet meer druk maken om mensenrechten. Althans, ik heb sterk die indruk. Na de spelen is er dus niets bereikt. Ook met het wegblijven van de vader van Maxima is geen concreet doel bereikt. Er is slechts morele verontwaardiging geuit. Deze verontwaardiging kan terecht zijn. Maar waar ben je mee bezig als je ontzettend verontwaardigd bent en niet constructief werkt aan een echte oplossing? Je houdt er zelf wel een goed gevoel aan over, maar wat schieten slachtoffers daarmee op?

Ik geloof dat we in de huidige discussie over China alleen maar met onze verontwaardiging bezig zijn. We zijn nu heel boos en daar gaat het ons om. Voor ons gevoel doen we er iets mee, maar na de spelen speelt het in ons denken geen rol van betekenis meer. Net zoals na het koninklijke huwelijk niemand zich meer boos maakte over Videla. Over mogelijke echte oplossingen hebben we in het geheel niet gediscussieerd.

Ik ben een voorstander van een geheel ander debat. Geen polemiek over de vorm van symbolen, maar een politiek debat over hoe we vanuit Nederland daadwerkelijk de situatie kunnen verbeteren. Op die manier helpen we de mensen die nu onder de misstanden lijden het beste.

Om dit te bereiken moeten we ons eerst afvragen

Pékin 2008

waarom de discussie nu over schijnoplossingen gaat. Mensenrechtenproblemen zijn zeer ingewikkeld. Er spelen namelijk talloze internationale verhoudingen en belangen mee. Ook zijn er grote cultuurverschillen. Niet-Westerse volken kijken bijvoorbeeld vaak geheel anders tegen problemen aan dan wij. (Dit is natuurlijk geen reden om niet voor mensenrechten te strijden, maar wie dat feit niet erkent, staat een werkbare oplossing in de weg.) Voor een leek is het door deze zaken lastig om de aard van de problemen goed te onderscheiden. Regeringen hebben meer overzicht en doorzien de problemen beter. Daarom streven zij in de diplomatie vaak wel naar goede oplossingen. Helaas blijven die oplossingen, juist door de aard van de diplomatie, voor velen veelal onbekend.

Dit brengt veel burgers in een lastig parket. Enerzijds heeft men geen zin om zich teveel met die ingewikkelde problemen bezig te houden. Anderzijds ziet men zichzelf graag als iemand die opkomt voor zijn morele overtuiging. Dit geeft een naar gevoel, omdat deze twee gedachten eigenlijk niet samen kunnen gaan. Symbolische verantwoordiging en het verdedigen van schijnoplossingen haalt dit gevoel weg.

Kunnen we met dat gevoel niet anders omgaan? Hoe motiveren we mensen zo dat zij oplossingen zoeken in plaats van zich met symbolische daden bezig te houden?

Een eerste stap zou betere media-aandacht zijn. Laat de burger objectief kennismaken met de gedachtewereld van de tegenpartij. Maak documentaires over internationale verhoudingen en belangen. Laat mensen kennismaken met de historie van problemen. Dit geeft betere inzichten en dat leidt vaak tot betere oplossingen.

De aandacht van de burger is hierbij natuurlijk onontbeerlijk. Om die te creëren kunnen de media nog een tweede slag slaan. Naast 'inhoudelijke', kan men ook 'populaire' aandacht aan de kwesties besteden: bijvoorbeeld met creatieve debatten tussen burgers en politici (zoals Cool Politics). Waarom organiseert John de Mol op dit gebied geen show met goede ideeën van burgers?

Kortom, willen we echt debatteren over de problemen die er toe doen, dan is er een totaal andere instelling nodig. Hier ligt een schone taak voor de politiek, de tycoons van de media en natuurlijk ook voor onszelf als burgers!

Wouter de Nie is voorzitter van de JOVD-afdeling Groningen. Reacties op zijn artikel ontvangt hij graag via voorzitter@jovdgroningen.nl of op jovd.nl/driemaster.

De schijnheiligheid van veiligheid

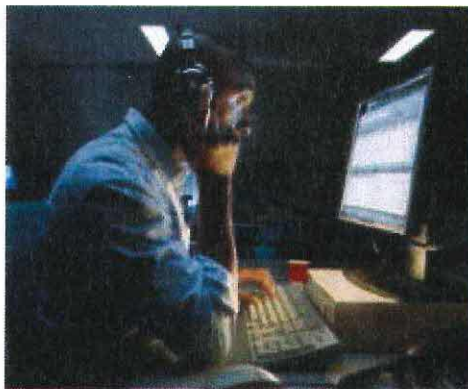
Sinds 9/11 worden we door de overheid voortdurend bang gemaakt voor mogelijke aanslagen. De afgelopen jaren zijn vele mensenrechten wereldwijd geschonden onder het mom van terrorismebestrijding. Angst is een noodzakelijke overheidsfactor om dit beleid uit te kunnen voeren en de Abu Graihbs en Guantánamo's van deze wereld te rechtvaardigen. Hoe bang het volk, des te groter de macht van de overheid. Wat het antiterreurbeleid is, mag niet gevraagd worden, waarom het nodig zou zijn is al helemaal taboe.

Door Allard Altena

'Als de Moslims hun gang mogen gaan, dan gaan we er allemaal aan! Ze zullen de mannen vermoorden, de vrouwen verkrachten en de kinderen verkopen, snap dat dan!' Eerlijk gezegd snap ik het absoluut niet. Ik snap niet dat één van mijn medestudenten zulke onzin kan uitkramen. Ik snap ook niet dat zoveel anderen deze onzin geloven. Moslims zijn over het algemeen niet eng. Wel eng is dat er blijkbaar wordt geloofd in een racistische leugen. Het 'wij'/'zij'-denken is terug, en 'wij', de goede Nederlanders zijn blijkbaar moreel superieur aan 'de moslims', getuige de gigantische aanhang van Wilders en Verdonk, die dat propageren. Wie gelooft in een Internationaal Islamitisch Complot om het Westen te vernietigen en de wereld te domineren is even paranoïde als degenen die zeventig jaar geleden geloofden dat de joden de wereld controleerden. Natuurlijk, islamitisch fundamentalisme bestaat en is walgelijk, maar christelijk en joods fundamentalisme bestaat ook. Niet zolang geleden executeerde de IRA vijanden standrechtelijk en wat vandaag de dag gebeurt in de door de Israëliërs bezette gebieden is onvoorstelbaar. In maart 2003 werd een Amerikaanse vrouw, Rachel Corrie, nog overreden door een Israëliëse bulldozer. Nadat de chauffeur de eerste keer over haar heen was gereden, zette hij de bulldozer in zijn achteruit om een tweede maal bewust over de vrouw heen te walsen. Maar wat betekent dit nu eigenlijk? Zijn alle joden en alle christenen nu mensen die in het donker plannen maken om hun vijanden te vermoorden? Elk redelijk mens weet dat dit absurd is. Waarom dan juist wel die angst voor moslims, maar niet voor de rest? En waarom bevordert de regering die angst?

Ongetwijfeld heeft u gezien, de antiterreurspotjes op tv. Of die website, www.nederlandtegenterrorisme.nl. 'Wat kunt u doen!' Om terrorisme tegen te gaan? Overall op letten natuurlijk. Als een gestoorde zoeken naar onbeheerde tassen en onpure types. We krijgen ook nog een kant-en-klaar lijstje met wat 'verdacht' is. 'Het kan zijn dat u toevallig mensen met elkaar hoort praten en dat hun woorden u verdacht voorkomen. Licht de politie in.' Is dit nu de beschaafde wereld op zijn best? Een overheid die hoopt dat burgers elkaar massaal gaan aangeven omdat ze iets 'verdachts' zien, horen of voelen?

Het fascinerende is dat juist dit soort maatregelen terreur in de hand spelen. Of om met de heer H.M. van Randwijk te spreken: 'Een volk dat voor tirannen zwicht, zal meer dan lijf en goed verliezen: dan dooft het licht.' De Staat die angst onder burgers bevordert is gezwicht voor terreur. Terreur volgens onze overheid is 'het plegen van of dreigen met op mensenlevens gericht geweld of het aanrichten van ernstige maatschappij-ontwrichtende zaakschade, met als doel maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen en politieke besluitvorming te beïnvloeden'. Zwichten voor dit soort dreiging is echter exact wat de regering doet. Als de overheid zo graag wil dat haar burgers maatschappelijk veranderen in paranoïde personen die lijstjes gaan bijhouden van 'onbekende bestelbusjes die al twee weken bij u in de straat staan' en die 'verdachte pakketjes' gaan mijden, dan kunnen we net zo goed Rotterdam maar gelijk ontruimen. Een staat die de hulp van zijn burgers inroept, die angst zaait in de hoop burgers 'bewust' te maken van de problemen, is geen solide staat. Juist een sterke staat geeft een signaal af van controle en vertrouwen. In plaats daarvan worden we opgezadeld met een staat die onder het mom van veiligheid een rits maatregelen neemt waarvan niet bewezen is dat ze werken. Wat te denken van de identificatieplicht? Of het boerkaverbod? Beiden werden ingevoerd met het oog op 'veiligheid', maar geen van beiden heeft zijn nut bewezen. Zij hebben eerder een omgekeerd effect gehad: het verbieden van de boerka in Nederland lijkt een grove schending van de vrijheid van godsdienst.

DE AIVD'ER TEGEN TERRORISME

We weten veel en we doen veel. Meer dan ik kan vertellen. We luisteren af, we infiltreren* en we verzamelen en bestuderen informatie over verdachte personen en groepen. De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) werkt samen met meer dan 100 verschillende inlichtingendiensten in de wereld.

De politieke besluitvorming is beïnvloed. Nederland verwordt langzaam tot een Orwelliaans drama. Sinds 1579 hebben we moeten vechten voor burgerrechten die nu met het gemak van een handtekening worden weggevaagd. Zo hebben er ingrijpende wetswijzigingen plaatsgevonden die de veiligheidsdiensten de macht geven bij een simpel vermoeden te starten met afluisteren en schaduwen. En waarmee komt onze binnenlandse veiligheidsdienst, de AIVD, aanzetten? Met rapporten die kant nog wal slaan. Volgens het rapport Radicale dawa in verandering, dat de opkomst van islamitisch neoradicalisme in Nederland schetst, kent Nederland al meer dan vijftientig jaar terreurgroeperingen. Het schrijft: 'in deze periode (medio jaren tachtig), de eerste fase in het veranderingsproces van het moslimradicalisme, krijgen zowel jihadistische als radicale dawa-organisaties en -netwerken van buitenlandse oorsprong vaste voet aan de Nederlandse grond. Zij weten een beperkte, maar wel zeer overtuigende groep aanhangers aan zich te binden: vooral uit de eerste generatie moslimimmigranten van

teerd en soms zet de politie zelfs een trein stil. Moeten wa

primair Marokkaanse afkomst. Zij hebben een nauwe band met de buitenlandse moederorganisaties of netwerken waar het gaat om aansturing, organisatorische uitbouw, ideologische oriëntatie, financiële ondersteuning en hun strategische en tactische keuzes. In deze fase worden de jihadistische netwerken in Nederland, die gericht zijn op de gewapende strijd in conflictgebieden in de moslimwereld, meestal direct geleid of beïnvloed door één of meerdere Afghanistan- of Bosniëveteranen. Daarmee is in veel gevallen ten minste een ideologische band aanwezig met het Al-Qa'ida netwerk.'

Op het eerste gezicht zou dit verhaal enig hout kunnen snijden, ware het niet dat het elke vorm van logica mist. Buiten het feit dat de oorlog in Bosnië woedt aan het begin van de jaren negentig in plaats van medio jaren tachtig en het dus onmogelijk is dat de terreurcellen onder leiding staan van Bosniëveteranen, laat dit document zien dat de AIVD eigenlijk geen benul heeft van wat er gebeurt. De gruwelijke moord op Theo van Gogh is gepleegd door een home-grown terrorist die volgens het Nederlandse gerecht geen banden heeft gehad met een buitenlands terreurnetwerk. Wat hebben die 'jihadistische netwerken in Nederland' waarvan 'een ideologische band aanwezig (is) met het Al-Qa'ida netwerk' hier dan al die tijd gedaan? Bestaan zij wel echt of zijn zij gewoon fictie? Verbazend is het om te denken dat Al-Qa'ida belang heeft bij Nederland, een land dat geen macht heeft om de doelstellingen van de terreurgroep te verwezenlijken.

Want doelstellingen heeft Al-Qa'ida wel degelijk. Al-Qa'ida vecht in eerste instantie niet tegen het Westen, maar tegen de corrupte regimes in het Midden-Oosten, propageert ze zelf. Het doel van de terreurgroep is deze regimes, zoals in Egypte en Syrië, omver te werpen om een pan-Arabische theocratische staat te kunnen stichten. In het kort hebben volgens Al-Qa'ida de aanvallen die al jaren plaatsvinden op Amerikanen in het Midden-Oosten, en die op 9/11 naar de VS zelf werden gebracht, tot doel Amerika te dwingen zijn steun in de corrupte regimes en Israël op te zeggen. Amerika steunt volgens de terreurgroep namelijk al vele decennia de onderdrukkende regeringen in het Midden-Oosten om politieke en economische redenen. Olie is één van de belangrijkste. Vergelijk hoe de Amerikanen tegen de wil van Saudiërs aan het einde van de Eerste Golfoorlog toch een permanente militaire basis in het land hielden. Voor fundamentalisten lijkt Amerika de beschermheer van 'onrechtvaardigheid' en moet het land daarom op de knieën gebracht worden. Dat Amerika economische en militaire belangen in de Golf heeft is een feit en dat het ondemocratische regimes financieel steunt is geen geheim, maar dit kan terreur nooit rechtvaardigen. De aanslagen gepleegd door Al-Qa'ida zijn verwerpelijk en walgelijk, en een adequate methode is nodig om de gekken te stoppen. Maar wat is die adequate oplossing? In ieder geval moet het iets anders zijn dan de huidige strategie in de 'war on terror', want onder die strategie is het geweld alleen maar opgeblaaid.

De AIVD is in de veronderstelling dat Al-Qa'ida Nederland kan 'inpassen' in haar strategie. Volgens het rapport is Nederland namelijk de perfecte plek om terroristen op te leiden om mee te gaan vechten in de 'gewapende strijd in conflictgebieden in de moslimwereld.' Waarom, vraag ik mij af, zou een terreurgroep duizenden kilometers reizen

naar een Westers land om een opleidingskamp te vestigen? In het Afghanistan, Pakistan, Saoedi-Arabië, Somalië, Libanon en Libië van de jaren '80 en '90 is alles al aanwezig wat een terreurnetwerk nodig heeft: contacten, geld en wapens. Hier in Nederland hebben zij geen belang, geen geld en geen wapens. Nog leuker wordt het als de AIVD verkondigt dat na 9/11 plots alle grip op de terreurgroepen verdwijnt vanuit de centrale moederorganisatie en de cellen autonoom verder gaan. 'Zij kunnen ontstaan omdat een aantal buitenlandse moederorganisaties en netwerken als gevolg van de internationale strijd tegen het terrorisme succesvol is ontmanteld,' schrijft de AIVD. Dit klinkt als het verbuigen van feiten om de conclusies beter uit de bus te laten komen. In de decennia voor 9/11 was terreur al een dodelijke realiteit. Een korte greep in geschiedenis leert ons hoe in 1983 de Amerikaanse militaire basis in Beiroet (Libanon) werd opgeblazen door een zelfmoordenaar, hoe in 1998 in Nairobi (Kenia) en Dar es Salaam (Tanzania) Amerikaanse ambassades doelwit werden van Al-Qa'ida en in 2000 de USS Cole voor de kust van Yemen doelwit werd van een aanslag die zeventien levens eiste. Ook voor 1983 vonden meerdere terroristische aanslagen plaats. 9/11 heeft terreur alleen zichtbaar gemaakt voor het wereldpubliek, maar heeft het niet ontketend. Nu er op dagelijkse basis in Irak aanslagen gepleegd worden, de veiligheidssituatie in Afghanistan ernstig verslechterd, Hamas en Hizbu'llah tegenwoordig democratisch door het volk zijn verkozen in respectievelijk het Palestijnse en Libanese parlement, Osama bin Laden niet gevonden is en Al-Qa'ida nog openlijk in Peshawar (Pakistan) aanwezig is, zie ik geen reden om aan te nemen dat de 'strijd tegen het terrorisme' succesvol wordt gestreden. De kritische lezer kan zich nog kostelijk vermaken met de rest van het in totaal zesennegentig pagina's tellende AIVD-rapport. Ik kan het aanbevelen.

In Nederland worden de veiligheidsdiensten feitelijk alleen gecontroleerd door de zogenaamde 'commissie stiekem', een parlementaire commissie waarin alleen de fractieleiders van politieke partijen in de Tweede Kamer zitting mogen hebben. De Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB), die de overheid verplicht om dossiers openbaar te maken wanneer dat gevraagd wordt door een burger, is logischerwijs niet van toepassing. Wat wel zorgwekkend is, is dat juridische controle vaak ontbreekt. In het merendeel van de gevallen heeft de AIVD alleen groen licht nodig van de Minister van Binnenlandse Zaken om te mogen starten met surveillance. De Minister zal kunnen oordelen op legaliteit, maar hoeft dit niet te doen. Dit is zorgwekkend, omdat in theorie een veiligheidsdienst bestaat die geen bewijs nodig heeft om te starten met vergaande veiligheidsoperaties. Een legale 'commissie stiekem', waarin ook rechters plaats nemen, zou geen slechte zaak zijn. Het zou de veiligheidsdienst niet lam leggen, maar wel zorgen dat ze opereert binnen de kaders die wetten en internationale verdragen heten. Nu weten we niet of de AIVD en zijn militaire broertje, de MIVD de rechten van burgers schenden, omdat de dossiers niet openbaar zijn. Als de diensten zich aan de wet houden is dat lovenswaardig, maar dan zou een rechterlijke toets geen enkel probleem opleveren. Aan de andere kant, als de veiligheidsdiensten de wet niet altijd zo nauw nemen, dan zou de rechterlijke toets juist noodzaak zijn. De AIVD

heeft volgens de WIV onder meer het recht dossiers bij te houden van staatsgevaarlijke personen. Maar wie is tegenwoordig staatsgevaarlijk? Wordt dit bepaald door de waan van de dag of moet er ook nog een bewijslast zijn? Op het moment is een enkel vermoeden al genoeg om te starten met surveillance. Vermoedens worden in de reguliere rechtsgang direct naar de prullenbak verwezen, maar hier blijkbaar niet. Wat is er vandaag veranderd, dat dit rechtvaardigt? En waarom laten we het toe?

Op een ander gebied van de AIVD is de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB) wel van toepassing, namelijk de dossiers die de AIVD bijhoudt van personen en organisaties. Om er eens achter te komen hoe de AIVD omgaat met de WOB deed ik een poging om mijn eigen – waarschijnlijk niet bestaand – dossier op te vragen. Na een week of drie had ik nog geen ontvangstbevestiging had ontvangen. Dit lijkt misschien triviaal, een ontvangstbevestiging van de aanvraag, maar voor het recht is het echter cruciaal. In de algemene wet bestuursrecht (awb), de wet van toepassing op alle bestuursorganen, is immers geregeld hoe het te laat of niet nemen van een besluit gelijkstaat aan het nemen van een besluit.

De termijn waarbinnen beslist moet worden kan echter pas ingaan op het moment dat de aanvraag door het bestuursorgaan is ontvangen. En de indiener van de aanvraag weet pas of de aanvraag is aangekomen als hij dit bevestigd heeft gekregen. Zonder ontvangstbevestiging zou men in de rechtbank op het verweer van de AIVD kunnen stuiten de aanvraag 'nooit ontvangen' te hebben. Dan sta je als burger met lege handen, tenzij je de aanvraag aangetekend hebt verstuurd. Toen ik de AIVD hierop attendeerde, kreeg ik achtenveertig uur later een groot pakket op de mat met de afwijzing van mijn aanvraag en het jaarverslag van de AIVD. Over de feitelijke klacht heb ik nooit meer een woord gehoord.

Wat heb ik betoogd? En waarom? Allereerst is er de vraag waarom Moslims in Nederland vaak wantrouwend worden bekeken. Het is een gotspe om velen te beschuldigen voor de daden van enkelen, vooral als die velen geen enkele schuld hebben aan de daden van de enkelen. Vervolgens is er de vraag waarom de overheid angst lijkt aan te moedigen. Een solide staat of een sterke staatsman straalt juist vertrouwen uit richting de burgers, geen angst. Stel je eens een vroege oorlogsrede van Churchill voor, naar mijn smaak één van de laatste grootste staatsmannen, waarin hij na het 'We shall fight in the fields and in the streets' zou toevoegen: 'but please start making plans to escape.' Ten derde heb ik vraagtekens gesteld bij het huidige veiligheidsbeleid en de analyses van terrorisme. Een sterke antiterreuraanpak is in het geval van terreurdreiging noodzaak, daar valt niet over te discussiëren, maar hoe moet die aanpak eruit zien? Als de huidige veiligheidsanalyses volledige lulkoek zijn, hoe moeten we er dan op vertrouwen dat er een efficiënte aanpak is? En hoe weten we dat de AIVD zijn bevoegdheden niet misbruikt als er geen rechterlijke toets is? Proefondervindelijk heb ik al aangetoond hoe laks de AIVD met de meest basale regels omgaat. 'Blind belief in authority is the greatest enemy of truth' en een blind vertrouwen in de overheid is de doodsteek voor een natie.

Reacties op zijn artikel ontvangt de adjunct-hoofdedacteur graag via allard.altena@jovd.nl of op jovd.nl/driemaster.

DE SCHOONMAKER

TEGEN

TERRORISME

Balkenende beoordeeld: aan de macht, maar machteloos

Balkenende en zijn trawanten vormen inmiddels meer dan vijftien maanden een regering. Tijd voor een beoordeling van het doen en laten van het kabinet tussen de 100 dagen durende tour door het land en Balkenende's promotie van Fitna in de islamitische wereld.

Door Mark Reijman

Verbieden en geloven

Het kabinet blijkt vooral goed te zijn in pogingen om dingen te verbieden, zoals boerka's, Fitna, roken in de horeca, paddo's, gloeilampen, winkelen op zondag, gokken op internet, Deep Throat, computerspellen en het happy hour. Daarnaast weet het kabinet het leven duurder te maken: meer accijnzen op sigaretten, benzine, drank, een verwachte BTW- verhoging, de verpakkingstaks, kilometerheffing, vliegtaks, fijnstofstaks, de Bosbelasting voor bejaarden en de SUV-taks. Het klimaat wordt veelal gebruikt als excuus om draagvlak te creëren voor alle extra belastingen die geheel toevallig ook de schatkist spekken. Daarnaast is Balkenende vier in tegenstelling tot de vorige kabinetten Balkenende geen 'hervormingskabinet', maar een 'investeringskabinet', ofwel een kabinet dat de problemen rond ontslagbescherming, hypotheekrenteaftrek, de huurmarkt en vergrijzing voor zich uit schuift en met geld smijt om de lieve vrede te bewaren.

De scheiding tussen kerk en staat wordt dankzij de inzet van het CDA en de ChristenUnie vakkundig gedicht. Ambtenaren van de burgerlijke stand die weigeren homohuwelijken te sluiten worden beschermd. Minister van Justitie Hirsch Ballin wil het verbod op godslastering uitbreiden en actiever gaan vervolgen. Ook het aantal koopzondagen onder het toeristische regime moet aan banden worden gelegd. Zondag is immers rustdag en 'zonder geloof kan je niet functioneren', aldus Balkenende in Hour of Power vanuit het Catshuis. Daarnaast is de zondag nodig om keihard zonder condoom te neuken, want volgens minister Rouvoet hebben we meer kinderen nodig.

Macht en scheiding

Balkenende IV kenmerkt zich door een centralisatie van macht. Allereerst maakt de overheid koopzondagen en weigerambtenaren tot landelijk beleid, terwijl men op gemeentelijk niveau veel meer recht kan doen aan de diversiteit tussen bijvoorbeeld Rotterdam en Staphorst. Ten tweede wordt per regeerakkoord afgesproken dat de PvdA-fractie in de Tweede Kamer niet mag instemmen met een onderzoek naar de oorlog in Irak. Dat is een aantasting van de machtscheiding, maakt de uitvoerende macht sterker en verhindert de controlerende functie van de Tweede Kamer. Zeg maar dag dualiteit. Ten slotte wist Balkenende door middel van het Lissabon verdrag nationale soevereiniteit uit Nederlandse handen te geven zonder dat hij het volk hiervoor om toestemming vroeg. Sterker nog, er waren duidelijke aanwijzingen in tegengestelde richting, zoals het 'nee' op het referendum over de Europese grondwet in 2005.

Als de prestaties van de vrouwelijke kabinetsleden een indicatie vormen voor de gevolgen van het PvdA-plan om het bedrijfsleven te verplichten 40% van de topfuncties door vrouwen te laten vervullen – onder straffe van ontbinding van het bedrijf – valt het ergste te vrezzen. De maakbare samenleving heeft bij de PvdA blijkbaar nog steeds niet afgedaan. Dat blijkt ook uit de aanpak van minister

Vogelaar met haar 'prachtwijken'. Zoals een moslim geen wip is, zijn mensen geen bakstenen. Als je laag opgeleide, werkloze, ongemotiveerde, slecht Nederlands sprekende Tokkies of Ali's in een 'prachtwijk' stopt, los je hun problemen niet op, maar heb je teveel naar Flodder gekeken. Als minister Vogelaar zonodig in social engineering gelooft, moet ze maar 'prachtmensen' maken in plaats van zich om hun bewoning te bekommeren.

Politiek correct denken is ook weer terug van nooit weggeweest, getuige de opmerking van staatssecretaris Jet Bussemaker dat de rol van alloctonen bij de bevrijding van Nederland meer aandacht moet krijgen. Met alloctonen bedoeld ze natuurlijk niet de Amerikanen, Engelsen, Fransen, Canadezen en Polen (ja, zij wel!) die ons land daadwerkelijk hebben bevrijd, maar ze bedoelt Marokkanen, Turken, Surinamers en Antillianen. Maar moeten we in alle eerlijkheid dan ook geen aandacht schenken aan de moslims die aan de kant van Hitler meevochten? Geschiedvervalsing is normaal gesproken het werkterrein van totalitaire staten, maar als het de integratie helpt, is blijkbaar alles toegestaan, net zoals discriminatie is toegestaan als het emancipatie bevordert en je belasting mag heffen als je het maar met goede intenties weer uitgeeft.

Alles gratis

Laten wij eens het perspectief van de lompenmassa aannemen en kijken wat Balkenende voor hen heeft gedaan. Een mogelijke BTW verhoging van 19% naar 20% – consumptie is immers zondig – komt het hardst aan bij de minima omdat zij een groter gedeelte van hun inkomen consumeren. Datzelfde geld voor de verpakkingstaks die door producenten en supermarkten aan de consument wordt doorberekend. Ook de all inclusive vakanties naar Turkse badplaatsen als Marmaris, Alanya en Kusadasi worden weer een stukje duurder dankzij de vliegtaks. Met een extra toeslag van € 11,25 voor korte vluchten en € 50 voor lange vluchten is Schiphol nu – na London

Heathrow – de duurste Europese luchthaven. De 'gratis' schoolboeken komen ten gunste van de vervloekte middenklasse, want die werden al voor de minima vergoed.

Dat het meeste belastinggeld naar de middenklasse gaat, is goed te verklaren met behulp van het 'median voter theorem'. Deze theorie stelt dat de kiezers in het midden van de inkomensverdeling afhankelijk zijn van de financiële beloften die de linkse en rechtse partijen doen en op grond daarvan besluiten op welke partij ze stemmen. Zowel voor de linkse als voor de rechtse partijen is het in dat geval rationeel om zich op de middenklasse te richten en minder op hun natuurlijke achterban, waarvan ze reeds verzekerd zijn. Naast de 'gratis' schoolboeken bleek de theorie ook uit het feit dat plots alle partijen voor 'gratis' kinderopvang waren. Gevolg daarvan is overigens dat opa's en oma's plots betaald werden voor hun oppasactiviteiten, waarbij een gedeelte van het geld aan de strijkstok van bedrijfsjes bleef hangen die de registratie van de oppassers op zich namen.

Machteloos

Verbieden, belasten, betuttelen en vertrutten. Balkenende heeft weinig om trots op te zijn. Veranderen van klimaat en getto's zijn feel good-projecten. Ze getuigen van een nostalgie naar de illusie van de maakbare samenleving. De overheid moet erkennen dat ze minder machtig is dan ze haar kiezers doet geloven. Menselijk gedrag is moeilijk voorspelbaar zolang mensen vrij zijn om te kiezen in een wereld vol globalisering, technologie en opportunisme. Men moet een regering daarom niet afrekenen op haar intenties, maar op haar resultaten. De projecten getuigen van goede intenties, maar kosten de samenleving bakken vol geld zonder dat er concrete resultaten worden geboekt. Balkenende is aan de macht, maar machteloos.

Reacties op zijn artikel ontvangt onze bureauredacteur graag via mark.reijman@jovd.nl of op jovd.nl/driemaster.

Foto Gerhard Taatgen

Ja, ik word lid van de JOVD!

Mijn gegevens zijn:

Naam:

Voorletters:M/V

Roepnaam:

Straat:nr.

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

Mobiele telefoon:

Email:

Geboortedatum:

Bank- / girorekening:

Datum:

Handtekening:

Postzegel plakken

Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie

Herengracht 38a
2511 EJ Den Haag

Graag invullen met blokketters!

Hierbij machtig ik de JOVD jaarlijks de verschuldigde contributie van mijn rekening af te schrijven. Tot het einde van het jaar betaal ik slechts € 5,- waarna tot wederopzegging de normale bijdrage zoals vastgesteld door mijn afdeling. Zonder machtiging betaal ik € 2,- extra.

Ter gelegenheid van Driemasters jubileum, komt de redactie in deze jaargang met een serie campagneposters van het soort 'sex sells' tegemoet aan een oud verzoek van de algemene ledenvergadering. In de betreffende motie werd haar gevraagd om meer vrouwelijk schoon in het ledenblad en met name de terugkeer van de eens gebruikelijke 'vrouw van goede kwaliteit' op de achterkant bepleit. De JOVD is echter al lang niet meer het wellustig mannenbolwerk van weleer. Op de waarschuwing van een Vlaamse politica dat politiek meer is dan navelstaren en een nog liever naakt dan in bont geportretteerde dierenrechtenactiviste volgde tijdens de jongstleden algemene vergadering dan ook terecht het verzoek van de heer V. om de achterkant 'meer toegankelijk te maken voor de diverse groepen binnen de vereniging.' De redactie vond een oud-landelijk voorzitter bereid om nog éénmaal als vanouds de pers te halen, poserend in de vrije natuur als nietsvermoedende Ganymedes om weldra door Zeus in de gedaante van een adelaar te worden meegevoerd. Rond 1905 gebruikte bierbrouwer Anheuser-Busch deze oude Griekse legende succesvol in een advertentie 'ter introductie van Budweiser onder de goden.' Nu maar hopen dat de lidmaatschapskaart aan de ommezijde van deze pagina net zo gretig aftrek vindt.

Advertentie van Anheuser-Busch voor Budweiser, ontworpen door F. Schickel, 1905. De afbeelding is een moderne versie van de legende van Ganymede. De afbeelding is afkomstig van de website van Anheuser-Busch Brewing Ass'n.

DRUMMASTUR

Op naar de Europese
verkiezingen in 2009

Hans van Baalen

'Het Europees Parlement is te belangrijk
om als rusthuis voor oud-
politici of stageplaats voor
aanstormend talent te dienen.'

Toine Manders: 'Kennelijk
is er zo weinig te doen in de Tweede
Kamer dat men denkt er een baan
naast te kunnen nemen.'

Premier en Prins zijn in New York om de daar verenigde naties de Hollandse VOC-mentaliteit aan te praten. Die zullen ze hard nodig hebben, wil de wereld nog wat maken van de Millenniumontwikkelingsdoelstellingen: de tevergeefse mondiale strijd tegen armoede, honger, milieuvervuiling en meer vreselijke televisiebeelden. Hoe groots ook hun woorden, daarvoor zijn de mannen toch te klein. JP leidt thuis een kabinet waarvan meer dan de helft van zijn burgers hoopt dat het vlug zal vallen en WA leidt enkel nog een gezapig gezinnetje terwijl zijn onderdanen inzicht eisen in het huishoudgeld van de familie. Hoewel thuis de voormalige liberale coalitiepartner de uitgaven aan ontwikkelingssamenwerking wil halveren en daar weer een populaire afscheiding van de hele post denkt te kunnen schrappen, toont het opgeheven vingertje over de ontwikkelingssamenwerkingsverplichtingen nog altijd ver uit boven de indrukwekkende skyline van Manhattan. Balkenende, die de wereld maant zich niet te laten afleiden door de financiële crisis, maakt vervolgens een fietstochtje over het eiland en hoopt dat de straten er in 2009 behalve rood-wit-blauw ook oranje kleuren. Dan vieren wij immers onze grootheidswaanzin met het 'NY400-jaar' waarin wordt herdacht dat de Nederlanders er in 1609 als eerste voet aan wal zetten. Dat we het voor een paar snuisterijen van de lokale indianen hebben gekocht en voor niet veel meer in waarde hebben moeten afstaan aan de Engelsen is niets bijzonders. Harlem, Brooklyn en nog wat probleemwijken

die Ella Vogelaar eerder deze al veel te lang durende kabinetsperiode op als werkbezoek verhulde snoepreis langs zagen komen mogen dan naar Nederlandse steden zijn genoemd, er verwijst na al die eeuwen cultivering wel iets naar elke plek ter wereld. De Italianen stichtten er hun eigen Little Italy, Chinatown dijt nog altijd uit en Arabische collega's van onze Prins kopen er nu naar eerder Japans voorbeeld het financiële district op. Duitsers, Ieren, Afro-Amerikanen en Latino's: allemaal drukten ze een stempel op de meest kosmopolitische stad ter wereld. Een halve Keniaan wordt er misschien president, een Oostenrijker is al gouverneur van één van de machtigste staten. Het is bizar om als Hollanders een speciale band met New York te claimen en daar een gevoel van trots bij op te roepen. Net zo beschamend als de fietstocht van de premier langs de Hudson en de verwoede pogingen van zijn Prinsgemaal om nog iets van zijn carrière in het watermanagement terecht te brengen door daar een bijzondere rol in armoedebestrijding voor op te eisen is het vreemde gedrag waarmee de Nederlanders al sinds de zeventiende eeuw de Engelse taal verrijken. Wat de mannen de wereld *like a Dutch uncle* te vertellen hebben is niets dan *double Dutch* en dat NY400-jaar een typische *Dutch treat*. Laten we het maar stilhouden en blij zijn dat de vikingen eerder waren en een nog net iets slechtere reputatie hebben.

Tim M.C. Huiskes, hoofdredacteur

Nieuw- Amsterdam is niet meer.

Mannelijk chauvinisme werd in 2007 door de Poolse vrouwenpartij Partia Kobiet tot verkiezingsthema verheven. Met de leus 'Alles voor de toekomst en niets te verbergen' namen zij het op tegen de conservatieve regering Kaczynski en de rechts-christelijke partijen in Polen. Meer dan de helft van de Poolse vrouwen zit thuis en in de politiek zijn ze sterk ondervertegenwoordigd. 'Het kan niet zo zijn dat wij net als mannen belasting betalen, maar alleen hen laten beslissen over onze toekomst, arbeidsperspectieven en gezondheid,' aldus voorvrouw Gretowska, die het katholieke Polen met een gewaagde postercampagne flink opschudde. 'Mooi, naakt en trots' voert zij met haar volgelingen op de achterzijde van dit vierde jubileumnummer van Driemaster de strijd voor vrouwenrechten aan. Dat beetje extra aandacht kunnen zij wel gebruiken, want met 0,28% van de stemmen, haalden zij de kiesdrempel en daarmee het parlement tot dusver niet.

Colofon

Driemaster is een uitgave van de JOVD
vrijdag 3 oktober 2008; jaargang 60, nummer 4
ISSN 0167-0786

Deadline vrijdag 31 oktober 2008

Hoofdredacteur Tim M.C. Huiskes (tim.huiskes@jovd.nl; +31616265677);
adjunct-hoofdredacteur Allard Altena (allard.altena@jovd.nl;
+31613734492); eindredactie Isabelle Buhre; bureauredactie Mark Reijman,
Wouter van den Wildenberg, Inge Snip beeldredactie Gerhard Taatgen

Ontwerp Guy Vording; drukkerij Giethoorn Ten Brink; distributie TNT Post;
oplage tweeduizend stuks; frequentie vijf maal per jaargang

Redactie-adres Herengracht 38a, 2511 EJ Den Haag; telefoon
+31703622433; fax +31703617304; e-mail driemaster@jovd.nl; website
www.jovd.nl/driemaster; adverteerders Ingrid Jansen (ingrid.jansen@jovd.nl;
+31646603592)

De Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie geeft een verenigingsblad uit onder de naam Driemaster, met als doel elk lid te informeren over de mogelijkheden tot ontplooiing die de vereniging in het kader van de verwezenlijking van haar doelstellingen biedt, verslag te doen van activiteiten van de vereniging, bij te dragen aan de doelstelling van de vereniging om jongeren in kennis te brengen met en te doordringen van de verantwoordelijkheden die het staatsburgerschap hen oplegt - hen daarbij in het bijzonder voorlichtend omtrent de liberale beginselen zonder een politieke vorming in ruimere zin te verwaarlozen en stimulerend van discussies over politieke onderwerpen in het kader van de liberale beginselen: vrijheid, verantwoordelijkheid en verdraagzaamheid.

Met inachtneming van deze opdracht, is de hoofdredacteur vrij in de invulling en vormgeving van het verenigingsblad. Hij legt daarover enkel aan de algemene ledenvergadering verantwoording af en beslist zelfstandig over de samenstelling van zijn redactie. Dat verzekert de redactie van een sterke, onafhankelijke positie tegenover het hoofdbestuur; van de journalist ten opzichte van de bestuurder. Dat uitgangspunt van onafhankelijke journalistiek is een essentiële voorwaarde voor het functioneren van de democratie, ook binnen onze politieke jongerenorganisatie. Deze en nadere bepalingen werden opgenomen in een redactiestatuut en stijlboek, zoals gepubliceerd op de website www.jovd.nl/driemaster. Alle redacteurs zijn daaraan gehouden, al doet geen van beide afbreuk aan de door de statuten, het huishoudelijk reglement, het financieel protocol en de algemene vergadering expliciet aan de hoofdredacteur en zijn redactie toegekende rechten en opgelegde plichten.

creative commons Tenzij anders vermeld is op alle in deze uitgave opgenomen werken de Creative Commons Naamsvermelding Niet-commercieel Geen Afgeleide werken 3.0 Nederland Licentie van toepassing. Bekijk de licentie op <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl/> of via de website www.jovd.nl/driemaster. Indien niet anders overeengekomen vervalt het volledige auteursrecht op ingezonden kopij aan de redactie.

Inhoud

De landelijk voorzitter	5
McCain mijn kandidaat	7
Overpeinzingen bij de beginselen	8
Interview Toine Manders	11
Interview Hans van Baalen	14
Meningenmoetheid	18
Jong huldigt Oud	19
De staat van België	20
Anti-discriminatie niet liberaal	24
Activist of terrorist	25
Oorlog in Zuid-Ossetië	26
Verkiezingen in Angola	29
Vrije markt, maar dan anders	30

Het hoofdbestuur staat u dag en nacht hartelijk te woord.

Het kan je niet zijn ontgaan: op dinsdag 4 november kiezen de Amerikanen hun president voor de komende vier jaar. Vanwege de rol van de Verenigde Staten in de internationale politiek en de grote media-aandacht kunnen de politieke jongerenorganisaties natuurlijk niet zomaar ongemerkt voorbij laten gaan. Daarom organiseren CDJA, DWARS, JD, JOVD en JS in de PvdA gezamenlijk de US Election Night.

De US Election Night zal de juiste mix van 'party and politics' hebben. Live muziek en een groovy DJ worden afgewisseld met intrigerende debatten. Zoals het debat met *US citizens*, Amerikaanse wetenschappers en *expats* die vanuit hun eigen optiek met elkaar en de zaal discussiëren over de verkiezingen in hun vaderland. Als voorproefje voor de Europese verkiezingen is er ook een debat met Europarlementariërs die onder leiding van Frans Verhagen debatteren over de relatie tussen de Verenigde Staten en de Europese Unie.

Tijdens de debatten en de optredens van de band Seeus kun je in de medialounge non-stop de binnenkomende uitslagen en het commentaar op de Amerikaanse zenders volgen. Om een beetje van de fibe in de Verenigde Staten te voelen, gaan we gedurende de nacht via live videoconference in gesprek met Amerikanen en Nederlanders in de Verenigde Staten die de verkiezingen op de voet volgen voor live commentaar en sfeerverslagen.

Presentatie van de avond ligt in handen van stand-up comedian

Gerry van der Laan, hij zal zelf ook optreden. Van der Laan: "De Amerikaanse verkiezingen lijken op één grote klucht. In het bijzonder tijdens de verkiezingcampagnes zie je al genoeg materiaal voorbijkomen voor een goede stand-up comedy show. Daarom zal ook ik het niet kunnen laten om tijdens de Election Night af en toe de vinger op de zere plek te leggen!" Daarnaast staan er nog diverse surprise activiteiten op de agenda. Natuurlijk laten we je niet gaan zonder te hebben genoten van een American Breakfast!

De Election Night is de eerste activiteit van de Stichting Samenwerkingsverband PJO. De stichting is opgericht door CDJA, DWARS, JD, JOVD en JS in de PvdA. Het doel van de Stichting is om de samenwerking tussen de politieke jongerenorganisaties te bevorderen. Daarnaast wil de Stichting de participatie van jongeren en studenten in de politiek activeren. Volgens Jesse Klaver, voorzitter van DWARS "is het mooi om te zien dat politieke jongeren van verschillende pluimage in staat zijn om onderlinge verschillen te overstijgen en samen te werken aan gedeelde waarden, dat maakt hem hoopvol stemmen voor de toekomst."

De locatie van de Election Night is Tivoli de Helling (De Helling 7, Utrecht). Kaarten zijn vanaf oktober in de voorverkoop te bestellen via www.electionnight.nl. De entree bedraagt slechts €5,-. Aan de deur betaal je € 7,50. De US Election Night is toegankelijk voor iedereen, neem vooral introducés mee! De zaal opent om 20 uur, we gaan door tot 6 uur 's morgens.

Merel Berling, contactpersoon
0646396946;
merel.berling@electionnight.nl

Algemeen Secretariaat

Herengracht 38a, 2511 EJ Den Haag
tel: +31(0)70-3622433; fax +31(0)70-3617304
e-mail: info@jovd.nl

Landelijk voorzitter

Jeroen Diepemaat
06-12909348; jeroen.diepemaat@jovd.nl

Algemeen secretaris

Jeffrey Lemm
06-44345467; jeffrey.lemm@jovd.nl

Landelijk penningmeester

Ingrid Jansen
06-46603592; ingrid.jansen@jovd.nl

Vice-voorzitter promotie & ledenwerving

Martijn Jonk
06-53154122; martijn.jonk@jovd.nl

Algemeen bestuurslid politiek en voorlichting

Mark Thiessen
06-43544606; mark.thiessen@jovd.nl

Algemeen bestuurslid internationaal International Officer

Jan van Run
+31(0)6-11365608;
jan.van.run@jovd.nl

Algemeen bestuurslid vorming & scholing (ad interim)

Thomas van Kuilenburg
06-52682099; thomas.van.kuilenburg@jovd.nl

Actievoeren in de jaren tachtig: een onderwerp dat de afgelopen weken niet te missen was op de opiniepagina's en in de nieuwsbulletins. Het grootste slachtoffer tot nu toe: Wijnand Duyvendak. Verder lag minister Cramer (of was het nou Kramer?) hevig onder vuur en zelfs Rita Verdonk moest het ontgelden.

Het lijkt wel een Telegraafhobby te zijn geworden: zoveel mogelijk nare feiten over politici opsporen - vooral over hun actieverleden. Vervolgens zetten ze met chocoladeletters in de krant dat ze onder vuur liggen opdat ze daar de dag erna in een spoeddebat ook vanzelf onder komen te liggen. Ik heb me behoorlijk geërgerd aan deze hele kloppacht op exactievoerders. Mensen mogen in hun leven best eens een foutje maken en later alsnog de politiek ingaan.

In de jaren tachtig hebben krakers, actievoerders en milieuactivisten regelmatig de grens opgezocht en zijn die ook vaak gepasseerd - vaak voor een hoger doel, een ideaal: kraken om leegstand tegen te gaan, inbreken bij het ministerie van Economische Zaken om misleiding op het gebied van kernenergie aan het licht te brengen. Na de onthulling van Duyvendak betrokken te zijn geweest bij de inbraak in het ministerie van Economische Zaken barstte het debat over de woelige jaren tachtig los. Eerder had het GroenLinks-Kamerlid zijn betrokkenheid bij die actie altijd ontkend. Deze plotselinge en onhandige onthulling in een persbericht ter aankondiging van zijn net uitgekomen boek leidde uiteindelijk tot zijn vertrek. Doorslaggevend voor Duyvendak was het feit dat hij betrokken is geweest bij het publiceren van adresgegevens van ambtenaren. Die ambtenaren en hun familie zijn na publicatie van deze gegevens flink lastiggevallen.

'Mensen mogen in hun leven best eens een foutje maken en later alsnog de politiek ingaan.'

Dat is voor mij een duidelijk voorbeeld van de grens aan actievoeren: oproep tot geweld en daarmee het overtreden van de wet. Het proberen te bereiken van je idealen met zulke middelen lijkt op een dictatuur van de minderheid. In een parlementaire democratie als de onze zijn er genoeg andere manieren om je doelen te bereiken. En dan kan het best zijn dat je in je eentje soms niet bereikt wat je eigenlijk

wil, maar het is nou eenmaal niet mogelijk jouw mening aan een grote meerderheid op te leggen.

Kraken is weer een ander soort van actievoeren. Nederland is één van de weinige landen waar kraken onder bepaalde voorwaarden niet tegen de wet is. Als je het goed doet en je aan de regels houdt, dan is het dus toegestaan. In de jaren tachtig kwam kraken op als een actiemiddel om leegstand en woningnood aan te kaarten. Toch is het geen middel dat geschikt is om leegstand op te lossen. Daarnaast blijft het betreden van andermans eigendom, hoe legaal ook, nog altijd lijnrecht tegen mijn principes ingaan. Het aantal krakers in Nederland is niet precies bekend. De groep bestond begin jaren tachtig uit zo'n veertigduizend mensen, nu wordt hun aantal op duizend geschat.

Ik ga er voor het gemak vanuit dat al die duizend krakers ook echt nog idealen hebben - iets wat ik ten zeerste betwijfel. Ik zou ze dan ook van harte willen uitnodigen om lid te worden van een politieke partij of er één op te richten. Dan kunnen we de leegstand en woningnood eens echt aanpakken, want daar gaat het hen toch om? De JOVD heeft hiervoor wel wat ideeën: het weer op elkaar afstemmen van vraag en aanbod op de woningmarkt, afschaffen van corrumperende maatregelen als hypotheekrenteaftrek en huursubsidie, het makkelijker mogelijk maken van tijdelijke verhuur, kortom: de woningmarkt kan een stuk liberaler!

Jeroen Diepemaat, landelijk voorzitter

US Electionnight

4/5 November 8 pm - 6 am

Tivoli de Helling, Helling 7 Utrecht

€5 voorverkoop €7,50 aan de deur

www.electionnight.nl

I'm asking you to think McCain mijn kandidaat

Barack Obama geniet zo ongeveer de onverdeelde aandacht van de Nederlandse media. Dat is niet vreemd: hij weet de belangstelling goed naar zich toe te trekken. Terwijl Obama grootse *speeches* houdt en verre landen bezoekt, lijkt zijn Republikeinse tegenstander John McCain steeds meer naar de achtergrond te verdwijnen. *McCains Country First: Reform - Prosperity - Peace* zegt ons dan ook minder dan de veelvuldig gescandeerde leuzen *Change we can believe in* en *I'm asking you to believe*, maar misschien moeten we wel beter luisteren. Met John McCain zouden de Verenigde Staten namelijk wel eens de meest liberale president in jaren kunnen krijgen. Vijf redenen om de *change* te bewaren voor de parkeermeter.

Door Wouter van den Wildenberg

Eerlijke markteconomie

McCain is een groot voorstander van een eerlijke markteconomie. Hij zal handelsverdragen sluiten om de handel te bevorderen en grenzen openen om import en export toe te laten nemen. Met McCains beleid zullen minder welvarende landen een gelijke kans krijgen op de internationale markt. Hoe anders is het standpunt van zijn tegenstander: Obama wil de handelspartners van de VS brengen tot een *level playing field*. Concreet betekent dat dat ieder land waar niet kan worden voldaan aan de hoge eisen die Obama aan arbeidscondities en milieuvriendelijk produceren stelt, effectief zal worden uitgesloten van de Amerikaanse markt. Juist door die uitsluiting tegen te gaan, kunnen de sociale problemen die gepaard gaan met armoede worden aangepakt. Door nieuwe drempels in het leven te roepen zullen die problemen alleen maar toenemen.

Irak: verantwoordelijkheid nemen

Als Obama zijn zin krijgt, zullen de Amerikaanse troepen met één of twee brigades per maand Irak gaan verlaten. In 2010 wil hij de laatste eenheden terugtrekken. Hopelijk komt er een tijd dat de coalitietroepen inderdaad uit Irak kunnen vertrekken, maar hen in zo'n korte tijd naar huis halen is onverantwoordelijk. De situatie is nu, na de spanningen in 2006, weer onder controle. Een grootscheepse terugtrekking zal die uit handen geven. Zowel de levens van onschuldige burgers als die van de steeds verder uitgedunde troepen komen hierdoor in groot gevaar. McCain is bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen en Irak en zijn burgers niet aan hun lot over te laten. Pas bij stabiliteit in Irak zelf én in de regio kan een tijdschema voor het vertrek van de troepen worden opgesteld. Bij een eerder vertrek betalen onschuldige burgers de prijs.

Schone energie beloofd

Beide heren presidentskandidaten zijn – hoe kan het ook anders – voorstander van het gebruik van schone energie. Allebei hebben ze ook hun plannen om het Amerikaanse energiegebruik te hervormen aangekondigd. Daarbij valt op dat Obama's doelstellingen hun deadlines pas in de verre toekomst hebben. Veel concreter dan *targets* zijn de plannen van Obama niet. McCain komt met beter uitgewerkte voorstellen. Het Lexington Project, zijn initiatief om milieuvervuiling tegen te gaan, is rijk aan concrete ideeën en voorstellen. Een aansprekend voorbeeld is het uitloven van een grote geldprijs voor het ontwerpen van een batterij voor hybride en elektrische auto's die geschikt is voor massaproductie. Met zulke beloningen zal innovatie zeker worden gestimuleerd.

Minder uitgaven, minder belasting

Bovendien maakt John McCain zich niet alleen sterk voor lagere belastingen, ook wil hij de overheidsuitgaven terugdringen. Met de lagere belastingen kunnen consumenten meer uitgeven. Zo wordt de economie gestimuleerd door het publiek en niet door de overheid. Doordat de staat zich terugtrekt van de markt, kan die weer functioneren zoals het hoort. Obama daarentegen lijkt Wouter Bos royalty's te betalen voor zijn financiële beleid: overheidsuitgaven mogen in zijn boekje niet toenemen als er niet eerst een manier is om die uitgaven te dekken. Klinkt aardig, maar voor zover mij bekend is die 'manier' in de praktijk een belastingverhoging.

Competitie tegen middelmatigheid op school

Uit diverse vergelijkingen blijkt dat Amerikaanse scholieren achterlopen op hun leeftijdgenoten in andere landen. Beide kandidaten erkennen dit probleem, maar komen met heel verschillende oplossingen. De zwaartepunten van Obama's beleid liggen in het werven van leerkrachten en het instellen van het Zero to Five-plan, dat kinderen al op zeer jonge leeftijd moet voorbereiden op de kleuterklas. McCain is van mening dat scholen te veel *'safe havens for the uninspired and unaccountable'* zijn geworden. Scholen die hun leerlingen goed opleiden worden beloond, net als goede docenten. Ouders krijgen veel meer mogelijkheden om hun kinderen naar de school van hun keuze te sturen, zodat goed onderwijs voor alle kinderen openstaat. Niet de kwantiteit van leerkrachten of lesuren, maar een beloning voor de geleverde kwaliteit moet het onderwijs naar een hoger niveau brengen.

Hervorming door inventiviteit, welvaart door marktwerking en vrede door verantwoordelijkheid. Daarom, waarde medeliberale, is John McCain mijn kandidaat.

Overpeinzingen bij de beginselendiscussie

Eens in de zoveel tijd worden de beginselverklaringen van de VVD en de JOVD tegen het licht gehouden. Dat is niet erg, want een pleidooi voor onveranderlijkheid getuigt van conservatisme en een misplaatst idee van onfeilbaarheid. Waar heeft Mark Rutte de nadruk op gelegd in zijn conceptversie voor een nieuwe beginselverklaring? Een kritische beschouwing.

Door Mark Reijman

Tijdens de viering van het zestigjarig jubileum van de VVD op 24 januari 2008 kondigde fractievoorzitter Mark Rutte aan in nauw overleg met de VVD-fractievoorzitter van de Eerste Kamer Uri Rosenthal en VVD-voorzitter Ivo Opstelten een nieuwe beginselverklaring te schrijven. Een nieuwe samenhangende visie op de wereld was volgens Rutte nodig omdat sinds de vorige beginselverklaring uit 1980 de wereld ingrijpend is veranderd door globalisering, migratie, terrorisme en nieuwe technologieën. Tegelijk garandeerde Rutte dat de kernwaarden van het liberalisme – vrijheid en verantwoordelijkheid – leidend zouden blijven. Het doel is dat de leden op de 125e Algemene Vergadering, in november 2008, de nieuwe beginselverklaring vaststellen.

Verandering

In de beginselverklaring van 1980 – bevestigd in 1997 – zijn in artikel 1 vijf beginselen te vinden, te weten vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid en sociale rechtvaardigheid. De JOVD kende sinds 1965 dezelfde vijf beginselen, maar schrapte in 1998 sociale rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid uit haar verklaring. Wat dat betreft is het niet vreemd dat landelijk voorzitter van de JOVD Jeroen Diepemaat en algemeen bestuurslid Politiek en Voorlichting Mark Thiessen Mark Rutte de VVD opriepen de JOVD te volgen, en in plaats van sociale rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid de centrale waarden vrijheid en verantwoordelijkheid aan te vullen met verdraagzaamheid. Vreemd is wel hun lijn van argumentatie: ze stellen dat de liberale beginselen geen speelgoed zijn en dat daar nooit aan gemorrel mag worden. Maar de JOVD 'morrelde' zelf in 1998 nog aan haar beginselverklaring en dit 'gemorrel' is ook nodig als de beginselverklaring van de VVD de door de JOVD gewenste drie beginselen moet bevatten, in plaats van de huidige vijf. Patrick van Schie, directeur van de Teldersstichting, merkte terecht op dat mensen die tegen wijziging zijn niet terug zouden moeten willen naar de beginselverklaring van 1980, maar naar de eerste uit 1948, waarin nog gesteld werd dat versterking van de christelijke geest nodig is om zedelijke ontworteling en geestelijk nihilisme te overwinnen. De liberale beginselen liggen inderdaad al minstens 200 à 300 jaar vast, sinds Locke, Mill, Kant en De Tocqueville over het liberalisme schreven. Maar de manier waarop die beginselen worden toegepast op de samenleving verandert omdat de wereld verandert, wat het opnieuw doordenken van de liberale beginselen rechtvaardigt. Een pleidooi om alles te laten zoals het is, zonder inhoudelijke discussie, is onvoldoende.

Scherper en herkenbaarder

Fleur de Beaufort, wetenschappelijk medewerkster van de Teldersstichting, meent dat de JOVD terecht het aantal beginselen had teruggebracht van vijf tot drie, maar betreunde dat verdraagzaamheid het derde beginsel van de JOVD werd en niet de door haar geprefereerde gelijkwaardigheid. De Beaufort stelt dan ook een tweetrapsraket voor: de vrijheid als eerste en belangrijkste beginsel en verantwoordelijkheid

en gelijkberechting als begeleidende beginselen. Zowel De Beaufort als de JOVD heeft niet hun zin gekregen. Mark Rutte stelt in de conceptversie een andere tweetrapsraket voor: uit vrijheid en verantwoordelijkheid vloeien volgens hem gelijkwaardigheid, verdraagzaamheid en sociale rechtvaardigheid voort. De vijf blijven dus behouden, en dat hoeft geen verassing te zijn. Op 26 juni 2008 liet Rutte al doorschemeren dat er geen beginselen overboord zouden worden gezet en dat het een misverstand is te denken dat het herschrijven van een beginselverklaring zou moeten leiden tot een volledig nieuwe lijst beginselen. Toch is het jammer dat het aantal beginselen niet is beperkt. Dit zou een goede manier zijn geweest om de beginselverklaring van de VVD scherper en herkenbaarder te maken, zoals Rutte voor ogen had.

Een van de grootste problemen van de huidige beginselverklaring is immers dat elke politieke partij in Nederland deze vijf beginselen zal onderschrijven. Een dilemma ontstaat pas bij elke politieke beslissing waarbij twee of meer van deze beginselen met elkaar in botsing komen. Op dat moment komen de verschillen tussen politieke partijen en burgers tot uiting in het afwegen, prioriteren en definiëren van de beginselen. Door het aantal beginselen te beperken kan de VVD laten zien aan welke beginselen zij in het geval van een botsing in principe voorrang wil verlenen. De beperking van het aantal liberale beginselen is daarnaast nodig om een verwatering van beginselen, zoals bij de mensenrechten is gebeurd, te voorkomen. Het gevolg daarvan is dat men door de bomen het bos niet meer kan zien, en dat de beginselverklaring haar onderscheidend vermogen verliest. Een beginselverklaring is geen snoepwinkel en als je alles wat goed en mooi is onder het liberalisme wilt scharen ben je verkeerd bezig. Less is more. Door het aantal beginselen te beperken krijgt de beginselverklaring onderscheidend vermogen en is het mogelijk het verschil duidelijk te maken tussen de VVD en D66, GroenLinks of CDA, maar ook nieuwe partijen als de PVV en Trots op Nederland. De tweetrapsraket van Rutte – met een primaire focus op vrijheid en verantwoordelijkheid – komt hier slechts gedeeltelijk aan tegemoet.

Nieuw versus oud

De verschillen tussen de beginselverklaring en de conceptversie zijn dus relatief klein, hoewel de toelichting op de conceptversie nog wel en passant zelfbeschikking, recht op privacy, rechtsstatelijkheid en democratie noemt, die ook uit vrijheid en verantwoordelijkheid voortvloeien. Er is dus juist sprake van uitbreiding. In het artikel Een keuze, niet een echo van 21 juni 2008 laat Mark Rutte zien welke ontwikkelingen in de wereld een nieuwe beginselverklaring volgens hem rechtvaardigen. Het is interessant om te kijken in welke mate een liberale stellingname op deze ontwikkelingen in de conceptversie is terug te vinden.

De eerste ontwikkeling is die van vrije markt via globalisering naar markt onder druk. Het artikel hierover is aanmerkelijk gegroeid: van een magere 31 woorden in de beginselverklaring van 1980 naar 202 woorden in de conceptversie. De staat krijgt door Rutte de rol van marktmeester toebedeeld en

het door de staat gegarandeerde eigendomsrecht wordt gezien als een onmisbare peiler van de vrije markt, die de meest efficiënte toedeling van arbeid, kapitaal, goederen en diensten garandeert. Rutte verzet zich tegen 'tariefmuren, staatssteun en andere vormen van marktafscherming'. Ook is de term 'sociale markteconomie' gewijzigd in 'vrije markteconomie'. De opmerking 'relevante ethische vragen dienen zorgvuldig te worden beantwoord, zonder een onredelijke afkeer van het onbekende' doet eerder denken aan het debat over embryoselectie en lijkt een vreemde eend in de bijt in een paragraaf over de vrije markteconomie.

Ambigu

De tweede ontwikkeling betreft technologie. Hierover merkt de conceptversie – naast de zojuist genoemde onredelijke afkeer van het onbekende – enkel op dat de VVD de groei van wetenschappelijke kennis en technologische vooruitgang verwelkomt. De derde ontwikkeling analyseert de rol van de staat: van terugtrekend via bemiddelend naar bemoeizuchtig. De conceptversie spreekt over een krachtige, kleine staat met gezonde overheidsfinanciën. Het criterium hiervoor is vrijwel letterlijk overgenomen uit de beginselverklaring van 1980: 'Alleen taken die de samenleving van belang vindt en die niet of niet zelfstandig door individuen of groepen kunnen worden vervuld, behoort de staat te stimuleren dan wel op zich te nemen.' Als staatstaken noemt de toelichting van de conceptversie 'onderwijs, veiligheid en defensie, de aanleg van wegen en spoor en de gezondheidszorg, de sociale zekerheid en het behoud van ons cultureel erfgoed.' Uit artikel 7 van de conceptversie blijkt dat ook ontwikkelingssamenwerking door de VVD als overheidstaak wordt beschouwd. Dat komt tezamen feitelijk neer op alles wat de overheid op dit moment doet, wat niet overeenstemt met het ideaal van een 'kleine, krachtige staat'. Practice what you preach, VVD! Eenzelfde ambigue houding kunnen we waarnemen ten aanzien van de EU. Euroscepticisme is afwezig in de conceptversie. Rutte stelt dat de EU zich tot haar kerntaken moet beperken: het stimuleren van vrijheid en welvaart door zich te richten op de gemeenschappelijke markt en grensoverschrijdende problemen en kansen. Op welke gebieden de EU zich zou moeten terugtrekken en hoe Rutte de status quo zou willen veranderen blijft onduidelijk. Wellicht op het gebied van landbouwbeleid.

Cultuur, identiteit en emancipatie

De vierde ontwikkeling is van Koude Oorlog naar een Clash of Civilizations. De conceptversie komt hier niet verder dan de opmerking dat het internationale terrorisme een voortdurende bedreiging voor onze veiligheid vormt en dat de VVD een sterke defensie in NAVO-verband wil bevorderen. De vijfde ontwikkeling is die van multiculturele wensdroom via integratiedebat naar nieuw nationaal bewustzijn. Hier komt de conceptversie niet verder dan dat de staat ongewenste immigratie moet tegen gaan, integratie moet stimuleren, discriminatie moet bestrijden en dat van de immigrant goed burgerschap kan worden verlangd. Wel wordt – wellicht als reactie op Verdonks Trots op Nederland of prinses Maxima's bewering dat 'de Nederlander niet bestaat' – kort aangegeven waarop de

Nederlandse cultuur is gebaseerd: de joods-christelijke traditie, het humanisme en de Verlichting. De identiteit is gebaseerd op de Nederlandse taal, de vaderlandse geschiedenis en de Grondwet. De zesde ontwikkeling ten slotte is die van voltooid emancipatie naar opstand der burgers en nieuwe sociale tweedeling. Rutte spreekt in Een keuze, niet een echo over de emancipatiestrijd die door links wordt gestaakt zodra dit in conflict komt met de (orthodoxe) islam. De conceptversie spreekt zich uit voor de 'verheffing van de onderklasse' en tegen de regeldruk die ondernemerschap smoort. Tegelijk zwijgt de conceptversie over de door Rutte in hetzelfde artikel geïdentificeerde kloof tussen burgers en bestuurders.

De globale ontwikkelingen die volgens Rutte een nieuwe beginselverklaring rechtvaardigen zijn dus terug te vinden in de nieuwe conceptversie, maar echte antwoorden of richtingen op die ontwikkelingen blijven gedeeltelijk achterwege. Wél is de verklaring wat vlotter geschreven, hoewel de zojuist genoemde verheffing van de onderklasse nog onderwetsklinkt in de beginselverklaring van 1980 niet had misstaan. In Een keuze, niet een echo schrijft Rutte dat indien de VVD de sociale rechtvaardigheid als kernbeginsel wil handhaven, de VVD het aan de onderklasse verplicht is om een volledig nieuwe betekenis van dat begrip te geven. Dat maakt het des te opmerkelijker dat in tegenstelling tot de beginselen gelijkwaardigheid ('van man en vrouw, gelovig en niet gelovig, blank en zwart, homo en hetero') en verdraagzaamheid (het mysterieuze 'verdraagzaamheid eindigt waar zij op onverdraagzaamheid stuit') de sociale rechtvaardigheid in de toelichting op de conceptversie niet verder wordt gedefinieerd. Voor republikeinen zal het pijn doen dat Rutte de constitutionele monarchie onder het Huis van Oranje-Nassau net als in 1980 als staatsvorm kiest. Nieuw is wel dat de conceptversie de ministeriële verantwoordelijkheid en de onschendbaarheid van de Koning als hoeksteen van de constitutionele monarchie noemt. Rutte benoemt daarnaast expliciet de wens naar een kleinschalige omgeving voor het onderwijs en het bestrijden van bureaucratie, twee punten die Fortuyn in 2002 thematiseerde. Rutte: 'Vakmensen mogen niet in de weg worden gezeten door managementlagen.' Ten slotte is een verwijzing naar de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties verdwenen, evenals de wens van 'een zo ver mogelijk doorgevoerde decentralisatie'. Het lijkt er op dat het artikel Een keuze, niet een echo beter in staat is richting te geven aan de VVD dan de conceptversie.

Naar een bredere volkspartij?

De laatste tijd is Mark Rutte in het nieuws geweest omdat hij twee nieuwe groepen kiezers naar de VVD wil trekken: CDA-kiezers die ontevreden zijn met de huidige linkse coalitie met PvdA en ChristenUnie, en groene kiezers. Is hier iets van terug te vinden in de conceptversie? De conceptversie blijft ambigu ten aanzien van gelovigen. Dat is opmerkelijk omdat Rutte tijdens de viering van het 60-jarige bestaan van de VVD nog zei: 'Veel CDA-kiezers die ik spreek, zijn ontevreden over het beleid van het huidige kabinet. Ze willen graag VVD stemmen, maar hebben twee zorgen: streven wij wel naar cohesie in de samenleving

en is de VVD niet antireligieus? Op beide punten kan ik ze geruststellen.' Dat valt te betwijfelen. Weliswaar wordt de scheiding van kerk en staat slechts in de toelichting vermeld, maar het is een feit dat de uitgebreide publieke en private moraal die christenen – maar ook moslims – er op na houden op gespannen voet staat met de individuele vrijheid die door het liberalisme voorop wordt gesteld. Dat is de reden dat Rouvoet in een interview met NRC Handelsblad op 25 juli 2008 terecht opmerkte dat 'de grens tussen libertijns en antireligieus soms flinterdun' is. Of, zoals Rutte het zelf in de toelichting op de conceptversie noemt: 'Dit vergt uiterste terughoudendheid van de staat op het gebied van privé-zaken zoals levensstijl, levensvervulling, seks, ouderschap, omgang met ziekte en dood.' Men kan zich daarnaast afvragen of de volgende passage in de conceptversie voor CDA-kiezers wel ver genoeg gaat: 'De mens is een sociaal wezen. Het bezielend verband in onze samenleving wordt niet van bovenaf opgelegd, maar komt tot stand dankzij vrijwillige relaties tussen vrije mensen. Het staat elk mens vrij om de sociale relaties van zijn of haar keuze aan te gaan, net zoals het iedereen vrij staat weer uit die verbanden te treden.'

Rutte's poging om de VVD te positioneren in het door links geclaimde thema klimaat en milieu door middel van een GroenRechts-*imago*, is in de conceptversie in één zin terug te vinden: 'De VVD verwelkomt de groei van wetenschappelijke kennis en technologische vooruitgang op het gebied van de duurzame zorg voor natuur, milieu en energievoorziening.' Hopelijk leidden deze pogingen om meer kiezers te trekken in de praktijk niet tot een verdunning van de liberale beginselen. Dat zou immers het onderscheidende karakter van de beginselverklaring in gevaar kunnen brengen.

Nieuwe kansen

De erkenning dat je met een beginselverklaring nooit iedereen tevreden kan stellen, is beter dan een zoutloos compromis. Ik concludeer dat het voornamelijk de toepassing van oude beginselen op nieuwe fenomenen is waar Mark Rutte aandacht voor vraagt, hoewel juist de door hem geïdentificeerde ontwikkelingen maar mondjesmaat zijn terug te vinden in de conceptversie. Maar laten we de waarde van een beginselverklaring in de dagelijkse praktijk niet overschatten. Voor VVD-leden zal het kiezen van hun lijsttrekker veel belangrijker zijn dan de beginselverklaring: uiteenlopende VVD-ers als Bolkestein en Dijkstal opereerden immers onder dezelfde beginselverklaring en hadden de vrijheid zelf de nadruk op bepaalde beginselen te leggen. De JOVD'ers Diepemaat en Thiessen hebben dan ook gelijk wanneer zij stellen dat je kiezers niet met een beginselverklaring bereikt, maar met de uitwerking daarvan in een verkiezingsprogramma. Het verkiezingsprogramma afdrucken in krantvorm was wat dat betreft een veel effectievere manier om nieuwe groepen kiezers te bereiken, dan de uitverkoop van je ideologie. Voor alle liberalen met het gevoel dat zij niet hun zin hebben gekregen met de huidige beginselverklaring is het goed om te weten dat het verkiezingsprogramma in de alledaagse praktijk belangrijker is en elke vier jaar opnieuw wordt opgesteld. Nieuw ronde, nieuwe kansen.

Europa anders met Toine Manders

De spaarzame vrije tijd die een Europees-Parlementslid al pendelend tussen zetels, partij en achterban is gegeven, laat Toine Manders (52) niet onbenut voor de publieke zaak. Terwijl hij zich sinds de zomervakantie opmaakt voor zijn strijd met Tweede-Kamerlid Hans van Baalen om het VVD-lijsttrekkerschap voor de Europese verkiezingen in 2009, blijft Manders' blik naar buiten gericht. Bij de Chinese ambassadeur deed hij tijdens het reces een goed woordje voor de We Care Foundation, een organisatie die in deze donkere maanden één euro extra op elke rekening in veel uitgaansgelegenheden vraagt voor dak- en thuislozenopvang en stervensbegeleiding. 'Ik heb als politicus een *full-time job*, maar ook de maatschappelijke verantwoordelijkheid om dergelijke initiatieven te ondersteunen,' begint het aanspreekpunt voor Horeca Nederland in Brussel ons gesprek over Europa in de exclusieve ledenbar van het Altiero Spinelligebouw.

Door Tim M.C. Huiskes

742

Van de politiek die daar in de Leopold- of 'Europese' wijk van de Belgische hoofdstad wordt bedreven, heeft eenieder die met VVD-leider Mark Rutte pleit voor een gecombineerd lidmaatschap van het nationale en Europees parlement volgens Toine Manders weinig kaas gegeten. Een dubbelmandaat is niet alleen in strijd met het Europees Verdrag, maar acht hij op basis van bijna tien jaar ervaring als Europees volksvertegenwoordiger ook fysiek en inhoudelijk onmogelijk. 'Kennelijk is er zo weinig te doen in de Tweede Kamer, dat men denkt er een baan naast te kunnen nemen.' Laat Kamerleden liever hun ministers in de Europese Raad beter controleren. 'Dat is in Nederland zelden gebeurd en vervolgens klagen we dat Europa teveel macht heeft. De Tweede Kamer is daarin tekort geschoten de afgelopen vijftig jaar.'

'Ik ben een verantwoord liberaal en geen libertariër.'

Manders behoort tot de weinige landgenoten die lid zijn van de parlementaire commissies 'interne markt en consumentenbescherming' en 'industrie, onderzoek en energie'. Veel van zijn collega's praten graag over zaken die het parlement eigenlijk niet aangaan, maar waarmee zij wel makkelijk scoren in de pers. 'Iedereen heeft een mening over de Russische inval in Georgië, maar dat doet Rusland echt niet omkeren.' Men focust zich op publicitair sexy onderwerpen en dat vindt Manders heel slecht voor het begrip van Europa. Invloed kan het half rond naar zijn mening vooral uitoefenen op wetgeving die te maken heeft met economisch beleid. 'Als we Rusland daadwerkelijk een halt toe willen roepen, moeten we zorgen dat we er minder afhankelijk van worden voor onze energie. Daarvoor is een Europees energiebeleid nodig.'

De hele VVD zou welvaart en werkgelegenheid als *core business* in ere moeten herstellen. 'Op dit moment schieten we met hagel en kennelijk raken we daar de kiezers niet meer mee,' stelt Manders. Hij is van mening dat de liberalen te weinig lef tonen door vanuit een bijna puur wetenschappelijke benadering electoraat te zoeken. 'Daarmee zijn wij niet meer die herkenbare VVD die we in het verleden waren: de volkspartij die economie als leidraad had.' Manders mist bovendien politici met een professionele achtergrond die een sterke band onderhouden met hun sector of regio. 'In de moderne democratie zijn wij onze natuurlijke achterban kwijtgeraakt. We hebben carrièrepolitici die wonen en werken op de plaats waar ze hun functie uitoefenen.'

Manders meent dat ook in China economische ontwikkeling de enige manier is om tot vrijheid te komen. 'Er is geen enkel land geïnteresseerd in mensenrechten als men dagelijks moet zien de honger te stillen.' Hij roept in herinnering hoe het meer dan een miljard inwoners tellende land dertig jaar geleden nog op het punt van faillissement stond en in chaos dreigde te vervallen. 'Inmiddels zijn er vijfhonderd miljoen mensen met dezelfde levensstandaard als wij in West-Europa.' De nodige verbeteringen op het

gebied van mensenrechten en milieubeleid zullen vanzelf komen, daarvan heeft hij zich als lid van de parlementaire Chinadelegatie laten overtuigen. Kritiek kan zelfs averechts werken: 'In de aanloop naar de Olympische Spelen hebben de Chinese autoriteiten de persvrijheid eerst redelijk vrij gelaten, maar toen er enorme commotie over Tibet kwam, hebben ze de zaak weer teruggedraaid.'

Gevraagd naar recente wapenfeiten toont Toine Manders de richtlijn die consumenten onder meer het recht geeft om binnen twee weken op het afsluiten van een lening terug te komen. 'Ik stoer me mateloos aan advertenties over makkelijk lenen, alsof je er niet meer bij hoort als je niet leent. We hebben in Amerika gezien hoe gevaarlijk het is om een cultuur te laten ontstaan waarin het normaal is om schulden te hebben.' Eerder door de Belgische en Nederlandse liberale jongeren geuite kritiek dat het verstrekken en verkrijgen van consumentenkrediet een liberaal politicus niet siert, wuift hij weg: 'Ik wil geen anarchie waarin het recht van de sterkste geldt en mensen die niet het vermogen hebben om zelfstandig navraag naar de risico's te doen een vette worst wordt voorgehouden die uiteindelijk een luchtballon in de vorm van een vette worst blijkt te zijn. Ik ben een verantwoord liberaal en geen libertariër.'

Manders vindt het benepen om constant de aandacht te vestigen op het subsidiariteitsbeginsel dat een besluit alleen op Europees niveau mag worden genomen als de lidstaten dat niet beter zelf kunnen afhandelen. 'Ik zie de grenzen tussen het nationale en Europese niveau niet meer zo scherp. Als een Nederlandse kinderspeelgoedproducent een product maakt, waarom zou het dan niet verstandig zijn om daar een Europees keurmerk op te plakken, zodat het bedrijf dat product meteen binnen een interne markt van vijfhonderd miljoen mensen kan afzetten. Het zou toch bizar zijn als Philips een föhn zou moeten maken met een stekker voor enkel Nederlandse stopcontacten.' Manders was twintig jaar lang ondernemer en zijn vrouw heeft nog steeds een onderneming. Dat klinkt door in zijn visie op Europa: 'Als je groot wilt zijn, moet je groot kunnen denken.'

De Europarlementariër kent zijn pappenheimers. 'Ik weet zeker dat de Italianen, Fransen en Duitsers het nooit zullen toelaten om op Europees vlak betuttelende regelgeving maken waar zij in hun thuisland niet mee uit de voeten kunnen.' Het probleem zit volgens hem in Nederland, waar de politiek het leuk vindt om Europees beleid nog eens extra aan te scherpen. 'Wie haalt het in zijn hoofd om de Europese fijnstofrichtlijn te koppelen aan de eigen wet ruimtelijke ordening? Er is geen Kamerlid die de problemen heeft voorzien toen dat voorstel werd aangenomen. Sterker nog: ze hebben op de tafel gestaan om te applaudiseren omdat Nederland weereens voorop liep. Vervolgens komen er wel bouwprojecten stil te liggen.' De uitwerking van het Verdrag van Malta is hem nog zo'n doorn in het oog: 'Heeft er één Kamerlid gereageerd op de verplichting om voor elk bestemmingsplan dat veranderd wordt een sleuvenonderzoek te doen om te zien of er nog een helm van de Romeinen ligt? Nee, we hebben het over Georgië. Subsidiariteit betekent ook niet verder proberen te reiken dan je arm lang is. Over archeologisch onderzoek van tienduizenden euro's voordat je een huis mag bouwen hoor je niemand.'

'Wij moeten niet spreken over toetreding van Turkije vóór 2020.'

Wat betreft verdere uitbreiding van de Europese Unie is Toine Manders stellig: 'Wij moeten niet spreken over toetreding van Turkije voor 2020. Dan zien we wel weer hoe devlagerbij hangt.' Manders stemde eerder tegen toetreding van Bulgarije en Roemenië en is ook geen voorstander van een Kroatisch of Macedonisch lidmaatschap op korte termijn. 'Ik vind dat we voorlopig moeten consolideren en verdiepen.' Hij wil bovendien dat het economische en sociale absorptievermogen van de Europese Unie een formeel onderdeel wordt van de toetredingseisen. 'Als je uitbreidt, moet je zorgen dat je sterk genoeg bent om te voorkomen dat je implodeert omdat er zoveel verschillen ontstaan binnen de unie dat het voortbestaan van het geheel in gevaar dreigt te komen. Pas als wij economisch,

bestuurlijk en constitutioneel sterk staan is er plaats voor verdere uitbreiding. Daarvoor hebben we het Verdrag van Lissabon hard nodig. Ik hoop dat de Ieren verstandig zijn en op hun schreden terug zullen keren.'

Manders ziet kleine groeperingen keer op keer misbruik maken van referenda. 'In Ierland waren het de boeren die de bevolking angst inboezemden, omdat ze tegen de agrarische hervormingen zijn die voor 2013 op de agenda staan.' Manders had de bevolking graag een andere keuze voorgelegd: 'Lissabon ratificeren of eruit stappen. Ik denk dat het bedrijfsleven dan veel meer actie zou voeren voor de Europese Unie. Nu bieden we de negatieve elementen in onze maatschappij een podium, terwijl de voordelen die een zwijgende meerderheid onderschrijft niet worden benadrukt.' Manders vindt dat die keuze ook aan de Britten met al hun bedongen *opt-outs* voorligt: 'Ik houd natuurlijk van lusten, maar daarmee accepteer je ook de lasten. Anders komen die bij iemand anders te liggen en als een maatschappij niet gebalanceerd is, valt die uit elkaar. Machiavelli heeft daarover rond 1500 een aantal leuke oraties gehouden en daar kunnen we veel van leren.' Manders wil één Europa met enkel volwaardige leden, zonder verschillende snelheden. 'En waar een stuk gevoel bij hoort.'

Dat Europeagevoel ontbreekt in Nederland. 'Ik pleit al jaren voor een 'Brussel Vandaag'. Wij verdienen meer dan de helft van ons geld in Europa, maar van de belastingcenten die wij in de publieke omroep steken, kunnen ze alleen Den Haag Vandaag maken.' Manders vond de commerciële regionale zender Brabant 10 wel bereid om zijn wekelijkse televisieprogramma 'Hallo Europa' op de buis te brengen. 'Ik stel Nederlanders vragen over Europa en laat hen beseffen dat Europa veel verder reikt dan dat ingewikkelde gedoe dat ze van het journaal kennen, dat ze Europa in hun dagelijks leven overal tegenkomen.' Zelfs bij onze regering schort het aan kennis, inzicht en beleving van Europa. 'Het is bizar dat onze minister-president het religieuze aspect in de preambule van de Europese grondwet wilde hebben, maar de Europese vlag met één streep uit de tekst heeft verwijderd. Dat is van oorsprong onder meer een joods-christelijk symbool dat de twaalf stammen van Israël verbeeldt.'

Na grondige analyse denkt Manders met de huidige onvrede die er heerst over de betuttelende regering in Nederland vier of vijf zetels voor de VVD te kunnen halen. 'Maar dat lukt alleen als de campagne volks, herkenbaar en niet ingewikkeld is. We moeten niet teveel over buitenlands beleid praten, maar over zaken die de mensen persoonlijk aangaan. Als ik mensen vraag: zijn jullie bereid om zestig procent van jullie inkomen in te leveren omdat we minder met Europa gaan doen? Dan zegt iedereen: we zijn voor Europa en we willen daar mensen hebben zitten die voor ons opkomen en voor onze welvaart zorgen.' Manders hoopt daarmee ook veel weggelopen VVD-kiezers terug te halen. 'Mijn campagneslogan is 'Europa anders met Toine Manders' en dat blijft 'ie, zolang niet al mijn collega's Realpolitik bedrijven: met twee benen stevig op de grond en alleen maar proberen invloed uit te oefenen waar je dat op kunt hebben, zonder teveel opportunisme.'

Hoewel velen denken dat de goedlachse Brabander zijn electoraat in het Zuiden heeft zitten, behaalde Toine Manders het merendeel van de voorkeursstemmen die hem tot twee maal toe in het Europese zadel hielpen daarbuiten. 'Ik ben een toegankelijke parlementariër, zoals alle politici dat zouden moeten zijn. Zoals ik dat ook als advocaat gewend was te doen, slaag ik er blijkbaar in moeilijke materie voor mensen overal in Nederland begrijpelijk te maken.' De jonge kiezers bindt Manders bijvoorbeeld aan zich door colleges aan universiteiten te geven. Voor de JOVD ziet hij eveneens een belangrijke rol weggelegd. 'We hebben stemrecht vanaf achttien jaar en om kiezers vanaf die leeftijd naar de stembus te trekken, heb je de jongeren- en studentenorganisaties hard nodig.' Zijn drieëntwintigjarige dochter is reeds overtuigd van het belang van Europa. 'Zij is modeontwerpster en ondervindt aan den lijve hoe makkelijk het is om zaken te doen en geld te verdienen in de interne markt. De babykleding die zij maakt, kan ze in een vergrijzend Nederland straks niet meer aan de man brengen. Die gaat de Europese beurs op.'

Tegenkandidaat Hans van Baalen gelooft niet in een 'goede tweede' en heeft aangegeven 'weg te blijven uit het Europees Parlement' als hij niet tot lijsttrekker wordt uitverkoren. Toine Manders denkt daar heel anders over: 'De zilveren medaille vertegenwoordigt wel degelijk een bepaalde waarde. Tweede worden betekent niet dat je verloren hebt, maar dat je de op één na beste bent en binnen een groeiende club als de VVD is dat best wel goed.' Manders meent te hebben bewezen iets voor de VVD te kunnen toevoegen in Europa en is vast van plan ook bij een tweede plaats in het klassement samen met Van Baalen de campagne in te gaan en terug te komen op de plaats waar hij nu zit. Adviseren over zijn campagne laat Toine Manders zich niet. 'Ik heb geen *spin doctors* nodig. Mensen gaan liever naar de film dan kijken naar een tweederangs acteur op de bühne in de rol van Toine Manders. Ik ben mezelf: gedreven en gepassioneerd.'

Manders vindt dat politiek weer beleefd moet worden en dat we wat dat betreft veel van de Amerikaanse voorverkiezingen kunnen leren. Liever ziet hij het *one-man-one-vote*-systeem gehanteerd op een groot congres in het land, dan zoals het nu anoniem vanachter de computer gestalte krijgt. 'Wij hebben vijfendertigduizend leden, die kunnen allemaal naar het PSV-stadion, of de Kuip of de Arena. Laten we de mensen weer het gevoel van betrokkenheid bij de VVD geven.' De digitale wereld is volgens Manders een hulpmiddel om te communiceren en informatie uit te wisselen. 'Maar uiteindelijk worden beslissingen genomen door elkaar in de ogen te kijken.' Manders nodigt bijna honderd bezoekersgroepen per jaar uit. 'Populisme komt van *populus*, Latijn voor volk en daarvoor staat de eerste V van de VVD en dat vergeten wij. Je moet niet achterover leunen of succes ten koste van alles achterna jagen, maar wel een gelijke toon spreken met je electoraat, als politicus je kiezer als gelijkwaardig beschouwen. Als VVD moeten we terug naar de volkspartij, de partij die vrijheid en democratie hoog in het vaandel heeft staan, maar wel Realpolitiek bedrijft: terug naar waar politici voor zijn ingehuurd: zorgen dat de maatschappij op rolletjes loopt.'

Hans van

Baalen werkt door

VVD'er Hans van Baalen zit vanaf 1999 in de Tweede Kamer en heeft zich kandidaat gesteld als lijsttrekker voor de verkiezingen voor het Europees Parlement van 4 juni 2009. De redactie van Driemaster sprak hem in de Tweede Kamer over Rita Verdonk, Geert Wilders, campagne voeren, buitenlandse onderscheidingen en natuurlijk Europa.

Door Isabelle Buhre en Mark Reijman

Ons interview vindt plaats tijdens het zomerreces, maar dat vormt geen enkel probleem voor Hans van Baalen. Hoewel veel van de 150 Kamerleden ruimhartig vakantie nemen, begint Van Baalen met een pleidooi tegen te veel zon en zee. 'Als je de verkiezingen wilt winnen, moet je doorwerken.' Reces is voor hem bij uitstek het moment om na te denken over de partij en campagne te voeren. Natuurlijk gaat hij met zijn gezin twee weken op vakantie, maar de rest van het reces gebruikt Van Baalen om zich voor te bereiden op de verkiezing voor lijsttrekker voor het Europees Parlement, waarvoor hij de strijd aan zal gaan met EP-lid Toine Manders. Van Baalen: 'De SP is natuurlijk niet mijn politieke voorbeeld, maar het is wel inspirerend om te zien hoe druk zij bezig blijven met hun positie, marketing en campagnes. Maar bij die partij heeft het een verplicht karakter. Als liberaal zie ik liever dat mensen hun eigen verantwoordelijkheid nemen onder het motto: wel vrijwillig, niet vrijblijvend.' Gekozen VVD'ers zouden zich volgens hem meer moeten realiseren hoe waardevol onbetaalde vrijwilligers zijn voor de partij. De actie van de VVD om een bus reizigers naar een vliegveld in Duitsland te rijden, zodat zij de vliegtaks konden ontwijken, vond Van Baalen een leuke en ludieke actie. Wel benadrukt hij dat er een balans moet blijven bestaan tussen buitenparlementaire activiteiten en het ouderwetse Kamerwerk: debat, controle, en wetgeving.

Van Baalen meent dat de VVD in staat moet zijn bij de Europese verkiezingen haar 4 zetels te behouden. Dat is eigenlijk winst, omdat het aantal zetels voor Nederland wordt verlaagd van 27 tot 25. Ook bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2010 en de Tweede Kamer verkiezingen in 2011 moet winst worden geboekt. Van Baalen: 'Het CDA - een van de grootste concurrenten van de VVD - heeft zijn hele programma uit 2006, van anti-generaal pardon tot degelijk financieel beheer verloochend. Balkenende IV heeft een enorme lastenverhoging voor burgers doorgevoerd, tijdens economisch zwaar weer. Het kabinet voert een heilloze asielpolitiek, die niet streng en niet rechtvaardig is, de peilers waar zo'n beleid op moet rusten. De VVD moet het CDA op deze verloren jaren afrekenen en de kiezers overtuigen niet thuis te blijven, maar op de VVD te stemmen.' Wederom hamert hij er op hoe belangrijk vrijwilligers en campagne strategie hierin zijn: 'SMS-jes versturen op de dag van de verkiezingen met 'Vergeet je niet te gaan stemmen?': daar heeft Bush op gewonnen. De campagne is ongelooflijk belangrijk.'

Rust in de tent

Naast het beeld van een actieve partij, is het belangrijk dat er weer rust is in de VVD-tent. Van Baalen: 'Ik heb er nog voor gepleit Rita Verdonk niet uit de fractie te zetten en nog een lijmpoging te wagen. Maar wat je er ook van vindt, de familieruzie binnen de VVD is nu ten einde. Zelf heb ik er nooit over nagedacht uit de partij te stappen: het is gewoon mijn partij.'

TON en PVV zijn volgens Van Baalen geen alternatieven voor VVD-kiezers. Geert Wilders is volgens hem van een liberaal en goed Tweede Kamerlid verworpen tot een volkstribuun, die niets bijdraagt aan de problemen die hij overigens terecht benoemt. Van Baalen: 'Het probleem is dat er een miljoen moslims zijn - voornamelijk uit Oost-Turkije en Noord-Marokko - die hun draai in Nederland nog niet hebben gevonden, dat is gewoon een feit. Geert Wilders wil die mensen - Nederlanders of mensen met een permanente verblijfsvergunning! - uitzetten. Dat is een schijnoplossing die ook nog eens in strijd is met de wet. Een immigratiestop voor moslims zoals Wilders voorstelt is simplistisch en discriminerend. Internationale verdragen kan je niet eenzijdig opzij zetten. Ik heb in de verhalen van Geert Wilders niet één echte oplossing gezien. Wilders komt altijd met voorstellen die een onderscheid maken naar godsdienst. Een liberaal kan dat niet. Het zou absurd zijn om een Amerikaan wel toe te laten, maar een Indonesiër niet. En wat als de Indonesiër christen is, mag hij dan opeens wel? Die 1 miljoen moslims hebben het recht om hier te zijn, maar de vraag is hoe ze mee kunnen doen in de samenleving, hoe ze kansen kunnen grijpen en beschermd kunnen worden tegen discriminatie en multicultureel pampieren.' Geert Wilders durft problemen aan te snijden en het is slecht dat diverse andere partijen die problemen - zoals corruptie op de Nederlandse Antillen - onder de tafel proberen te schuiven. Wat Van Baalen betreft houdt de VVD vast aan de lijn die Bolkestein uit de jaren negentig: problemen benoemen, oplossingen bieden en geen beloftes maken die je niet kan nakomen. Van Baalen: 'Niet Rita Verdonk of Geert Wilders, maar Frits Bolkestein is begonnen met het benoemen van problemen. Een stroom van protest stak op toen hij stelde dat iedereen zich aan de wet moest houden en dat er geen cultureel verweer mogelijk moest zijn bij bijvoorbeeld vrouwenbesnijdenis.' Wat zijn dan wel oplossingen? 'Je mag van alle mensen die zich in Nederland willen vestigen verlangen dat onze taal

spreken, onze geschiedenis en onze wetten kennen en zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien.'

Rita Verdonk straalt daadkracht uit en haar ministerschap heeft haar een ijzersterk imago gegeven, wat je haar natuurlijk niet kwalijk kunt nemen. Maar ook voor haar geldt: wat zijn de oplossingen? Van Baalen: 'Ik heb nog steeds niet gehoord hoe TON de economie wil stimuleren of hoe zij de files wil bestrijden. TON heeft nog niet bewezen dat het een club is die staat als een huis, met een goede organisatie en gekwalificeerde mensen naast Rita Verdonk.' Van Baalen ziet slechts een beperkt nut van opiniepeilingen. 'Een gewone burger kent – met alle respect – de fitnesses van sociale zekerheidswetgeving of asielprocedures niet. Dat hoeft ook niet. Kamerleden zijn ervoor om dat uit te zoeken, zich in te lezen en beslissingen te nemen. Een Kamerlid mag best opiniepeilingen betrekken bij zijn meningsvorming, maar heeft uiteindelijk een eigen verantwoordelijkheid en zal zelf moeten kiezen op basis van zijn programma, zijn opvattingen, de discussie in zijn fractie en het regeerakkoord. Per amendement een opiniepeiling houden is onwenselijk. Je kunt niet regeren op basis van peilingen.' Maar wanneer TON zich bewezen zal hebben, zal Van Baalen niet negatief zijn: 'Verdonk is niet politiek melaats voor mij.'

ze mensen die daaraan een bijdrage hebben geleverd bedanken, met een fles wijn, een bos bloemen, of met een onderscheiding.' Van Baalen heeft ondertussen al vele onderscheidingen ontvangen voor zijn inzet voor de erkenning van vrijheid en democratie: van de Groot-Officier in de Kroonorde Wissam Al Alaoui (Marokko) tot de Ridder Grootkruis in de Orde van de Genadige Wolken (Taiwan). Maar Van Baalen blijft er bescheiden bij. 'Onderscheidingen vraag je niet, je weigert ze niet – mits ze van een 'net' land afkomstig zijn – en je draagt ze niet, behalve als je in dat land op bezoek bent.' Daarnaast ziet hij de huldeblijken vooral als een waardering voor de VVD en het liberalisme, niet zo zeer voor hem alleen.

Dienrecht

Van Baalen bepleit het invoeren van een dienrecht. Burgers die daar wat voor voelen, moeten het recht hebben om in de krijgsmacht te dienen. Als reserve-officier in Bosnie heeft Van Baalen kunnen ervaren hoe hecht een militaire eenheid, bestaande uit mensen van volstrekt verschillende komaf, functioneert. Vrijwilligers met een beperkte opleiding kun je niet uitzenden naar Afghanistan, maar wel voor nationale taken inzetten. Mensen die veroordeeld zijn voor een klein vergrijp zouden hun straf kunnen laten omzetten in een dienperiode. Voorts is dienen een goede opstap naar een baan. Met alleen orthodoxe oplossingen kom je er niet, je moet alles uit de kast halen om mensen aan het werk te krijgen. Het taboe op versoepeling van het ontslagrecht vindt hij dan ook een doodzonde: daardoor laat je een mogelijkheid om problemen op te lossen vallen. Met een verwijzing naar Amerika zegt hij: 'Het is beter om hamburgers te bakken of straten schoon te maken dan om werkloos te zijn. Dan zit je thuis, sta je buiten de samenleving weg en dat is deprimerend. Werk is de grote integrator.'

Eerherstel

In 1998 werd Van Baalen beschuldigt van radicale sympathieën in zijn school- en studententijd in de jaren '70. Zijn ervaring als directeur Public Affairs bij Deloitte heeft hem toen geholpen. 'Je komt terecht in een draaikolk en daar moet je zo snel mogelijk uit zien te komen, je moet de rust opzoeken en zo snel mogelijk beginnen te werken aan je eerherstel. Toch heeft de intensiteit van de hype ook

'In Europa wil ik de vrijheid verdedigen.'

Erkenning voor het liberalisme

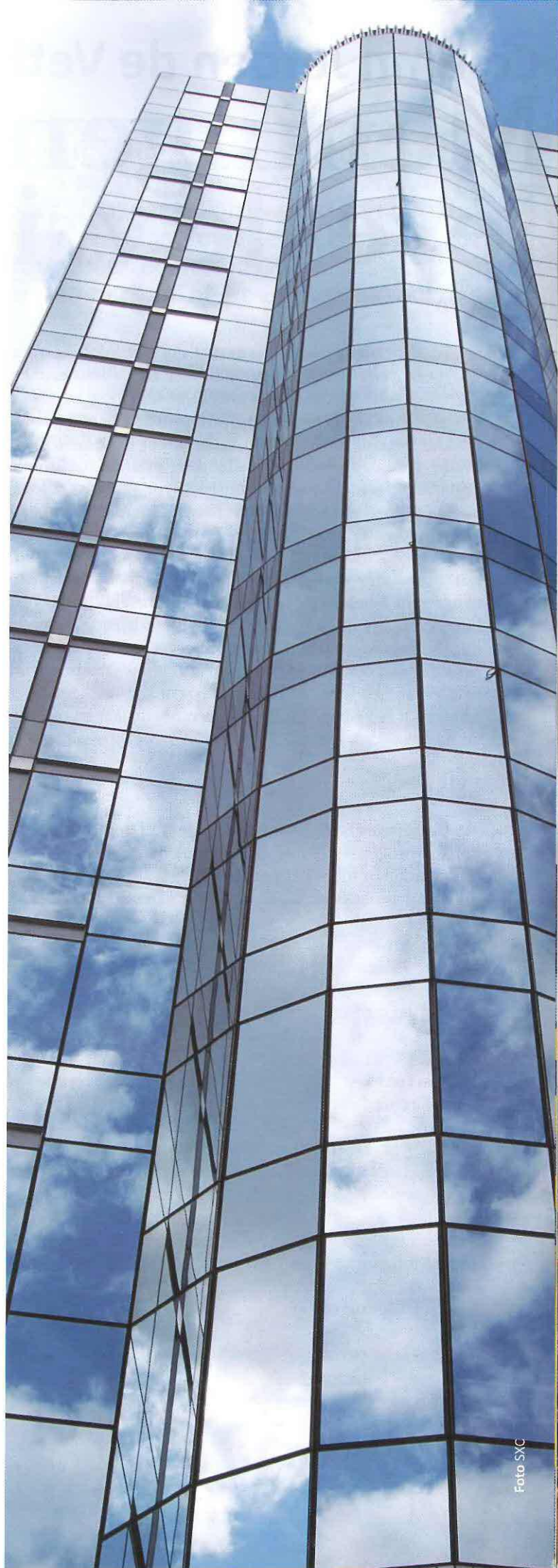
Naast zijn Tweede Kamerwerk is Van Baalen al lange tijd erg actief op internationaal niveau bij het stimuleren van mensenrechten en democratie. Zo blijft hij moeiteloos benadrukken dat Taiwan een democratisch, vrij land is en dat de inwoners zelf moeten beschikken over hun toekomst en niet China. In Marokko leidde hij een internationale waarnemingsmissie om meer autonomie in de Sahara te bewerkstelligen en ondersteunde hij startende liberale partijen met raad en daad. Van Baalen: 'Als een land de transitie maakt van politiestaat naar democratie kunnen

mij overvallen. Het heeft geen zin om te denken dat de hype wel overwaait, want dat verlies je kostbare tijd. Een sappig verhaal is altijd interessanter dan de feiten. Daarom nam ik mijn ontslag als campagneleider van lijsttrekker Frits Bolkestein bij de Tweede Kamerverkiezingen, omdat ik mijn eigen partij en mijn inspirator Frits Bolkestein niet in de weg wilde zitten. De VVD is toen zo grootmoedig geweest om drie leden van de Raad van State te vragen het gerucht te onderzoeken. De conclusie leidde tot volledig eerherstel en daar ben ik de VVD dankbaar voor.' Wanneer we hem vragen naar parallellen met de net opgewaaide kwestie-Duyvendak, zegt hij: 'Een groot verschil is dat ik nooit een strafbaar feit heb gepleegd, noch deed dat gerucht de ronde. Daarnaast heb ik noch de VVD geprobeerd om de zaak op het bord van anderen te leggen door om een soort collectieve boetedoening te vragen. Verantwoording afleggen is een individuele verantwoordelijkheid en geen collectieve bezigheid.'

Een faire strijd

We vragen Van Baalen wat zijn aandachtspunten zullen zijn als hij wordt gekozen tot lijsttrekker. 'In Europa wil ik de vrijheid verdedigen. De vrije markt. De vrijheid van meningsuiting. De godsdienstvrijheid. De vrijheid om jezelf te kunnen zijn zonder gediscrimineerd te worden. Mensen beseffen niet hoezeer de vrijheid onder druk staat. Vrijheid moet je verdedigen, en in gevallen zoals de Deense cartoonrellen van 2005 of Fitna in 2008 sta je een stuk sterker als 26 andere landen je steunen en eensgezind optreden. In 2005 hadden 26 Europese landen even Denen moeten zijn, en nu met Fitna Nederlanders, omdat we één lijn moeten trekken wat betreft de vrijheid van meningsuiting. Of iets beledigend is? Dat heeft te maken met een fatsoensnorm, niet met een wettelijke norm. Ook immigratie en asiel kan je niet meer alleen aan de Nederlandse grens regelen. Als mensensmokkelaars en misdaad syndicaten samenwerken, moet de EU dat ook doen op het gebied van veiligheid.' Van Baalen pleit hartstochtelijk voor meer samenwerking, voor meer efficiëntie, wat veel geld en zelfs mensenlevens scheelt. 'In Bosnië had het vele tienduizenden doden geschied als Europa gezamenlijk had opgetreden: het is onze achtertuin en toch moest Amerika ingrijpen!' Ten slotte wil Van Baalen een bijdrage leveren aan het winnen van de verkiezingen voor de VVD. 'Ik wil mijn landelijke bekendheid en mijn ervaring als Tweede-Kamerlid en als campagneleider inzetten. Het Europees Parlement is te belangrijk om als rusthuis voor oud-politici of als stageplaats voor aanstormend talent te dienen.'

De lijsttrekkersverkiezing zal volgens Van Baalen in elk geval anders verlopen dan die tussen Mark Rutte en Rita Verdonk. 'Toine Manders en ik blijven beiden VVD-lid, en als Manders wordt gekozen, blijf ik weg uit het Europees Parlement. Als de leden iemand anders kiezen moet je grootmoedig zijn en diegene alle ruimte bieden. Een goede nummer twee bestaat niet in de politiek. Zo wordt het een faire strijd waar de VVD beter van wordt.' Zelf heeft Van Baalen er al zin in: 'Er is niets mooiers dan campagne voeren! Een politicus die niet houdt van campagne voeren en in discussie gaan met burgers, die is niets meer dan een goedwillende bureaucraat!'

Meningenmoeheid: leve de vrijheid

JOVD

Dat nieuwe logo ziet er niet uit. Het hoofdbestuur moet zich beter gaan kleden. De voorzitter mag echt niet dikker worden. Er zijn nog steeds te weinig vrouwen en vlotter worden ze er ook niet op. Ligt het aan mij, of zijn er veel minder Roze Gelovigen in de vereniging? Hoeveel lelijker kunnen de dikke krijstrepn en gifgroene Pim-Fortuyn-dassen van jong liberaal Nederland nog worden? Kan de Driemasteropmaak nog drukker en rommeliger? En de titel lijkt wel een uithangbord voor een twintigste-eeuwse hoerenkiet. God, wat waren die werkgroepdeelnemers tijdens dat laatste congres in Nootdorp (*of all places*) afgrijselijk tam. Wat ben ik blij als ik van die aan doodlijnfetisjisme lijdende hoofdredacteurs af ben. Wanneer leert Ferdi de Lange nou eens dat een column kort dient te zijn en waarom schrijft Sander Janssen soms de zaken zo op dat ik twee keer moet lezen voor ik ze begrijp? En o ja, een beetje lachen om een verhaal is er ook zelden bij.

VVD

Tsss, alsof een beginselverklaring de VVD erbovenop zal helpen. Mogen wij eenvoudige leden ook nog iets over dat ding vinden of moet het per applausmachine? Nou, ik heb die beginselverklaring gelezen: het is een mengmoes van beginselen, analyse, beleidsprioriteiten, een manifest, overgoten meteen saus van liberale evergreens. In Nederland hebben we tientallen partijen, zijn de marges toch al smal; in Europa gaat het Europees Parlement niet over de echt belangrijke zaken en is de VVD slechts een smaldeel van een toch al kleine liberale fractie. In dit licht lijkt me dat er enorme verschillen zijn tussen de kandidaat-lijsttrekkers Manders en Van Baalen. Lang leve de ledendemocratie! Wat waren er weer veel *angry young people* op de VVD-Prinsjesdagborrel: ze gedragen zich steeds minder *young* en kijken steeds *angrier*. Wat heeft Han ten Broeke een hoop zitvlees ontwikkeld. Mark is een kei in *motivational speeches*. De Algemeen Politieke Beschouwingen vond ik duidelijk wat minder dan vorig jaar. Naar links, naar rechts, nee toch een stukkie naar links, nee daar in het midden, zo ja. Nee jongens, niet zo.

Politiek algemeen

Zou Wilders zichzelf nou nog serieus nemen? Als ik kijk naar een debatje tussen Hamer en Rutte dan is er alleen nog zwart-wit beeld en polygoon geluid nodig om me ervan te overtuigen dat ik in de jaren vijftig terecht ben gekomen. Het spijt me zeer, maar meer vrouwen in de politiek is kennelijk toch echt niet per se beter. Is er nou nog iemand

die gelooft dat we zonder ingrepen in het H-woord iets kunnen doen om de prijzen op de woningmarkt in toom te houden? Lastenverlichting, mijn achterwerk. Ik heb nog weinig serieuze voorstellen met doorberekening gezien die toewerken naar een vlaktaks of in ieder geval minder dan vijftig procent belasting in de derde schijf. Welja, laat mijn generatie maar krom liggen voor de AOW: alles om de grijze golf tevreden te houden. Wat is er ooit gebeurd met het debat over verdere democratisering: heeft Van Thijn niet alleen de gekozen burgemeester gekild? Moet ik nu lachen of huilen terwijl ik waarneem dat debatten in de Kamer steeds minder met de werkelijkheid van alledag te maken hebben en de politiek zijn laatste beetje grip op de samenleving verliest? Wat had Hans Dijkstal toch gelijk: wanneer staat de politicus op die af en toe 'nee' zegt tegen zijn electoraat. Angst regeert.

Persoonlijk

Wat leuk dat de koolmeesjes weer terug waren op ons balkon dit voorjaar; ik vraag me af of het eigenlijk wel dezelfde familie is als twee jaar terug. Zouden die beestjes mij ook herkennen? Dertigersdilemma, keuzestress en *quarter life-crisis*: bestaat het nou of is het de problematisering van een doodgelukkige en verveelde generatie? Het is toch bizar hoezeer e-mail door iedereen gebruikt wordt om problemen over de schutting op andermands bord te storten. En ik ben er faliekant op tegen dat we steeds vaker via een mailtje discussies voeren en besluiten nemen. Dat kan toch niet goed zijn? Sowieso belachelijk hoeveel tijd intelligente mensen achter een computer besteden. En dan vinden we het gek dat lontjes korter worden, de omgang moeilijker en de vormen ruwer. Wat een schande dat oer-Hollandse merken verdwijnen: ik wil helemaal niet bankieren bij de ING. Onder het motto van klantvriendelijkheid hang ik een kwartier aan de lijn met mijn internetprovider om me door een stoet van menu's heen te toetsen. En dan nog zit mijn specifieke thema er niet bij (ik had een vraag over de compatibiliteit van mijn router met het modem van mijn provider). Ik raak langzaam dodelijk vermoeid van mensen die zich gedragen als columnist maar het niet zijn; moet nu echt iedereen altijd overal een mening over hebben?

Het zijn maar wat ideeën voor een column. Voor iemand anders. Ik heb er niet zozeer gedachten of een mening over.

Jeroen de Veth is oud-landelijk voorzitter van de JOVD, werkzaam als adviseur public affairs en voortaan ook oud-columnist der Driemaster. De redactie dankt Jeroen van harte voor de vele waardevolle bijdragen die aan zijn jarenlange betrokkenheid ontsproten.

Historisch katern

'Ik geloof, dat het goed is, dat een Hollandse jongen aan tucht en orde wordt gewend,' zo sprak een minister van oorlog in de jaren vijftig nog lovende woorden over de dienstplicht. 'Als hij maar eens in dienst is, dan zal men hem daar wel leren om...' lezen we in de achtste jaargang van Driemaster. Hoezeer teleurgesteld zou behalve minister Staf bij het openslaan van de krant van vandaag ook de Kielse professor zijn, die een voorspelling voor het jaar 2000 doet: 'economische crises (...) zijn niet te verwachten, want de economische wetenschap heeft een gelijksoortige vooruitgang gemaakt als de medische.'

Prof. Oud vertelt over zijn jeugdijaren' kopt Driemaster in 1957 bij de viering van het veertigjarig Kamerlidmaatschap van de 'leider van het Nederlandse liberalisme'. Hij vertelt hoe er bij Staatsinrichting in de hoogste klas werd gedebatteerd over het vraagstuk of als Koningin Wilhelmina zou trouwen, haar gemaal Koning zou worden. 'Wij vonden blijkbaar een regerende Koningin nog wat exceptioneel.' De eerste politieke speech die Oud maakte ging niet ongemerkt aan Giessendam voorbij. 'De café's moesten daar om tien uur gesloten zijn. Wij zorgden dan ook dat de vergadering voor het sluitingsuur afgelopen was. De zaal werd toen weer 'sociëteit' en zo bleven wij na de vergadering nog wat napraten. De burgemeester kon dit niet velen en liet door de veldwachter een proces-verbaal opmaken.' De sociëteit werd uiteindelijk door de rechter erkend, Oud van rechtsvervolging ontslagen en tot Kamerlid gekozen. Veertig jaar later aanvaardde hij het ere-voorzitterschap van de JOVD dat 'ging vergezeld van de overhandiging van een Driemaster, het symbool van ons maandblad.' Dat er in die jaren vijftig ook ruimte was voor luchtiger zaken bewijzen de 'wist je dat'-jes die toen nog in Driemaster verschenen.

Kitty van Rijn (Den Haag): Als meisje uit een grote stad vind ik zo'n weekje op het land heerlijk. Ik weet nu alles van melken, kaas maken, varkens en mannen op scooters.

Reina Tonckens (Hengelo): Het mooiste werk dat ik ken is balletjes geven aan jongens.

Iet Iseger (Zeist): Dit vind ik een fiets met grapjes! Hahaha! Maar nu ernstig jongens, dachten jullie nu werkelijk dat een fietsenmaker zo'n groot gat op Zaterdagmiddag zou willen maken?

Gab Dorsman (Vlaardingen): Maar meisje, dat hangt toch helemaal af van je glimlach!

Nel Veelders (Hoorn): Wat een knul, hé?! Verschrikkelijk!

Gab Dorsman (Vlaardingen): Ik ben vandaag met drie één derde vrouw uitgeweest. Och, een matig mens is zijn vrijheid waard!

Will Zwart (Deventer): Nu er in dit kamp allemaal loslopende meisjes en vrijgezelle jongens zijn zullen er wel veel huwelijken gesloten worden.

Markeloër: Ik kwam Zondag een hollend meisje tegen en daarachter een vent in zwembroek met een emmer water. De Zondagswet zegt niets van zulke gevallen, maar wat zou Beel er van zeggen?

Tim de Vries (Groningen): Gaan jullie ook mee de zonsopgang bekijken, meisjes?

Mimi Ross (Enschede): Als ik jou zie dan zie ik alles; zonsopgang en zonsondergang tegelijk. En zo.

Nel Veelders (Hoorn): Vannacht ga ik ook mee met de nachtwandeling. Ik wil wel eens zien wat er dan altijd gebeurt.

Deelnemer uit het Westen: Het is niets dat jullie Oostelijk'n all'n met die enn'n loop'n te roll'n, maar ik ben bang dat ik er op de duur iets van ga overneem'n.

Bulderstem op de mannenafdeling: Er moet meer en meer gedold, gemold en gesold worden!

Fluisterstem op de meisjesafdeling: Ssst..... anders komt het in de Driemaster!

„Jong huldigde Oud”

De staat

‘Wie begrijpt er tegenwoordig nog iets van België?’ Het is bijna een verzuchting van de man die mij de weg wijst in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel. De man noemt zich een Vlaming, maar is wel Franstalig – en dat is naar zijn zeggen al bijna een doodzonde. ‘Het eerste Vlaamse Rijk is een feit!’, declameert hij in gebroken Nederlands, maar op felle, bezwerende toon. Toch hebben de jonge politici van de Nieuw-Vlaamse Alliantie diezelfde morgen een heel ander verhaal verteld, van de steeds verder oprukkende verfransing, die zelfs tot in Nederland zou kunnen reiken. En Jong VLD, liberalen die de VVD het dichtst bij staan, hebben met geen van beide betogen veel op. Identiteit is voor hen een woord van vroeger.

Het is wel verwarrend voor het buitenland. De zaken die hier het gemoed van politici in vuur en vlam kunnen zetten, komen op ons absurd en exotisch over. Na het aangeboden ontslag van Yves Leterme, begin juli 2008, dat door de koning van België echter niet aanvaard werd, is de meest prangende vraag: wat nu? Maar naast deze vraag naar de staatkundige hervorming van België zelf en de verdeling van de bevoegdheden, blijkt een simpel bezoek aan Brussel ook algemenere vragen op te roepen, over identiteit en de houdbaarheid van de 19e eeuwse natiestaat.

Door Isabelle Buhre

van België

Er is nog lang geen oplossing. Dit wordt een hete herfst', zegt Bas Luyten, voorzitter van Jong N-VA. Vanuit het gebouw van het Vlaamse parlement, dat – het lijkt wel symbolisch – in grondige verbouwing staat, hebben we een goed uitzicht over de stad. Bas wijst me de grenzen: hier geldt een ander parkeerbeleid dan daar, hier regeert weer een andere burgemeester dan ginder... Met negentien autonome gemeenteraden, burgemeesters en schepenen kun je het bestuur van de stad moeilijk efficiënt noemen.

Zijn partij verwacht niets meer. Of de regering zal vallen, weten ze niet. Maar essentieel is voor de Nieuw-Vlaamse Alliantie dat Vlaanderen meer bevoegdheden krijgt. Eigenlijk zijn ze voor totale onafhankelijkheid. Waarom? Volgens hen heeft de mix van de twee volkeren nooit gewerkt. In 1815 is op het Congres van Wenen besloten om het gebied dat nu België heet, samen met de noordelijke Nederlanden, aaneen te voegen om als bufferstaat te dienen. Twee grote gemeenschappen werden verenigd, die van meet af aan anders op de Latijnsstalige cultuur gereageerd hadden. Een gedwongen huwelijk dus – maar zijn dat de slechtste? 'De Vlamingen kennen een geschiedenis van onderdrukking door Franstaligen', vertelt Luyten. 'Nu bestaat er alleen nog een groot mentaliteitsverschil. Wij Vlamingen willen ons gebied en de taalgrenzen gerespecteerd zien. Franstaligen zien dat veel losser. Ze willen ook buiten de grens alleen Frans kunnen spreken: dat noem ik imperialistisch. Mensen moeten zich aanpassen waar ze komen. Als ik in Wallonië kom, spreek ik Frans.' Even voor de goede orde: de taalkwestie gaat niet over welke taal men onderling spreekt. Dat is uiteraard privézaak. Het gaat om de formele communicatie die mensen met de overheid kunnen voeren: aangifte doen, belastingen betalen, post van hogerhand ontvangen. Alleen in

Brussel Hoofdstad, naast Vlaanderen en Wallonië het derde taalgebied en het enige dat officieel tweetalig is, is de taalsrijd iets dat echt speelt en ook voor irritatie onderling zorgt.

Moedertaal

'Communicatie met de overheid bindt je als gemeenschap', vindt Luyten. 'Ergens wonen en daar de taal spreken betekent integratie. Nederlanders die wonen in Frankrijk moeten toch ook gewoon Frans spreken?' Jawel, maar is het niet een fundamenteel verschil of je je in je eigen land – België – bevindt, of in een echt 'staatkundig buitenland'? Volgens Jong-NVA niet: 'Taalgrenzen hebben hier wetskracht en dezelfde waarde als een staatsgrens. België is als geheel geen tweetalig land. Maar de verfransing schuift hier steeds verder omhoog. Vlamingen worden opnieuw verdrukt. Het probleem is, dat Franstaligen de aanwezigheid van het Nederlands als officiële taal niet respecteren.' Lieven de Rouck, secretaris van Jong N-VA, vreest dat vooral sociaal zwakkeren, die alleen hun moedertaal het Nederlands beheersen, de dupe zullen worden van verfransing. Voor de Vlamingen is het een schrikbeeld dat ze, net als eind 19e en begin 20ste eeuw, alleen nog in het Frans bij de dokter, de universiteit, het gerecht of de politie terecht kunnen, met alle gevolgen van dien voor degenen die dat niet beheersen. Dit argument weegt voor hen veel zwaarder dan een soort verantwoordelijkheid voor de taal als cultureel erfgoed. 'Ik ben geen taalpurist,' zegt Lieven. Daarnaast vreest Jong N-VA dat het onderwijsniveau omlaag gaat wanneer het gegeven wordt in een taal die niet de moedertaal is. 'Aan de Universiteit Maastricht hebben professoren bij wijze van proef les gegeven in het Engels – in belabberd Engels. Studenten kregen hierdoor slechter onderwijs.'

Bestuurscultuur

Behalve de taal zijn de overheden, regels, kranten en politieke partijen in de landsdelen verschillend. De federale (i.e. nationale) regering vormt wel een overkoepelend geheel, maar gaat een regionale wet tegen de federale in, dan wint de regionale. En zijn de Waalse en Vlaamse regeringen niet eensgezind, dan mag de Belgische EU-minister geen standpunt innemen. Ook staatsvormingen moeten met een meerderheid van beide kanten aangenomen worden, en dat maakt de zaak nu zo lastig. Bas Luyten: 'De domste zaken worden nu geblokkeerd of kosten veel geld om gelijk te trekken. Verkeersregels bijvoorbeeld, het overal moeten neerzetten van bordjes om een federale regel voor maximumsnelheid, die goed uitpakt voor Wallonië, in Vlaanderen te breken.' Luyten noemt zich meer pragmatisch dan idealist. 'De vraag is nu wat het beste bestuursniveau is, waar de bevoegdheden moeten liggen voor maximale efficiëntie.' Hij ziet een bewustwording onder Vlamingen: nu is al meer dan de helft van de bevolking voor meer regionale bevoegdheden. 'Vlaanderen wil de kant op van Nederland en vooral de Scandinavische landen: een bestuurscultuur van meer efficiëntie. Wallonië heeft een zuidelijkere politieke cultuur, meer 'ons kent ons'. De politicus staat dicht bij de burger, daarom zijn er ook veel gemeenteraden. Dat mag als het daar functioneert, maar wij een andere weg inslaan.'

Klein regelen

Jaarlijks vloeit er 10 miljard van Vlaanderen naar Wallonië, zonder de mogelijkheid voor Vlaanderen om de Waalse regering tot verantwoording te roepen waar dit aan besteed wordt. De N-VA wil dat hun onafhankelijke staat nog steeds solidair blijft met Wallonië, maar gecontroleerd. Het

grootstemisverstand is volgens Lieven de Rouck dat de N-VA 'een stelletje groepsegoïsten' zouden zijn, die niet meer bereid zijn om te betalen. 'Wij willen niet de portefeuille op tafel leggen en ze laten pakken, maar vragen: 'Hoe veel heb je nodig?', en het dan zelf geven.' Bas en Lieven zijn ervan overtuigd dat ook Wallonië economisch beter zou kunnen als het meer eigen bevoegdheden had. 'De Parti Socialiste blijft er nu maar pleiten voor afhankelijkheid. Zo wordt een regio niet geactiveerd. Ze maken hun burgers verslaafd aan de potjes.' Bas Luyten zegt fel: 'Let op mijn woorden: België barst op de dag dat er één franc van de Walen aan ons moet worden betaald.' Maar hij voegt toe: 'Wij willen besparen op efficiëntie, maar niet de Walen geld afnemen waarmee ze iets nuttigs kunnen doen.' Maar zijn kleinere staten dan per definitie doeltreffend? Jong N-VA denkt van wel. 'Je moet niet op een te hoog of te laag niveau besturen. Wel in een grotere economische en politieke ruimte samenwerken, maar klein regelen.' Ze vinden het logisch om staten te organiseren per volksgemeenschap, en houden ook een pleidooi voor Baskische en Catalaanse autonomie. Toch pleiten ze niet voor isolationisme: hun onafhankelijke Vlaanderen blijft

binnen Europa en het overlegniveau 'Vlawanelux' intensief samenwerken.

Zijn de Jong N-VA'ers nu eigenlijk nationalistisch? Daarop antwoorden ze ronduit 'ja', maar voegen onmiddellijk toe: 'Dat is bij ons niet verbonden met extreem rechts of populisme.' Ze beklagen zich over de beeldvorming in de media, als waren ze racisten en fascisten. De gevolgen reikten zelfs tot doodsbedreigingen aan het adres van de voorzitter. Maar het beeld van bekrompen Vlamingen klopt niet, zegt Luyten: 'In onze staat zijn ook immigranten die de taal leren welkom, en wij zullen hen Vlamingen noemen. Dit is precies het verschil met het Vlaams Blok: dat zijn wel racisten.' Lieven legt verder uit: 'Etnisch nationalisme wijzen we af, civiel nationalisme niet.'

Fixeren

Maar het blijkt dat de liberalen over deze 'nationale zaak' heel anders denken. Philippe de Backer is landelijk voorzitter van Jong VLD, de Vlaamse liberalen en democraten. 'Weg met het valse nationalisme!', meent hij. 'Vlamingen hebben hun eigen identiteit gecreëerd, wat

polariserend werkt. Aanvankelijk was de Vlaamse beweging inderdaad emancipatoir, om onderwijs en rechtsgang in de eigen taal voor elkaar te krijgen. Maar later is dit geëvolueerd tot nationalisme, en historische voorbeelden die kant nog wal raken, worden gebruikt om de identiteit te onderbouwen. De Walen daarentegen hebben geen andere identiteit dan de Belgische. Er is welzeker een verschillende sociologie van de beide landsdelen. Jeugdwerkloosheid in Wallonië tegenover werkloosheid onder ouderen in Vlaanderen, bijvoorbeeld. Maar maatregelen zoals een taalmeldpunt in de Vlaamse rand, waar burgers kunnen klagen dat een bakker een Franse prijslijst heeft hangen, dat vind ik niet liberaal. Vlaanderen eentalig is gewoon fascistoïde!' Hij vervolgt: 'Liever ga ik uit van het individu. Individuele vrijheid en efficiëntie van bestuur moeten voor liberalen de boventoon voeren in het debat, maar daar wordt nu nauwelijks over gesproken.'

Onhoudbaar

Volgens De Backer is het een historische fout geweest, dat men in de negentiende eeuw de natuurlijke verbondenheid van mensen met hun regio en de staatsinrichting samen wilde laten vallen. 'Dat is het fixeren van de geschiedenis. Maar nationale identiteit definieert je niet meer in de 21ste eeuw.' Hij wijst op de heterogeniteit van de huidige landen en op immigratiestromen. 'Het samenvallen van een staat met een waarden- of taalgemeenschap is vandaag de dag niet meer houdbaar.' Nationale gevoelens noemt De Backer een rem op ontwikkeling, maar zelf voelt hij wel veel voor het grotere geheel Europa. Voelt hij zich geen Belg, Vlaming...? 'Niets van dat al. De meeste mensen hier wel, hoor: ze voelen zich Waal of Vlaming. Alleen naar het buitenland toe zijn we Belgen en trekken we meer naar elkaar toe. Maar ik hoop dat mensen afstand kunnen nemen van nationale of regionale identiteit, en dat Europa de nationale staten voor een deel kan vervangen.' Ook wat de taal betreft staat De Backer voor een individuelere visie. 'Is taal gebonden aan een grondgebied of aan een persoon? Het eerste is vaak waar, maar wij willen een mentaliteitsverandering naar de persoon.' Het liberale ideaal is dat ieder kan beslissen in welke taal hij zich tot de overheid richt: een volledige drietaligheid (Nederlands, Frans en Duits) van België. 'De liberale visie sluit meer aan bij die van de Franstaligen', erkent De Backer. 'Maar als er gemeenten zijn in het Vlaamse taalgebied waar 80% van de mensen Frans spreekt, vind ik niet dat zij gedwongen moeten worden hun belastingaangifte in het Nederlands te doen.'

De crisis

'Er zijn drie mogelijkheden', zegt Philippe met stelligheid. 'Ofwel België barst, ofwel er komt een kleine staatshervorming, ofwel een grote. Het eerste is totaal onwaarschijnlijk, het tweede gaat waarschijnlijk gebeuren en het derde is ideaal.' Voor de Vlaamse christen-democraten en nationalisten is meer federalisme een belangrijk punt, maar dat is voor de Franstalige partijen

onbespreekbaar. Ze vrezen voor een splitsing van België en het verlies van sociale verworvenheden. Een tweede probleem is het feit dat de staatshervorming in de praktijk niet in het parlement, maar door de partijen zelf besloten wordt. Zij zullen het dus echt eens moeten worden. Daarnaast is er een juridisch probleem. Omdat het kiesdistrict Brussel-Halle-Vilvoorde nog niet is opgenomen in een provinciale kiesomschrijving, is het volgens het Grondwettelijk Hof niet mogelijk om nieuwe federale verkiezingen uit te schrijven. Volgens het Hof moeten de grenzen van het kiesdistrict samenvallen met die van de provincies, zoals bij de andere kiesdistricten het geval is. Ten slotte is de discussie ideologisch: hoe kan België zich het beste organiseren om de problemen met werkloosheid, gezondheidszorg en onderwijs aan te pakken?

Nu op 9 september 2008 de Franstaligen 4 vertegenwoordigers vanuit evenzovele partijen als gezanten gestuurd hebben om met de Vlaamse partijvoorzitters te spreken, lijkt er hoop te gloren aan de horizon. Meteen werd gezegd dat er geen garanties zijn voor een grondige staatshervorming – maar er wordt in elk geval weer gepraat. 'Het ergste en het frustrerende is', zo

zegt Philippe de Backer, 'dat er nu geen beleid wordt gemaakt. Over de kosten van de gezondheidszorg, de betaalbaarheid van de pensioenen en de regelingen op de arbeidsmarkt moeten beslissingen worden genomen die nu alleen maar uitstel oplopen. Onze sociale voorzieningen moeten worden aangepast aan de 21e eeuw. Die staatsstructuur, die zou je zó moeten kunnen regelen.'

Construct

In de Koninklijke Bibliotheek vervolgt de Franstalige Vlaming zijn klachtenrede. 'Vroeger konden we nog gewoon overal in 't Fransterecht...' Na wederzijdse dankzegging, hij voor het luisterend oor en ik voor de route, krijg ik een boekje mee over de geschiedenis van de Bibliotheek. Die is in 1837 opgericht, met als één van de belangrijkste drijfveren het construeren van een identiteit en het cultiveren van de nationale geschiedenis. Vandaar dat erveilingen werden afgestruind om particuliere collecties op te kopen – waarvan de bijzonderste vroege drukken en manuscripten in de zomer van 2008 voor het publiek waren uitgesteld. De jonge staat voerde dus actief beleid om identiteit te vormen. Maar is identiteit dan altijd een construct? Is, zoals de Zweedse journaliste en schrijfster Marianne Frederiksson schreef, de hele nationale én persoonlijke identiteit een mythe, even geconstrueerd als noodzakelijk naar zij meende? Is het expliciet nú een te vast en oud patroon om in termen van 'land' en 'identiteit' te denken? Of is het inderdaad bijna iets natuurlijk dat mensen zich op basis van taal en gewoonten willen verenigen, en als het ware henzelf in het dagelijks bestuur weerspiegeld willen zien? Zelf vermoed ik, ondanks het inspirerende betoog van Philippe, het laatste. Europa moet een efficiënt en alle lidstaten beschermende samenwerking zijn, maar om daarvoor het landsgevoel in te leveren... Ik vrees dat het moeilijk zal gaan zolang kinderen hun geboortestad of -dorp 'thuis' zullen noemen. Ook in de politiek is het niet alleen maar rede – maar hopelijk voldoende redelijk om er 'hier', in België, uit te komen. Bonne chance tous les deux.

Waarom horizontale anti-discriminatiewetgeving niet liberaal is

Het is de meeste liberalen, dus hopelijk ook de lezers van Driemaster, wel duidelijk dat de overheid zichzelf anno 2008 een grote rol toekent in het meebepalen van relaties tussen individuen. Uitgaande van het bestaan van het liberale beginsel van contractvrijheid tussen individuen, zou de overheid zich hierverre van moeten houden. Vergaande anti-discriminatiewetgeving bedoeld om horizontale discriminatie te voorkomen (dat wil zeggen discriminatie tussen individuen, zonder betrokkenheid van de staat, te onderscheiden van verticale discriminatie door de staat jegens individuen) is het beste voorbeeld hiervan. Op het moment dat zelfs de Europese Commissie in 2008 met een richtlijn komt om op nationaal niveau meer anti-discriminatiewetgeving in te voeren, is het tijd voor een nieuwe kijk op deze vorm van 'betutteling'.

Door Jeroen Benning

In de afgelopen decennia heeft de politiek in ons land zich gerealiseerd dat sociale consensus over wat wel en niet geoorloofd is in het kader van discriminatie niet bestaat. Wat vandaag de dag als geoorloofd gezien wordt, kan in een eerdere of latere periode door de samenleving ontoelaatbaar gevonden worden. Daarom dicht de overheid zich een rol toe om te bepalen wat wel en niet door de beugel kan. Dit is natuurlijk hoogst onwenselijk en gaat bovendien in tegen de vrijheid van meningsuiting, iets wat ik eerder in dit blad als hoogste waarde voor onze samenleving betiteld heb. Wat is dan wel de rol van de overheid? De overheid, die altijd neutraal dient te zijn, moet zelf de grootste promotor zijn van non-discriminatie. Er zijn voldoende internationale verdragen die non-discriminatiebepalingen bevatten en die onze overheid tegelijkertijd prima houden aan die neutraliteit. Het is onacceptabel dat de overheid onderscheid maakt tussen haar burgers in haar algemeen beleid, haar personeelsbeleid of elke andere actie die de overheid onderneemt.

Minder, niet meer

Die bepalingen in internationale verdragen zeggen niets over de relatie tussen burgers onderling. Wetgeving over discriminatie komt in Nederland primair uit de grondwet (artikel 1). Zoals alle artikelen in die grondwet gaat dit slechts over de verticale relatie tussen de overheid en de burger. De meest discutabele wetgeving omtrent discriminatie komt voornamelijk voor in het Burgelijk Recht. Hier beperkt de wetgever met instrumenten als de Algemene Wet Gelijke Behandeling van 1994 en de Commissie Gelijke Behandeling die daaruit voortkomt vooral contractvrijheden in het economisch-maatschappelijke verkeer.

Wat de Europese Commissie nu wil gaan doen, is richtlijnen opstellen vanuit Europa om horizontale discriminatie tegen de gaan, naar eigen zeggen om gelijkheid te bevorderen en

JE KUNT DE DISCO
WEL IN VANAVOND,
MAAR NIET ZONDER
WEEKKAART. NIEUWE
REGELS. NEE, DIE
KAART KUN JE HIER
NIET KOPEN.

'toegang tot diensten en goederen' voor iedereen gelijk te trekken. Naast het feit dat dit in principe geen taak voor Europa is, blijkt deze aanpak ook niet wenselijk. Zoals eerder gepleit zou er juist minder en niet meer wetgeving moeten komen.

Iedereen vraagt zich af hoe de nieuwe wetgeving in de praktijk zal uitwerken. Om te beginnen valt er te concluderen dat er momenteel veel discriminatie op basis van bijvoorbeeld sekse en leeftijd plaatsvindt. Goede voorbeelden zijn de herenkapper, het damesstudentenhuis en het minimum jeugdloon. Blijkbaar is dit acceptabel voor onze maatschappij, al zou het in theorie ook al volgens de huidige wetgeving aan te vechten zijn.

Afschaffen

Juist in en maatschappij met steeds meer diversiteit is het onwenselijk en in toenemende mate onmogelijk dat de overheid invloed uitoefent op welke contracten individuen met elkaar aangaan en met wie, maar ook op wat individuen tegen elkander zeggen. De overheid heeft slechts als taak om zelf non-discriminatie te bevorderen. Burgers maar vooral ook bedrijven kunnen prima omgaan met die nieuwe vrijheid. Als we aan het principiële bezwaar (contractvrijheid, vrijheid van meningsuiting) om überhaupt horizontale anti-discriminatiewetgeving in te voeren voorbijgaan, kunnen we de twee decennia mét deze wetgeving zien als een transitieperiode. We kunnen dit soort wetten nu prima afschaffen, omdat individuen met elkaar om kunnen gaan zonder de staat die bepaalt wat wij met elkaar mogen.

Jeroen Benning is oud-bestuurslid van European Liberal Youth (LYMEC). Reacties op zijn artikel ontvangt hij graag via jeroenbenning@yahoo.fr of op jovd.nl/driemaster.

U WILT EEN KAMER VOOR
VIER? NEE ZEG, HEREN.
DIT IS EEN FAMILIEHOTEL
MAAR HET MOTEL OM DE
HOEK HEEFT MISSCHIEN

Activist of terrorist?

Op 28 augustus 2008 opende de JOVD het Blijf van mijn Huis-huis, een reactie op het opzetten van een kraakwinkel door ROOD en DWARS. Landelijk voorzitter Jeroen Diepemaat zei: 'Het is onacceptabel dat krakers het recht in eigen hand nemen.' Die uitspraak past goed in het nieuws van de afgelopen weken. Begin september sprak Minister Verburg van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij zich in ferme bewoordingen uit over een actie van Greenpeace, waarbij rotsblokken in zee werden gestort. Eerder moest Tweede Kamerlid Wijnand Duyvendak het veld ruimen omdat hij deel had genomen aan een actie waarbij werd ingebroken bij het Ministerie van Economische Zaken. Wanneer gaan actievoerders over de schreef?

Door Wouter van den Wildenberg

Dubbel gevoel

Het gaat te ver om politiek activisme zonder meer te veroordelen. Een mondige burger mag zijn mening best kracht bijzetten met een actie. Het probleem zit hem in de manier waarop de actie gevoerd wordt. Om ludieke acties kunnen we vaak nog halfslachtig lachen, maar voor veel andere acties hebben we weinig sympathie. Regelmatig gaan op zich geoorloofde protesten gepaard met geweld, bedreigingen en vernielingen. Een goed voorbeeld vormt de Battle of Seattle. De WTO-top van 30 november 1999 in Seattle werd brutaal verstoord door massale acties van de andersglobalisten. De rellen waren zo hevig, dat de geplande beslissingen werden uitgesteld. De mening van de andersglobalisten werd wereldwijd gehoord, maar zeker niet goed ontvangen.

Het recht om te betogen en te protesteren is buitengewoon belangrijk. Het idee van democratie gaat er van uit dat geregeerd wordt op basis van de wil van de meerderheid, maar dat wil niet zeggen dat minderheden zich zonder slag op stoot bij die wil hoeven neer te leggen. Soms komt zo'n minderheid op een punt waar het geen zin meer heeft om het debat nog aan te gaan. Het kan zijn dat het debat al verloren is, omdat men de meerderheid toch niet meer aan zijn zijde kan krijgen. Het gebeurt ook dat de meerderheid of de regering (ik denk daarbij aan het tekenen van het Europese Grondwettelijk Verdrag) besluit dat het debat al gevoerd is en dat er geen

ruimte meer is voor de mening van minderheden. Door actievoeren kan de minderheid dan toch gehoord worden.

Opdringen mag, afdwingen niet

Met een actie probeert een minderheid zijn mening op te dringen aan de meerderheid. Dat mag. Met protestmarsen, demonstraties, petities en ludieke acties kan de minderheid haar onvrede uiten en de meerderheid haar standpunt tonen. Activisme slaat om in terrorisme wanneer geprobeerd wordt om door bedreiging uitvoering van een mening af te dwingen. Zo zie ik de rellende andersglobalisten als terroristen: door steeds de WTO- en G8-conferenties gewelddadig te verstoren wordt geprobeerd internationale economische samenwerking te stoppen. Deze terroristen hopen dat de WTO en de G8 uit angst voor geweld de ideeën van het andersglobalisme zullen volgen.

Het onderscheid tussen activisme en terrorisme is lang niet altijd duidelijk. De kraakwinkel van ROOD en DWARS is geen poging om door dreiging met geweld goedkopere

woonruimtes af te dwingen, het is een actie waarmee de socialistische partijen willen aantonen dat zij kraken goedkeuren. Het OM wil de betrokken krakers echter arresteren en het pand laten ontruimen. Greenpeace stortte rotsblokken in het Sylt-buitenrif om dat rif te beschermen tegen schade door visserij. Door deze actie lopen vissers die in de buurt van dit rif hun netten uitgooien het gevaar dat hun schepen kapseizen. Duyvendak hielp bij de diefstal van verzwegen plannen over de bouw van nieuwe kerncentrales, waardoor die plannen aan het licht kwamen. Maar daarvoor had hij wel een inbraak gepleegd. Er is een grijs veld waarin met bepaalde acties de wet wordt overtreden, maar waarbij het doel legitiem is. Burgers vinden het dan zo belangrijk om voor dat doel actie te voeren, dat ze daarbij bereid zijn om de wet te overtreden.

Voor eigen rekening

Maar het doel heiligt de middelen niet. Actievoerders die de wet overtreden, moeten worden aangepakt als ieder ander die in overtreding is. Zeker in onze moderne samenleving, waarin het niet moeilijk is om een mening onder de aandacht te brengen, zijn er binnen de grenzen van de wet meer dan voldoende mogelijkheden om een mening kenbaar te maken. Door het recht in eigen hand te nemen weigeren actievoerders om zich te houden aan de regels van de democratische samenleving. Als zij hun doel belangrijker vinden dan de wet, is het uitzitten van een gevangenisstraf of het betalen van een boete een offer dat zij daarvoor moeten brengen.

Zelfbeschikking, territoriale integriteit en zelfverdediging in Zuid-Ossetië

Op 8 augustus 2008 escaleert een crisis in een autonome regio van het Zuid-Kaukasische land Georgië. Die vrijdagochtend rollen honderdvijftig tanks vanuit Rusland de regio Zuid-Ossetië binnen, volgens Putin in reactie op Georgische bomaanslagen op de Osseetse hoofdstad Tskhinvali en de moord op twaalf Russische peacekeepers. Volgens Georgische officials zijn de bombardementen op Tshkinvali pas begonnen toen de Russische tanks al ver de grens over waren getrokken. Hoewel onduidelijkheid bestaat over de precieze samenloop van omstandigheden, voelt de internationale wereld zich genoodzaakt diplomatiek in te grijpen en de gemoederen te sussen. Zowel Rusland als Georgië verantwoordt hun militaire acties met argumenten gebaseerd op het zelfbeschikkingsrecht, aantasting van de territoriale integriteit en het recht op zelfverdediging. Wat houdt het recht op zelfbeschikking in en is dit op Zuid-Ossetië van toepassing? Kunnen zij zich bovendien beroepen op zelfverdediging? Een korte schets van het conflict en een mogelijke oplossing.

Door Inge Snip

Het recht op zelfbeschikking

Het recht op zelfbeschikking is het recht op eigen keuzes en zelfstandigheid, zowel voor het individu als voor een collectief als het volk. Volgens het internationaal recht is een volk een groep met een gedeelde taal, cultuur en geschiedenis. Het Ossetisch is een duidelijk andere taal dan die van de Georgiërs of Russen, namelijk een Indo-Europese taal uit de Iraanse taalfamilie. Ze hebben een onafhankelijk cultuur en er is een gedeelde geschiedenis. Uit recent genetisch onderzoek blijkt dat ze af te stammen van Alaniaanse en Sethiaanse stammen (Perzische volkeren).

Andere vereisten voor het recht op zelfbeschikking is dat het voor het volk onmogelijk is op democratische wijze te participeren in de staat of een beroep op de naleving van mensenrechten te doen. Na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie wordt Georgië een onafhankelijke staat

onder leiding van Gamsakhurdia, een nationalistische intellectueel. In 1991 breekt in Zuid-Ossetië een bloedige onafhankelijkheidsoorlog uit. Na de oorlog krijgen de Russen een leidende rol in het vredesproces in het overgrote deel van de regio. Het democratische gehalte in Zuid-Ossetië is in de jaren erna laag te noemen. Hoewel er verkiezingen zijn blijft het opvallend dat er etnische Russen (oud-KGB'ers) in de regering zitten. Lokale NGO's vrezen om als spion te worden gezien en in de gevangenis te belanden als zij samen zouden werken met hun Georgische collega's. Media is restrictief en heb je een andere mening dan de gangbare pro-Russische, dan is de kans groot dat je in de gevangenis belandt of op sinistere wijze wordt omgebracht. Concluderend kan gezegd worden dat het Osseetse volk in Zuid-Ossetië onder erbarmelijke omstandigheden leeft, onduidelijk blijft of dit door de Georgische invloeden of de Russische komt. Het is aan de andere kant wel helder dat de Osseten een volk zijn en dat zij niet onder omstandigheden leven die overeenkomen met de gestelde mensenrechtennormen. Derhalve hebben zij recht op zelfbeschikking.

Het recht op afscheiding

Het recht op afscheiding is een recht waar nog veel onduidelijkheid over is. Rechter Dillard van het Internationaal Gerechtshof is van mening dat 'groups within an existing state must also be able to assert their will by deciding to leave an existing state and form a new sovereign unit.' En volgens de Badinter-commissie bestaat dit recht als de centrale overheid de hoogste vorm van autonomie frustreert en als 'an entity has suffered actual genocide or ethnic cleansing, or a deliberate campaign to destroy a population by denying to it that which is necessary for its survival.'

Zuid-Ossetie heeft meermalen de allerhoogste vorm van representatie, namelijk als federale republiek binnen Georgië, aangeboden gekregen door de Georgische overheid. Aan de andere kant hebben de Zuid-Osseten in een referendum in 2006 voor onafhankelijkheid gestemd en wordt van Russische zijde beweerd dat de Georgiërs etnische zuiveringen hebben gepleegd in Zuid-Ossetië in

de oorlog van afgelopen zomer. De kans is aanwezig dat zowel Georgië als Rusland oorlogsmisdaden hebben begaan, maar genocide kan tot dusver niet bewezen worden. Naar aanleiding hiervan zou gesteld kunnen worden dat Zuid-Ossetië op dit moment wel het recht heeft op zelfbeschikking, maar dat nog maar gezien moet worden of ze het recht op afscheiding hebben.

Het recht op zelfverdediging

Staten zijn gelijk aan elkaar, soeverein, derhalve heeft geen enkele staat het recht een andere staat aan te vallen. Tenzij 'het inherente recht tot individuele of collectieve zelfverdediging in geval van een gewapende aanval tegen een Lid van de Verenigde Naties.' Georgië heeft dan wel niet het territorium van Rusland aangevallen of bedreigd dit te doen; wel hebben ze Zuid-Ossetië aangevallen. 'Georgian forces in South Ossetia attacked Russian peacekeepers who were there on the basis of international agreements and attacked Russian citizens,' aldus Tsjoerkin (Ruslands ambassadeur bij de VN).

Volgens Georgië heeft Kokoity (president van Zuid-Ossetië) het weekend voor het conflict burgers geëvacueerd die niet fit waren om te vechten en waren het eerst de Russische tanks die een inbreuk maakten op de Georgische territoriale integriteit, voordat er bommen vielen op Tskhinvali.

Ook hier is het dus onduidelijk wie

begon en waarschijnlijk onmogelijk het te achterhalen. Mocht Georgië gelijk hebben, dan hebben zij een legale actie ondernomen. Heeft Rusland daarentegengelijk, dan is nog maar de vraag of het beroep op artikel 51 kan blijven staan. Ruslands eigen territorium is niet aangevallen en de dreiging dat hun eigen territorium aangevallen zou worden was er ook niet. Als ze gerechtvaardigd een beroep op het recht mogen doen omdat er Russische burgers wonen, dan wordt er een precedent geschapen op basis waarvan Rusland ongestraft vele voormalig Sovjet-Republieken mag binnenvallen. De vraag is of dit verstandig is.

In het geval dat het beroep op zelfverdediging van Rusland wel geaccepteerd zou worden, dan is nog maar de vraag of de aanval niet verder gaat dan noodzakelijk is voor het terugslaan van de gewapende aanval. Licht er een noodzakelijkheid in het uitschakelen van burgers als in Gori en Poti, het vastzetten van economische routes en het vernietigen van een natuurpark?

Oplossing

De Zuid-Ossetse bevolking is getraumatiseerd en zal waarschijnlijk nooit meer bij de Republiek Georgië willen horen. De duizenden gevluchte Georgiërs uit Zuid-Ossetië, die nu vaak voor de tweede keer een vluchteling zijn geworden, kunnen waarschijnlijk ook nooit meer terug. De internationale gemeenschap moet ervoor zorgen dat de situatie die van 1993 tot 2008 is ontstaan, nooit meer kan ontstaan. Er zullen internationale waarnemers moeten komen, die niet alleen in Georgische bufferzones toezicht moeten houden, maar ook in Zuid-Ossetië. Zodat de Ossetische bevolking alle democratische middelen kan gebruiken om hun legale status aan te duiden na verloop van tijd. Het is geen onrealistisch vooruitzicht dat Zuid-Ossetië onafhankelijk wordt verklaard en zich, of als onafhankelijke staat dan wel als deel van Rusland, voortzet.

Reacties op haar artikel ontvangt onze redactrice graag op jovd.nl/driemaster.

Stap

Na de verkiezingen in Kenia, om nog maar te zwijgen van die in Zimbabwe, hielden de voorstanders van democratisering hun hart vast bij een nieuwe ronde van verkiezingen in zuidelijk Afrika. Vier en vijf september 2008 gingen de Angolezen naar de stembus. De laatste verkiezingen waren in 1992. De oorzaak van die zestien jaar durende interval? Oplaaierend geweld. En de oorzaak van dat geweld? De verkiezingen van 1992.

**Door
Lotte Bok**

voor stap richting democratie

Drie dagen voor de Angolese verkiezingen komen Nederlandse Angolezen en de blanke sociaaldemocratische intelligentsia uit Amsterdam en omstreken samen in het grachtenpand Felix Meritis voor een paneldiscussie over de Angolese verkiezingen, georganiseerd door de aan de PvdA gelieerde Evert Vermeer Stichting. De discussie gaat vooral over de angst voor geweld ná de verkiezingen. Immers, na de laatste verkiezingen in 1992, die plaatsvonden tijdens de burgeroorlog, laaide het geweld op nadat oppositiepartij Unita de uitslag niet accepteerde. De burgeroorlog eindigde in 2002, na 27 jaar. Al die tijd heeft regeringspartij MPLA, van oorsprong marxistisch, de macht behouden.

Weinig keus

Tijdens de paneldiscussie klinken positieve geluiden over MPLA: ze heeft de leefomstandigheden in Angola verbeterd, menen sommigen. Echter, in een artikel uit NRC Handelsblad van 6 september 2008 klinken andere geluiden door. De leefomstandigheden zijn alleen verbeterd in hoofdstad Luanda en omstreken, niet in de rest van het land. Ook leeft in het diamant- en olierijk land, dat één van de snelst groeiende economieën ter wereld is, nog altijd 68% van de bevolking onder de armoedegrens.

Andere kritiek die veel wordt gehoord: wie iets voor elkaar wil krijgen, of iets wil bereiken in Angola, heeft geen andere keus dan zich in te laten met de MPLA. Wie kritiek heeft op de partij, is veroordeeld tot de maatschappelijke marge. Persvrijheid is relatief en de MPLA gebruikt de staatstelevisie- en radio graag en veel voor propaganda. Er lijkt dus niet zozeer sprake te zijn van intimidatie, zoals in Zimbabwe, maar aanhang voor de MPLA wordt wel op onheuse wijze geronseld.

Een fragiel fundament

De verkiezingen verlopen uiteindelijk redelijk rustig. Al gauw blijkt dat de MPLA meer dan 80% van de stemmen heeft gekregen. Unita vecht de uitslag aan en wordt gesteund door berichten over slecht functionerende stembureaus. Even is het de vraag of de geschiedenis zich zal herhalen. Op 8 september 2008 feliciteert Unita de MPLA alsnog met de verkiezingsuitslag. Europese verkiezingswaarnemers weigeren te spreken van vrije en eerlijke verkiezingen, maar hebben, afgezien van organisatorische chaos, geen ernstige misstanden geconstateerd. De situatie verdient geen schoonheidsprijs, maar het fragiele fundament voor een democratische traditie is gebouwd.

Terug naar het Evert Vermeerdebat. De paneldiscussie wordt meerdere malen verstoord door Angolezen in het publiek die luid hun mening verkondigen. Tijdens het onderdeel 'discussie met de zaal' breekt totale anarchie uit. Mijn braaf opgestoken hand wordt volledig genegeerd. Ik had willen vragen om welke inhoudelijke punten de verkiezingen draaien. Ik weet echter ook wel dat er nauwelijks een inhoudelijk verkiezingsdebat is gevoerd in Angola, en dat dat tijdens deze eerste verkiezingen ook nog niet verwacht mag worden. Vreedzame verkiezingen zijn de eerste stap, finesses kunnen wachten tot later. In de Felix Meritis bleef het nog lang onrustig, maar in Angola lijkt de vrede gelukkig definitief.

Lotte Bok is politiek commissaris Buitenlandse Zaken. Reacties op haar artikel ontvangt zij graag via lotte.bok@jovd.nl of op jovd.nl/driemaster

Vrije markt, maar dan anders

Sinds haar aantreden als Europees Commissaris voor Mededinging heeft Neelie Kroes met harde hand de overtreders van het mededingingsrecht aangepakt. 'Steely Neelie' deelt torenhoge boetes uit en jaagt met een geslepen leniency policy het ene na het andere kartel uiteen. Reden te meer voor ons om als – al dan niet vrijwillige – burgers van de EU een staande ovatie te geven aan 's werelds grootste trustbuster. Of toch niet?

Door Wouter
van den Wildenberg

De belangrijkste doelstelling van de Europese Unie is het tot stand brengen van een gemeenschappelijke vrije markt. Een letterlijke uitleg toont een heel haalbaar doel: als overheid dient de EU gewoon de markt met rust te laten, dan is die vanzelf vrij. De Europese definitie van vrije markt wijkt echter af van het normale spraakgebruik. In het Europese woordenboek vindt men dat een markt niet zozeer vrij van overheden moet zijn, maar vrij van alles wat de concurrentie kan beperken. Afspraken tussen ondernemingen waar de mededinging onder te lijden heeft, ook wel kartels genoemd, zijn dan ook uit den boze. Dat geldt ook voor het misbruiken van een machtspositie op de markt. Waag het bovendien niet om zonder groen licht uit Brussel te fuseren met een grote concurrent: dat zou zomaar eens meer kunnen kosten dan het oplevert. Dit soort regels moeten natuurlijk wel door iemand gehandhaafd worden. Die taak is toebedeeld aan de Eurocommissaris voor Mededinging.

To the victor: the fines?

Ondanks volstrekt acceptabel gedrag kan een onderneming plotseling een gevaar vormen voor de mededinging. Denk aan een onderneming die door een vooruitziende blik van haar bestuurders investeert in de juiste markten, die een goede aankoop heeft gedaan met patenten of die met het oog op synergie fuseert met een ander bedrijf. Uit economisch oogpunt is niets mis met zulk gedrag. Dat de concurrerende bedrijven dan achter lopen door verkeerde investeringen, achter het net vissen met aankopen of geen

geschikte fusiepartner kunnen vinden, is niet het probleem van deze onderneming.

Concurrentie moet op het scherpst van de snede gevoerd kunnen worden. Er is geen sprake van concurrentie als niet met andere marktpartijen wordt gewedijverd om klanten te binden en de markt te veroveren. Als de EU de mededinging wil bevorderen zal ze duidelijk moeten aangeven waar de grens ligt tussen een goed concurrentiebeleid en het schaden van de mededinging. Met het huidige beleid kunnen beide aspecten namelijk uit beeld verdwijnen. En uit angst voor boetes kan de concurrentie te zwak worden.

Consumentvriendelijk beleid

Er is nu een situatie ontstaan die op het eerste gezicht wat vreemd lijkt: in het belang van marktwerking wordt ingegrepen in het proces van marktwerking. Zo lijkt marktwerking een zelfvernietigend proces dat alleen kan bestaan bij de gratie van een toezichhouder. Het ingrijpen kan echter ook anders bekeken worden. Marktwerking leidt voortdurend tot de opkomst en ondergang van monopolies en andere economische machtsblokken. Voor consumenten is dat proces vervelend: zij betalen gedurende een deel van dit gebeuren te veel voor hun producten. Op den duur zal een marktpartij ontstaan die sterk genoeg is het machtsblok omver te stoten, maar voor die ene partij zullen vele anderen in het stof bijten. Door haar beleid houdt de EU de opkomst van mededingingsbedreigende machtsposities zoveel mogelijk tegen en versnelt zij de ondergang daarvan. Dat komt de consument ten goede.

Maar voor het consumentvriendelijke beleid wordt wel een prijs betaald. Ten eerste door de bedrijven die de rekening gepresenteerd krijgen omdat ze in overtreding zijn. De boetebedragen gaan vrijwel altijd het voordeel dat ze door de overtreding genoten hebben te boven. Er gaat dus geld naar de Europese schatkist in plaats van nieuwe investeringen. Hoewel hier in het Europese mededingingsrecht wel enige rekening mee wordt gehouden, is het nog steeds goed mogelijk dat de boetes uiteindelijk ten koste van werkgelegenheid, technologische vooruitgang en prijsverlagingen gaan. Daarmee kan de consument zelf de tweede partij zijn die nadeel heeft aan dit beleid.

Geen applaus, wel een goedkeurend knikje

Het Europese mededingingsbeleid heeft dubbelzinnige gevolgen: marktwerking wordt aangemoedigd en bestraft, concurrentie wordt mogelijk gemaakt en afgezwakt, en consumenten worden geholpen en benadeeld. Kroes voert dit beleid, maar lijkt zelf ook te zien waar ruimte is voor verbetering. Het feit dat zij aanmoedigt dat consumenten de overtreders aansprakelijk stellen voor de schade die ze hebben geleden, en daarbij ook belemmeringen om dat te doen weg wil nemen, kan in ieder geval een van de dubbele gevolgen wegnemen. Nog geen applaus, maar wel een goedkeurend knikje.

Reacties op zijn artikel ontvangt onze bureauredacteur graag via wouter.van.den.wildenberg@jovd.nl of op jovd.nl/driemaster.

Met grote droefheid geeft de projectgroep JOVD Najaarscongres 2008 u kennis van het overlijden van

Het Liberalisme

† Haarlem, 22 november 2008

Libéralisme est mort, vive le libéralisme!

* Haarlem, 22 en 23 november 2008

... of any one, for which he is amenable to society, is that which
... in the part which concerns himself, his independence is, of right, abso-
lute. Over his own body and mind, the individual is sovereign.

J.S. Mill, On Liberty

De uitvaartplechtigheid zal plaatsvinden op zaterdag 22 november en zondag 23 november aanstaande in Hotel Van der Valk Haarlem-Zuid, Toekanweg 2 te Haarlem.

Gelegenheid tot condoleren, debatteren, nieuwe inzichten opdoen en afscheid nemen kan op de eerder genoemde dagen. Gelieve u voor aan te melden vanaf 6 oktober aanstaande via jovd.nl/congres. Hier kunt u ook meer lezen over het programma.

Het liberalisme hield van stevige debatten, liever geen compromis.

3 MLN
MIESZKAŃ
TO TAM

A TU JEST
NAGA
PRAWDA

Partia Kobiet
Polska jest Kobietą

www.polskajestkobieta.org

KONTAKT REGION ŁÓDZKI:
lodz@polskajestkobieta.org

STRONA GŁÓWNA
www.partiakobiet.org

CZEKAJ NA CENIE!

Wszystko dla przyszłości

Partia Kobiet
Polska jest Kobietą

i nic do ukrycia

Verkiezingsposter uit 2007 van de Poolse vrouwenpartij met de campagne slogan: 'Alles voor de toekomst en niets te verbergen'

